

Dr. Hükümler - Aile Danışmanı

Annelerimiz

www.annelerimiz.com

Yazın

Dr. Hilal Kara - Abdullah Kara

Annelerimiz

ezvâc-ı tâhirât

 NESİL

Annelerimiz

Ezvâc-ı Tâhirât

Dr. Hilal Kara - Abdullah Kara

Jenerik

Yayın Yönetmeni: Ali Erdoğan
Yayın Danışmanı: Metin Karabaşoğlu
Editör: Emine Kaptan
İç Tasarım: Ahmet Ay
Kapak Tasarımı: Kenan Bıyıklı
ISBN: 978-975-269-474-3

Sanayi Cad., Bilge Sk., No: 2 Yenibosna
34196 Bahçelievler - İSTANBUL
Tel: (0212) 551 3225
Faks: (0212) 551 2659
www.nesilyayinlari.com
nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak **Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.**'ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Dijital Yayıncılık Sorumlusu: Uğur Turan
Dijital Yayın Tarihi: Haziran 2012
Bu eserin e-kitap çevrimi **Nesil Digital** tarafından yapılmıştır.
www.nesildigital.com

Dr. Hilal Kara - Abdullah Kara

hilalabdullah@hotmail.com

Hilal Kara

1988 yılında Uludağ Üniversitesi İlahiyat fakültesinden mezun oldu. U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Hadis Bilim Dalında yüksek lisansını tamamladı. Almanya'da Psikoloji dalında yüksek lisans, Pedagoji dalında doktora yaptı. 1986-1989 yılları arasında Kur'ân Kursu Öğreticisi, 1989-2000 yılları arasında İmam-Hatip Liselerinde Meslek Dersleri Öğretmeni olarak çalıştı. Çeşitli vakıf ve derneklerde Kişisel Gelişim ve Anne Eğitim Seminerleri verdi. Halen akademik çalışmalarına Almanya'da devam eden yazar, Almanca, İngilizce ve Arapça bilmektedir.

Abdullah Kara

1988 yılında Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Cizreli Şeyh Muhammed Said'in Halifesi İbrahim Güneş'ten yedi yıl Arapça ve İslamî İlimler tahsil etti. Bir süre İmam-Hatip Liselerinde Meslek Dersleri Öğretmenliği yapan yazarın, birçok çeviri ve telif eserleri bulunmaktadır.

YAYINLANMIŞ ESERLERİ:

Kur'ân-ı Anlamak
İslam Kahramanları
Mustazaflar I-II
Gül'ün Gonca'sı Hz. Fatıma
Cennetle Müjdelenen Hanımlar
Ashab-ı Suffe - Peygamber Okulunun Yıldızları

İlklerin Annesi - Hz. Hatice
Sahabilerin Şehadet Anları - Şehidler Ölmez
Üç Bilal (r.a)
Hanım Sahabeler Ansiklopedisi
Candan Öte Sevmek - Sahabenin Peygamber Aşkı
Annelerimiz Ezvâc-ı Tâhirât
Çocuk Sahabiler
İstanbul Semalarını Aydınlatan Bir Yıldız - Eyüp Sultan (r.a)
Peygamberimizin Çocukluğu - Can Muhammed
Sahabenin Ateşle İmtihanı (Asr-ı Saadet'te İman Mücadelesi
Asr-ı Saadet'te Derin Fitne (Allah Resûlü'nün (a.s.m) Derin
Devlet Mücadelesi
İki Sultan İki Kurban - Hz. Hasan ve Hüseyin (r.anhüma)

Giriş

Evlilik, aile hayatı, çocuk eğitimi, kadın ve ona özel sosyal, biyolojik ve psikolojik hâller çok önemli, bilinmesi ve üzerinde çokça konuşulup araştırılması gereken konulardır. Bu dün de böyleydi, bugün de. Yarın da böyle olacaktır.

Bu konuya yöneldiğimizde Müslüman olarak aklımıza gelen ilk soru Allah (c.c.) ve Resûlü bu hususlarda ne buyurmuştur. En güzel örnek olan Efendimiz aile hayatı, kadın erkek ilişkileri noktalarında bize nasıl örnek olmuş, kadına nasıl yaklaşmış, bu hususlarda hangi temel kriterleri sunmuştur.

Bu sorulara cevap bulmak için elbette çok yönlü çalışmalar yapılmalıdır. Bunlardan biri de Allah Resûlü'nün (a.s.m.) evlilikleri, eşleri yani müminlerin annelerinin hayatlarıdır. Bu hayatlarda Efendimiz ne zaman nasıl evlilik yapmış, nasıl bir aile hayatı yaşamış, eşlerine nasıl davranmış, gibi pek çok soruya cevap vardır.

İşte tam bu noktada Efendimiz ile aynı zamanda yaşayan, onunla hayatı paylaşan sahâbelerin dile dahi getirmediği suni bir engelle karşılaşmaktayız. Müsteşriklerin ve art niyetli insanların ektikleri bu şüphe tohumu, birçoğumuzun Rahmet Peygamberi'nin (a.s.m.) aile hayatından yeterince faydalanmamızı engellediği gibi belki kalbimizin derinliklerinde ya da bilinçaltımızda Sevgili Peygamberimiz ile ilgili birçok olumsuz düşüncelerin oluşmasına neden olmaktadır. Bütün bunlardan dolayı Hz. Peygamber'in evlilikleri hakkında birkaç söz söylememizi gerekli kılıyor.

Hz. Peygamber birilerinin iftira attığı ya da ima ettiği gibi şehvetine düşkün biri miydi? Bu soruya doğru cevap bulmak için Rahmet Peygamberi'nin (a.s.m.) hayatına dönüp bakmak yeterli olacaktır.

Efendimizin doğup büyüdüğü zamanda ve mekânda meşru ya da gayrimeşru yollarla çok kadınla ilişki kurmak oldukça yaygındı. Bunu engelleyen hiçbir toplumsal baskı da yoktu. Evlilik çok erken yaşlarda başlamaktaydı. Ortam çok müsait, Allah Resûlü (a.s.m.) de çok yakışıklı ve hanımların beğendiği birisiydi. Bütün bunlara rağmen ekonomik durumundan dolayı 25 yaşına kadar evlenmedi. Bu zamana kadar hiçbir kadına dönüp bakmadı. Son derece iffetli olan

Efendimiz her yönden Muhammedü'l-Emin olduğu gibi bu yönden de emindi. Ne o zaman ne de hayatının herhangi bir döneminde iffetsizliği, hanımlara olumsuz anlamda meyli konusunda en küçük bir işaret dahi olmadı.

Efendimizin evlilikte öncelikli tercihi iyilik ve ahlak gibi değerlerdi. Bunun için kendisinden 15 yaş büyük olan Hz. Hatice ile evlenmekte tereddüt etmedi. Hz. Hatice Annemiz ile 25 yıl evli kaldı. Bu zaman zarfında hayatında bir başka kadının gölgesi dahi olmadı. Kendisi 50 eşi 65 yaşlarına doğru gelirken toplumsal yapı çok müsait olduğu hâlde ikinci bir eşi asla düşünmedi.

Hz. Hatice vefat edince ağır görevi, mücadelesinin yanı sıra çocukları ve ev işleri ile ilgilenmek onu iyice yordu. Bunu gören sahâbelerin teklifi ile Hz. Sevde ile evlendi. Hz. Sevde kendi yaşlarında hatta biraz daha yaşlı dul bir hanımdı.

Hz. Hatice ile evlenirken bir an (hâşâ) onunla zenginliği için evlendiğini düşünsek bile Hz. Sevde ile evlenmesi asla mal-mülk ya da şehvet arzusu ile açıklanamaz. O sırada Allah Resûlü (a.s.m.) isteseydi birden fazla üstelik yirmili yaşlarında birden fazla kızla evlenebilirdi. Nitekim İslam'ın ilk yıllarında Kureyşliler Allah Resûlü'ne (a.s.m.) mal ve mülk vermenin yanı sıra onu en güzel kızları ile evlendirmeyi teklif etmişler ancak Efendimiz bunu hiç düşünmeden reddetmişti.

Efendimiz 5 yıl boyunca Hz. Sevde ile evli iken Hz. Aişe Annemiz'le de nişanlı kaldı. Nişanlılık süresinin uzadığını gören Hz. Ebû Bekir, Allah Resûlü'ne (a.s.m.) bir anlamda ricada bulunup mehir konusunda yardım edince Efendimiz Hz. Aişe ile evlendi. O sırada Allah Resûlü (a.s.m.) 54-55 yaşlarındaydı.

Bu bilgiler ışığında konuyu inşafıyla değerlendirdiğimizde şu tespiti rahatlıkla yapabiliriz: Eğer Efendimiz, hanım arzusu fazla olan biri olsaydı, Hz. Aişe ile nişanlılık süresini Hz. Ebû Bekir'i endişelendirecek kadar uzun tutmaz bir an önce evlenirdi.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) çok evliliğini İslam davet mücadelesinin en zor ve kritik zamanı olan hicri 3. yıl ile 7. yılları arasında yapmıştır. İslam devleti güçlendikten sonra bir daha evlenmemiştir. Hicri 7. yıla kadar ve bu yıldan sonra pek çok genç hanım sahâbe onunla evlenmeyi teklif ettiği hâlde o bütün tekliflere hayır cevabını vermiştir.

Efendimizin her hangi bir eşinin yanına gittiğinde gecenin çoğunu Rabb'ine ibadetle namaz kılarak geçirmesi, onun kalbinin ne ile meşgul olduğunu, kendisine ne kadar büyük bir iftira atıldığını göstermektedir.

Çevresinde bulunan bütün insanlar onu adım adım takip ediyorlardı. Buna rağmen ne düşmanları, ne dostları, ne de eşleri hiç kimse bu konuda onu suçlamadı. (Hâşâ) Onun şehvetine düşkün olduğuna dair tek bir cümle söylenmedi.

En çarpıcı olanı ise Efendimizin sünnetine son derece bağlı olan sahâbeler, bu konuda onu takip etmeyi düşünmediler. İslam'dan önce çok evliliğe alışkın oldukları hâlde Efendimizin çok evliliğine sığınıp onu örnek almadılar. Pek çoğu tek eşliliği tercih ettiler. Çok az bir kısmı kendilerine tanınan ruhsattan faydalanarak iki ya da üç eşle evlendiler. Bu bir süreçti. İslam pek çok olumsuzluğu süreç içinde tamamen ortadan kaldırdı, kesin hükümlerle yasakladı. Bazı olumsuzlukları ise tarihsel süreç henüz hazır olmadığından yalnızca iyileşmeler, tavsiyelerle ve sınırlandırmalarla yetindi. Hedef göstererek çözümünü zamana bıraktı. Kölelik ve birden fazla evlilik bu tür hükümlerdendi. Şimdi biri kalkıp İslam adına tarihsel sürecini tamamlamış olan köleliğe dönemeyeceği gibi Allah'ın tek eşle evlilik tavsiyesini görmezlikten gelerek çok evlilik için İslam'ın cevazını bahane etmeye kalkışamaz. Bunun gibi yaşadığı toplumsal şartları görmezlikten gelerek Efendimizin yaş farkı gözetmeksizin evlenmesini örnek alamaz. Zira bu sünnete uymak değil örf ve âdete uymak olur. Sünnete uymak adına o günün âdetlerine uyma hatasına düşersek, özellikle günümüz şehir hayatı içinde büyük zulümlere neden oluruz.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ve Annelerimizin her birinin hayatına baktığımızda çok evlilik yapmasının çeşitli nedenleri olduğunu görürüz. Bu nedenlerin tamamı kendisi ile değil İslam daveti ile ilgilidir. Bunları genel olarak şu başlıklar altında toplayabiliriz:

Sosyal Sebepler

Efendimiz, dört halifeden ikisi ile kızlarını evlendirmiş, ikisinin kızları ile evlenmiştir. Böylece yakın çevresi ile bağlarını güçlendirmiştir.

Savaşlarda şehit düşen sahâbelerin ailelerine sahip çıkmış, ashâbına örnek olması için onlardan bazıları ile evlenmiştir.

Siyasi Sebepler

Özellikle çevre kabilelerin desteğini almaya ihtiyaç duyduğu zaman, zemin hazır olunca o kabilelerin reislerinin kızı ile evlenerek bir kısmının Müslüman olmasına, bir kısmının İslam'a düşmanlıklarının azalmasına vesile olmuştur.

Mekke'nin fethi yaklaştığında Mekke'nin önemli ailelerinden birinin ve liderlerinin kızı ile evlenerek geçmişe ait aralarındaki buzları eritmiştir. Bu evlilikler Mekke'nin daha kolay fethedilmesinde önemli rol oynamıştır.

Yahudi hanımlarla evlenerek hem o gün yaşayan hem de kıyamete kadar yaşayacak Yahudilere ve Müslümanlara bu iki din mensuplarının ezeli düşman olmadıklarının işaretini vermiştir.

Teşrii Sebepler

Bilindiği gibi Kur'an-ı Kerim hayatın dışında kalarak insanlara emirler veren, yasaklar koyan bir kitap değildir. O hayatın içinden bir kitaptır. Sahâbeler hayatlarını yaşarken bir olay olduğunda ayetler iniyor, onlara ve onlardan sonra gelecek tüm insanlığa çözümler sunuyor, neyi nasıl yapmaları, neden kaçınmaları gerektiğini söylüyordu.

Aile ve kadına özel hayat alanları, oldukça geniş alanlardır. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) çok hanımla evlenmesi, bu alanda pek çok ayetin inmesine, hükümlerin konmasına, yanlışların ortadan kaldırılmasına vesile olmuştur.

Eğitim-Öğretim ve Örneklik Sebebiyle

Allah Resûlü (a.s.m.) genelde erkeklerin arasında olduğundan, hanımlarla ilgili hükümler eksik kalıyordu. Efendimizin eşleri sorarak, sahâbe hanımları ile Allah Resûlü (a.s.m.) arasında vasıta olup bu

boşluğu doldurdular. Bu sayede hem evlilik ve aile hayatı hakkında bilgi edinilmiş oldu hem de örnek bir aile hayatının nasıl olması gerektiği öğreniliyordu.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) her bir hanımı bize farklı bir aile yapısını gösterdiği gibi, her bir Annemizden ayrı şeyler öğrendik.

Hayatımızı aydınlatan, bize güzel örnek olan Annelerimizden dördü hakkında daha önce kaleme aldığımız "Cennetle Müjdelenen Hanımlar" isimli kitabımızda bilgi vermiştik. Bu kitapta o annelerimizin hayatlarına farklı pencerelerden bakmaya çalıştık. Aile hayatının, eşler arasındaki ilişkilerin, çocuk terbiyesinin her geçen gün biraz daha önem kazandığı günümüzde Sevgili Peygamberimizin, eşleri Annelerimizin ve hanım sahâbelerin dini, sosyal ve ailevî hayatlarını doğru ve detaylı bir şekilde bilmek bizlere ışık tutacak, hayatımızı aydınlatacaktır.

Batılı yaşam tarzlarının ve anlayışlarının, onlara ait reçetelerin her an ve her yerde sürekli sunulduğu bir ortamda, Efendimiz ve aile hayatı, inananlar için büyük önem kazanmaktadır. "Cennetle Müjdelenen Hanımlar", "Hanım Sahabeler Ansiklopedisi" isimli eserlerimizden sonra Peygamberimizin eşleri Annelerimizin hayatlarının anlatıldığı bu eser ailevî hayatımızda ki çıkmazlara çözümler bulacağımız, örnek alacağımız başvuru kaynağı olacaktır.

Çatırdayan aile kurumumuzun güçlenmesi, sıcaklığını yitirdiğimiz aile yuvalarımızın cennet bahçeleri hâline gelebilmesi, kaybolmaya yüz tutan değerlerimizin yeniden kazanılması hususunda istifadeye vesile olacağı ümidiyle...

Hilal & Abdullah KARA

21 Nisan 2008

* * *

Hatice binti Huveylid (r.anha)

Kureyş'in ileri gelenlerinden **Huveylid b. Esed**'in küçük kızı olan Hz. Hatice, Ebrehe'nin Kâbe'yi yıkmaya kalkıştığı Fil vakasından 15 yıl önce dünyaya geldi. Babası, Kureyşlilerin akıl danıştığı, güzel ahlakı ile meşhur eşrafından, Yemen krallarına giden heyetlerde yer alan, önemli bir sefirdi. Annesi Fatma binti Zâide de Mekke'nin saygın ailelerindendi. Geniş bir aile içinde büyüyen Annemizin Hâle, Halide, Hind ve Rukiyye adlarında dört kız kardeşi Nevfel, Avvâm ve Hizâm adında üç erkek kardeşi vardı.^[1]

Soyu Allah Resûlü (a.s.m.) ile baba tarafından 5. nesilde Kusay'da, anne tarafından 9. nesilde Lüey b. Gâlib'de birleşir. Mekke'de doğup büyüyen Hz. Hatice otuz yaşına kadar babasının terbiyesi ve koruması altında yetişti.

Büyüdüğünde akıllı ve ahlakı ile çevresinin dikkatini çeken Hz. Hatice, yaptığı iş ve davranışları ile her zaman Mekkelilerin takdirini kazandı. Akıllı ve becerikli olmasının yanı sıra ağır başlılığı, yerli yerince hareket etmesi, yanlış ve kötü işlerden uzak durması bir kadın için eşsiz değere sahip vasıflarla taçlanmasına vesile oldu.

Halk, çok sevip saydığı ve takdir ettiği Hz. Hatice'ye, bu özelliklerinden dolayı **Seyyidet-ü Nisâu Kureyş–Kureyşli Kadınların Hanımefendisi** dedi.^[2]

Annemiz bir kadında olması gereken bu en önemli vasfı, zirve noktada kendinde taşıyordu. İçki, kumar, zina üçlüsünün yaygın olduğu bir ortamda, hayatın içinde aktif bir şekilde yer almasına rağmen iffet ve namus timsali olduğundan içinde yaşadığı toplumda “**et-Tâhire**” lakabı ile tanındı.

Onun ahlakî çöküntü içersindeki bir toplumda tertemiz kalmasına katkıda bulunanlardan biri amcasının oğlu Varaka b. Nevfel'di. İlahî çizgiden sapan topluma rağmen, putlara tapmayıp hakikati bulan, cehalet batağından kurtularak büyük bir âlim olmayı başaran Varaka b. Nevfel, özellikle babası ve eşi öldükten sonra Hz. Hatice ile daha yakından ilgilendi. Bu ilgi onun putlardan ve toplumu kuşatan kötülüklerden uzak durmasını sağladı.

Kaç yaşında evlendiği hakkında kaynaklarda bilgi bulunmayan Hz. Hatice, ilk evliliğini **Ebû Hâle b. Nebbaş** ile yaptı. Mekke'nin büyük tacirlerinden olan Ebû Hâle, Kureyşlilerin ileri gelenlerindendi. Ebû Hâle ile dört beş yıl süren evliliklerinden, **Hâle** ve **Hind** adında iki erkek çocukları oldu. Mutlu giden evlilikleri uzun sürmedi. Eşi hastalanarak vefat etti.

Hz. Hatice, eşinin vefatı ile ondan kalan büyük bir servetin sahibi oldu. Bu serveti kendisi yönetmek istiyordu. Bu çapta bir ticaret o günlerde bir kadın için çok önemli, fakat bir o kadar da zordu.

Annemiz, asaleti, ahlakı, sosyal ilişkileri, zenginliği ile Kureyşlilerin değer verip sevip saydığı bir hanımdı. Eşi vefat ettikten bir süre sonra evlilik teklifleri almaya başladı. Teklifleri değerlendirerek **Atîk b. Âiz el-Mahzûmî** ile evlendi.^[3]

Bu evlilikten **Hind** adını verdikleri bir kızı oldu. Herkes cevherin kıymetini bilmiyordu. Atik'te bunlardan biriydi. Onunla oldukça acı bir evlilik tecrübesi yaşadı. Bir süre sonra eşinden ayrılarak bir daha evlenmemeye karar verdi. Bundan sonra kendini çocukları ve işine adanarak onlarla ilgilendi.^[4]

Hz. Hatice otuz yaşında iken, babası Mekkelilerin katıldığı Ficar Savaşı'nda öldürüldü. Annemiz o sırada uluslararası ticaret yapmasına rağmen o günün şartlarında, ismen bile olsa sığınacağı bir gölgeye, dayanacağı bir desteğe ihtiyaç duyuyordu. Bunun için en yakını olan amcası Amr b. Esed'in koruması altına girdi.^[5]

Ticarî Hayatı

Üzüntü ile geçen ikinci evlilik nihayete erince tamamen ticarete yönelen Hz. Hatice, ticarî kabiliyeti ile kısa zamanda Mekke'nin en önemli tacirleri arasında yer alarak şehrin zenginlerinden biri oldu. Hatta bir süre sonra Şam'a giden kervanlardaki en fazla mal ona ait olmaya başladı.

İşlerini yürütürken yeğeni Hakîm b. Hizâm'dan oldukça fazla yardım aldı. Annemiz ile yakından ilgilenen yeğeni, en zor anlarda onun yanında oldu. Allah Resûlü (a.s.m.) ile de yakından tanışan Hakîm, İslam'ın ilk yıllarında Müslüman olmayıp Mekke'nin fethine

kadar beklese de en zor zamanlarda Müslümanların yardımına koşarak onlar için büyük fedakârlıklar yaptı.

Bir hanımın ticaretle meşgul olması onun bir takım özelliklere sahip olduğunu gösterir. Büyük çapta uluslararası ticaret yapmak bugün bile sıra dışı kabiliyetleri gerektirmektedir. Bundan binlerce yıl önce ise Hz. Hatice olmayı gerektiriyordu. O ticaret yaparken acı tatlı pek çok yaşam tecrübesi kazandı. Her bir sıkıntı ile duyguları biraz daha derinleşti, düşünceleri yoğunlaştı. Zamanla ötelerin ötesini görebilecek bir ufka sahip oldu. Belli ki acılara sabredip zorluklara direnmesini öğrenerek büyük bir dava için hazırlanıyordu. Birçok sorumluluğu bir anda yürütmeyi başarmanın yanı sıra kalbî duygularını saflaştırarak mana âlemini anlayacak hâle geldi.

Hayatını tamamen değiştirecek bir göreve, ulvî bir hizmete hazırlanıyordu. Bu, hiçbir kadına nasip olmayacak hatta hayal bile edemeyeceği ulvî bir makam, çok büyük bir lütuftu. Ancak önemli olan bu hizmetin yüceliğini kavramak, ötelerin ötesini görebilmek, makamı doldurabilecek liyakati kazanıp zamanı gelince büyük bir sabırla hizmet edebilmek, kendine sunulan bu görevi en güzel şekilde yapabilmektir.

Bu hizmeti en güzel şekilde yapmak için hazır ve donanımlı olmalıydı. Hayatı bu doğrultuda geliyordu. Bir taraftan yaşamı onu pişirip olgunlaştırıyor, bir taraftan ticaretle sosyal hayatı en güzel şekilde öğreniyor, ufku her gün biraz daha ötelere uzanıyordu.

Cennet hanımlarının efendisi olmak için iki eksiği kalmıştı. Biri manevî değerler konusunda hazırlanması, olayları kavrayacak birikime sahip olması, diğeri ise yollarının Allah Resûlü (a.s.m.) ile kesişmesiydi. İlahî irade adım adım ona bu yolları açıyordu.

Bir bayram günü Hz. Hatice, Kâbe'ye giderek tavaf etmişti. Tavaftan sonra samimi bir şekilde Rabb'ine yönelerek uzun uzadıya dua etti. Duası bitince Kâbe'nin bir başka tarafında bayram kutlamaları yapan Kureyşli hanımların yanına uğradı. Hanımlarla sohbet ederken birinin yüksek sesle kendilerine hitap ettiğini duydular. Yahudi âlimlerinden biri oraya kadar gelmiş, büyük bir heyecanla onlara sesleniyordu.

– Ey Kureyş Hanımları! Şüphesiz ki yakında bu topraklarda bir peygamber çıkacak. Hanginizin eline onunla evlenebilme fırsatı geçerse sakın bu fırsatı kaçırmayın. Onunla hemen evlensin.

Yahudi'nin bu önemli uyarısını Hz. Hatice'den başka hiç kimse ciddiye almadı. Yalnızca Annemiz Yahudi âlimi pür dikkat dinledi. Kadınların çoğu, dinlemek bir tarafa kendilerini rahatsız edip eğlencelerinin arasına girdiği için kızdı. Kimisi “mecnun” diye söylendi, kimisi ağzına geleni sayıp döktü. Hatta bazıları daha da ileri giderek yerden aldıkları çakıl taşlarını ona doğru fırlattı.^[6]

Evliliğe Giden Yol

Hız. Hatice Şam'a ticaret kervanı göndermeye hazırlanıyordu. Ticaretten anlayan güvenilir birine ihtiyacı vardı. O sırada yirmi beş yaşlarında olan Hız. Peygamber, çok fazla ticarî deneyime sahip olmamasına rağmen ahlakı, emniyeti, hayâsı, hilmi, kötü huylardan ve alışkanlıklardan uzak oluşu ile tam da Hız. Hatice'nin aradığı kişiydi. Amca Ebû Talip'in isteği üzere anlaşmalar yapıldı, görüşmeler tamamlandı ve kervan hazırlanınca yola çıkıldı. Hız. Hatice, akrabalarından Hakîm b. Hizâm'a, Efendimize yardımcı olması için ricada bulundu. Ayrıca kölesi Meysere'yi Efendimizin (a.s.m.) emrine verdi. Sonra da:

– Sakın ona muhalefet etme, emirlerine karşı gelme, diye sıkı sıkıya tembihledi.

Kervan Şam'a doğru yol alıyordu. Şam'ın bir kasabası olan Busra'ya gelince uygun bir yerde konakladılar. Efendimiz (a.s.m.) bir ağacın yanına giderek gölgesine oturdu. O sırada karşılarındaki kiliseden kervanı izleyen rahip Nastûra, birinin ağacın altında gölgelendiğini görünce büyük bir heyecana kapıldı. Hemen kervanın yanına giderek tanıdık bir yüz aradı. Kureyşlilerin kervanı burada sık sık konakladığı için rahipler, gelen birçok kişiyle tanışıyor. Meysere'de bunlardan biriydi. Onu görünce,

- Şu ağacın altında gölgelenen kişi kim, diye sordu.
- Kureyş halkından biri. Rahip:
- Şimdiye kadar peygamberlerden başkası bu ağacın altında gölgelenmemiştir, dedi ve orada gölgelenen kişinin beklenen peygamber olup olmadığından emin olmak için Meysere'ye:

– Onun gözünde hafif bir kızarıklık var mıdır, diye sordu.
Meysere:

– Evet, gözünde hiç kaybolmayan bir kızarıklık var, dedi.
Rahip içini çekti ve büyük bir hasretle:

– O, gerçekten o. O, son peygamberin ta kendisi. Ah keşke, insanları davet etme emrini aldığı zamana kavuşabilseydim, diye âdeta inledi.

Meysere, duyduğu sözlerden dolayı dehşete kapılmıştı. Rahipten ayrıldıktan sonra Efendimizi (a.s.m.) daha yakından takip etmeye başladı. Kervandakiler biraz dinlendikten sonra Busra pazarına gittiler. Ellerindeki malları kısa zamanda satıp ihtiyaç duydukları malları aldılar. Şam’a gitmeye gerek kalmadan oradan geri döndüler. Alışveriş çok iyi geçmiş, o güne kadar hiç olmadığı kadar kazançlı bir ticaret yapmışlardı. Meysere bu alışveriş sırasında da dikkat çekici birçok olayla karşılaştı.

İşlerini bitirince yola çıkıp kervanla Mekke’ye döndüler. Allah Resûlü (a.s.m.) doğruca Hz. Hatice’nin yanına giderek yaptığı alışveriş hakkında bilgi verdi. Hz. Hatice’nin akli Efendimizin (a.s.m.) Mekke’ye girişindeki hâlindeydi. Efendimiz (a.s.m.) Mekke’ye girerken üzerinde onu gölgeleyen iki bulut görmüştü. Efendimiz (a.s.m.) yanından çıktıktan sonra Meysere geldi, yol boyunca gördüklerini tek tek anlattı. Meysere’yi dinleyen Annemiz, yıllardır aradığının o olduğunu anlamıştı. Varaka b. Nevfel’e giderek Meysere’nin anlattıklarını ve gördüklerini bütün ayrıntıları ile anlattı. Annemizi dikkatle dinleyen Varaka:

– Anlattıkların doğruysa Muhammed kesinlikle bu ümmetin peygamberi olacaktır, dedi.^[7]

Bu konuşmadan sonra Hz. Hatice’nin Hz. Muhammed’in (a.s.m.) peygamber olacağına dair inancı iyice pekişti. Şimdiye kadar duyduklarını, yaşayıp gördüklerini bir araya getirip düşünmeye başladı. Her şey apaçık ortadaydı. Görünen o ki kendisi Muhammed b. Abdullah ile evlenecekti.

Allah Resûlü’nü (a.s.m.) beğenen ve onunla evlenmek isteyen Hz. Hatice konuyu en yakın arkadaşı Nüfeyse binti Müneyye’ye açtı.

Nüfeyse Hanım o günleri şöyle anlatır:

“Hatice binti Huveylid, sağlam karakterli, zorlukların üstesinden gelen, güçlü ve çok değerli bir hanımdı. Allah (c.c.) Kureyş’in en

soylu hanımlarından olan Hatice'ye pek çok güzelliği bir arada vermişti. Bunun için pek çok Kureyşli, onunla evlenmek istiyor ve çok cazip teklifler sunuyorlardı. Fakat o kimseyi dinlemiyor, yapılan teklifleri reddediyordu.

Kervan Şam'dan döndükten sonra bir gün beni yanına çağırdı. Muhammed'e gitmemi evlilik konusunda ağzını aramamı istedi. Onun daha önceki düşüncelerini ve tavrını bildiğim için şaşırdım. Ama bunu belli etmeden yanından ayrıldım. Gidip Hz. Muhammed ile görüştüm. Soru sormak için uygun anı yakalayınca:

- Ey Muhammed! Niçin evlenmiyorsun?
- Evlenmek için ekonomik durumum uygun değil.
- Eğer bu sorunu halleder, sana çok güzel, zengin, soylu ve senin dengin olan birini teklif edersem, 'evet' der misin?
- Teklif ettiğin kişi kim?
- Hatice.

Herkesi reddeden birinin, kendisini de reddedeceğini düşünmüş olmalı ki:

- Bu nasıl olacak, diye şüphesini dile getirdi.
- O tarafını bana bırak, dedim.
- Eğer bu konuda bana söz verirsen, dediğini yaparım, buyurdu. Onunla konuştuktan sonra hemen Hatice Hanım'ın yanına gittim. Hz. Muhammed ile aramızda geçen konuşmayı anlattım.”^[8]

Ebedî İzdivaç

Arkadaşını dinleyen Hz. Hatice anlatılanlardan çok memnun bir şekilde düğün hazırlıklarına başladı. Hazırlıklar tamamlanınca Allah Resûlü'nün (a.s.m.) amcalarını düğüne çağırdılar. Nikâhta erkek tarafından Allah Resûlü'nün (a.s.m.) amcaları: Ebû Tâlib, Hz. Hamza, Hz. Abbâs, arkadaşları: Hz. Ebû Bekir ve Ammar b. Yâsir ve halaları: Safiye ve Atike hanımlar, kız tarafından ise Amr b. Esed, Varaka b. Nevfel, Hakîm b. Hizâm ve Annemize yakın hanımlar gelmişti.^[9]

Nikâh başlayınca Allah Resûlü'nün (a.s.m.) amcası Ebû Tâlib bir konuşma yaptı. Soylarının Hz. İbrahim'e kadar ulaştığını bildirdikten sonra Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ne kadar akıllı, şerefli, emin ve iyi bir

insan olduğunu anlattı. Yeğeni zengin olmasa da mal ve mülkün geçici şeyler olduğunu söyledi. Konuşmasının sonunda Hz. Hatice'ye talip olduklarını bildirdi. Mehir olarak on iki buçuk ukye^[10] belirledi.

Ebû Tâlib konuşmasını bitirince, Varaka b. Nevfel bir konuşma yaptı. Taraflar karşılıklı olarak olumlu konuşmalar yapınca, şahitlerin huzurunda nikâh kıyıldı. Allah Resûlü (a.s.m.) bir deve kesti. Defler çalınip yemekler yenerek düğün yapıldı.

Yirmi Beş Yıl Süren Acı ve Tatlı Günler

Allah Resûlü (a.s.m.) ilahî kudret tarafından nübüvvete hazırlanırken Hz. Hatice de ona yardımcı olarak yolda ilerliyordu. Sanki daha o günden **“Peygamber, müminlere kendi nefislerinden daha önemlidir”**^[11] ayetini duyup okumuş gibiydi. Aklını, tecrübelerini ve malını eşinin hizmetine amade kıldı. Her yönden tüm insanlığa örnek olacak kadar mükemmel, mutlu ve huzurlu bir yuvaları vardı.

Eşler birbirlerine karşı son derece sevgi, saygı ve özveriliydi. Allah Resûlü (a.s.m.), yıllar sonra bile onu hep minnet ve iyilikle yâd etti. Hatta ondan çok fazla bahsetmesi Hz. Âişe'yi oldukça kışkırtmış, bir gün dayanamayıp bunu Allah Resûlü'ne (a.s.m.) açıkça söylemişti. Bir keresinde de Efendimizin Hz. Hatice'ye olan sevgisini şu sözlerle ifade etmişti:

“Allah Resûlü'nün (a.s.m.) hanımlarından hiç birini Hatice kadar kıskanmadım. Allah Resûlü (a.s.m.) onu çok anardı. Onu anmadığı zaman yok gibiydi.”^[12]

Allah Resûlü (a.s.m.) bir taraftan ticarî işleri ile meşgul olurken bir taraftan da bir baba şefkati ve ciddiyeti ile eşinin çocuklarıyla ilgileniyordu. Tam yirmi beş yıl sürecektir, mutlu başlayıp mutlu bir şekilde devam eden bu kutlu yuvanın saadeti, aileye katılacak olan **Kâsım** ile doruk noktasına ulaştı.

Hz. Hatice'nin doğumu yaklaşıncı, Araplarda âdet olduğu üzere hemen bir sûtanne araştırıldı. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) halası Safiye Hatun'un cariyesi Selma'da karar kılındı. Aradan fazla zaman geçmeden aylarca bekledikleri çocukları dünyaya geldi. Çok sevdikleri oğullarına Kâsım ismini verdiler. Kâsım doğduğunda Allah

Resûlû (a.s.m.) 29, Annemiz ise 44 yaşlarındaydı. Kâsım'ın doğumunun yedinci günü iki tane koyun kesilip fakirlere dağıtıldı.^[13]

Bir yıl sonra bu sevinçlerine başka bir sevinç daha eklendi. Allah Resûlû (a.s.m.) otuz yaşlarında iken, **Zeynep** adında bir kızları oldu. Selma Hanım ona da sütannelik yaptı.^[14] Akika kurbanı kesildi, saçından bir tutam kesilerek ağırlığınca gümüş fakirlere dağıtıldı. Yeni doğan çocuklarıyla evi şenlenen Annemiz, onlarla ilgileniyor aynı zamanda ticarî faaliyetlerini de aksatmıyordu. Eşi ve çocuklarıyla çok mutlu olan Annemizin bu mutluluğu bir süre sonra büyük bir hüzne dönüştü. Oğlu Kâsım iki yaşına yeni girmiş, henüz sütten kesilmemiş yeni yeni yürümeye başlamışken, annesini ve Efendimizi gözyaşları ve hüznün içersinde bırakarak cennete uçtu. Hz. Hatice oğlunun ölümünden dolayı çok ağladı. Hatta aradan yıllar geçip Allah Resûlû (a.s.m.) peygamber olduğunda bile o hâlâ Kâsım'ını unutmamıştı. Bir gün yine yavrusu aklına gelmiş ağlıyordu. O sırada Efendimiz içeri girdi. Çok sevdiği eşinin ağladığını gördü. Gözyaşlarını silerek:

- Niçin ağlıyorsun, diye sordu. Annemiz:
- Ya Resûlallah! Süt kuzusu yavrumu, Kâsım'ımı kaybettim. Eğer Allah onu bir zaman daha bıraksaydı, sütünü tamamlardı.
- O, süt emmesini cennette tamamlayacak.
- Eğer bunu bilseydim, onun ölümü bana daha kolay gelirdi.
- İstersen Allah-u Teâlâ'ya dua edeyim, oğlunun sesini sana duyursun.
- Ya Resûlallah! Ben Allah ve Resûlû'ne inanıyorum, diyerek eşine olan sonsuz teslimiyetini bir kez daha gösterdi.^[15]

Allah Resûlû (a.s.m.), Hz. Hatice'nin diğer eşlerinden olan çocuklarına çok iyi davrandığı gibi Hz. Hatice de Ümmü Eymen ve Hz. Ali'yi ev halkından biri olarak görüyor eşinin önemseydiği her şeyi önemsiyor, değer verdiği herkese onun gibi değer veriyordu. Bir gün, Efendimizin sütannesesi Hâlîme Hatun Mekke'ye geldi. Allah Resûlû'nün (a.s.m.) Hz. Hatice'nin evinde oturduğunu öğrenince, doğruca oraya gitti. Hizmetli onu karşılayarak kim olduğunu sordu. Halime Hatun:

- Ben Muhammed b. Abdullah'ın sütannesiyim, dedi. Hizmetli hanımının yanına koştu:

– Hanımım! Hâlîme binti Hâris gelmiş, içeri girmek istiyor, dedi. O sırada içeride bulunan Efendimiz, Hâlîme Hatun'un adını duyunca, heyecanla yerinden fırladı. Dudaklarından:

– Annem! Annem gelmiş, kelimeleri dökölüyordu.

Hız. Hatice kapıya kadar gidip Hâlîme Hatun'u karşıladı. Ardından Efendimiz yanlarına gitti misafirlerini içeri buyur etti. Allah Resûlü (a.s.m.) ridasını çıkarıp yere serdi, sûtannesini onun üzerine oturttu. Sûtannesinin gelişine çok sevinen Efendimiz, ona şefkatle yaklaştı, hâl hatırını sordu. Sütbabasını, kardeşlerini, çocukluğunun geçtiği köyü tek tek sordu. Hâlîme Hatun, beldelerindeki kıtlıktan, hayvanlarının öldüğünden, hayatın zorlaştığından dert yandı. Efendimiz sûtannesinin anlattıklarına çok üzüldü. Hız. Hatice Hâlîme Hatun memleketine gideceği zaman ona kırk tane koyun ve memleketine rahatça dönebilmesi için bir de deve hediye etti. Sonra onu, selametle köyüne uğurladı. Allah Resûlü (a.s.m.) eşinin sûtannesine yaptığı bu cömertlikten oldukça memnun kalarak ona teşekkür etti.^[16]

Hız. Zeynep'in doğumundan üç yıl sonra Rukiyye ismini verdikleri bir çocukları daha oldu. Ondan sonra Ümmü Gülsüm, bir yıl sonra da Hız. Fâtıma dünyaya geldi. O sırada Efendimiz 35, Hız. Hatice ise 50 yaşındaydı.^[17]

Vahyin kesildiği sıralarda, Hız. Hatice 56 yaşlarında iken bir oğlu daha oldu. Abdullah ismini verdikleri oğullarının dünyaya gelişi aileyi çok sevindirdi. Ancak, sevinçleri uzun sürmedi. Allah Resûlü (a.s.m.) vahiy kesilmesi ile üzüntüden kıvrandığı dönemde, sevgili oğlu Abdullah'ı kaybetti.^[18]

Olgunluğun Zirvesinde Bir Hanım

Dinine bağlı bazı Kureyşliler, Ramazan ayı gelince bir ay evlerinden uzaklaşarak ibadet ederlerdi. Fakirlere yardım eder, Şevval ayının hilalini görünceye kadar hanımlarına yaklaştırmaz ve bu ibadetlerini tavaf ile sonlandırırldı. Bunu gelenek hâline getirmişlerdi. Allah Resûlü (a.s.m.) olgunluk yaşına doğru yönelince bu geleneğe uyarak inzivaya çekildi.

Her yıl önce fakir fukarayı doyurur, sonra Hirâ'ya gider, orada tefekküre dalar, Rabb'ine dua ederdi. Bir ayın bitiminde Kâbe'ye gelir tavaf eder, sonra evine dönerdi. Bu durum vahiy gelinceye kadar kesintisiz devam etti.^[19]

Allah Resûlü (a.s.m.) 38 yaşından itibaren harikulade şeyler görmeye başladı. O sıralarda çok parlak ışık ve nur görür, çeşitli sesler duyardı. Her zaman eşinden büyük destek alan Efendimiz, bu sesler ve görüntüler çoğalınca durumu eşine açtı. Yine bir gün her tarafı aydınlatan bir nur görünce doğruca eşinin yanına gitti.

– Ey Hatice! Ben bazı olağanüstü sesler duyuyor, bir ışık görüyorum. Aklımı yitirmekten korkuyorum, buyurdu. Hz. Hatice:

– Ey Abdullah'ın oğlu! Allah sana böyle bir şey yapmaz, rahat ol, diyerek onu teselli etti, sakinleştirmeye çalıştı. Allah Resûlü (a.s.m.) yanından ayrılır ayrılmaz Varaka b. Nevfel'e giderek eşinin durumunu anlattı, eşinin görüp duyduklarının ne anlama geldiğini sordu. Varaka b. Nevfel, Hz. Hatice'yi dikkatle dinledikten sonra:

– Eğer bu söylediklerin doğruysa o peygamberdir. Ona Hz. Mûsa'ya gelen Namus (a.s.) nur şeklinde görünmektedir, dedi.^[20]

İlahî kudret, Allah Resûlü'nü (a.s.m.) eşsiz bir hanımla desteklemiş, en fazla ihtiyaç duyduğu, akıllı ve samimi bir dostu hemen yanı başında yaratmıştı. Onun kemal vasfı ve fazileti İslam ile zirveye çıktı. İslam daveti başladıktan çok sonraları eşini anlatan Efendimiz onun hakkında şöyle buyuracaktı:

“Zamanındaki hanımların en hayırlısı Meryem binti İmrân idi. Zamanının en hayırlı hanımı ise Hatice binti Huveylid'dir.”^[21]

Vahyin Gelişi

Allah Resûlü (a.s.m.) gördüğü ışık, duyduğu seslerden sonra taşların ve ağaçların selamını duymaya başlamıştı. Şehirden uzaklaştığında bir taşın ya da ağacın kendisine:

– Es-Selamü aleyke Ya Resûlallah, dediğini duyardı. Sesi duyunca sağına, soluna, arkasına dönüp bakınır ancak hiç kimseyi göremezdi. Bu durum sıklaştıkça konuyu tek desteği olan Hz. Hatice'ye açtı.

– Tek başıma kaldığımda bazı sesler duyuyorum. Vallahi, bunun büyük bir felakete sebep olacağından korkuyorum.

Kamil eş, efendisini teselli ederek büyük bir samimiyetle:

– Allah korusun! Allah, sana bunu asla yapmaz. Vallahi, sen emaneti yerine getirirsin. Akrabalarınla en güzel şekilde ilişki kurarsın. Her zaman doğru söylersin, sözleriyle rahatlatıp vahye hazırlamaya çalıştı.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Hirâ Mağarası'nda inzivaya çekildiği zamanlardan biriydi. O kutlu anı Allah Resûlü (a.s.m.) şöyle anlatıyor:

“Hirâ Mağarası'nda iken Melek (Cebrâil) bana geldi:

– Oku, dedi. Ben:

– Ben okuma bilmem, dedim. Beni tutup, sıktı. Bütün gücüm kesilinceye kadar sıktı. Sonra bıraktı. Tekrar:

– Oku, dedi. Ben:

– Okuma bilmem, dedim. İkinci kez beni tutup bütün gücüm kesilinceye kadar sıktı. Sonra bıraktı. Tekrar:

– Oku, dedi. Ben:

– Okuma bilmem, dedim. Üçüncü kez beni tutup, sıktı. Sonra bıraktı. Tekrar:

‘Oku, seni yaratan Rabb’inin adıyla. O insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabb’in en büyük Kerem sahibidir’^[22] ayetlerini okudu.”

Cebrâil (a.s.) gözden kaybolunca kan ter içinde kalan Allah Resûlü (a.s.m.) oradan hızla ayrılarak Hz. Hatice'nin yanına gitti. Korku ve heyecandan titriyordu. Yalnızca:

– Beni örtün! Beni örtün, diyebildi. Annemiz olağanüstü bir durum olduğunun farkında hiçbir şey sormadan onu yatırdı ve üzerini güzelce örttü. Büyük bir sabırla sakinleşmesini bekledi. Sakinleşince eşiyle yakından ilgilendi. Eşinin sıcak ilgisi Efendimizi daha da rahatlatmıştı. Ona içini dökerek:

– Kendimden (helak olacağımdan) korktum, dedi. Onun endişelerini iyi bilen Annemiz, eşini teselli etti:

– Hayır, Allah seni asla kötü duruma düşürüp, rezil etmez. Sen akrabalarınla ilişkini sürdürürsün, zorda kalana yardım edersin, ihtiyaç sahibinin ihtiyacını giderirsin, misafire ikram edersin. Sıkıntı anında hakkın yanında olur, haklıya yardım edersin.

Hız. Hatice bunları söylerken, aynı zamanda hayatı ve hakikati özömsediğini de veciz bir şekilde beyan ediyordu. Bununla kalmadı eşini daha fazla rahatlatmak için Varaka b. Nevfel'in yanına götürdü ve:

– Ey amcaoğlu! Kardeşinin oğlunu dinler misin, diyerek bu durumu kendilerine açıklamasını rica etti. Allah Resûlü (a.s.m.) Hirâ Mağarası'nda yaşadıklarını en ince detaylarına kadar anlattı. Sessizce onu dinleyen Varaka, duygulandı, hüzünle karışık büyük bir heyecanla:

– Bu Mûsa'ya (a.s.) inen Namus'tur. Keşke o gün ben güçlü kuvvetli bir genç olsaydım. Keşke kavmin seni yurdundan çıkarırken yaşasaydım, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) söze girerek:

– Beni yurdundan çıkaracaklar mı, diye sordu. Varaka:

– Evet, sana gönderilen şeyle gelen herkes, mutlaka yurdundan çıkarılmıştır. Eğer Rabb'im beni o güne ulaştırırsa sana çok büyük yardımlar yaparım, dedi. [23]

İlk vahyin gelişiyile Allah Resûlü'nün (a.s.m.) aklını başından alan, korku ve endişelere sevk eden günler bitmedi. Aksine onu üç yıl sürecek olan daha zor günler bekliyordu. Cebrâil (a.s.), Hirâ Mağarası'nda Allah Resûlü'ne (a.s.m.) ilk vahyi getirdikten sonra üç yıl boyunca bir daha vahiy gelmedi. Bu zaman içerisinde Allah Resûlü (a.s.m.) çok üzüldü. Hatta defalarca dağların tepesine çıkarak kendini oradan atmak istedi. Niyetini gerçekleştirmek için dağın zirvesine her çıkışında Cebrâil (a.s.) ortaya çıkar, Allah Resûlü'ne (a.s.m.) seslenerek:

– Ey Muhammed! Sen gerçekten peygambersin, derdi.

Allah Resûlü (a.s.m.) onu duyunca sıkıntısı gider geri dönerdi. Bir süre sakinleşir, vahyin gelmesi uzayınca, yeniden dağın zirvesine çıkar, kendini oradan atmak ister, yine Cebrâil (a.s.) ortaya çıkarak onu tekrar düşüncesinden vazgeçirip rahatlatırdı. [24]

O bu sıkıntılı dönemi kemalin zirvesinde olan hanımının eşsiz desteği ile atlatmayı başardı. İlk vahiyden bir süre sonra Varaka b. Nevfel de vefat edince, Allah Resûlü (a.s.m.) bu sarp ve dolambaçlı yolu yalnızca eşi ile birlikte yürüdü.

Vahyin yeniden gelmesi yaklaştıkça Allah Resûlü'nün (a.s.m.) görüp duydukları daha da sıklaştı. Melekleri çeşitli suretlerde görmeye başlayınca endişeleri had safhaya ulaştı. Melek sık sık

gelerek ona kendisinin Allah'ın elçisi olduğunu söylüyordu. Bu insanüstü bir olaydı. Meleği gördüğünde, kalbi duracakmış gibi olması bir tarafa, “Acaba gördüklerim doğru mu?” endişesi, onu yiyip bitirirdi. Hz. Hatice, onu teselli etse de bu bazen yeterli olmuyordu. Feraset sahibi olan Hz. Hatice, durumu fark ederek Efendimize:

– Bahsettiğin melek gelince bana haber verir misin, ricasında bulundu. Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) eşi ile otururken Cebrâil (a.s.) yanlarına geldi. Allah Resûlü (a.s.m.) Annemize:

– İşte Cebrâil, o bana geldi.

– Kalk ey amcaoğlu, sol dizime otur.

Allah Resûlü (a.s.m.) yerinden kalkarak eşinin sol dizine oturdu. Annemiz:

– Onu görüyor musun?

– Evet.

– Yerini değiştirerek sağ dizime otur.

Efendimiz, yerinden kalkarak eşinin sağ dizine oturdu.

– Onu görüyor musun?

– Evet.

– Kalkıp kucağıma otur.

Allah Resûlü (a.s.m.) eşinin kucağına oturdu. Annemiz:

– Onu görüyor musun?

– Evet.

Hız. Hatice'nin morali bozuldu, Allah Resûlü (a.s.m.) kucağında otururken başörtüsünü çıkarıp açtı ve:

– Onu yine görüyor musun?

– Hayır.

– Rahatla ya Muhammed! Seni müjdelirim. Vallahi o, şeytan değil kesinlikle melektir. Eğer şeytan olsaydı, hayâ etmez yanımızda kalmaya devam ederdi.^[25]

Bu olaydan bir süre sonra “Ey örtüsüne sarılıp bürünen! Kalk ve uyar! Yalnızca Rabb'ini büyük tanı!” ayetleri inzal oldu.^[26]

İlklerin Kadını

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ilahî hitaba muhatap olma sürecinin her safhasını eşiyle birlikte adım adım yaşayan Hz. Hatice, eşi insanları

İslam'a davet ile görevlendirilince hiç tereddüt etmeden iman ederek **ilk Müslüman** olma vasfını kazandı. Aslında o yıllar önce eşinin peygamber olduğuna inanmış ve bu yola can koymuştu.

Hız. Hatice, eşi ile ilgilenip onu sakinleştirdikten sonra ona destek vererek davet konusunda cesaretlendirdi. Bir adım daha atarak yıllardır vahiy geliş sürecini izleyen, olup bitenin farkında olan çocuklarına durumu anlattı ve onları babalarına iman etmek için teşvik etti. Onlardan sonra Ümmü Eymen'i durumdan haberdar eden Hız. Hatice, o ve onun gibi pek çok hanımın Müslüman olmasına vesile oldu.

Allah Resûlü'ne (a.s.m.) ilk olarak namaz kılması emredildi. Mekke'nin üst tarafında iken Cebrâil (a.s.) yanına gelerek ayağının topuğu ile yere vurdu. Yerden su fışkırmaya başlayınca abdest aldı. Allah Resûlü (a.s.m.) onu dikkatlice izledi. Cebrâil (a.s.) bitirince Efendimiz ondan gördüğü şekilde abdest aldı. Cebrâil (a.s.) abdestten sonra kalkıp iki rekât namaz kılarak Allah Resûlü'ne (a.s.m.) namaz kılmasını öğretti. Sonra da oradan ayrıldı. Allah Resûlü (a.s.m.) eve giderek başından geçenleri eşine anlattı ve Cebrâil'in (a.s.) ona gösterdiği gibi abdest almasını ve namaz kılmasını öğretti. Hız. Hatice böylece Allah Resûlü (a.s.m.) ile **ilk namaz kılan** kişi vasfını kazandı.^[27]

Allah'ın (c.c.) Selam Gönderip Cennetle Müjdelediği Hanımlar Sultanı

Hız. Hatice'nin, kemalatı, ihlâsı ve Allah'ın rızasını kazanmak üzere eşi için yaptığı eşsiz fedakârlıklar, Allah (c.c.) tarafından özel iltifatla takdir edildi. Her zaman olduğu gibi yine Hirâ Mağarası'nda bulunan Efendimizi ziyarete giden Annemiz, hazırladığı yiyecekleri eşine götürüyordu. Onun geldiğini Efendimize bildiren Cebrâil (a.s.):

– Ya Resûlallah! Bak işte Hatice geliyor. Yine senin için yemek getiriyor. O sana geldiğinde ona Rabb'inin kendisine selam gönderdiğini söyle. Benim selamımı da söyle. Ona cennette inciden yapılmış, içinde gürültü, sıkıntı ve hüzün olmayan bir köşk verileceğini müjdele, dedi.^[28]

Efendimiz, eşi gelince Cebrâil'in (a.s.) verdiği müjdeyi ona bildirdi. Müjdeyi büyük bir coşku ve sevinçle karşılayan Hz. Hatice, eşsiz bir basiret ve ufukla:

“Allah selamdır. Selam ondandır. Cebrâil’e de sana da benden selam olsun Ya Resûlallah!” sözleriyle karşılık verdi.

Âlimler, Hz. Hatice'nin verdiği bu cevaba hayran kalmışlar, onun daha o günden Allah'ın (c.c.) Selam sıfatını bilmesini ve bu sıfatın ondan olduğunu idrak etmesini onun derin bir anlayışa sahip olduğunun işareti saymışlardır.^[29]

Eşi ile Omuz Omuza Mücadele

Allah Resûlü (a.s.m.), ilk dönemde uzun bir süre yalnızca güvendiği kimseleri gizli olarak İslam'a davet etti. Bu dönemde bazıları dışında, hemen bütün sahâbeler Müslüman olduklarını gizlediler.

Herkesin kendini gizlediği sırada Hz. Hatice, hanım olduğu hâlde Müslüman olduğunu açıkça söylüyor, eşine inanılmaz derecede destek oluyordu. Efendimizin etrafında birkaç kişinin dışında kimsenin olmadığı ilk günlerde eşinin yanında olduğunu göstermek için ölümü göze alarak eşi ile Kâbe'ye gidiyor, bütün müşriklerin karşısında, onlara meydan okurcasına namaz kılıyordu.^[30]

İslam Davet mücadelesinin bütün safhalarında her zaman Allah Resûlü (a.s.m.) ile omuz omuza mücadele veren Hz. Hatice, malını son kuruşuna kadar bu mücadele için harcamaktan çekinmedi. Bir seferinde Allah Resûlü (a.s.m.) ondan yardım istediğinde, o sırada evde bulunan bütün altın ve gümüşleri getirip Allah Resûlü'nün (a.s.m.) önüne dökmüştü. Olaya şahit olan sahâbe, bu kadar altın ve gümüşü ilk defa bir arada gördüğünü ifade etti.

Bu mücadeleyi ömrünün sonuna kadar sürdüren Hz. Hatice, yaşamının son üç yılını iki çocuğu ile birlikte ablukada sürgünde geçirdi. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) üzerine gittiklerinde her zaman karşılarında Ebû Tâlib'i bulan müşrikler, sonunda bütün Haşimoğullarını gözden çıkardılar. Aralarında anlaşarak onlarla tüm ilişkilerini kesip konuşmayı, alışverişi, kız alıp vermeyi, yardımlaşmayı yasakladılar. Bu anlaşmayı yazıp Kâbe'ye astılar.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kabilesini ve Müslümanları, Mekke'nin doğusunda Ebû Tâlib'e ait olan içinde su bulunmayan kayalık bir yerde yaşamaya zorladılar. Üç yıl boyunca onlara ambargo uygulayarak çoluk-çocuk, hasta-yaşlı demeden herkesi açlık, susuzluk ve sefaletle mahkûm ettiler. Gece olup da Mekke sessizliğe büründüğünde, Müslümanların bulunduğu yerden feryadı figanlar duyulmaya başlar, çocuklar açlık ve susuzluktan ağlar, yaşlılar inlerdi. Bu feryatlar, içinde birazcık merhameti kalmış müşrikleri bile derinden sarsıyordu. Ancak kimse anlaşılmayı bozmaya cesaret edemiyordu. Birçok çocuk açlık ve susuzluktan öldüğü hâlde kimse bir şey yapamıyordu.

İşte bu dönemde, Müslümanları biraz olsun rahatlatan, açlık ve susuzluktan ölmesini engelleyen en büyük etken, Ebû Tâlib, Hz. Abbas ve Hz. Hatice gibi sosyal yönü güçlü kişilerin dışarıdaki dostları ile kurdukları bağlantılardı. Müslümanlar iyice sıkıştıklarında bu dostluklar ve henüz ölmeyen merhamet duyguları devreye girdi.

Abluka içinde açlıktan inleyen yaşlılar, feryat eden bebekler, Hişâm b. Âmir ve Hz. Hatice'nin yeğeni Hakîm b. Hizâm'ın getirdikleri yiyeceklerle biraz olsun açlığa karşı direnebiliyorlardı. Onlar dostlarının hatırı için tehlikeyi göze alarak insanlar uyuduktan sonra Müslümanlara yiyecek ulaştırıyorlardı.

Ablukanın kaldırılmasına sebep olan ilk kıvılcım da bu yardımlardan birinin yakalanması ile çıktı. Hz. Hatice yeğeni Hakîm b. Hizâm ile konuşarak kendilerine yardım etmesini istemişti. Hakîm, sık sık ablukayı delerek Müslümanlara yiyecek ulaştırırdı. Yine bir gün kölesinin sırtına bir çuval buğdayı koyup Şib'den içeri giriyordu. Her gün Şib'i gözleyen Ebû Cehil onları yakaladı, büyük bir kızgınlıkla Hakîm'in üzerine giderek:

– Ne yapıyorsun? Haşimoğullarına yiyecek mi götürüyorsun? Vallahi eğer bu yiyeceği onlara ulaştırırsan seni rezil ederim, dedi. Mekke'nin ileri gelenlerinden Ebû'l-Buhterî tartışma seslerini duyarak yanlarına gitti.

– Ne oluyor, niçin tartışıyorsunuz, diye sordu. Ebû Cehil büyük bir kahraman edası ile:

– Bunu Haşimoğullarına yiyecek götürürken yakaladım, dedi. Ebû'l-Buhterî kızarak:

– Adam halasına yiyecek götürüyor. Yoksa bunu da mı engelleyeceksin? Bırak gitsin, diye çıkıştı. Ebû Cehil:

– Asla bırakmam, deyince onunla da tartıştılar. Ebû'l-Buhterî yerden aldığı kemiği kaldırarak Ebû Cehil'in kafasına vurdu. Kafası yarılan Ebû Cehil kızgınlık ve öfke içersinde sabah olunca yaygara kopararak akşam olanları Kureyşlilere anlattı. Onları Müslümanlara yardım edenlere karşı kışkırtmaya çalıştı. Ebû Cehil'e çıkışan Ebû Süfyan:

– Adam halasına yiyecek götürüyormuş. Vallahi aynı durumda olsaydım, ben de onun gibi yapardım, deyince bu durumu iyi değerlendiren Hişâm b. Âmir:

– Siz burada istediğinizi yiyip içerken, en güzel elbiseleri giyerken kavminizin kadınları ve çocukları orada açlıktan figan ediyor, diyerek bu ablukanın kaldırılması gerektiğini haykırdı.

Hâkem b. Hizâm gibilerinin desteği ile hareket başladı. Kısa sürede büyüyerek Allah'ın Resûlü'ne Kâbe'ye asılan anlaşmayı güvenin yediğini bildirmesi ve anlaşmanın iptal edilmesi ile son buldu. Anlaşma yırtılınca abluka da kalktı.^[31]

Vefatı

Sıkıntı ve çileli üç yıl geçmiş, anlaşma bozulmuş ve boykot kalkmıştı. Vefakâr eş Hz. Hatice'nin yorgun bedeni bu acılara dayanamamış, son yolculuk öncesi ateşler içinde kıvranırken hâli yürekleri yakıyor, ölüm döşeğinde fâni âleme veda zamanını bekliyordu. Mekke'nin en zengin kadınıyken bugün, açlık ve sıkıntı içinde iki büklüm, sürgün hayatının getirdiği şartlar arasında sevdiklerine veda ediyordu.

Rahmet Peygamberi ruhunu derinden yaralayan bu manzara karşısında, minnet duygusuyla eşinin yanına eğildi ve mana yüklü şu kelimeler döküldü titreyen dudaklarından:

– Çok acı çektiğini görüyorum. Bu acıyı hafifletmek için sana ne desem ey Hatice? Bazen Allah, hoşumuza gitmeyen şeylerde büyük hayırlar yaratır. Biliyor musun Allah seni cennette benimle, Meryem binti İmrân'ı Mûsa'nın (a.s.) kardeşi Gülsüm ve Asiye ile birlikte yaratacak, buyurarak teselli etti.

– Gerçekten böyle mi Ya Resûlallah?

– Evet! Huzur içinde ve çocuklarla birlikte, buyurdu. [32]

Hız. Hatice'nin yüzünde tatlı bir tebessüm belirdi. Belli ki artık, Cebrâil'in (a.s.) müjdelediği cennet bahçelerinin kapıları açılmış, o bahçeleri seyre dalmıştı... Efendisinden ayrılmak zor olsa da malı ve canını davası uğruna feda ettiği Canlar Canı'nın kolları arasında, ebedî hayata yelken açma zamanı gelmişti. **O ilklerin annesiydi.** Dünyaya gözlerini erken açmış, Hakk'a erken uyanmış ve şimdi de erkenden gidiyordu. Vefat ettiği yıl, tarihe damgasını Hüzün Yılı olarak basacaktı.

Medine'ye hicretten üç yıl önce, 65 yaşlarında dünyadaki bütün sıkıntılara veda ederek içinde ne bir sıkıntı ne de bir yorgunluk olmayan, incilerle bezenmiş ebedî mekânına göç etti.

En büyük dayanağını kaybeden Allah Resûlü (a.s.m.), eşini Mekke'deki Hacûn Kabristanı'ndaki mekânına bizzat kendi mübarek elleriyle yerleştirdi, toprakla üzerini örttü. O gün henüz cenaze namazı farz kılınmadığı için cenaze namazı kılınmadı. [33]

Allah Resûlü (a.s.m.) için artık musibetler artarak gelecek ve Kureyş daha bir cesaretle üzerine gidecekti. Annemizin yokluğu Allah Resûlü'ne (a.s.m.) çok dokunmuş, hüznü kalbinden taşarak dışa yansımıştı. Onun bu durumunu fark eden Havle binti Hakîm:

– Ya Resûlallah! Görüyorum ki Hatice'nin yokluğuna üzüldüğünden iki büklüm olmuş gibisin, diyerek onu teselli etmeye çalıştı. Efendimiz:

– O, çocukların annesi, evimin hanımıydı, buyurdu.

Kâinatın Efendisi'nin yanında Hatice'nin emanetleri kalmıştı. Her fırsatta ondan söz açıyor, her daim onun faziletlerinden bahsediyordu. Bir gün Hatice'nin emaneti kızı Fâtıma'nın aklına annesi düşmüş hüzne boğulmuştu. Babası Allah'ın Resûlü'ne sordu:

– Ya Resûlallah! Hatice annem şimdi nerededir? Efendimiz:

– Kamıştan bir köşk içinde duruyor, buyurdu. Hız. Fâtıma:

– Şu bildiğimiz kamış mı, diye sordu. Efendimiz:

– Hayır, inci, yakut ve mercanla süslenmiş kamıştan, buyurarak Hız. Hatice'nin ahiretteki hâlini anlattı. [34]

Hız. Hatice, Allah Resûlü'ne (a.s.m.) ilk iman eden; onu tereddütsüz tasdik eden; Allah'ın peygamberini onunla desteklediği; ona gelen saldırılara karşı kendisini siper eden; sıkılıp bunaldığında sakin bir

liman gibi sığınıp huzur bulduğu kâmil bir hanımdı. O, Allah Resûlü'nü (a.s.m.) teselli etmeyi, onu cesaretlendirip yükünü hafifletmeyi her zaman en güzel şekilde yerine getirmişti. O, Efendimizin güvenilir veziriydi.

* * *

[14]
[18]
[32]
[8]
[19]
[23]
[27]
[31]
[24]
[26]
[1]
[7]
[10]
[33]
[17]
[4]
[34]
[25]
[16]
[12]
[20]
[11]
[3]
[2]
[15]
[5]
[28]
[6]
[22]
[30]

[9]
[21]
[29]
[13]

Sevde binti Zem'a (r.anha)

Mekke'de doğup büyüyen Hz. Sevde, Amiroğullarından **Zem'a b. Kays**'ın kızıdır. Annesi Medineli Şumus binti Kays'tır. Ubeyd, Mâlik, Abdullah (Abd) adında üç erkek, Hind adında bir kız kardeşi vardır.

Gençlik çağına geldiğinde amcasının oğlu **Sekran b. Amr** ile evlendi. Eşi vefat edinceye kadar uzun yıllar onunla mutlu bir evliliği olan Hz. Sevde'nin hiç çocuğu olmadı.^[35]

Allah Resûlü (a.s.m.) İslam'a davete başladığında orta yaşlardaydı. Eşi ile birlikte İslam ile şereflenerek ebedî mutluluğu kazandı. Başlangıçta ailesinden yalnızca kardeşi Mâlik Müslüman oldu.

İslam yayıldıkça müşriklerin baskısı artmaya başladı. Bir süre sonra Müslümanlara yapılan işkenceler dayanılmaz boyutlara ulaştı. Allah Resûlü (a.s.m.) sahâbîleri bu baskıdan korumak için:

– Allah'ın arzına dağılın! O sizi bir araya getirecektir, buyurdu. Sahâbîler:

– Nereye gidelim, diye sordular. O eliyle Habeşistan tarafını göstererek:

– Şuraya doğru, buyurdu.

Kimi tek başına kimi eşini de yanına alarak, malını mülkünü kurulu düzenini terk edip bütün sevdiklerini geride bırakarak inancı uğruna tanımadığı yâd ellere doğru yola çıktı. Bu kutlu yolculardan biri de ikinci Habeşistan hicretine katılan Sekran b. Amr ve eşi Hz. Sevde idi. Bir gece gizlice Mekke'den çıkarak karanlıklara daldılar. İleri yaşlarda olmalarına aldırmadan uçsuz bucaksız çölleri aştılar. Yakalanma korkusu ile deniz kıyısına kadar durmadan yürüdüler. Kıyıya varınca oradan gemiye binip Habeşistan'a vardılar. Annemizin kardeşi Mâlik ve eşi Amre Hanım, kayınları Sâlit ve Hatîb b. Kays da bu yolculukta onlarla birlikteydi.^[36]

Bir süre Habeşistan'da kalan Hz. Sevde ve eşi daha sonra Mekke'ye geri döndü. Burada yeniden baskılara maruz kaldılar. Bu baskılara daha fazla dayanamayan Sekran b. Amr Mekke'de vefat etti.^[37]

Bu kadar baskı ve çileden sonra eşinin vefatı Hz. Sevde'yi çok üzdü. Tek başına kalmıştı. Şimdi Müslüman olmayan babasının evine geri dönecek, belki inancının gereğini yaptığı için babasının baskısına maruz kalacak, evinde de huzursuz olacaktı. Bütün bunlar onu sarsıyor, üzüntüye boğuyordu. Bu endişe karanlığı içinde boğulmak üzere iken eşinin hayatta iken verdiği müjde kalbini aydınlatıyor, huzura kavuşuyordu.

Eşi hayatta iken bir gece rüya görmüştü. Rüyasında Allah Resûlü (a.s.m.) ona doğru geliyordu. Yaklaştı elini omzuna koydu. Efendimizi rüyasında görmekten dolayı kalbi tatlı bir sevinçle dolmuştu. Bu hâlde uyandı. Rüyasını eşine anlattı. Eşi Sekran rüyasını tabir ederek ona hem üzüleceği hem sevineceği bir şey söyledi:

– Ben yakında öleceğim. Ben ölünce sen Allah Resûlü (a.s.m.) ile evleneceksin.

Hz. Sevde, “Böyle bir şey olamaz. Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlenemem,” diye düşündüğünden eşinin verdiği müjdeye sevinemedi. Hz. Sevde ertesi gün bir başka rüya gördü. Rüyasında sırtüstü yatıyordu. Ay aniden gökten inerek üzerini kapladı. Rüya biter bitmez uyandı. Hemen eşini uyandırarak rüyasını anlattı. Eşi:

– Eğer rüyan doğruysa ben çok yakında öleceğim. Benden sonra sen Allah Resûlü (a.s.m.) ile evleneceksin.

O gün hastalanan Sekran b. Amr, çok geçmeden hakkın rahmetine kavuştu.^[38]

Allah Resûlü (a.s.m.) İle Evliliği

Hicretten altı yıl önce müşrikler bütün Müslümanları ablukaya aldılar. Üç yıl boyunca insanlarla irtibatlarını kesip onları açlık, susuzluk ve yokluğa mahkûm ettiler. Burası günümüzdeki esir kamplarından farksızdı. Kendileri ile her türlü sosyal ve ekonomik ilişkileri kesilen, açlık ve susuzluğa mahkûm edilen Müslümanlar, üç yıl boyunca inanılmaz acılar çekti. Birçok yaşlı, zayıf sahâbe ve çocuk bu ablukaya dayanamayarak vefat etti. Hz. Hatice, Sekran b. Amr gibi sahâbîler direndi. Ancak abluka kalktıktan bir süre sonra yorgun

düşen ve yıpranan bedenleri onları taşıyamaz oldu. Açılan Cennet kapılarından girerek Rablerine ulaştılar.

Yıllarca omuz omuza birlikte mücadele verdiği, sözlerin kendisini anlatmaktan aciz kaldığı mükemmel bir hanımı kaybetmek, Efendimizi hüznü dışa yansıyacak kadar çok üzdü. Bu hâli uzun süre devam etti. Sahâbîler onun bu hâline üzüldü, dillerinin döndüğü kadar teselli etmeye çalışıyorlardı.

Allah Resûlü (a.s.m.) bu üzüntüyle bir taraftan büyük bir gayret ve sorumluluk gerektiren İslam davetini yürütüyor, bir taraftan evi ve o sırada 13-15 yaşlarında olan kızları ile ilgileniyordu. Onun büyük zorluklar çektiğini gören ashâbı yardıma koşuyor, biraz olsun onu rahatlatmaya çalışıyorlardı.

Efendimize yardıma koşan, ev işlerinin bir ucundan tutan, kızları ile ilgilenenlerden biri de Osman b. Maz'un'un eşi Havle binti Hakîm'di. Sık sık Efendimizin evine giden Havle Hatun, yine bir gün izin isteyip içeri girdi. Efendimiz ile merhabalaştı, hâl ve hatırını sordu. Hz. Hatice'nin vefatından sonra Efendimiz, hüznünü bir türlü üzerinden atamamıştı. Havle Hatun Efendimizi yine üzgün ve bitkin bir hâlde görünce onu biraz olsun rahatlatacak bir çare düşünmeye başladı. Aklına gelen tek çare ona ve kızlarına her açıdan yardımcı olacak salih bir hanımdı.

Ancak bunu ona nasıl söyleyecekti?

O böyle bir teklifi nasıl karşıladı?

Önce biraz çekindi. Sonra cesaretini toplayarak konuşmaya başladı.

– Ya Resûlallah! Hz. Hatice'yi kaybettiğinizden beri sizi büyük bir hüznün kapladığını görüyorum.

– Evet, onun ölümü bizi çok üzdü. O evin hanımı, çocuklarımla annesiydi.

– Ya Resûlallah! Senin için bir hanım bakalım mı?

– Evet, siz hanımlar bu konuda daha duyarlısınız.

Allah Resûlü'nden (a.s.m.) muvafakat alan Havle Hatun:

– İsterseniz dul birine bakalım, isterseniz bekâr?

– Dul kim? Bekâr kim?

– Bekâr en çok sevdiğin kişinin kızı Âişe, dul ise sana iman eden ve davetine tabi olan Sevde binti Zem'a'dır. Efendimiz:

– Benim için onlarla konuş, buyurdu.

Efendimiz'den yetki alan Havle binti Hakîm, hem Hz. Âişe'nin ailesi ile hem Hz. Sevde ile konuştu.

Havle b. Hakîm anlatıyor:

“Âişe'nin ailesi ile konuştuktan sonra Sevde binti Zem'a'nın yanına gittim. Ona:

– Allah sana ne kadar hayır ve bereket ihsan etti biliyor musun? Allah Resûlü (a.s.m.) beni, seni istemem için buraya gönderdi.

– Bu çok güzel bir haber. Memnuniyetle kabul ederim. Babamın yanına girip bunu ona da söyler misin?

O sırada hac mevsimiydi. Kardeşi Abdullah hac ibadeti için evden ayrılmış, babası hac yapamayacak kadar çok yaşlandığı için evdeydi. Yanına gittim ve cahiliye selamı ile selamladım:

– İyi sabahlar!

– Sen kimsin?

– Havle.

– İyi sabahlar, hoş geldin!

Biraz sohbet ettikten sonra konuya girdim.

– Muhammed b. Abdullah kızına talip oluyor, bu konuda ne dersin?

– Niçin olmasın o kızımın dengi, değerli bir insan? Peki, arkadaşın bu konuda ne diyor?

– Evlenmek istiyor.

– Onu bana çağırır mısın?

– Olur, diyerek Hz. Sevde'nin yanına gittim.

– Baban seni çağırıyor, dedim. Sevinçle babasının yanına gittik. Babası:

– Ey kızım! Bu hanım Muhammed b. Abdullah'ın sana talip olduğunu söylüyor. O evlilik için uygun değerli bir insan, sen ne dersin? Onunla evlenmek ister misin?

Hz. Sevde düşüncesinin olumlu olduğunu bildirince babası bana döndü:

– O zaman söyle gelsinler, dedi.

İzin isteyip evden ayrıldım. Allah Resûlü'ne (a.s.m.) giderek durumu bildirdim. Toplanıp babasının evine gittik. Nikâh yapıldı. 400 dirhem mehir belirlendi. Hazırlıkları tamamlayıp düğünü yaptık.

Sevde binti Zem'a'nın henüz Müslüman olmayan kardeşi Abdullah o sırada hac ibadetiyle meşguldü. Haccını bitirdikten sonra eve gelip kız kardeşinin Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlendiğini duyunca çok kızdı

ve böyle büyük bir yanlışa engel olmadığı için kızgınlıktan başına toprak saçtı. Bir süre sonra Müslüman olunca kız kardeşi Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlendiği için sevineceğine kızıp taşkınlıklar yaptığı için üzüldü. Daha sonra yaptığı bu yanlışı her fırsatta dile getirerek pişmanlığını ifade etti.”^[39]

Peygamber Hanımı

Zehebî Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlendiğinde 50 küsur yaşlarında olan Hz. Sevde’yi şu sözlerle tanıtır:

“Hz. Sevde çok asil, onurlu, saygın, güler yüzlü, iri yapılı, biraz şişman yaşlı bir hanımdı.”^[40]

Çok saf ve şakacı bir hanım olan Sevde Annemiz, üzüntü, sıkıntı ve baskıdan bunalan Allah Resûlü (a.s.m.) ve kızlarını biraz olsun rahatlattı, gönüllerine meltem rüzgârı gibi esti.

Elbette kemalin doruk noktasında olan Hz. Hatice’nin yerini doldurmak imkânsız kadar zordu. Efendimizin ondan böyle bir beklentisi de yoktu. O gün için beklentisi muhtemelen her gün biraz daha artan baskı ve sıkıntılarda kendine ve ailesine yardımcı ve destek olacak, evini çekip çevirecek, İslam daveti sırasında aklını evinde ve çocuklarında bırakmayacak bir eşi. Sevde Annemiz Mekke döneminin son üç yılında Allah Resûlü’nün (a.s.m.) evine sahip çıktı. Şakaları ile gönüllerini biraz olsun rahatlatarak acılarını hafifletti. Dahası Allah Resûlü (a.s.m.) Tâif’e gittiğinde, Medine’ye hicreti sırasında yedi-sekiz ay boyunca evinden uzak kaldığında kızlarının başında durup onlara can yoldaşı oldu.

Sevde Annemiz’in bu evliliği yalnızca Efendimize ve kızlarına nefes aldirmekle kalmamış insafsız art niyetli İslam düşmanları tarafından Efendimize yapılan iftiralara da tokat gibi bir cevap olmuştur. Allah Resûlü (a.s.m.) 25 yaşında iken kendisinden on beş yaş büyük olan Hz. Hatice ile evlendi. Annemiz vefat edinceye kadar bu evlilikleri devam etti. 25 yıl süren bu evlilik sonunda Allah Resûlü (a.s.m.) 50 yaşına girmişti.

İyi niyetli, inşafı biri için bu kadar bilgi, her türlü iyilikle donanmış, tüm kötülüklerden uzak olan Efendimizin (binlerce hâşâ) şehvetine düşkün olmadığını göstermeye fazlası ile yeter. Hz. Sevde ile

evlenmesi bunun tesadüf ya da bir zorunluluk olmadığını destekleyen apaçık bir delildir. İddia edilen sözlerde birazcık doğruluk payı olsaydı Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Hatice'nin vefatından sonra yaşlı bir hanımla evlenmez, beş-altı yılını onunla geçirmezdi.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Hz. Sevde'den sonra Hz. Âişe ile hicretten üç yıl sonra evlendiği göz önünde bulundurulursa onun 56 yaşına kadar tek eşle evli olduğu, ilk ve ikinci eşinin de kendisinden büyük olduğu görülür. Hz. Sevde Annemiz'in bir süre sonra cinsel arzusunun kalmadığını ifade etmesi Efendimize ne kadar büyük haksızlık yapıldığını açıkça göstermektedir.

Hicreti

Allah Resûlü (a.s.m.) Medine'ye hicret ettiğinde eşi ve kızları Mekke'de kalmıştı. Hanımları Medine'ye yerleşip uygun zemin hazırladıktan sonra getirmek istiyordu. Hicretten yedi ay sonra Zeyd b. Hârise ile Ebû Râfî'yi ailesini Medine'ye getirmek üzere Mekke'ye gönderdi. Uzun bir yolculuktan sonra Kudeyd mevkiine geldiler. Zeyd b. Hârise hanımları bindirmek için burada oturanlardan üç deve satın aldı. Gizlice Mekke'ye gitti. O sırada Talhâ b. Ubeydullah, Hz. Ebû Bekir'in ev halkını Medine'ye götürmek üzere hazırlık yapıyordu. Zeyd b. Hârise Allah Resûlü'nün (a.s.m.) evine giderek Hz. Fâtıma, Ümmü Gülsüm ve Sevde Annelerimiz ile kendi eşi Ümmü Eymen ve oğlu Üsâme'yi yanına alarak yola çıktı.^[41]

Günlerce süren uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra Medine'ye vardılar. Allah Resûlü (a.s.m.), eşi ve çocuklarını Mescid'i-Nebevî'nin etrafında yaptırdığı hücre-i saadatlere yerleştirdi.^[42]

Zanaatkâr Bir Hanım

O dönemde az da olsa çeşitli dallarda zanaatkâr hanımlar vardı. Sevde Annemiz bu hanımlardandı. Tâif derisi alarak onları işler, sonra sattırırdı. Onun bu hâli annelerimizin de diğer sahâbî hanımlarının da çok hoşuna giderdi.

Hz. Hafsa'nın cariyesi Huleysa anlatıyor:

“Bir gün Hz. Hafsa ile Hz. Âişe oturmuş sohbet ediyorlardı. O sırada Hz. Sevde uzaktan onlara doğru geliyordu. Onu görünce biri diğerine:

– Sevde’yi görüyor musun? Ne kadar güzel işler yapıyor? Sürekli çalışıyor, Tâif derisini işliyor. Haydi, ona bir şaka yapalım, dedi.

Hz. Sevde temiz kalpli, saf ve şakacı biri olduğundan Efendimizin eşleri zaman zaman ona şaka yaparlardı. Hz. Sevde yaklaşıncı ona:

– Ey Sevde! Sen de duydun mu, diye telaşla sordular. Hz. Sevde:

– Neyi, diye endişe ile sordu. Onlar:

– Şaşı gözlü Deccal çıkmış, dediler.

Çok korkan Hz. Sevde kendi çadırından çıkarak ateş yanan çadıra gitti. Korkudan titriyordu. Annelerimiz onun bu hâlini görünce gülmeye başladılar. Gülmekten konuşamıyorlardı. Tam o sırada Allah Resûlü (a.s.m.) yanlarına geldi. Annelerimiz konuşamayacak bir hâlde oldukları için durumu merak eden Efendimiz’e Hz. Sevde’yi işaret ettiler. Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Sevde’nin bulunduğu çadırın yanına gitti. Kapısının önünde durdu. Hz. Sevde onu görünce büyük bir merakla:

– Ya Resûlallah! Gözü şaşı olan Deccal çıktı mı, diye sordu. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Çıkmadı ama çıkacak, buyurdu.

Derin bir nefes alan Hz. Sevde gizlendiği yerden çıktı. Korkudan çadırın diplerine doğru gidip saklandığından üzeri örümcek ağı olmuştu. Dışarı çıkıp kendine gelince üzerindeki örümcek ağlarını temizledi. Daha sonra yapılan şakayı anlayınca o da şakayı yapan annelerimiz kadar güldü.^[43]

Allah Resûlü’nün (a.s.m.) sevgili kızı Hz. Zeynep vefat edince hanımları da çok üzüldü. Efendimizi teselli etmeye çalışan hanımları cenaze işi ile yakından ilgilendiler. Hz. Ümmü Seleme ile Hz. Sevde, Hz. Zeynep’i yıkayarak kefenlediler.^[44] Bu rivayet Hz. Sevde’nin cenaze yıkama ve kefenleme işinden anladığını göstermektedir.

Şakacı Bir Hanım

Sevde Annemiz hem çok saf hem de şakacıydı. Sözleri ve yaptıkları ile zaman zaman Efendimiz’i güldürürdü.

Bir gün Allah Resûlü'ne (a.s.m.):

– Ya Resûlallah! Bu gece senin ardında namaz kıldım. Rükûu o kadar çok uzattın ki kan gelecek korkusu ile burnumu tuttum, dedi. Onu dinleyen Allah Resûlü (a.s.m.) tebessüm ederek güldü. [45]

Hız. Sevrde yine bir gün Efendimiz ile oturuyordu. Konuşma arasında Osman b. Maz'un'un ibadete düşkünlüğünü anlatmak için:

– Ya Resûlallah! Biz ölürsek daha sen gelmeden Osman b. Maz'un bizim cenaze namazımızı kıldırır, diye şaka yaptı. İnsanlara hakikati öğretmek için uygun zamanları en güzel şekilde değerlendiren Allah Resûlü (a.s.m.) ona:

– Ey Zem'a'nın kızı! Eğer ölümün hakikatini bilmiş olsaydın, onun sandığından daha şiddetli olduğunu bilirdin, buyurdu. [46]

Kalbinin saflığından dolayı bazen farkına varmadan yanlış sayılabilecek şeyler yapardı. Allah Resûlü (a.s.m.) yaptıkları karşısında onu anlayışla karşılar, hatta gülerdi.

Es'ad b. Zürrâre anlatıyor:

“Bedir Savaşı'nda esir alınanlardan Süheyl b. Amr, Mâlik b. Dühşem'in esiriydi. Allah Resûlü (a.s.m.) esirlere iyi davranılmasını emrettiği için bütün ashâb-ı kirâm onlara iyi davranıyordu. Medine'ye yaklaşımtık. Yolda Süheyl kendini esir alan Mâlik'e:

– Tuvaletle gitmek istiyorum, dedi. O da izin vererek onunla birlikte gitti. Süheyl:

– Utanıyorum biraz uzaklaş, deyince ondan uzaklaştı. Onun uzaklaştığını gören Süheyl ellerindeki ipi çözerek oradan kaçtı. Esiri gecikince Mâlik esirin gittiği tarafa bakındı. Ortada kimse yoktu. Esirin kaçtığını anladı ve var gücü ile bağırarak yardım istedi. Sesi duyan Allah Resûlü (a.s.m.) ve sahâbîler deve ve atlarını sürerek kaçağı aramaya çıktılar. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Esiri yakalayan olduğu yerde öldürsün, emrini verdi. Allah Resûlü (a.s.m.) bir süre esirin izini sürünce onun ağaçların arasında saklandığını anladı. Biraz yaklaştı. Aniden üzerine atıldı. Neye uğradığını şaşırarak esir donup kaldı. Allah Resûlü (a.s.m.) onu kısıkrak yakalayarak kaçtığı yere geri getirdi. Sahâbîlere:

– Ellerini boynuna bağlayın! Sonra da bineklerin bulunduğu yere götürün, buyurdu.

Ordu Medine'ye girdiğinde zafer kazandığımız için çok sevinen Müslümanlar bizi karşılayarak tebrik ettiler. Şehit olanların haberi

önceden Medine'ye ulaşmıştı. Hz. Sevde, Ebû Cehil'i öldüren Avf ve Muavviz kardeşlerin şehit olduğunu duyunca, anneleri Afra Hanım'ı teselli edip taziyede bulunmak için evlerine gitmişti. Ordunun geldiğini fark eden Sevde Annemiz Efendimizi görmek için taziye evinden ayrılıp kendi evine gitti. İçeri girdiğinde Allah Resûlü (a.s.m.) gelmişti. Odanın bir köşesinde ise Süheyl b. Amr duruyordu. Onu elleri boynuna bağlanmış görünce çok şaşırdı. Boş bulundu ağzından gayri ihtiyari şu sözler döküldü:

– Ey Yezid'in babası! Teslim olup ellerinizi uzatıncaya kadar şerefınız ile ölseydiniz!

Yüksek sesle söylemediği için Efendimizin duymayacağını sanıyordu. Allah Resûlü (a.s.m.) eşine döndü:

– Ey Sevde! Sen onu Allah ve Resûlü'ne karşı mı kışkırtıyorsun, dedi. Yaptığı yanlışın farkına varan Hz. Sevde:

– Ya Resûlallah! Seni hak ile gönderen Allah'a yemin olsun ki Yezid'in babasını bu şekilde elleri boynuna bağlı olarak görünce çok şaşırdım, boş bulunup bu şekilde konuştum. Benim için Allah'tan af dile! Sözleriyle hatasının affını istedi. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Allah seni affetsin, diye dua buyurdu. Üzüldüğünü görünce tebessüm ederek eşini teselli etti.^[47]

Allah Resûlü (a.s.m.) İle Anıları

On üç yıl Allah Resûlü (a.s.m.) ile evli kalan Hz. Sevde'nin elbette Efendimiz ile pek çok anısı oldu. Kimini birebir yaşadı, kimine şahit oldu. Onun ve diğer annelerimizin yaşadığı **bu anılar hayatımıza dair sayısız ahlakî, sosyal, dinî motifleri içermektedir**. Bu motifleri doğru bir şekilde okuyup değerlendirdiğimizde yaşamımızın pek çok karanlık noktası aydınlanacaktır. Bunlardan bize kadar ulaşan birkaç anıyı kendisinden dinleyelim:

“Bir gün bir adam Allah Resûlü'ne (a.s.m.) geldi.

– Ya Resûlallah! Benim babam çok yaşlı biri. Hac yapmaya gücü yetmiyor ne yapmamı emredersiniz, diye sordu.

– Babanın bir borcu olsa gidip onu ödesen, sence alacaklılar kabul eder mi?

– Evet, kabul ederler.

– Allah onlardan daha merhametlidir. Haydi, gidip babanın yerine hac yap, buyurdu.”[48]

“Bir koyunumuz vardı. Bir gün koyun öldü. Murdar olduğu için onu uygun bir yere attık. Bu olaydan bir süre sonra Allah Resûlü (a.s.m.) yanıma geldi. Koyunu göremeyince:

– Koyununuzu ne yaptınız?
– Öldü. Bunun için attık.
– Derisinden faydalansaydınız!
– Ama o murdar oldu. Allah ayetinde[49] murdar olan hayvanı haram kılmadı mı?

– Onun etini yemek haram kılındı, derisinden faydalanmak değil, buyurdu.

Birini gönderip koyunun derisini yüzdürüp getirtti. Onu tabaklatıp kullandı. Sahâbîler Allah Resûlü’nün (a.s.m.) vefatından sonra bu deriye ondan bir hatıra olarak büyük değer verdiler.”[50]

Abdullah b. Mes’ud anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) Sevde b. Zem’a’nın yanından çıktığı bir sırada kendisi ile evlenmesini isteyen bir hanım, Efendimizin yoluna oturarak dikkatini çekmeye çalıştı. Allah Resûlü (a.s.m.) onu görünce (hâşâ şehvetinden değil bu çok önemli durumda ümmetinin nasıl davranması gerektiğini göstermek için) eşi Hz. Sevde’nin yanına geri döndü. Bir süre sonra gusûl abdesti almış olarak evden çıkıp ashabının yanına geldi ve:

– Beni sizin yanınıza gelmekten kendisi ile evleneceğimi uman bir hanım alıkoydu. Yoluma oturmuş, dikkatimi çekmeye çalışıyordu. Onu görünce Sevde’nin yanına geri döndüm. Onunla birlikte olduktan sonra yanınıza geldim. Sizden biri kendisini etkileyen, hoşlandığı birini görürse eşinin yanına gitsin. Zira o kadında olanlar kendi eşinde de vardır, buyurdu.”[51]

Annemiz ile ilgili bu olay, zina ve zinadan uzak durma konusunda çok önemli bir ders verdiği gibi, pek çok kadının Efendimiz ile evlenmek istediği hâlde onun bundan kaçınarak uzak durduğunu göstermektedir.

Hız. Sevde’nin babasının cahiliye döneminde cariyesinden Abdurrahman isminde bir oğlu olmuştu. O zaman cariyelerin birçoğu efendisinden gizlice zina ederlerdi. Bu cariyeye Utbe b. Ebû Vakkas ile zina etmişti. Utbe çocuğuna sahip çıkmak istiyordu. Ancak genç

yaşıta vefat edince bu mümkün olmadı. Vefat etmeden bir süre önce kardeşi Sa'd b. Ebû Vakkas'a:

– Zem'a'nın cariyesinin doğurduğu çocuk benim çocuğum. Çocuğumu onlardan alıp sahip çık, vasiyetinde bulundu. Sa'd Mekke'nin fethinde kardeşinin vasiyetini yerine getirmek istedi. Ancak Zem'a'nın diğer oğlu Hz. Sevde'nin kardeşi Abdullah buna karşı çıktı. Bunun üzerine birlikte Allah Resûlü'ne (a.s.m.) gittiler. Sa'd b. Ebû Vakkas:

– Ya Resûlallah! Kardeşim bana, onun kendi çocuğu olduğunu söyleyerek, ona sahip çıkmam için benden söz aldı. Baksana ona ne kadar çok benziyor, dedi. Abdullah b. Zem'a ona itiraz etti:

– Ya Resûlallah! O benim kardeşimdir. Babamın cariyesinden olan oğludur. Babamın yatağında doğdu.

Allah Resûlü (a.s.m.) anlaşmazlık konusu olan Abdurrahman'a bakınca onun Utbe'ye çok benzediğini gördü. Ancak Zem'a'nın yatağında doğduğu için Abdullah'a:

– Babanın yatağında doğduğu için o senin yanında kalsın, buyurarak Sa'd'a vermedi.

Abdurrahman görünüşte Sevde Annemiz'in kardeşiydi. Ancak onun Utbe'ye çok fazla benzemesi ve Utbe'nin iddialarından dolayı Efendimiz Hz. Sevde'ye:

– Bundan böyle ondan örtünüp sakın, buyurdu. Abdurrahman bundan sonra Hz. Sevde'ye görünmedi.^[52]

Hız. Sevde yirmi hanım sahâbî ile Hayber Savaşı'na katıldı. Savaştan sonra ganimetleri dağıtan Allah Resûlü (a.s.m.) ona seksen vasak^[53] hurma, yirmi vasak buğday verdi.

Efendimiz ile birlikte Veda Haccı'na katıldı. İri yapılı ve biraz şişman bir hanım olduğu için Müzdelife'ye varıldıktan sonra Allah Resûlü'nden (a.s.m.), kendisinden ve halktan önce geceleyin Mina'ya dönmek için izin istedi. Allah Resûlü (a.s.m.) ona ve onun gibi izin isteyen güçsüz hanım ve çocuklara izin verdi. Abdullah b. Abbas'ın da içinde bulunduğu grup geceleyin Müzdelife'den çıkıp Mina'ya gittiler. Olayı anlatan Hz. Âişe:

– Onlar geceden gittiler biz orada sabahladık. Onlardan daha sonra Mina'ya gittik. Sevde gibi Allah Resûlü'nden (a.s.m.) izin isteyip gitmiş olmayı, insanlar gelmeden sabah namazını orada kılmayı sevineceğim bir şeyden daha fazla isterdim, der.

Kendisine:

- Sevde izin mi istedi, diye soran hanımlara:
- Evet, cüsseli ve biraz şişman hanım olduğu için ona izin verildi, diye açıkladı.^[54]

Hakkında İnen Ayet

Hız. Ömer Allah Resûlü'nün (a.s.m.) hanımlarının örtünmesini istiyor ona:

- Eşlerinin örtünmesini emret, diyordu. Ancak Allah Resûlü (a.s.m.) bunu yapmıyordu.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) eşleri tuvalet ihtiyacı için geceleyin etraf sakinleşince temiz ve gözlerden uzak yerlere giderlerdi. Hız. Sevde bir gece örtünerek tuvalete gitmek üzere dışarı çıktı. Hız. Sevde cüsseli bir hanımdı. Diğer hanımlardan uzun olduğundan (örtünmüş olsa da kim olduğu) onu tanıyan kişiye gizli kalmazdı. Dışarı çıktığında Hız. Ömer onu görünce kızgın bir şekilde:

- Ey Sevde! Bize gizli kalmadın! Seni tanıdık. Baksana nasıl dışarı çıkıyorsun, dedi.

Hız. Sevde Hız. Ömer'in sözleri üzerine geri dönerek Hız. Âişe'nin odasında bulunan Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına geldi. O sırada Allah Resûlü (a.s.m.) akşam yemeği yiyordu. Elinde kemikli et vardı. Hız. Sevde içeri girince:

- Ya Resûlallah! Dışarı çıktım. Ömer bana şöyle şöyle dedi, diye yakındı. Tam o sırada Allah Resûlü'ne (a.s.m.) vahiy gelmeye başladı. Yediği et öylece elinde kalmış, yere koymamıştı. Başını kaldırdı ve:

- İhtiyaçlarınız için dışarı çıkmanıza izin verildi, buyurdu.^[55]

Sevde Annemiz Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlendiği sırada olgunluk yaşını bitirmek üzereydi. Buna rağmen Efendimiz eşlerine karşı eşit davranıyor, haklarını gözetmekte son derece titizlik gösteriyordu. Onun yaşlı olması Efendimizin ilgisini ve ona ayırdığı zamanı azaltmıyordu.

Hız. Sevde evliliğini bu şekilde devam ettirmekle Allah Resûlü'ne (a.s.m.) karşı haksızlık yaptığını düşünmeye başladı. Zira Allah

Resûlü (a.s.m.) Hz. Âişe gibi sevdiği hanımlara ayıracağı zamanı ona ayırıyor, haftanın belli gününü onunla geçiriyordu.

Allah Resûlü'ne (a.s.m.) olan sevgisinin büyüklüğü onu farklı düşüncelere sevk etti. Bu şekilde devam ederse zaman içinde Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kendinden ayrılabilceğini düşünmeye başladı. Bu eşsiz nimetin elinden gitmesini istemiyordu. Bunun için her türlü fedakârlığa razıydı. Efendimizin Hz. Âişe'yi ne kadar çok sevdiğini biliyordu. Gönlünü hoş etmek için bu doğrultuda fedakârlıkta bulundu. Bir soru üzerine Hz. Âişe bu fedakârlığı şöyle anlatır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) bizi birbirimize tercih etmez hepimize eşit zaman ayırır, yanımızda eşit olarak kalırdı. Gündüz hepimizi dolaşır, dokunmaksızın bütün hanımlarına yakınlık gösterir ilgilenirdi. Sevde b. Zem'a yaşlanınca Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kendisinden ayrılacağından korkmaya başladı. Bir gün Efendimize:

– Ya Resûlallah! Kadınların arzuladığını ben arzulamıyorum. Günüm Âişe'nin olsun, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) onun isteğini kabul etti. Bunun üzerine:

‘Eğer bir kadın kocasının geçimsizliğinden yahut kendisinden yüz çevirmesinden endişe ederse aralarında bir anlaşma yapmalarında onlara bir günah yoktur. Sulh (daima) hayırlıdır...”^[56] ayeti nazil oldu. Bundan sonra Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Âişe'nin yanında iki gece kaldı.^[57]

Kâmil Bir Hanım

Saf denecek kadar temiz kalpli olan Annemiz, güler yüzlü şakacı bir hanımdı. Yıllarca onunla birlikte yaşayan Hz. Âişe onu şu sözlerle anlatır:

“Yaşamı ve hareketlerini Sevde b. Zem'a'dan daha çok beğenip sevdiğim bir hanım yoktur. O İslam'ı yaşamada tavizsiz biriydi. Yaşlanınca:

– Ya Resûlallah! Seninle olan günümü Âişe'ye veriyorum, diyerek Allah Resûlü'nün (a.s.m.) onun için belirlediği günü bana verdi.”^[58]

Veda Haccı'nda Allah Resûlü (a.s.m.) ile birlikteydi. Haccdan sonra Allah Resûlü (a.s.m.) eşlerine:

– (Bu sondur.) Bundan sonra evlerinizden dışarı çıkmanız kısıtlanacaktır, buyurarak vefatının yaklaştığına işaret buyurdu. Bu sözden kendilerince mesajını alan Hz. Zeynep ve Hz. Sevde bir daha yolculuğa çıkmadılar. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) diğer eşleri hacca gittikleri hâlde:

– Allah Resûlü'nün “Bundan sonra evlerinizden dışarı çıkmanız kısıtlanacaktır” sözünü duyduktan sonra bir daha herhangi bir bineğe binip bir yere gitmeyiz, dediler.^[59]

Hz. Sevde Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefatından sonra hac konusu açılınca yanındakilere:

– Hem hac hem umre yaptım. Bundan sonra Allah'ın bana emrettiği gibi evde oturacağım, derdi.^[60]

Hz. Sevde'ye cömert yerine özellikle Efendimizden sonra dünyaya sırtını dönmüştü dense daha yerinde olacaktır. Hz. Ömer bir ara ona bir torba içinde oldukça fazla dirhem gönderdi. O paraları getirene:

– Bunlar nedir, diye sordu. Hizmetli:
– Dirhem, dedi. O bunları küçümsercesine:
– Torbada sanki hurma gibi şeyler var? Bana bir tabak getir, dedi ve gelen paranın tamamını fakirlere dağıttı.^[61]

Çok fazla hadis rivayet etmese de diğer sahâbîler gibi o da ilme önem verdi. Öğrendiği hadislerden bazılarını rivayet etti. Ondan sekiz hadis yirmi farklı kanalla nakledildi.^[62]

Hanımlarla İlişkisi

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kızları ve hanımları ile yıllarca birlikte yaşadı. Onlarla çok iyi geçinen Hz. Sevde, annelerimiz ile uzun yıllar geçirmiş olmasına rağmen ne Efendimizin sağlığında ne de vefatından sonra onlarla bir kere bile çekişmedi.

Özellikle Hz. Âişe ile aralarında samimi bir dostluk vardı. Bu dostluğa dayanarak zaman zaman birbirleri ile şakalaşırlardı.

Hz. Âişe anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) bizim evde olduğu sırada Sevde bize geldi. Allah Resûlü (a.s.m.) benimle onun arasında oturuyordu. Ayaklarının

biri bana biri ona değiyordu. Kalkıp Allah Resûlü (a.s.m.) için bulamaç yaptım. Sofrayı koyunca Sevde'ye:

– Buyur gel, dedim. O ısrar ettiğim hâlde gelmedi. Ben:

– Ya gelip yersin ya da onu yüzüne sürerim, dedim. O yine gelmedi. Tabaktan birazcık bulamaç alıp yüzüne sürdüm. Allah Resûlü (a.s.m.) gülümseyerek bizi izliyordu. Sevde'nin kendini benden koruması için ona yasladığı dizini geri çekti ve:

– Sen de onun yüzüne sür, buyurdu. O da tabaktan biraz bulamaç alıp benim yüzüme sürdü. Allah Resûlü (a.s.m.) bize bakıp gülüyordu.”^[63]

Efendimiz hanımlarına “Bana en önce eli en uzun olanınız kavuşacak” buyurmuştu. Efendimizin vefatından sonra hanımları bir araya geldiklerinde kollarını ölçerek kimin elinin daha uzun olduğunu anlamaya çalışırlardı. Her seferinde Hz. Sevde'nin elinin uzun olduğunu görürlerdi. Ancak ilk önce inanılmaz derecede cömert olan Hz. Zeynep vefat edince Efendimizin eli uzunluktan kastının cömertlik olduğunu anladılar.

Bazı kaynaklar hicretin 54. yılında dese de Hz. Sevde Annemiz Hz. Zeyneb'den birkaç yıl sonra hicretin 24-25. yıllarında vefat ederek En Sevgili'ye kavuştu.^[64]

* * *

[54]

[45]

[36]

[58]

[40]

[59]

[63]

[64]

[35]

[48]

[42]

[50]

[57]

[49]

[41]
[56]
[38]
[52]
[60]
[47]
[43]
[39]
[51]
[44]
[55]
[46]
[62]
[37]
[61]
[53]

ÂiŖe binti Ebû Bekir (r.anha)

İlk İslam halifesi Hz. Ebû Bekir'in kızı olan Hz. ÂiŖe, Allah Resûlü'ne (a.s.m.) vahiy geldikten üç yıl sonra Mekke'de doğdu. Annesinin ismi Ümmü Rûmân'dır. Biri kız ikisi erkek olmak üzere üç kardeŖi vardı. Ailenin en küçük kızı olan Annemiz, İslam'ın büyük bir samimiyetle en güzel bir Ŗekilde yaŖandığı aile içerisinde büyüdü. Büyük kardeŖleri Abdurrahman hariç anne-baba ve bütün kardeŖleri Müslüman olmuştu. Aile fertlerinin her biri Hz. Ebû Bekir gibi İslam'ı öğrenerek yaŖamaya ve büyük bir samimiyetle Allah Resûlü'ne (a.s.m.) destek olmaya çalışıyorlardı.

O yıllarda Müslümanlar büyük bir mücadele vermiş müşriklerin inanılmaz baskılarına maruz kalmışlardı. Bu baskılara daha fazla dayanamayan Hz. Hatice hicretten üç yıl önce vefat etti. Kendisine her yönden destek olan eŖi vefat edince Allah Resûlü (a.s.m.) çok üzüldü. Yalnızca en büyük desteğini kaybetmekle kalmamış, o çetin mücadelenin içerisinde evin ve çocuklarının yükünü de yüklenmek durumunda kalmıştı. Çok sevdiği eŖinden ayrılması ile gönöl dünyasında ve yaŖamında büyük bir boşluk oldu. Evi sahipsiz, çocuklarının boynu bükük kaldı.

Habîbi'ni teselli eden Allah (c.c.) rüyasında Resûlü'ne bu boşluğu biraz olsun dolduracak birini gösterdi. Bu rüyayı daha sonra Hz. ÂiŖe'ye anlatan Efendimiz şöyle buyurdu:

“Sen bana rüyamda üç gece üst üste gösterildin. Bir melek seni yeŖil ipek bir örtü içinde bana getirerek gösterdi.

– Bu senin eŖindir, yüzünü aç, dedi. Yüzünü açtığında bana getirilenin sen olduğunu gördüm. Kendi kendime:

– Bu Allah katında karar kılınmış, dedim.”^[65]

Nişanlanması

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) izniyle evlilik hususunda önce Sevde binti Zem'a ile görüşen Havle Hatun sonra da Hz. ÂiŖe'nin annesi Ümmü

Rûmân'ın yanına gitti. Havle Hatun o günleri şu sözlerle anlatır:

– Ey Ümmü Rûmân! Allah sana ne kadar hayır ve bereket ihsan etti.

– Ne oldu?

– Allah Resûlü (a.s.m.) Âişe'ye talip oldu.^[66]

– Çok sevindim ama ben karar veremem. Biraz bekle, Ebû Bekir şimdi gelir, diyerek son sözü eşine bıraktı.^[67] Biraz sonra Hz. Ebû Bekir eve geldi. Ona da:

– Ey Ebû Bekir! Allah size ne kadar hayır ve bereket ihsan etti, dedim.

– Ne oldu, diye sordu. Ben:

– Allah Resûlü (a.s.m.) beni size göndererek Âişe'ye talip olduğunu bildirmemi istedi.

– Bu doğru olur mu? O Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kardeşinin kızı, sözleriyle şüphe ve endişesini dile getirdi. Geri dönüp durumu Allah Resûlü'ne (a.s.m.) anlattım. O beni tekrar gönderdi.

– Git ona: 'Sen benim din kardeşimsin, kızınla evlenmemde engel yoktur' dediğimi söyle, buyurdu.

Ben Hz. Âişe'nin evinden ayrıldığımda eşi Hz. Ebû Bekir'e:

– Âişe'yi daha önce Mû'tim b. Adiy oğlu için istemişti. Sen de Âişe'yi onunla evlendirmeye söz vermiştin, diyerek verdiği sözü hatırlattı. Hz. Ebû Bekir:

– Doğru söylüyorsun. Ben asla sözümünden dönmem, dedi. Doğruca Mû'tim b. Adiy'in yanına gitti. Ona daha önceki konuşmalarını hatırlatarak:

– Kızımın işini ne yapacağız, bu konuda ne düşünüyorsunuz, diye sordu. Mû'tim eşine döndü.

– Sen ne dersin, dedi. Eşi Hz. Ebû Bekir'e bakıp:

– Herhalde şu genci kızın ile nikâhlarsak, onu hemen dinine döndürürsün, diye çıkıştı. Hz. Ebû Bekir net bir cevap almak için yeniden gencin babasına döndü:

– Sen ne diyorsun, diye sordu. Mû'tim:

– Eşim duymam gereken cevabı verdi, diyerek Hz. Âişe'ye talip olmaktan vazgeçtiklerini bildirdi. Onlarla durumu netleştiren Hz. Ebû Bekir, Mû'tim b. Adiy'in yanından ayrılarak eve geldi. Bu arada Havle Hatun Peygamber'in cevabı söylemek üzere geri gelmişti. Cevabı Hz. Ebû Bekir'e bildirdi. Onu dinleyen Hz. Ebû Bekir:

– Herhangi bir mahzur yoksa o zaman Allah Resûlü’ne (a.s.m.) kabul ettiğimi söyle. Bunun üzerine hazırlık yapıp Hz. Ebû Bekir’in evine gidildi. Nikâh kıyılıp söz kesildi.”^[68]

Evlenmesi

Hz. Ebû Bekir, Allah Resûlü (a.s.m.) ile hicret ettiğinde İslam daveti için gerekebilir düşüncesiyle bütün mal varlığını yanına almıştı. Bundan sonra sekiz ay Mekke’de müşriklerin arasında kalan aile sıkıntılı günler geçirdi. Annemiz, sekiz ay sonra Efendimiz kızlarını Medine’ye getirmesi için Zeyd b. Hârise’yi görevlendirince kardeşi Esmâ ve annesi ile birlikte hicret etti.

Çocukluğunu geçirdiği yerden ayrılmanın zorluğuna alışamadan yeni sıkıntılar başladı. Bu sıkıntıyı Hz. Âişe şöyle anlatıyor.

“Allah Resûlü (a.s.m.) ile nişanlandıktan uzun bir süre sonra hicret edip Medine’ye gelince Hâris b. Hazreç’e misafir olduk. Çok geçmeden **hummaya** yakalandım. Hastalığım bir ay sürdü. Vücudum zayıf düştü, saçlarım döküldü. Kalan saçlarım kulaklarımı bile geçmiyordu. Annem kuvvet kazanmam için ilaç hazırlayarak bana içirdi. Kendimi toparladım. Bu arada saçlarım uzamaya başladı.

^[69] Birçok sahâbe humma hastalığına yakalanmıştı. Allah Resûlü (a.s.m.) dua edince Medine’de yaygın olan hummadan eser kalmadı.

Aradan günler aylar geçtiği hâlde Allah Resûlü (a.s.m.) evlilik konusunda hiçbir şey söylemiyordu. Bir gün babam Allah Resûlü’ne (a.s.m.):

– Ya Resûlallah! Ailenle evlenmene engel olan nedir, diye sordu. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Mehir için bekliyorum, buyurdu. Bunun üzerine babam ona 12,5 ukıyye yani 480-500 dirhem gönderdi. Diğer hanımlar gibi benim mehirim de 12,5 ukıyye oldu.”^[70]

Allah Resûlü (a.s.m.) mehir konusu çözüldükten sonra Hz. Ebû Bekir’in evine giderek düğün için hazırlanmalarını istedi. Hz. Âişe o günleri şöyle anlatır:

“Medine’ye hicret ettiğimizde, düğünümün yapılacağı zamana kadar, evlendiğimin idrakinde değildim. Küçük olduğum için dışarıda arkadaşlarımla oyun oynuyordum. Düğün zamanı yaklaşıncâ annem

beni dışarı çıkarmadı. Benimle sürekli konuşarak evliliğin anlam ve önemini kavrayıncaya kadar bir şeyler anlattı. Bu konuda ona sorduğum bütün soruları güzelce cevaplandırdı.^[71]

Bir gün arkadaşlarım ile ip atlarken annem bana doğru geldi. Yaklaşınca seslenerek beni yanına çağırdı. Niçin çağırdığını bilmeden yanına gittim. Elimden tutarak beni evin kapısının önüne götürüp oturttu. Koşarak gittiğim için nefes nefeseydim. Sakinleşince annem bir miktar su alıp yüzümü ve başımı yıkadı, sonra eve götürdü. Eve girdiğimizde bir grup Medineli hanım içerde oturuyordu. Hanımlar beni tebrik ederek:

– Allah hayırlı ve bereketli kılsın, mutlu ve mesut etsin, dediler. Annem beni onların yanına gönderdi. Beni düğün için hazırladılar. Kuşluk vaktinde Allah Resûlü'nün yanına gidinceye kadar heyecanlanmamıştım. O sırada dokuz yaşlarındaydım.”^[72]

“Annem ve Medineli hanımlar ile birlikte Allah Resûlü'nün (a.s.m.) evine gittiğimizde, Efendimiz sedirde oturuyordu. Evde Medineli hanım ve erkekler vardı. Beni sedirin üzerine oturtular. Düğünümde ne bir koyun ne de başka bir hayvan kesilip konuklara ikram edilmedi. Gelenlere Sa'd b. Ubâde'nin çömlek içinde getirdiği yemek ikram edildi.”^[73]

Esmâ binti Yezid b. Seken ve bir grup Medineli hanım Hz. Âişe'yi düğün için hazırladılar. Esmâ Hatun anlatıyor:

– Vallahi o gün Allah Resûlü'nün (a.s.m.) evinde sütten başka ikram edecek hiçbir şey yoktu. Allah Resûlü (a.s.m.) getirilen sütten biraz içtikten sonra bardağı Hz. Âişe'ye verdi. Hz. Âişe utandı. Hemen araya girdim. Ona:

– Resûlullah'ı geri çevirme, dedim. Utanarak sütü alıp içti. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Arkadaşlarına da ver, buyurdu. Biz:
– İştahımız yok, dedik. Şaka ile karışık:
– Yalan ile açlık bir arada bulunmaz, buyurdu.
– Ya Resûlallah! Bir şeye iştahlı olduğumuz hâlde “İştahımız yok!” dersek yalan söylemiş olur muyuz, dedik.
– Bir yalan ancak yalan söylemek maksadı ile söylenmişse yalan olarak yazılır, buyurdu.^[74]

Evi

Hız. ÂiŖe'nin düğünü hicretin ikinci yılında Ŗevval ayında oldu. Evi, Mescid-i Nebevî'nin kuzey doğusunda yan yana dizili, üzerleri hurma yaprağı ile kaplı, kapıları siyah kıldan yapılı olan dokuz odadan biriydi. Enes b. Mâlik:

“Hız. Osman'ın hilafeti döneminde annelerimizin odalarına girip elimi kaldırdığımda elim tavana değerdı” demektir.^[75] Evin konumunu tam olarak anlamak için Ŗu bilgiyi hatırdı tutmak gerekir.

Allah Resûlü (a.s.m.) Mescid-i Nebevî'de itikâftı iken mescitten çıkmadan başını Hız. ÂiŖe'nin evinin içine doğru uzatır Hız. ÂiŖe de Efendimizin başını yıkardı.^[76] Annemizin evinin bir kapısı Mescid-i Nebevî'ye açılıyordu. Allah Resûlü (a.s.m.) namaz kılmak istediğinde bu kapıdan çıkarak Mescid-i Nebevî'ye girerdi.^[77]

Efendimizin diğerd eşleri gibi Hız. ÂiŖe'nin evinde de içi lif dolu deri bir döşek vardı. Oda, Allah Resûlü (a.s.m.) namaz kıldığında Hız. ÂiŖe'nin bir köşede rahatça yatamayacağı kadar küçüktü. İlk yıllar gece odayı aydınlatmak için herhangi bir ışıkları yoktu. Bir soru üzerine Hız. ÂiŖe evinin durumunu şöyle anlatır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) namaz kılarıken ben odada ayaklarım kibleye doğru yatıyordum. Secdeye vardığında bana dokununca ayaklarımı hemen toplardım. Ayağa kalktığında uzatırdım. O gün evde lamba yoktu.

– Niçin yoktu?

– O sırada lambayı yakmak için yağ olsaydı, yine de yağı yer, lambayı yakmazdık.”^[78]

Annelerimizin gönülleri geniş olsa da yalnızca evleri değil geçimleri de dardı. Yeğeni Urve'nin sorusu üzerine Hız. ÂiŖe özellikle ilk yıllarda ne kadar zor Ŗartlar altında yaşadıklarını şöyle anlatır:

“Yeğenim! O gün biz aya bakardık. Bir ay geçer, sonra bir başka ay. İki ay bitip üçüncü ay geldiği hâlde Allah Resûlü'nün (a.s.m.) evlerinde ocak yanmazdı.

– Teyzeciğim ne yerdiniz?

– İki siyah yani hurma ve su... Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Medineli komşuları vardı. Onlar sürekli bir Ŗeyler hediye etmeye çalışırlardı. Genelde süt hediye ederler, biz de içerdik.^[79]

Bir başkası:

– Allah Resûlü (a.s.m.) kurban etini üç günden fazla yemenizi yasaklamadı mı, diye sordu.

– Allah Resûlü (a.s.m.) onu kıtlık yıllarında zenginler fakirleri doyursun diye yapardı. Kıtlık olmadığı yıllar etleri uygun bir yere koyar, on beş gün sonra bile alıp yerdik.

– Onu alıp yemeye mecbur kalmıyor muydunuz?

Hız. Âişe gülerek:

– Muhammed'in (a.s.m.) ailesi Allah'a ulaşınca kadar üç gün üst üste buğday ekmeğine doymadı, dedi.”^[80]

Aile Hayatı

Hız. Âişe'nin aile hayatı inananlar için Allah Resûlü'nün (a.s.m.) nasıl bir eş olduğunu göstermesi açısından büyük önem taşımaktadır. Allah Resûlü (a.s.m.) eşlerini sever ve sevgisini onlara açıkça gösterirdi. Bunu en fazla pek çok güzel vasıfla donanımlı, İslam davetinin parlayan yıldızı, en yakın arkadaşı, kendisine en büyük desteği veren Hız. Ebû Bekir'in kızı Hız. Âişe'ye gösterirdi. Efendimiz ona olan sevgisinin fazlalığını gizlemeyip açıkça söylemiştir.

Bir gün Amr b. Âs, Allah Resûlü'ne (a.s.m.):

– Ya Resûlallah! İnsanlardan en fazla kimi seviyorsun, diye sordu.

Efendimiz:

– Âişe'yi.

– Erkeklerden.

– Babasını, buyurdu.^[81]

Bir başka hadiste ise eşinin yanındaki değerini çok sevdiği tirit yemeğine benzeterek şöyle ifade buyurdu:

“Âişe'nin diğer kadınlara üstünlüğü, tiridin diğer yemeklere üstünlüğü gibidir.”^[82]

Efendimizin ona olan sevgisi o kadar açıktı ki birçok sahâbî Allah Resûlü'nün (a.s.m.) sevgisini kazanmak için Hız. Âişe'nin sevgisini kazanmaya çalışırdı.

Allah Resûlü'ne (a.s.m.) hediye götürmek isteyen insanlar, onu daha çok memnun etmek için Hız. Âişe'nin sırasını araştırır, onun

sırasının gelmesini bekler, sırası geldiği gün hediyesini alıp Allah Resûlü'ne (a.s.m.), Hz. Âişe'nin yanında götürürlerdi.

Hz. Âişe der ki:

“Bir gün arkadaşlarım Ümmü Seleme'nin evinde toplandılar ve:

– Ey Ümmü Seleme! İnsanlar Allah Resûlü'ne (a.s.m.) hediye vermek için Âişe'nin gününü araştırıyorlar. Âişe gibi biz de o hayırdan faydalanmak istiyoruz. Allah Resûlü'ne (a.s.m.) gidip; ‘İnsanlara, hediyelerini kimsenin gününü araştırmadan getirmelerini emret!’ diye söyler misin, dediler.

Arkadaşlarının teklifini yerinde bulan Hz. Ümmü Seleme onlardan ayrılınca doğruca Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına gitti. Eşlerinin isteklerini bildirdi. Ancak o bu isteklerine cevap vermedi. Annemiz geri döndü. Hanımlar aralarında konuşarak onu yeniden gönderdiler. Hz. Ümmü Seleme:

– Ya Resûlallah! Arkadaşlarım; ‘İnsanlar hediye getirirken Âişe'nin gününü araştırarak getirdiğini’ söylüyorlar. Onlara emretsen de hediyelerini belli bir günü araştırmadan getirselers olmaz mı, diye rica etti. Allah Resûlü (a.s.m.) yine soruyu cevapsız bıraktı. İstek üçüncü kez tekrarlanınca:

– Ey Ümmü Seleme! Âişe konusunda beni üzme! Bana gelen vahiy, içinizden yalnızca onun örtüsüne büründüğüm zamanlarda geldi, buyurdu.”^[83]

Annemiz bu sevgiye layık olabilmek için sevgi, ilim, irfan, ahlak, hizmet, ibadet ve Allah ve Resûlü'ne itaatte en güzel sıfatları kendinde toplayarak erişilmeyecek noktalara ulaştı. Bunun için Cebrâil (a.s.) Allah Resûlü (a.s.m.) ile görüştüğünde ona selam gönderirdi.

Hz. Âişe Annemiz anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) bana:

– Ey Âişe! Bak bu Cebrâil (a.s.) sana selam söylüyor, buyurdu. Ben selamı alarak:

– Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi onun üzerine olsun, diye cevap verdim. Sonra da Allah Resûlü'nü (a.s.m.) kastederek:

– Şüphesiz sen bizim görmediklerimizi görürsün, diye ekledim.”^[84]

Annemiz bir vesile ile Allah ve Resûlü'nün sevgisine niçin layık görüldüğünü ve bu nedenle ne kadar güzel nimetlere ulaştığını şu veciz sözlerle ifade eder:

“Bana Meryem b. İmrân’dan başka henüz hiçbir hanıma verilmeyen dokuz şey verildi.

Cebrâil (a.s.) benim suretimde inerek Allah Resûlü’ne (a.s.m.) benimle evlenmesini söyledi.

Efendimiz yalnızca benim ile bekâr olarak evlendi.

Vefat ederken başı benim kucağımdaydı.

Benim evime defnedildi.

Melek benim evimde iken ona gelir, vahiy indiğinde örtüsüne bürünen Allah Resûlü’nü seyredirdim.

Ben halife ve siddîkın kızıyım.

Benimle ilgili meselenin çözümü için semadan vahiy indi.

Tertemiz birinin yanında tertemiz olarak yaratıldım.

Bana affedileceğim ve bol rızık vaad edildi. Bütün bunlara rağmen arkadaşlarıma karşı övünmem.”^[85]

Sevgi Dili

Allah Resûlü (a.s.m.) Annemize olan sevgisini her vesile ile izhar etmekten sakınmamış, bu sevgiyi her zaman çeşitli şekillerde göstermiştir. Bunlardan biri belki de en belirginini ona yaptığı hitap şekli ve verdiği lakaplardır. Annemize olan sevgisini belirtmek için “Ya Âiş!” diye hitap eder,

“Ey **Aiş!** Cebrâil (a.s.) sana selam veriyor” müjdesini verirdi.^[86]

Allah Resûlü (a.s.m.) ona genelde “**Siddîkın kızı ya da Ebû Bekir’in kızı!**” diye hitap ederdi. Araplara göre daha beyaz tenli olduğu için de sevgisini göstermek üzere zaman zaman annemize **Hümeyra-kırmızıcık** lakabı ile seslenirdi.^[87]

Annemize **Ümmü Abdullah** künyesini de Efendimiz vermiştir. Bir gün Hz. Âişe Allah Resûlü’ne (a.s.m.):

– Bütün arkadaşlarımin bir künyesi var, benim yok diye dert yandı.

Allah Resûlü (a.s.m.):

– Sen de (kız kardeşin Esmâ’nın oğlu) Abdullah’ın ismi ile künyelen, buyurdu. Bundan sonra Annemizin künyesi; Ümmü Abdullah yani Abdullah’ın annesi oldu.^[88]

Nasıl Bir Sevgi?

Bu soruyu yalnızca biz değil Hz. Âişe de çok merak ediyordu. Bir gün Allah Resûlü'ne (a.s.m.):

- Beni nasıl seviyorsun, diye sordu. Efendi'miz:
- İpliğin düğümü gibi.
- Onun düğümü nasıl olur Ya Resûlallah?
- Bilinen şekliyle, buyurarak onu ne kadar çok sevdiğini çok veciz bir şekilde anlattı.^[89]

Çevresi ile çok ilgili olan Allah Resûlü (a.s.m.) aynı ilgi ve alakayı eşlerine de gösterir onları asla ihmal etmezdi. Çok büyük bir sorumluluk altında olmasına, aynı anda pek çok şeyle ilgilenmesine ve zor yaşam şartlarına rağmen vefatına kadar bu ilgi aynı minvalde devam etti.

Hz. Âişe anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) kısa bir zaman da olsa her gün mutlaka bütün eşlerine zaman ayırır, onlarla görüşürdü. Görüşme sıcak bir havada geçer, eşine yakınlık gösterir elini eşinin üzerine koyar, onu öperdi. Bütün hanımlarını tek tek dolaştıktan sonra son olarak o gece kalacağı eşinin yanına gider, geceyi onunla geçirirdi.”^[90]

İlginin hayata yansıyan pek çok şekli vardır. Allah Resûlü (a.s.m.) bunları hayatı boyunca eşlerine en doğru ve güzel bir şekilde yansıttı. İşte hayata yansıyan birkaç örnek:

Yardım

Efendimiz peygamber olduğu hâlde hiçbir işe karışmadan eşlerinin yanında öylece oturup kendine hizmet ettirmezdi. Elli beş yaşını geçkin olduğu hâlde gerektiği zaman kalkıp ev işlerine yardım ederdi. Esved b. Zeyd bir gün Hz. Âişe'ye:

- Allah Resûlü (a.s.m.) evde ne yapardı, diye sorduğunda;
- Ailesinin işlerine yardım ederdi. Namaz vakti geldiğinde ya da ezan okunduğunda işi bırakır, namaza giderdi, diye cevap verdi.^[91]

Hoş Vakit Geçirme

Efendimiz asık suratlı, dünyaya ve insanlara tamamen sırt çeviren biri değil, güler yüzlü, sevecen, sınırları içerisinde hayatı, güzellikleri paylaşan bir insandı. Hz. Âişe'ye özel bir ilgi gösteren Efendimiz zaman zaman onunla hoşlanacağı özel anları paylaşırdı. Bu konuda pek çok anısı olan Hz. Âişe onlardan bir kaçını şöyle anlatır:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) ile yarış yaptık. Onu geçtim. Bir süre sonra tekrar yarış yaptık, ancak o sırada kilo aldığım için bu kez Allah Resûlü (a.s.m.) beni geçti ve:

– Ey Âişe! Bu öncekine karşılıktı, buyurdu.”

Bir başka güzel anıyı anlatan Hz. Âişe şöyle der:

“Bir bayram günü siyahîler kalkan ve mızrakları ile gösteri yapıyorlardı. Allah Resûlü'ne (a.s.m.) ben mi rica ettim, yoksa kendisi mi bana:

– Seyretmek ister misin, dedi tam hatırlamıyorum. ‘Evet’ deyince beni arkasında ayakta durdurdu. Yanağımı onun yanağına yaslayarak öylece siyahîleri seyrettim. Bu sırada Allah Resûlü (a.s.m.) siyahîlere seslenerek:

– Göreyim sizi ey Erfideler, diye teşvik ediyordu. Bıkıncaya kadar seyrettim. Ben bıkınca:

– Yeter mi, diye sordu.

– Evet, deyince:

– Gidebilirsin, buyurdu.”^[92]

“Allah Resûlü (a.s.m.) benimle evlendiğinde küçüktüm. Evlenince Allah bana hayâlî olmayı lütfetti. Allah Resûlü (a.s.m.) ile yemek yerken bana etli kemik verirdi. Bir süre yedikten sonra onu benden alır, çevirerek benim ısırdığım yeri bulur sonra da ağzını benim dudaklarımın değdiği yere koyarak yerdi.”^[93]

Sohbet

Biri ile ilgilenmenin en güzel yollarından biri sohbet olsa gerektir. Bunu çokça yapan Efendimiz Hz. Âişe ile sohbet etmekten büyük haz duyardı.

Hz. Âişe anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) bir sefere gideceği zaman hanımları arasında kura çekerdi. Bir keresinde kura benimle Hafsa’ya çıktı. İkimizde develere binerek ordu ile yola çıktık. Gece yola devam ederken sıra bende ise Allah Resûlü (a.s.m.) ile uzun uzadıya konuşurduk. Bir gün Hafsa bana:

– Bu gece sen benim deveme bin, ben de seninkine bineyim. Sen benim devemin nasıl olduğunu görürsün, ben de seninkini görürüm, dedi.

– Olur, öyle yapalım, dedim ve onun devesine bindim. O da benim deveme bindi. Maksudı Allah Resûlü (a.s.m.) ile sohbet etmektir. Yolculuk başlayınca Allah Resûlü (a.s.m.) benim devemin yanına gitti. Devenin üzerindeki hevdeçde Hz. Hafsa’nın bulunduğunu bilmeden deveye yaklaştı. Selam verdi. Hz. Hafsa selamına karşılık verdi. Yola devam ettiler. Uzun bir yürüyüşten sonra bir yerde konakladık. Bundan sonra onları kaybedince çok üzüldüm. Konak yerinde aradığım hâlde bir türlü bulamadım. Ayaklarımı izhir otlarının arasına uzattım. Allah Resûlü’nü (a.s.m.) bulup onunla konuşamadığım için kendime kızarak: ‘Rabb’im bana akrepleri ya da yılanları musallat et de beni soksunlar. Hâlâ onunla konuşamıyorum’ dedim.”^[94]

Şakalaşma

Efendimizin eşleri ve çevresindekilerle ilişkileri zaman zaman onlarla şakalaşacak kadar sıcaktı.

Hz. Âişe anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) benim evimde olduğu sırada Sevde bize geldi. Allah Resûlü (a.s.m.) benimle onun arasında oturuyor, ayaklarının biri bana biri ona değiyordu. Kalkıp Allah Resûlü (a.s.m.) için bulamaç yaptım. Sofrayı koyunca Sevde’ye:

– Buyur gel, dedim. O ısrar ettiğim hâlde gelmedi. Ben:

– Ya gelip yersin ya da onu yüzüne sürerim, dedim. O yine gelmedi. Tabaktan birazcık bulamaç alıp yüzüne sürdüm. Allah Resûlü (a.s.m.) gülümseyerek bizi izliyordu. Sevde’nin kendini benden koruması için ona yasladığı dizini geri çekti ve:

– Sen de onun yüzüne sür, buyurdu. O da tabaktan biraz bulamaç alıp benim yüzüme sürdü. Allah Resûlü (a.s.m.) bize bakıp gülüyordu.”^[95]

Dikkat

Efendimizin ilgisi sözde kalmaz, hayatın bir parçası olurdu. Hatta bu ilgi nedeni ile Annemizin kendisine ne zaman nasıl hitap ettiğine dahi dikkat ederdi.

Hz. Âişe anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) bana:

– Bana kızdığın zamanı da razı olduğun zamanı da biliyorum, buyurdu.

– Bunu nasıl anlıyorsun, diye sordum.

– Benden razı olduğun zaman ‘Hayır, Muhammed’in (a.s.m.) Rabb’ine yemin ederim ki...’ diyorsun. Kızdığında ise ‘Hayır, İbrahim’in (a.s.) Rabb’ine yemin ederim ki’ diyorsun buyurdu.

– Evet, vallahi ya Resûlallah! Kızdığım zaman ismini anmaktan kaçınıyorum, dedim.”^[96]

Şefkat ve Merhamet

Bütün varlıklara karşı şefkatli olan Allah Resûlü (a.s.m.) bu şefkat ve merhametini yakınlarından asla esirgemezdi. Bir soru üzerine Efendimizi anlatan Hz. Âişe:

“Allah Resûlü (a.s.m.) yaslanarak yemez ve: ‘Yemek yediğimde bir kul gibi yemeli, oturduğumda bir kul gibi oturmalıyım,’ derdi. Hayatı boyunca kesinlikle hiçbir hanımına vurmadı. Hatta kölesine ve hizmetlisine bile vurmadı. Cihat dışında hiç kimseye elini kaldırıp vurmadı.”^[97]

Hanımlarına karşı son derece müsamahakâr davranan Efendimiz, onlara karşı yalnızca şefkat etmez, onları başkalarının sert davranışlarından da korurdu. Annelerimiz de bu şefkati hiçbir zaman suistimal etmezdi.

Hız. ÂiŖe anlatıyor:

“Bir bayram günü Allah Resûlü (a.s.m.) eve geldiğinde yanımıda iki carıye vardı. Def çalıp Medinelilerin yaptıkları Buas Savaşı’nı anlatan Ŗiirler söylüyorlardı. Cariyeleri gördüğü hâde hiçbir Ŗey söylemeden bir örtüye bürünüp yattı ve sırtını bize döndü. Biraz sonra babam Hz. Ebû Bekir geldi.

– Allah Resûlü’nn (a.s.m.) yanında Ŗeytanın çalgısı ha, diye kızdı. Allah Resûlü (a.s.m.) yüzünü açarak ona döndü:

– Onları kendi hâllerine bırak Ey Eb Bekir! Her milletin bir bayramı vardır, bugün de bizim bayramımız, buyurdu. Babam yüzünü baŖka tarafa çevirince cariyelere hemen çıkmalarını iŖaret ettim. İŖaretimi görünce def çalmayı bırakıp dıŖarı çıktılar.”^[98]

EŖlerine gösterdiği sevgi, Ŗefkat ve msamahadan dolayı annelerimiz zaman zaman eŖ kimliği ile Allah Resûlü’ne (a.s.m.) karŖı seslerini ykseltirlerdi. Bundan sonra neler olduğunu Numan b. BeŖir Ŗyle anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. ÂiŖe’nin evinde iken Hz. Ebû Bekir izin isteyerek huzura girdi. O sırada Hz. ÂiŖe yüksek sesle Efendimiz ile konuŖuyordu. Hz. Ebû Bekir gördüğü tablo karŖısında ŖaŖkındı. Onun peygambere nispetle sıradan biri olduğunu hatırlatırcasına:

– Ey falanın kızı hangi cesaretle Allah Resûlü’ne (a.s.m.) karŖı bu Ŗekilde konuŖuyorsun, diye çıkıŖtı. Allah Resûlü (a.s.m.) onların arasına girerek Hz. Ebû Bekir’i sakinleŖtirdi. Hz. Ebû Bekir evden ayrılarak gitti. O gittikten sonra Hz. ÂiŖe’ye dönen Efendimiz:

– Gördün mü babanla aranı nasıl buldum, diye Ŗaka yaptı.

Bir baŖka gün Hz. Ebû Bekir yine izin isteyerek huzur-u saadete girdi. Bu kez Allah Resûlü (a.s.m.) ile Annemiz glŖyorlardı. Bu durumdan hoŖlanan Hz. Ebû Bekir:

– Daha önce kavganıza ortak ettiğınız gibi Ŗimdi de mutluluğunuza ortak edin, diyerek latife yaptı.”^[99]

Kadınlar İçin Rahmet OluŖu

Allah Resûlü’nn (a.s.m.) eŖleri müminlerin anneleri onunla bir hayatı paylaŖarak aile hayatı konusunda insanlara örnek oldular. Efendimizi

gözleyerek, sorarak, cereyan eden olaylara şahit olarak pek çok şey öğrendiler. Öğrendiklerini o hayatta iken ve ondan sonra insanlara anlatıp aydınlanmalarına vesile oldular. Annelerimiz özelde sordukları sorularla vahyin inmesine vesile olarak insanlar, özellikle de kadınlar için rahmet oldular.

Hız. Âişe anlatıyor:

“İnsanlar hanımlarını dilediği kadar boşar, iddeti içerisinde istediği zaman hanımına geri dönerdi. Bazen de kızar:

– Vallahi seni ne boşayacağım, ne de sahipleneceğim, derdi. Eşi kızarak böyle söyleyen bir kadın:

– Bu nasıl olacak, diye sorduğunda adam:

– Seni boşayacak iddetin yaklaştığında tekrar sana döneceğim. Tekrar boşayıp tekrar döneceğim, demiş. Kadın bana gelerek hâlini anlattı. Ona cevap vermedim. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) gelmesini bekledim. Bir süre sonra gelince olanları ayrıntılı bir şekilde anlattım. Allah Resûlü (a.s.m.) cevap vermedi. Daha sonra:

‘Boşanmak iki defadır. Bundan sonrası ya iyilikle tutmak veya güzellikle salıvermektir...’^[100] ayeti nazil oldu.”^[101]

Hız. Âişe bir başka olayda yine mağdur bir hanımın durumunu Efendimize iletmesine bunun üzerine rahmetin inmesine vesile oldu.

Havle binti Sa’lebe anlatıyor:

“Ben Evs b. Sâmit ile evliydim. Eşim iyice yaşlanmaya başladığında çabuk kızan asabi biri oldu. Bir gün yanıma gelerek benden bir şey yapmamı istedi. Yapmayınca çok kızdı ve bana:

– Bundan böyle sen bana annemin sırtı gibisin, diyerek zihar^[102] yaptı. O kızgınlıkla evden çıkarak doğruca arkadaşlarının yanına gitti. Kızgınlığı geçmiş yaptığına pişman olmuştu. Eve geri dönünce, gönlümü almak için olsa gerek bana yaklaşmaya çalıştı.

– Nefsim yedi kudretinde olan Allah’a yemin olsun ki asla olmaz. Biraz önce bana diyeceklerini dedin. Bundan sonra Allah ve Resûlü hakkımızda hüküm verinceye kadar, bana yaklaşamazsın, dedim. Üzüntüden beni duymadı bile üzerime üzerime geldi. Bir kadının yaşlı ve zayıf birinden kurtulduğu gibi ben de ondan kurtuldum. Evden çıkarak komşulara kaçtım. Allah Resûlü’ne (a.s.m.) gitmek için onlardan ödünç bir örtü aldım. O arada eşim yanıma geldi.

– Ziharın haram oluşu İslam’dan önceydi. Belki hükmü değişmiştir. Gidip Allah Resûlü’ne (a.s.m.) yaptıklarını anlatarak durumumuzu

sor, dedim. Eşim:

– Ben utanırım. Haydi, gidip sen sor. Belki hakkımızda sıkıntımızı giderecek bizi rahatlatacak bir hüküm verir, dedi. Dediklerini kabul ederek örtümü örtüp doğruca Hz. Âişe'nin yanına gittim. Olanları ona aynen anlattım ve ondan bize yardımcı olmasını istedim. Hz. Âişe bunu memnuniyetle kabul etti. Birlikte huzur-u saadete vardık. Hâl hatırdan sonra söze başladım...

Yaşlılıktan biraz huysuzlaşsa da eşimi seviyordum. Ellerimi açtım:

'Allah'ım! Sevgimin büyüklüğünden ve ayrılığın acısından sana sığınıyorum. Allah'ım! Nebinin dininden bize çıkış yolu olacak bir şey inzal et,' diye dua ettim."[\[103\]](#)

Devamını Hz. Âişe şöyle anlatır:

"Havle binti Sa'lebe, duygulu bir şekilde dua edince ben ve evde bulunan herkes ona acıyarak ağladık. Tam o sırada Allah Resûlü (a.s.m.) başına bir örtü örttü. Bu vahiy geldiğinin işaretiydi. Bunu fark edince Havle'ye döndüm:

– Ey Havle! Vahiy geliyor, o mutlaka seninle ilgilidir, dedim.

– Allah'ım! Hayır olsun! Nebinden hayır umuyorum, dedi.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) üzerindeki vahiy hâli kalkınca tebessüm ettiğini gördüm. Bize dönerek:

– Ey Havle, buyurdu. Efendimizin tebessüm ettiğini görünce, sevinçten yerinden fırlayan Havle:

– Buyur ya Resûlallah, dedi.

– Allah senin ve eşin hakkında ayet inzal etti, buyurarak inen ayeti okumaya başladı:

'Allah, eşi hakkında seninle tartışan ve ona şikâyetle bulunanın sözünü duymuştur. Allah işitendir, bilendir. İçinizden zihar yapanların kadınları, onların anaları değildir. Onların anaları ancak kendilerini doğuran kadınlardır. Şüphesiz ki onlar çirkin bir laf ve yalan söylüyorlar. Kuşkusuz Allah, affedicidir, bağışlayıcıdır...'"[\[104\]](#)

Cemile binti Abdullah ile Sâbit b. Kays arasında olan anlaşmazlık yine önce Hz. Âişe'ye geldi. O Allah Resûlü'ne (a.s.m.) iletti. Bu şekilde çözüldü.[\[105\]](#)

Bir genç kız nefes nefese Hz. Âişe'nin yanına gelerek ailesinin kendini istemediği biri ile zorla evlendirmek istediğini söyleyince derdini dinleyerek onu Allah Resûlü'ne (a.s.m.) götürdü. Efendimiz genç kızın ailesini çağırarak fikrinden vazgeçirdi.

Hız. ÂiŖe yalnızca Allah Resûlü (a.s.m.) zamanında değil vefatından sonra da kadın haklarını sonuna kadar savundu. YanlıŖ anlaŖıldıęına inandığı konuları dile getirdi. Ömrünün sonuna kadar hanımların yanlıŖlarını gördüğünde onları ikaz ederek aydınlattı.

Hendek SavaŖı'nda ne kadar cesur biri olduğunu gördüğümüz Annemiz, Müstalık Gazası'nda, Mekke'nin fethinde, Veda Haccı'nda hep Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanındaydı. Tıpkı vefat anında yanında olduğu gibi...

Efendimizin Vefatında

Annemiz, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefatla sonuçlanan hastalığında onun yanından hiç ayrılmadı. Ona hizmet ederek onun acısını paylaşmaya çalıştı. Efendimiz hastalığının ilk birkaç günü Hz. ÂiŖe'nin evinde kalınca eşlerini çok seven, onunla olmaktan büyük haz duyan ve bunu en büyük Ŗeref bilen hanımları, özellikle Hz. Zeynep bu duruma tahammül edemedi. Diğer hanımlarla anlaŖarak Hz. Fâtıma'yı konuŖması için Allah Resûlü'ne (a.s.m.) gönderdiler. Hz. ÂiŖe'nin evine giden Hz. Fâtıma izin isteyip içeri girdi. O sırada Allah Resûlü (a.s.m.) yatıyordu. Huzur-u saadetlerine vardı. Efendimize hâl ve hatırlarını sordu. Uygun bir zamanda Hz. ÂiŖe'ye Allah Resûlü'nü (a.s.m.) yanında tutup diğer eşlerine göndermediği için sitem etti. Bu siteme içlerlenen Hz. ÂiŖe ağlamaya baŖlayınca Allah Resûlü (a.s.m.):

- Niçin ağlıyorsun ey ÂiŖe, diye sordu. Hz. ÂiŖe:
- Siz benimle kalıp diğer eşlerinizin yanına gitmediğiniz için Fâtıma bana sitem ediyor, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Fâtıma'ya dönerek:
- ÂiŖe'ye sitem mi ettin?
- Hanımların beni seninle konuŖmak için gönderdiler. Onlar senden Ebû Kuhâfe'nin kızı (Hz. ÂiŖe) hakkında adalet istiyorlar.
- Ey Kızım! Benim sevdiğimi sen de sevmez misin? Ben bunu seviyorum, buyurarak Hz. ÂiŖe'nin yanında kalmak istediğini bildirdi...[\[106\]](#)

Efendimizin hastalığı her geçen gün iyice fazlalaŖıyor, ağrıları dayanılmaz hâle geliyordu. O sırada hep yanında olan Annemiz

anlatıyor:

“Allah Resûlü’nün ağırları iyice şiddetlenince yanındakilere:

– Benim için ateş yakın! O ateşte ağzının bağları çözülmemiş yedi kırba su ısıtıp üzerime dökün! Belki biraz rahatlar insanların yanına çıkıp onlara vasiyetimi bildiririm, buyurdu. Suyu ısıtınca onu Hz. Hafsa’nın leğenine koyup sonra ısıttığımız suyu üzerine dökmeye başladık. Allah Resûlü (a.s.m.) tamam işareti verinceye kadar döktük. Yıkanma işi bitince giyinip insanların yanına çıktı. Onlara namaz kıldırarak bir konuşma yaptı.”^[107]

“Allah Resûlü (a.s.m.) ağırlaştığı bir sırada bize sordu:

– İnsanlar namaz kıldılar mı?

– Hayır, seni bekliyorlar.

– Beni leğene götürüp üzerime su dökün, buyurdu. Su hazırlanınca onunla gusletti. Toparlanmaya gayret etti ancak bayıldı. Bir müddet sonra ayılınca tekrar:

– İnsanlar namaz kıldılar mı?

– Hayır, seni bekliyorlar Ya Resûlallah!

– Üzerime su dökün, buyurdu. Su hazırlanınca oturduğu yerde gusletti. Tekrar toparlanmaya gayret etti ancak yeniden bayıldı. Ayılınca tekrar sordu:

– İnsanlar namaz kıldılar mı?

– Hayır, seni bekliyorlar Ya Resûlallah!

– Üzerime su dökün, buyurdu. Su hazırlanınca oturduğu yerde gusletti. Bu birkaç kez devam etti. O sırada insanlar yatsı namazı için mescitte Allah Resûlü’nü (a.s.m.) bekliyorlardı. Bilâl gelip namaz için Allah Resûlü’ne (a.s.m.) seslendi. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Ebû Bekir’e haber verin namazı kıldırırsın, buyurunca ben:

– Ebû Bekir yufka yürekli birisidir. Senin makamında durduğunda dayanamaz ağlar, Kur’an okuyamaz. Ömer’e emretsen, dedim. Allah Resûlü (a.s.m.) tekrar:

– Ebû Bekir’e söyleyin namaz kıldırırsın, buyurdu. Ben Hafsa’ya:

– Hz. Ebû Bekir’in yufka yürekli olduğunu, makamına geçerse ağlamaktan insanlara sesini duyuramayacağını, namazı Ömer’in kıldırmasını emretmesini söyle dedim. Hafsa dediğim şekilde söyledi. Üçüncü ya da dördüncüde:

– Siz Yusuf’un efendileri hanımlar gibisiniz! Ebû Bekir’e söyleyin namaz kıldırırsın, buyurdu. Hafsa yaptığına pişman olarak:

- Senin yüzünden hiçbir zaman hayra ulaşmadım diye sitem etti.
- Allah Resûlü (a.s.m.) birini Hz. Ebû Bekir'e göndererek ona ahabına namaz kıldırmasını söylemesini emretti. Gönderilen kişi Hz. Ebû Bekir'e:
- Allah Resûlü (a.s.m.) senin insanlara namaz kıldırmanı istiyor, dedi. Hz. Ebû Bekir yufka yürekli biriydi. Hz. Ömer'e:
 - Ey Ömer namazı sen kıldır, dedi. Hz. Ömer:
 - Sen buna benden daha layıksın, deyince namazı Hz. Ebû Bekir kıldırdı.
- Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) vücudunda hafiflik hissedince Abbâs ve diğeri insanlar arasında öğlen namazı için çıktı. Hastalığın şiddetinden ayaklarını yerde sürüklüyordu. O sırada Hz. Ebû Bekir namaz kılıyordu. Hz. Ebû Bekir, Efendimizi görünce geri çıkmaya çalıştı. Allah Resûlü (a.s.m.) geri çıkmamasını işaret etti. Yanındakilere:
- Beni onun yanına oturtun, buyurdu. Sahâbîler onu Hz. Ebû Bekir'in yanına oturtular. O anda Hz. Ebû Bekir, namazda Allah Resûlü'ne (a.s.m.), sahâbîlerde Hz. Ebû Bekir'e uydu.”[\[108\]](#)
- Allah Resûlü (a.s.m.) hastalandığı günlerde bir gün bana:
- Ey Âişe! Hâlâ Hayber'de yediğim zehirli etin acısını hissediyorum, dedi.[\[109\]](#)
- Allah Resûlü (a.s.m.) vefat ettiği gün benim yanımda 6-7 dinar vardı. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) hastalığı ile meşgul olduğum için onları dağıtamamıştım. Allah Resûlü (a.s.m.):
- Sendeki dinarları ne yaptın, dağıttın mı, diye sorunca;
 - Hayır, vallahi senin hastalığınla meşgul olduğum için dağıtamadım, dedim. Onları hemen ensarın fakir ailelerine göndertti ve:
 - Şimdi rahatladım, buyurdu.[\[110\]](#)

Son Anlar

Hz. Âişe Annemiz anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) başını göğsüme dayamış yatıyordu. O arada Abdurrahman içeri girdi. Elinde misvak vardı. Allah Resûlü'nün

(a.s.m.) Abdurrahman'ın elindeki misvaka baktığını görünce Efendimizin misvakı sevdiğini anladım.

– Onu senin için alayım mı, diye sordum. Başı ile ‘evet’ diye işaret etti. Misvakı alarak Allah Resûlü’ne (a.s.m.) verdim. Misvak sert gelince:

– Yumuşatayım mı, diye sordum. Başı ile ‘evet’ dedi. Misvakı yumuşatıp verdim. Efendimizin yanında bir su kabı vardı ellerini suya koyuyor, ıslanan ellerini yüzüne sürüyor, bir taraftan da:

– Lâilahe illallah, Allah'ım! Sekarâtı mevtten sana sığınırım! Allah'ım! Beni affet, bana rahmet et, beni Refîki Âlâ'ya yücelt, diye dua ediyordu. Sonra elini kaldırıp gözünü semaya dikti:

‘Refîki Âlâ, Refîki Âlâ, Refîki Âlâ’ diyerek ruhunu teslim etti. Ruhu teslim olunca eli yanına düştü.” Başı Annemizin göğsünde iken vefat eden Efendimiz, onun odasına defnedildi.^[111]

İlim ve fazilette hanımların en önünde yürüyen Hz. Âişe vefat edinceye kadar, etrafını aydınlatmaya devam etti. İslam âleminin dört bir tarafından gelen insanlar ondan, hadis, tefsir, fıkıh vs. ilimleri öğrendi, fetva sordular. Evi her zaman ilim ve irfan öğrenmek için gelen ziyaretçilerle dolup taştı. Onun ilminin derinliğini anlamak için hakkında söylenen birkaç sözü zikretmek yeterli olacaktır.

Ebû Mûsa el-Eşarî:

“Hangi hadis hakkında sıkıntıya düşersek düşelim, Hz. Âişe'ye sorduğumuzda mutlaka onda bu konu ile ilgili bir bilgi bulurduk” demektedir.^[112]

Tabiînin büyüklerinden olan Zührî onun için:

“Hz. Âişe ile diğer müminlerin annelerinin, hatta dünyadaki bütün hanımların ilmi karşılaştırılsa Hz. Âişe'nin ilmi daha ağır gelirdi” der.^[113]

Atâ b. Ebû Rebah:

“Hz. Âişe insanların en fakihiydi. Genel hükümlerde de en güzel görüşü o söylerdi” der.

Urve: “Fıkıh, tıp ve şiirde ondan daha âlimini görmedim”^[114] der.

Hz. Âişe, sahip olduğu üstün vasıfların yanı sıra Cebrâil'i görecektik kadar saf ve berrak bir kalbe sahipti. Annemiz anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) ile otururken, at üzerinde biri yanımıza geldi. Allah Resûlü (a.s.m.) hemen ayağa kalktı. Adamın yanına giderek

elini atının alnına koydu ve adamla konuşmaya başladı. Bir süre konuştuğundan sonra geri döndü.

- Ya Resûlallah! Konuştuğun adam kimdi, diye sordum.
- Birini gördün mü, diye sordu.
- Evet atın üzerinde bir adam gördüm.
- Kime benziyordu, diye sordu. Ben:
- Dühyetü'l-Kelbî'ye benziyordu, dedim.
- İyi görmüşsün, o Cebrâil idi, buyurdu.”^[115]

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefatından sonra uzun yıllar yaşayan Hz. Âişe Annemiz, hicretin 58. yılında Ramazan ayının 17. salı günü 66 yaşında dünyaya veda etti. Vitir namazı kılındıktan sonra geceleyin defnedildi.

Vefat ettiği gece, hurma dallarına bezler bağlandı. Bezler yağa batırılıp yakılarak onunla yol aydınlatılıp cenazesi onların ışığında Bakî' Kabristanı'na götürüldü. O gece hanımlarda cenazeye katıldı. Bakî' Kabristanı mahşer yeri gibi kalabalıktı. Cenaze namazını Ebû Hüreyre kıldırdı. Kâsım b. Muhammed, Abdullah b. Zübeyr, Urve b. Zübeyr, Abdullah b. Muhammed b. Abdurrahman b. Ebû Bekir ve Abdullah b. Abdurrahman b. Ebû Bekir kabrine indi.^[116]

* * *

- [76]
- [94]
- [85]
- [72]
- [114]
- [89]
- [71]
- [80]
- [67]
- [103]
- [107]
- [115]
- [75]
- [66]
- [84]
- [104]
- [82]

[97]
[91]
[99]
[111]
[81]
[100]
[108]
[90]
[98]
[73]
[74]
[105]
[116]
[65]
[112]
[78]
[87]
[101]
[109]
[92]
[96]
[79]
[88]
[83]
[113]
[95]
[93]
[68]
[70]
[110]
[77]
[86]
[102]
[69]
[106]

Hafsa binti Ömer (r.anha)

Hiz. Ömer'in kızı olan Hiz. Hafsa ilk vahyin inzalinden beş yıl önce, Hiz. Fâtıma'nın doğduğu yıl dünyaya geldi. Kızının doğum tarihini soranlara Hiz. Ömer:

– Hafsa Kureyşliler Kâbe'yi yeniden inşa ettikleri yıl doğdu, derdi.
[117]

Annesi çok ibadet etmekle meşhur ashâb-ı kirâmın büyüklerinden Osman b. Mazun'un kız kardeşi Zeynep binti Mazun'dur.[118] Mekke'de büyüyen Hiz. Hafsa kültürlü bir ailede çok iyi bir şekilde yetişti. Bu dönemde halası Fatma Hatun'dan İslam'ı ve Kur'an'ı öğrendi. Onun teşviki ile ilme önem vererek kültürlü bir hanım oldu. Çok güzel konuşan Hiz. Hafsa Kureyşli hanımların en iyi hatîbelerindendi.

Hiz. Ömer Müslüman olduğunda on yaşları civarında olan Hiz. Hafsa babası ve halasının teşviki ile İslam'a koşarak ilk Müslümanlardan olma ayrıcalığına sahip oldu.

Gençlik yaşına gelince sahâbîlerden Huneys b. Huzâfe ile evlendi. Medine'ye hicret edinceye kadar İslam davetine destek olarak mücadele içinde yetiştiler. Zamanı gelince diğer sahâbîler gibi bütün birikimlerini elinin tersi ile iterek babası, eşi ve akrabaları ile birlikte Medine'ye hicret etti.[119]

Medine'ye varınca Kubâ'da Rifaa b. Abdulmünzir'in evine konuk oldular.[120] Allah Resûlü (a.s.m.) hicret edinceye kadar merkeze beş kilometre uzakta bulunan Kubâ'da kaldılar. Efendimiz hicret ettikten sonra onunla birlikte Medine'ye taşındılar.

Annemiz, Medine'de baskı altında kalmadan inancını rahat bir şekilde yaşadığı için çok mutluydu. Bir gün İslam ordusunun Bedir'e gideceğini duydu. İslam mücadelesinde ön saflarda yer alan eşi Huneys b. Huzâfe hemen eve koştu. Eşinin yardımı ile çabucak hazırlandı. Hiz. Hafsa dualarla eşini yolcu etti. Bedir'de müşriklere karşı kahramanca savaşan eşi ağır bir şekilde yaralandı. Yaralı olarak Medine'ye geldi. Eşine büyük bir itina ile baktı. Yara zaman

içerisinde iyileşmeyip iyice arttı. Bir süre sonra da eşi şehit oldu. Dayısı Osman b. Maz'un'un kabrinin yanına defnedildi.^[121]

Allah Resûlü (a.s.m.) İle Evleniyor

Eşini seven Hz. Hafsa onun şehit olmasına sevinmekle birlikte ondan ayrıldığı için çok üzüldü. Hz. Ömer kızının üzüntüsünü bir türlü üzerinden atamadığını gördükçe bir taraftan kızını teselli ederken bir taraftan da çareler arıyordu.

O sırada Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kızı Rukiyye Annemiz vefat ederek bütün Müslümanları yasa boğmuştu. Hz. Rukiyye'nin vefatı eşi Hz. Osman'ı derinden sarsmış, aradan aylar geçmesine rağmen acısı dinmemişti. Bu durumu gören Hz. Ömer, kızının da onun da acısını dindirmek için harekete geçti. Kızının iddeti dolunca doğruca Hz. Osman'ın yanına gitti.

– İstersen seni kızım Hafsa ile evlendirelim, teklifinde bulundu.

Ancak Hz. Osman'ı en az eşinin vefatı kadar üzen başka bir şey de Allah Resûlü'ne (a.s.m.) olan yakınlığının sona ermesiydi. O Allah Resûlü'nün (a.s.m.) diğer kızı ile evlenerek bu yakınlığını devam ettirmek istiyordu. Bu konuda da oldukça ümitliydi. Bunun için Hz. Ömer'den düşünmek için biraz zaman istedi. Aradan günler geçmesine rağmen Hz. Osman'dan ses çıkmıyordu. Bir gün Hz. Ömer onu yalnız görünce yanına gitti ve:

– Düşünüp karar verebildin mi, diye sordu. O üzgün bir şekilde:

– Evet, şu an evlenmenin benim için uygun olmadığını düşünüyorum, diyerek teklifi kibarca reddetti.

Hz. Ömer biraz alınsa da onu anlayışla karşıladı. Daha sonra Hz. Ebû Bekir'in yanına gitti.

– Eğer istersen kızım Hafsa ile seni evlendirelim, diye teklifte bulundu. Ancak Hz. Ebû Bekir bu konuda bir şeyler biliyor, ona söylemek istemiyordu. Can dostunun kırılacağını bile bile susarak “hayır” dedi. Hz. Ömer kader birliği yaptığı en yakın arkadaşından “hayır” cevabını hiç beklemiyordu. Bu cevaba çok üzüldü. Belki biraz düşünmek istiyordur, diyerek hep bir haber bekledi. Ancak bu haber hiç gelmedi. Gururunun kırıldığını fark etti. Büyük bir sabır

göstererek duygularına hakîm oldu, kalbinde kin ve kızgınlığa yer vermedi. Ancak bir teselliye ihtiyacı olduğunun farkındaydı.

Bir gün Allah Resûlü'ne (a.s.m.) giderek olanlardan duyduğu üzüntüyü anlattı. Efendimizin kendisini teselli edip kalbindeki hüznü gidereceğini ümit ediyordu. Beklediğinden çok fazlasını buldu. Çünkü Allah Resûlü (a.s.m.) ona:

– **Allah Osman'ı senin kızından daha hayırlı biri ile senin kızını da Osman'dan daha hayırlı biri ile evlendirdi**, buyurdu. Onun bu sözler ile kimleri kastettiğini anlamıştı. Efendimiz, bu sözü ile kızı Ümmü Gülsüm'ü Hz. Osman ile evlendirmek istediğini bildiriyor, Hz. Hafsa'ya da talip oluyordu. Hz. Ömer sevinç gözyaşları içinde eve gidip kızına müjdeyi verdi.^[122]

Peygamber Eşi

Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Hafsa ile hicretin üçüncü yılında evlendi. Diğer hanımları gibi onun da mehri 400-480 dirhem oldu.^[123] Allah Resûlü (a.s.m.) ashâbına düğün yemeği verdi. Davetlilere yağ, hurma ve un ile yapılan hays yemeği ikram edildi. Gelin ve gelinin geleceği ev hazırlandı. Annemizin çeyizi bir döşek, iki yastık, büyük bir yorgan, iki yeşil tencereydi. Tarihçiler çeyiz arasında dikkat çeken iki şeyden bahsederler; biri kıldan yapılmış yatak diğeri develerin boynuna asılan zil.^[124]

Hız. Ömer kızını gelin olarak uğurladığında ona çeşitli tavsiyelerde bulundu. Ancak birinin üzerini kalın bir çizgi ile çizdi. Kızına Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlendiğinde 20 yaşında olan ve sosyal konumlarının birbirlerine yakın olması hasebiyle Hz. Âişe ile rekabete girmemesini sıkı sıkıya tembih etti. Babasının sözünü dikkate alan Hz. Hafsa vefat edinceye kadar onunla sıkı dost oldu.^[125]

Hafsa Annemiz Allah Resûlü (a.s.m.) ile yakından ilgilenir, onu memnun etmek için büyük bir çaba gösterirdi. Çoğu zaman evinde günlerce yemek pişmediği, pek çok gece aç yattığı hâlde bunu fazla dikkate almadan Allah ve Resûlü'nün rızasını kazanmaya çalışırdı.

Bir soru üzerine verdiği cevap o günlerde ne kadar zor şartlarda yaşadıklarını göstermektedir:

Ebû Cafer anlatıyor:

“Bir gün Hz. Âişe’ye:

– Allah Resûlü (a.s.m.) nasıl bir döşekte yatardı, diye sordum.

– Derinin içine lif doldurulmuş bir yatakta, dedi. Sonra Hz. Hafsa’nın yanına gittim:

– Allah Resûlü’nün (a.s.m.) yatağını bana anlatır mısın, dedim.

– Hayber Savaşı’nda ganimet olarak alınan bir kumaş vardı. Benim yanımda kaldığı gece onu ikiye katlayarak Allah Resûlü’nün (a.s.m.) altına yayardım. Bir akşam yatacağı zaman rahat etmesi için bu kumaşı dörde katlayarak altına yaydım. Allah Resûlü (a.s.m.) sabahleyin kalkınca:

– Bu geceki yatak neydi, diye sordu.

– Ya Resûlallah! Her gece yattığınız yataktı. Sadece biraz daha rahat etmeniz için onları katladım, dedim.

– Onu eski hâline getir. Bu gece onun rahatlığı beni teheccüd namazından alıkoydu, buyurdu.”^[126]

En zor şartlarda bile Allah Resûlü (a.s.m.) ile güzelce vakit geçirip onu memnun etmek için çırpınan annelerimiz, normal şartlarda mutlu olunamayacak bir tablo içinde yaşadıkları hâlde hem Allah Resûlü ile hem de diğer hanımlarla çok iyi anlaşırlardı. Efendimize olan aşırı sevgilerinden dolayı bazen yaşadıkları çok küçük problemler hariç aralarında hiçbir sorun çıkmazdı.

Hız. Âişe Annemiz anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) ikinci namazından çıktıktan sonra hanımlarının yanına gelir, bir süre onlarla birlikte sohbet ettikten sonra birinin yanına giderdi. Hafsa’nın yanında kaldığında en fazla onun ile vakit geçirirdi.”^[127]

Kızını Gözetten Baba

Çocuklarının eğitimine oldukça önem veren Hz. Ömer kızı evlendikten sonra da kızıyla yakından ilgilenmeye devam etti. Evlendiği kişi Allah Resûlü (a.s.m.) olunca bu konuda daha da hassas davrandı.

Hız. Hafsa anlatıyor:

“Babam Hz. Ömer bir gün eve beni ziyarete geldi ve Hz. ÂiŖe’yi kastederek:

– Yavrum! Güzel ve çekici olan hanımın Allah Resûlü (a.s.m.) tarafından sevilmesi, seni aldatmasın, diyerek beni uyardı. Babamın yanından ayrıldıktan bir süre sonra Allah Resûlü’nün (a.s.m.) yanına gittim. Babamın bana söylediklerini anlatınca tebessüm etti.”^[128]

Sık sık kızını ziyaret eden Hz. Ömer, ona her zaman takvayı tavsiye eder, bu yolda destek olurdu. Annemiz de babasını ihmal etmez, evine geldiğinde onu en güzel şekilde ağırlamak için elinden geleni yapardı. Birbiri ile ilim alışveriŖi içinde olan baba kız, örnek bir ilişki sergileyerek bizlere yolumuzu aydınlatan birer ışık oldular. İşte bu ışıklardan birkaç huzme:

Bir gün Hz. Ömer kızının ziyaretine gitti. Annemiz babasına hoş geldin diyerek buyur ettikten sonra kalktı, soğuk et suyundan yemek hazırladı ve üzerine yağ döktü. Onu ekmek ile birlikte babasına ikram etti. Hz. Ömer kızına itiraz etti:

– Bir kapta iki katık, hayır Allah’a ulaşınca kadar böyle bir yemeğ i asla yemem, dedi.^[129]

Kızının Allah Resûlü (a.s.m.) ile iyi geçinmesine de özen gösteren Hz. Ömer bu hususta her zaman aileye olumlu katkıda bulunurdu. Allah Resûlü (a.s.m.) zühdü tercih ettiğ i için çoğ u zaman aç yatar, evinde günlerce yemek pişmezdi. Eğitim sürecinden geçen hanımlara, bu süreçten geçerken bazen hayat şartları ağır gelir, daha iyi şartlarda yaşamak için zaman zaman Allah Resûlü’nden (a.s.m.) istekte bulunurlardı. Çeşitli vesilelerle bunun farkına varan Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer duruma müdahale eder, kızlarına tavsiyede bulunur hatta Efendimize olan sevgilerinden dolayı bazen kızlarına çıkış ırlardı.

Bir gün kızının evine ziyarete giden Hz. Ömer, söz arasında Allah Resûlü’ne (a.s.m.) eşinden bahsederek:

– Biraz önce Zeyd’in kızı imkânım olmadığı hâlde yiyecek konusunda beni sıkıştırdı. Ben de ona kızdım, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) dişleri gözükecek kadar gülümsedi.

– Şu etrafımdakiler de geçimleri konusunda beni sıkıştıırıp duruyorlar, buyurdu. Efendimizin yanında bulunan Hz. Ebû Bekir kalkıp kızı Hz. ÂiŖe’ye, Hz. Ömer ise Hz. Hafsa’ya kızdı. Kızlarına:

– İmkânı olmadığı hâlde Allah Resûlü'nden (a.s.m.) nafaka mı istiyorsunuz, diye çıkıştılar. Allah Resûlü (a.s.m.) onların kızlarına sert bir şekilde çıkışmalarını yasakladı.

Hiz. Hafsa der ki:

– Vallahi bu olaydan sonra bir daha Allah Resûlü'nü (a.s.m.) sıkıştırmadık.^[130]

Bazen Hiz. Ömer kızı ile Allah Resûlü (a.s.m.) arasında hakem olurdu. Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) ile Annemiz bir konuda anlaşamadılar. Allah Resûlü (a.s.m.) eşine:

– İstersen birini aramızda hakem yapalım, buyurdu.

– Tamam, yapalım dedi. Efendimiz:

– Babana ne dersin, diye sordu.

– Kabul ediyorum, deyince birini gönderip Hiz. Ömer'i çağırdılar. Hiz. Ömer gelince Allah Resûlü (a.s.m.) eşine:

– Anlat, buyurdu. Hiz. Hafsa:

– Hayır, sen anlat! Ama sakın hakikatin dışında bir şey söyleme, dedi. Kızının bu sözleri Hiz. Ömer'i çılgına çevirdi. Allah Resûlü (a.s.m.) hakkında böyle söylemesine dayanamadı, kızına vurmak için elini kaldırırken bir taraftan da:

– Sen nasıl böyle bir şey söyleyebilirsin. O peygamberdir. Asla haktan başka bir şey söylemez, diye çıkıştı. Allah Resûlü (a.s.m.) müdahale ederek:

– Elini indir ey Ömer, buyurdu. Hiz. Ömer:

– Onu hak üzere gönderen Allah'a yemin ederim ki onun huzurunda olmasaydık seni ölesiye döverdim, diyerek kızgınlığını ifade etti.^[131]

Efendimizden Sonra

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefatından sonra da baba-kız ilişkileri en güzel şekilde devam etti. Hiz. Ömer onu çok sevdiğinden bu kez Hiz. Hafsa halife olan babası ile halk arasında yapıcı bir arabuluculuk yapmaya başladı.

Hiz. Ömer halife olunca, Hiz. Ebû Bekir için belirlenen maaş kadar maaş almaya devam etti. Ancak bu ona yeterli olmadığından çok zorluk çekiyordu. Hiz. Ali, Hiz. Talha ve Hiz. Zübeyr gibi sahâbeler

durumun farkına varınca aralarında istişare yapıp Hz. Ömer'in maaşını artırması gerektiğini kararlaştırdılar. Hz. Ali:

– Haydi, gidip ondan bunu yapmasını isteyelim, dedi. Hz. Osman dikkatlerini çekerek:

– Hz. Ömer'den bahsediyoruz, dedi. Bunu ona kim söyleyecek, diye düşünmeye başladılar. Sonunda Hz. Hafsa'ya gitmeye karar verdiler. Teklifi yerinde bulan Annemize:

– Hz. Ömer teklifimizi kabul etmeden isimlerimizi açıklama, dediler. Hz. Ömer'in yanına giden kızı durumu anlattı. Kızını dinleyen Hz. Ömer'in kızgınlığı yüzünden belli oluyordu. Kızına:

– Sana bu teklifi kim yaptı, diye sordu.

– Görüşünü öğrenmeden isimlerini açıklayamam, dedi. Hz. Ömer:

– Söyler misin Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yirmi yıldır arpa ekmeğine doyduğunu, üç günü peş peşe açlık çekmeden geçirdiğini gördün mü? Şimdi seni nefsinle baş başa bırakıyorum. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ne kadar zor bir hayat yaşadığını unuttun mu, dedi ve gözyaşlarına boğuldu. Sonra:

– Şunu iyi bil ki! Gücümün yettiğince Allah Resûlü (a.s.m.) ve Hz. Ebû Bekir'in zor yaşam şekline uyacağım. Belki bu sayede ahirette rahata kavuşurum, dedi. [\[132\]](#)

Hz. Ömer'in halifeliği döneminde bir ara Medine'ye çok miktarda mal geldi. Bunu duyan Hz. Hafsa babasının yanına gitti ve:

– Ey müminlerin emiri! Bu malda akrabalarının da hakkı var. Allah (c.c.) akrabaları gözetmeyi emrediyor, dedi. Her baba gibi Hz. Ömer'in çocuğunu eğitme süreci devam ediyordu. Onu:

– Ey kızım! Akrabalarımı ancak kendi malımla gözetebilirim. Onların benim malımda hakları vardır. Bu ise Müslümanların malıdır. Akrabaların için babanı saptırmak mı istiyorsun? Sözleriyle uyardı. Hatasını anlayan Hz. Hafsa babasından özür diledi. [\[133\]](#)

Hz. Hafsa babasını gözettiği gibi, babası da onu gözetirdi. Hz. Ömer'e bir yerden meyve ve sebze geldiğinde onlardan bir miktarını mutlaka annelerimize gönderirdi. Bütün annelerimize dağıttıktan sonra son olarak kızı Hz. Hafsa'ya gönderir, eğer yetişmezse onun payını eksik verirdi. Et türü yiyecekler geldiğinde de böyle yapardı.

[\[134\]](#)

Ehl-i Beyt Okulunun Güzide Öğrencisi

Hiz. Hafsa Ehl-i Beyt okulunun seçkin öğrencisi, odası bu okulun en nadide sınıflarından biriydi. Bu sınıfta yalnızca kendisi değil Abdullah b. Ömer gibi sahâbîlerin seçkin âlimleri yetişti. Burada ibadetten ahlaka pek çok konuda özellikle Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ev içindeki yaşantısına şahit oldu, sözlerini dinleyerek hafızasına nakşetti, yeri geldiğinde insanlara nakletti.

Hiz. Hafsa anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) uyumak istediğinde yatağına yatar, sağ elini yanağının altına koyar ve üç kere ‘*Ey Rabb'im! İnsanları dirilttiğin kıyamet azabından beni koru*’ diye dua ederdi. Yemeğini içeceğini sağ eli ile yer içer, elbisesini sağ taraftan başlayarak giyer, (taharet gibi) diğer işlerini ise sol eli ile yapardı.”^[135]

“Allah Resûlü (a.s.m.) oruçlu iken hanımlarını öperdi.”

“Allah Resûlü (a.s.m.), Sabah namazı ezanı okunduğunda, cemaatle namaz kılmaya gitmeden önce, (kıyamı, rûkû ve secdesi) uzun olmayan iki rekât namaz kılardı.”^[136]

İlmin anahtarı olan merak ve soru sorma vafına sahipti. Anlamadığı, aklına takılanları hemen sorardı.

Hiz. Hafsa umre yapıyordu. Sahâbeler ihramdan çıktığı sırada Allah Resûlü (a.s.m.) hanımlarına:

- İhramdan çıkın, buyurdu. Hiz. Hafsa:
- Ya Resûlallah! Sen niçin ihramdan çıkmıyorsun, diye sordu.
- Ben başımı lebidledim.^[137] Kurbanımı hazırladım, onu kesince ihramdan çıkacağım, buyurdu.^[138]

Hiz. Âişe bir başka anıyı şöyle anlatır:

“Hafsa'ya bir koyun hediye edilmişti. O gün ikimizde nafîle oruç tutmuştuk. Orucumuzu açarak koyundan yedik. Yemekten sonra Allah Resûlü (a.s.m.) yanımıza geldi. Durumumuzu sorup öğrenmeyi kararlaştırdık. Hafsa benden önce davrandı:

– Ya Resûlallah! Âişe ile ben oruçtuk. Bize bir koyun hediye edildi. Pişince onun etinden yedik, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) tebessüm ederek:

- Yediğiniz oruç yerine bir gün oruç tutun, buyurdu.”^[139]

Allah Resûlü (a.s.m.) eşlerini ilme teşvik etmekle kalmayıp bu konuda onları destekler, öğrenmeleri için girişimde bulunurdu.

Şifâ binti Abdullah anlatıyor:

“Hafsa’nın yanında bulunduğum bir sırada Allah Resûlü (a.s.m.) yanımıza geldi. Bana Hafsa’yı göstererek:

– Ona yazı yazmayı öğrettiğin gibi, yara için nemle efsununu da öğret, buyurdu.”^[140]

Allah Resûlü (a.s.m.) annelerimize sadece öğretmiyor, sırası geldiğinde onları takvaya yönlendirerek eğitiyordu.

Âmâ olan Ümmü Mektum geldiğinde Âişe ve Hafsa Annemiz’e ondan sakınmalarını söyleyen Allah Resûlü’ne (a.s.m.):

– Ama o âmâ bir şey görmüyor, dediklerinde Efendimiz:
– Peki, siz onu görmüyor musunuz, buyurarak onlara takvayı tavsiye buyurdu.^[141]

Hane-i Saadette Yetişenler

Hz. Hafsa vefat edinceye kadar öğrenmeye, hücre-i saadetleri okul görevini ifa etmeye devam etti. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) zamanından beri bu kutlu hanenin en önemli öğrencisi kardeşi **Abdullah b. Ömer** oldu. Bu öğrenim sürecini bizzat Abdullah b. Ömer şöyle anlatır:

“Allah Resûlü zamanında insanlar rüya gördüklerinde hemen gidip bunu Allah Resûlü’ne (a.s.m.) anlatırlardı. O sırada ben gençlik çağına yeni giriyordum. Bir rüya görüp onu Allah Resûlü’ne (a.s.m.) anlatmayı çok istiyordum. Sonunda duam kabul oldu. Bir gün mescitte uyurken bir rüya gördüm. Rüyamda iki melek beni alıp ateşe doğru götürdü. Tam o sırada ateş, kuyu gibi yuvarlak bir hâle geldi. O esnada iki boynuz gördüm. Orada tanıdığım bazı insanlar vardı. Korktum, ateşten Allah’a sığınmaya başladım. İki melek beni ateşe götürürken üçüncü bir meleklerle karşılaştık. Bana:

– Korkma, dedi. O anda uyandım. Hemen ablam Hz. Hafsa’nın yanına gittim, rüyamı anlattım. O da Allah Resûlü’ne (a.s.m.) anlattı. Rüyayı dinleyen Efendimiz:

– Abdullah b. Ömer ne güzel insandır. Bir de gece namazı kılsa, buyurdu.”

Abdullah b. Ömer Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bu sözünden sonra gece namazını hiç terk etmedi. Hatta eskisinden daha da fazla namaz kıldı, çok az uyudu.^[142]

Bir başka anısını ise şöyle anlatır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) zamanında ticaret yapıyor, hayvan pazarında dinarla deve satıyor, dirhemle alıyordum. Bu şekilde iki farklı para birimi ile alışverişin doğru olup olmadığını öğrenmek için ablam Hafsa'nın evine gittim ve Allah Resûlü'ne (a.s.m.) yaptığım işi sordum. Allah Resûlü (a.s.m.):

– O günkü değerine alıp sattığın ve alışveriş yaptığın kişi ile anlaşmazlığa düşmediğin sürece bir beis yoktur, buyurdu.^[143]

Halifenin Müsteşarı

Uzun yıllar Allah Resûlü (a.s.m.) ile evli kalan onun vefatından sonra da Hz. Ömer, Hz. Âişe, Ümmü Seleme, Abdullah b. Ömer gibi ilim otoritelerinin yakınında bulunan Annemiz, bunu fazlaca dışa vurmasa da fıkıh konusunda derin bir bilgiye sahipti. Hz. Ömer sürekli onunla istişare yapar, ondan fetva sorardı. İşte bu anlardan bir kaçı:

Hz. Ömer bir gece teftiş için sokakları dolaşırken bir ses duydu. Bu ses, içtenlikle söylediği şiirle eşine duyduğu özlemi dile getiren bir hanımın sesiydi. Hz. Ömer durumdan şüphelenerek hanımın yanına gitti.

– Bir sıkıntın mı var, diye sordu. Hanım:

– Eşim birkaç aydan beri savaş meydanlarında olduğu için onu özledim, dedi. Hz. Ömer:

– Aklından yanlış şeyler geçti mi, diye sordu. Hanım:

– Allah korusun, diye cevap verdi. Hz. Ömer:

– Biraz daha sabret, hemen bir adam gönderip eşini buraya çağırtacağım, dedi. Oradan ayrılan Hz. Ömer bu konuda doğru bilgi alabilmek için sabahleyin kızının yanına gitti. O, Hz. Aişe'nin ifadesiyle babasının kızıydı. Hz. Ömer kızının aklına, bilgisine ve ferasetine son derece güvenirdi. Kızı Hz. Hafsa'nın yanına gidince doğrudan söze başladı:

– Sana çok üzüldüğüm bir konuda soru soracağım. Beni aydınlat ve kederimi gider. Bir hanım eşini ne kadar sürede özler, diye sordu. Hz. Hafsa utanıp başını öne eğince:

– Kızım Allah hakkın söylenmesinden asla hayâ etmez, dedi. Bunun üzerine Hz. Hafsa parmakları ile göstererek bu zamanın üç veya dört ay olduğunu ifade etti. Hz. Ömer hemen komutanlarına haber göndererek bir kişinin dört aydan fazla evinden uzak kalmamasını emretti.^[144]

Hz. Ömer kızının anlayışına, ilmi kavrayışına çok güvenirdi. Bir gün, Allah Resûlü'ne (a.s.m.) kelâlenin yani anne-babası ölen ve çocuğu olmayan kişinin mirasının nasıl olacağını sordu. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Allah (c.c.) “Bir kişiye kelâle olarak mirasçı olunursa bir erkek yahut bir kız kardeşi varsa her birine altıda bir düşer...”^[145] ayetinde bunu açıklıyor mu, buyurdu. Hz. Ömer:

– Evet, açıklıyor ya Resûlallah, dediyse de yinede tam olarak anlayamadı. Bunun üzerine “Senden fetva isterler. De ki: ‘Allah kelâle konusunu şöyle açıklar...’”^[146] ayeti nazil oldu. Ancak Hz. Ömer’in hâlâ anlayamadığı hususlar vardı. Kızı Hz. Hafsa’nın yanına gitti. Uygun bir ortamda Allah Resûlü'ne (a.s.m.) kelâle meselesini somasını istedi. Hz. Hafsa Allah Resûlü (a.s.m.) müsait olduğu bir anda bu meseleyi sordu. Efendimiz sorunun nereden geldiğini anladı ve:

– Bu soruyu baban sana sorduruyor. O bu konuyu ebediyen anlamayacak, buyurdu. Hz. Ömer der ki:

– Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bu sözlerinden sonra kelâle konusunu asla anlamadım.^[147]

Hz. Ömer Hz. Hafsa'ya son derece güvendiği için vakfettiği arazilerinin ve bazı mülklerinin yönetimini kızına bıraktı.

Markîzî gibi sahasında otoriter âlimler Hz. Hafsa'yı fetva veren sahâbeler arasında sayarlar.^[148] Zira ona yalnızca Hz. Ömer değil pek çok kişi başvurur fetva sorar, bilgi alırdı. İşte bu sorulardan sadece bir kaçı:

Hz. Hafsa ölünün nasıl yıkanması gerektiğini soran birine,

– Allah Resûlü (a.s.m.): “Üç ya da beş kere yıkayın, yıkamayı çiftli değil tekli yapın, buyurdu” dedi.^[149]

Yine bir soru üzerine hanımlarla ilgili şunları söyledi:

“Eşler haricindeki ölülerimize üç günden fazla yas tutmaktan men olunduk. Eşlerimiz için 4 ay 10 gün yas tutmamıza izin verildi. Bu sırada sürme ve koku sürülmez, Yemen bürdesi haricinde boyalı elbiseler giyilmez. Bunlara yalnızca temizlik zamanlarında ve hayızdan çıkış için guslettikten sonra izin verildi. Kişi ancak o zaman bir nebze Adn kokusundan alabilir. Ayrıca cenazenin ardından gitmekten men edildik.”^[150]

Kardeşi Abdullah b. Ömer’e:

– İhramlı kimse hangi hayvanları öldürebilir, diye soruldu. Ablası Hz. Hafsa’yı kastederek:

– Allah Resûlü’nün (a.s.m.) hanımlarından biri bunların: Kurbanlık hayvan, karga, köpek, fare, akrep olduğunu söyledi, diyerek cevapladı.^[151]

Yalnızca fıkıh ilminde değil Kur’an ilimlerinde, hadiste ve edebiyatta da önemli bir birikime sahipti. Babası Hz. Ömer’in hadis rivayetindeki titizliğine rağmen Allah Resûlü’nden (a.s.m.) tekrarlarla birlikte 146, tekrarsız 29 hadis rivayet etmiştir.^[152]

Hayata Yansıyan İlim

Bir olay sonucunda Allah Resûlü (a.s.m.) hanımlarından bir süre uzak kaldığında Cebrâil’in (a.s.) Efendimize gelerek Hafsa Annemiz’den övgü ile bahsetmesi onun kişiliği hakkında önemli ipuçları vermektedir. Cebrâil (a.s.). Allah Resûlü’ne (a.s.m.) geldiğinde şu tavsiyede bulundu:

– Hafsa’ya geri dön! Çünkü o çokça oruç tutan, çokça namaz kılan ve seninle cennette nikâhlanan hanımdır.^[153]

Hiz. Âişe ondan bahsederken faziletini anlatmak için:

“Hafsa babasının kızıdır” der, bir olayı anlatırken onun çok hamarat olduğundan ve çok iyi yemek yaptığından söz ederdi.^[154]

Çokça Kur’an okuyan Hiz. Hafsa Kur’an vecihlerini nakleden sahâbîler arasında sayılacak kadar Kur’an’a vakıftı. Onun Kur’an’a olan derin vukûfiyetini bilenler yanına gider, kıraat veya Allah Resûlü’nün (a.s.m.) Kur’an okuması hakkında çeşitli sorular sorardı.

Ebû Müleyke anlatıyor:

“Allah Resûlü’nün eşlerine, özellikle de Hz. Hafsa’ya Efendimizin kıraatı hakkında sorular sorulurdu, o da:

– Sizin buna gücünüz yetmez. Allah Resûlü (a.s.m.):

‘Elhamdû lillâhi Rabbil âlemin. Er-Rahmânirrahîm...’ diye ayet ayet okurdu, der Fatıha Suresini tertil ile okuyarak nasıl okunması gerektiğini öğretirdi.”^[155]

Allah Resûlü (a.s.m.) Ramazan ayının son on gününde itikâfa girerdi. Onu gören Hz. Âişe, Hz. Hafsa ve Hz. Zeynep de çadır kurdurarak itikâfa girdiler.^[156]

Bütün annelerimiz gibi Hz. Hafsa da Allah Resûlü’nü (a.s.m.) çok severdi. Vefatının üzerinden yıllar geçmesi bu sevgilerini azaltmadı bilakis artırdı. Bu sevgiyi Hicret sırasında Allah Resûlü (a.s.m.) ile karşılaşan onu evinde ağırlayan Ümmü Ma’bed anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) ile karşılaşmamızın üzerinden yıllar geçmişti. Hz. Ömer’in hilafetinin son günleriydi. Bir gün Hz. Osman ile Abdurrahman b. Avf’ın Allah Resûlü’nün (a.s.m.) hanımları ile hacca gittiklerini gördüm. Hz. Osman en önde, Abdurrahman b. Avf ise en arkada gidiyordu. Herhangi biri Allah Resûlü’nün (a.s.m.) eşlerine yaklaşacak olsa Hz. Osman:

– Uzaklaş, uzaklaş, diye onu uyarıyordu. Gelip bizim hanemizin önünde mola verdiler. Hz. Osman ve Abdurrahman b. Avf hurma dallarından onlara gölge yaptı. Efendimizin eşlerini görünce ağlayarak yanlarına gittim. Bana:

– Niçin ağlıyorsun, diye sordular.

– Allah Resûlü’nü (a.s.m.) hatırladım. Hicret ederken buraya gelmişti, dedim. Bu sözlerle Allah Resûlü’nü (a.s.m.) anınca onlar da benimle birlikte ağlamaya başladılar. Sakinleştikimizde konuşarak tanıştık. Bana çok iltifat ettiler. Her biri ayrı ayrı benimle konuştu. Hepsi bana:

– Müminlerin emiri bize yıllık maaşlarımızı verdiğinde mutlaka yanımıza gel, diyerek sıkı sıkı tembih etti. Hz. Ömer’in maaşlarını verdiğini duyunca Medine’ye gittim. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) eşleri beni ağırladı ve her biri 50 dinar hediye verdi. O sırada Allah Resûlü’nün (a.s.m.) yedi hanımı vardı.”^[157]

Allah Resûlü’nün (a.s.m.) vefatından sonra 35 yıl yaşayan Hz. Hafsa Annemiz, hicretin 45. yılında Hz. Muâviye’nin hilafeti sırasında

altmış yaşında Medine’de vefat etti. Naaşını kardeşleri Abdullah ve Âsım ile yeğenleri Sâlim, Abdullah, Hamza kabrine indiler. Cenaze namazını Medine valisi Mervan b. Hakem kıldırdı. [\[158\]](#)

* * *

[143]

[154]

[125]

[139]

[157]

[129]

[146]

[150]

[118]

. Ebû Dâvud, *Edeb*, 97; Şâmî, *Sübülü’l-Hüdâ*, 7:253.

[133]

[142]

[122]

[126]

[153]

[119]

[138]

[130]

[149]

[134]

[152]

[141]

[145]

[156]

[123]

[127]

[120]

[137]

[131]

[148]

[124]

[151]

[155]

[140]

[144]

[128]

[147]

[158]

[121]

[117]

[136]

[132]

Zeynep binti Huzeyme (r.anha)

Allah Resûlü'ne (a.s.m.) vahiy gelmeden on üç yıl önce Mekke'de doğan Hz. Zeynep, Sasaaogullarından **Huzeyme b. Hâris**'in kızıdır. Yirmi altı yaşında Medine'ye hicret edinceye kadar Mekke'de yaşadı. Genç kızlık yaşına gelince **Tufeyl b. Hâris** ile evlendi. Ancak bu evliliği uzun sürmedi. Tufeyl'den ayrılınca Allah Resûlü'nün (a.s.m.) amcasının oğlu ve çok sevdiği biri olan **Ubeyde b. Hâris** ile evlendi. [\[159\]](#)

İslam daveti başlayınca eşi ile birlikte Müslüman oldu. Eşi Mekke'nin ileri gelenlerinden olduğundan Müşrikler ona ve ailesine fazla baskı yapamıyorlardı. Yine de üç yıllık abluka, bir anlamda esir kampında yaşamak dâhil birçok baskıya maruz kaldılar.

Medine'ye hicret başlayınca ailece her şeylerini Mekke'de bırakarak bir gece gizlice yola çıktılar. Maddî anlamda her şeylerini geride bıraksalar da büyük bir baskıdan kurtulacaklar, inançlarının gereğini özgürce yaşayacaklardı. Mekke'de olduğu gibi Medine'de de hep Allah Resûlü'nün (a.s.m.) çevresinde oldular. Eşi Efendimizin seçkin komutanlarındandı. Altmış yaşlarında olmasına rağmen hâlâ çok dinçti.

Zeynep Annemiz Müslüman olmadan önce de sonra da merhameti, şefkati, fakirlere ve düşkünlere yardımı ile tanındı. Ona Mekkeliler de Medineliler de **Ümmü'l-Mesâkin-Düşkünlerin Annesi** dediler. Ömür boyu düşkünlere yedirip içirmek, onlara yardım etmek için koşuştururdu. Eşi Ubeyde b. Hâris bileği, Zeynep Annemiz yüreği ile Müslümanların en ön saflarında yürüyerek İslam davetine omuz veriyorlardı. [\[160\]](#)

Eşi Şehit Oluyor

Müslümanlar Bedir'e giderken Ubeyde ön saflardaydı. Müşriklerden üç kişi ortaya çıkıp kendileri ile savaşacak yiğit istediler. Afra Hanım'ın oğulları meydana atıldı. Müşrikler:

– Ey Muhammed! Karşımıza kendimizden bize denk olan birilerini çıkar, diye seslendiler.

Allah Resûlü (a.s.m.) Afra Hanım'ın oğullarına:

– Siz geri gelin! Ey Haşimoğulları! Kalkın! Peygamberinizi gönderen Allah aşkına savaşın!

– Kalk ey Ubeyde b. Hâris! Kalk ey Hamza! Kalk ey Ali, buyurdu.

İslam kahramanları yerlerinden sıçrayıp müşriklere doğru ilerlediler. Hz. Ali ve Hz. Hamza karşılarına çıkan müşrikleri öldürdüler. Ubeyde b. Hâris ağır yaralandı. Yarası derindi, damarları kesilmişti. Hz. Ali ile Hz. Hamza yardımına koştular. Utbe'yi öldürdükten sonra Ubeyde'yi İslam ordusunun yanına taşıdılar. Bacağından durmaksızın akan kana aldırmayan Ubeyde:

– Ya Resûlullah! Bu şekilde ölürsem şehit olmaz mıyım, diye büyük bir endişe ile sordu. Efendimiz:

– Elbette olursun, buyurdu.^[161]

Eşinin şehit olduğunu öğrenen Hz. Zeynep çok üzüldü. Kardeşleri ve akrabalarının Medine'de olması onu teselli etse de eşi şehit olunca kendini yalnız hissetti.

Şehitlerin geride bıraktıklarını gözeten Allah Resûlü (a.s.m.) çok sevdiği amcaoğlunun ailesi ile de yakından ilgilendi. Aradan aylar geçtiği hâlde kimse Hz. Zeynep ile evlenmemişti. Gariplerin annesi şimdi kendisi garip kalmıştı. Allah Resûlü (a.s.m.) hicretin üçüncü yılında Ramazan ayında birini göndererek Zeynep b. Huzeyme'ye talip oldu. Hz. Zeynep gelen kişiye:

– Bu konuda kararı Allah Resûlü'ne (a.s.m.) bıraktım. O nasıl isterse öyle olsun, cevabını verdi.

Allah Resûlü (a.s.m.) diğer hanımları gibi ona da 400 dirhem –12 ukye– mehir belirledi. Nikâhı Kubeysa b. Amr kıydı.^[162]

Şehit aileleri ile yakından ilgilenen Allah Resûlü (a.s.m.) yakın akrabalarının ailelerine bizzat sahip çıkmıştır. Mûte'de şehit olan Câ'fer b. Ebû Tâlib'in eşi ile evlendiği gibi, diğer bir amcasının oğlu Ubeyde b. Hâris'in dul kalan eşi Hz. Zeynep ile de evlendi. Toplumun beklentisi de bu yöndeydi. Bunun için Hz. Ali Allah Resûlü'ne (a.s.m.) şehitlerin efendisi Hz. Hamza'nın kızı ile evlenmesini teklif etti. Ancak Efendimiz Hz. Hamza'nın kızı ile sütkardeş olduğundan onunla evlenemeyeceğini belirtti.

Peygamber Hanımı

Genç yaşta vefat eden Hz. Zeynep binti Huzeyme'nin Efendimiz ile evliliği çok kısa sürdü. Onun vefatından sonra odasına yerleşen Ümmü Seleme Annemiz Hz. Zeyneb'in evinin içindeki eşyaları şöyle anlatır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlenince bir süre önce vefat eden düşkünlerin annesi Zeynep b. Huzeyme'nin odasına yerleştim. Odada bir çanak, çanağın içinde bir miktar arpa vardı. Onlardan başka bir el değirmeni, bir tencere ve bir başka çanak kap vardı. Çanağa bakınca içinde erimiş yağ olduğunu gördüm. Arpayı alıp el değirmeninde öğüttüm. Unu çömleğe koyup bulamaç yaptım. Sonra ona yağ katarak yemek yaptım. İşte o gün Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ailesinin yiyeceği, düğün yemeği buydu.”[\[163\]](#)

Efendimiz ile birçok anısı oldu. Bunlardan birini Ata' b. Yesar şöyle anlatır:

“Hz. Zeynep binti Huzeyme'nin siyahî bir cariyesi vardı. Onu azat etmek istiyordu. Efendimize:

– Ya Resûlallah! Ben bu cariyeyi azat etmeyi düşünüyorum. Ne buyurursunuz? İyiliklerde önceliği her zaman yakınlarla veren Efendimiz:

– Onu kardeşlerinin oğullarına versen! Onların koyunlarını otlatır, buyurdu.”[\[164\]](#)

Esedoğullarından bir hanım bir gün kızıl toprağı alıp Hz. Zeynep'e götürmüştü. Birlikte otururlarken Allah Resûlü (a.s.m.) geldi. İçeri girince kızıl toprakla boyanmış elbiseyi görünce bir şey söylemeden evden ayrıldı. Hz. Zeynep Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bundan hoşlanmadığını fark edip hemen boyası gidinceye kadar elbisesini yıkadı. Bir süre sonra Allah Resûlü (a.s.m.) tekrar geldi, içeri girmeden etrafa bakındı. Hoşlanmadığı şeyin ortadan kalktığını görünce içeri girdi.[\[165\]](#)

Vefatı

Hız. Zeynep'in En Sevgili ile evliliği uzun sürmedi. Bazı rivayetlere göre Efendimiz ile evlendikten üç ay, bazılarına göre sekiz ay sonra hicretin dördüncü yılında Rebiü'l-Ahîr ayında vefat etti. Vefat ettiğinde henüz otuz yaşıındaydı. Eşinin vefatına üzülen Allah Resûlü (a.s.m.) cenaze namazını bizzat kendisi kıldırdı. Bakî' Kabristanı'na defnedildi. Üç kardeşi mezara inerek naaşını son yolculuğuna uğurladılar.^[166]

Bu bilgiyi Muhammed b. Ömer şöyle naklediyor:

“Abdullah b. Cafer'e:

– Hz. Zeynep binti Huzeyme'yi mezara kim indirdi, diye sordum.

– Üç kardeşinin üçü de indi.

– Vefat ettiğinde kaç yaşıındaydı?

– Otuz yaşları civarındaydı, dedi.”^[167]

Merhameti, şefkati, fakirlere ve düşkünlere yardımı ile tanınan Zeynep b. Huzeyme Annemiz'in Allah Resûlü (a.s.m.) ile evliliği çok kısa sürdüğünden kaynaklarda hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır.

* * *

[161]

[165]

[160]

[164]

[167]

[159]

[163]

[162]

[166]

Ümmü Seleme (r.anha)

Asıl ismi **Hind** olan Annemiz, Araplarda âdet olduğu üzere ilk doğan çocuğundan dolayı Ümmü Seleme künyesini aldı. Zaman içinde ismi unutulup künyesi ile meşhur oldu.

Babası şehrin önemli ailelerinden İslam düşmanlığı ile meşhur olan Mahzumoğullarının ileri gelenlerinden **Huzeyfe-Ebû Ümeyye**'dir. Çok cömert olan babası Araplar arasında "Zâdü'r-Rekb" diye meşhurdu. Bir grupta yolculuk yaptığında, Mekke'den ayrıldıktan sonra geri dönünceye kadar arkadaşlarına yemek ikram edip yemek işlerini üstlenmesi sebebiyle bu lakap ile anılır olmuştur.

Kâbe'nin yeniden yapımında Hacerü'l-Esved'i kim yerine koyacak diye ihtilaf edildiğinde çözüm teklifi Ümmü Seleme'nin babasından gelmiştir. Kureyş liderlerine:

– Ey Kureyşliler Kâbe'ye ilk geleni hakem tayin edin! Aranızdaki anlaşmazlığı o çözsün, der. Gelen Hz. Muhammed olunca çözüm herkesi memnun eder. Bütün liderler Hacerü'l-Esved'i tutup kaldırır, Allah Resûlü (a.s.m.) yerine koyar.^[168]

Annesinin ismi **Atike binti Âmir** olan Hz. Ümmü Seleme, vahiy gelmeden 10-15 yıl önce Mekke'de doğdu. On iki çocuklu bir ailede büyüdü. Çok zeki, akıllı, ileri görüşlü ve güzel bir genç kızdı. Evlenme çağına gelince babasının amcasının oğlu **Ebû Seleme** ile evlendi. **Eşi Allah Resûlü'nün (a.s.m.) hem halasının oğlu hem sütkardeşiydi.**

Allah Resûlü (a.s.m.) insanları İslam'a davet etmeye başladığında ona en çok karşı çıkanlar Mahzumoğullarıydı. Başlarında ise Ebû Cehil vardı. Kardeşi Abdullah Müslümanların can düşmanıydı. İnadından Allah Resûlü'ne (a.s.m.):

– Çölden sular fışkırmadıkça, ortasından ırmaklar akan hurma ve üzüm bahçeleri olmadıkça veya gökyüzü üzerimize kapanmadıkça sana inanmayacağım, diye bağıırıyordu.^[169]

İslam'a Girişi ve Hicret

Akrabalarının düşmanlıklarına ve kötülüklerine aldırmayan Ebû Seleme ve eşi ilk Müslümanlardan olma şerefine erdiler. Müslüman oldukları ortaya çıkınca baskılar başladı. Allah Resûlü (a.s.m.) Müslümanların Habeşistan'a hicret etmelerine izin verince vakit kaybetmeden hazırlanıp geceleyin yola çıktılar. Hz. Osman ve Hz. Rukiyye ile sahilde buluşarak gemiye binip Habeşistan'a hicret ettiler. Üç ay sonra Mekkelilerin Müslüman olduğunu duydular. Akılları Allah Resûlü'nde (a.s.m.) kalmıştı. Bir kısmı haberin doğruluğunu araştırmadan Mekke'ye geri döndü. Haberin yalan olduğunu anladıklarında çok geçti. Ya Mekke'ye girip yeniden cehennemi yaşayacaklar ya da geri döneceklerdi. Allah Resûlü'nü (a.s.m.) bırakıp geri dönmeye gönülleri razı olmadı. Kimi gizlice kimi birinin himayesinde şehre girdi. Ebû Seleme dayısı Ebû Tâlib'in himayesine sığındı. Buna rağmen yine de Mahzumoğullarının zulmünden kurtulamadı. Ebû Tâlib'in kapısına dayanan Mahzumoğulları:

– Yeğenin Muhammed'i koruman yetmemiş gibi, şimdide bizim akrabamızı mı himaye ediyorsun, diye çıkıştılar. Ebû Tâlib:

– Muhammed kardeşimin oğlu, bu bacımın oğlu, onu nasıl koruyorsam bunu da koruyorum, dedi. Ebû Tâlib'i iyice bunalttılar. Kardeşinin sıkıştırılmasından hoşlanmayan Ebû Leheb araya girerek onları bu zulümden vazgeçirdi.

Çok geçmeden baskı ve zulümler eskiyi aratacak şekilde yeniden başladı. Efendimizin de teşviki ile yeniden yola koyuldular. Korku ve endişe içinde bin bir zorlukla nihayet Habeşistan'a ulaştılar. Bundan sonra neler olduğunu Hz. Ümmü Seleme şöyle anlatır:

“Habeşistan'a gidince kral bize çok iyi davrandı. İnancımızı korkmadan söyledik, hiçbir baskıya ve zulme maruz kalmadan, kimseden olumsuz bir söz duymadan ibadetlerimizi rahatça yaptık. Durumumuzu öğrenen Kureyşliler bizi geri çevirmek için güvendikleri iki adamı Habeşistan'a gönderdiler.

Elçiler gelirken yanlarına çok miktarda deri almışlar. Kralın hoşlandığı bu hediyelerden bir kısmını, önceden önemli din ve devlet adamlarına dağıttılar. Onları Müslümanlar aleyhine kışkırttılar. Kral ile konuştuklarında kendilerini desteklemeleri için zemin hazırladılar. Bundan sonra kralın huzuruna çıkıp hediyelerini takdim ettiler.

– Aramızda dinden ayrılan bir kısım akılsız gençler kaçıp ülkene sığınmışlar. Mekke'nin ileri gelenleri bizim ve senin bilmediğin

yepyeni bir dine giren bu gençleri geri götürmek için bizi görevlendirdi. Onlar sapan bu gençleri daha kolay yola getirirler, dediler. Din adamları ve komutanlar onları desteklediler. Kral kızdı:

– Hayır! Vallahi, gelip ülkeme sığınmış ve beni başkalarına tercih etmiş kimseleri kendileri ile konuşmadan size teslim etmem, dedi. Sonra Allah Resûlü'nün (a.s.m.) sahâbîlerini saraya çağırdı. Sahâbîler saraya giderken istişare yaptılar. Biri:

– Gittiğinizde ne diyeceksiniz, diye sordu. Diğerleri:
– Bildiğimiz, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bize öğrettiği şeyleri söyleriz, dediler.

Gittiğimizde kralın din bilginleri tahtın etrafında kitaplarını açmış bizi bekliyorlardı. Kralla Ca'fer b. Ebû Tâlib konuştu. Kral:

– Sizi kavminizden ayıran şu din nedir? Onların dininden ayrıldığınız hâlde ne bizim ne de başkalarının dinine girmemişsiniz? Hz. Ca'fer:

– Ey Hükümdar! Biz cahil bir millettik. Putlara tapar, ölü eti yer, her kötülüğü yapardık. Akrabalarımızla ilgilenmez, komşulara iyi davranmaz, zayıfları ezerdik. Yüce Allah bize aramızdan, soyunu bildiğimiz, doğru sözlü, son derece güvenilir, iffetli birini gönderdi. O bize atalarımızın taptığı taşları ve putları terk etmemizi söyleyerek bizi Allah'a inanıp ibadet etmeye çağırdı. Doğru söylemeyi, emaneti ehline vermeyi, akrabalar ile ilgilenmeyi, komşulara iyi davranmayı, haramlardan sakınmayı, kan dökmeyi terk etmeyi emretti. Yalan söylemeyi, yetim malı yemeyi, iffetli kadına iftira atmayı yasakladı.

Şirk koşmadan tek olan Allah'a ibadet edip namaz kılmayı, oruç tutmayı, zekât vermeyi emretti. İslam'ın emirlerini anlatınca ona iman ederek emirlerini yerine getirdik. İslam'a girdiğimizi gören Mekkeliler bize düşman oldu. İşkence yaparak dinimizden dönmeye, putlara ibadet etmeye ve kötülüklere dönmeye zorladılar. Dinimizi yaşamayı engelleyince buraya hicret ettik. Kral:

– Allah'ın ona indirdiği ayetlerden birkaçını okur musun, dedi. Kur'an'ı dinleyen kral gözyaşlarına hâkim olamadı. Sakalı ıslanincaya kadar ağladı. Papazlarda onunla birlikte ağlıyordu. Ağlamaktan önlerindeki İnciller gözyaşına bulandı. Kral:

– Vallahi bununla Musa'ya (a.s.) inen aynı ışıktan çıkıyor, dedi. Sonra onları teslim almak için gelen Mekkelilere dönerek:

– Haydi, şimdi çıkıp gidin! Vallahi onları size asla teslim etmem, dedi... O gün çok üzüldük. Sarsıldık. Vallahi o günkü kadar üzüldüğümüz bir başka zaman hatırlamıyorum. Allah'ın yardımı ile kâfirler umduklarını bulamadılar. Gururları kırıldı, perişan bir şekilde utanarak geldikleri gibi geri döndüler. Gelişlerine ne kadar üzüldüysek gidişlerine bir o kadar sevindik.”^[170]

Habeşistan'a gittikten birkaç yıl sonra ilk çocukları oldu. **Seleme** adını verdikleri oğulları, onları çok sevindirdi. Âdeta çektikleri sıkıntıların acısını yüreklerinden çekip aldı. Yıllarca Habeşistan da kaldılar. Medinelilerin İslam'ı kabul ettiğini duyunca bir kısmı tekrar Mekke'ye geri döndüler. Geri dönenlerin en ön saflarında yine Ebû Seleme ve ailesi vardı. Tıpkı Habeşistan'a, Medine'ye hicret edenlerin en önünde onlar olduğu gibi.

Medine'ye Hicret

Ümmü Seleme Annemiz'in hicreti yürekleri parçalayacak bir dramdır. Neler olduğunu nasıl büyük bir ıstırap çektiğini bizzat kendisi şöyle anlatır:

“Ebû Seleme Medine'ye hicret etmeye karar verince hemen hazırlık yaptık. Beni kendi devesine bindirdi. Oğlumuz Seleme'yi kucağıma verdi. Devenin yularını tutarak sürmeye başladı. Bu şekilde Mekke'yi terk ettik. Hicret ettiğimizi haber alan, Mugîreoğullarının adamları peşimize düştüler. Fazla ilerleyemeden bize yetiştiler. Karşımıza dikilip hicret etmemize engel olmak istediler. Ebû Seleme'ye:

– Farzet ki bizi atlatıp kendi canını kurtardın ve alıp başını gittin. Biz de buna göz yumduk. İyi de akrabamız olan eşin Ümmü Seleme'yi götürmene niçin izin verelim, dediler. Ebû Seleme'nin elinden devenin yuları çekip aldılar. Ebû Seleme'nin şaşkın bakışları arasında beni alıp evlerine götürdüler. Olayı duyan Ebû Seleme'nin akrabaları, Abdu'l-Esedoğulları bu duruma çok öfkelenildi. Toplanıp yanımıza geldiler. Akrabalarımıza:

– Ey Mugîreoğulları! Siz oğlumuzun elinden hanımını aldınız. Allah'a yemin ederiz ki biz Seleme'yi sizin yanınızda bırakmayız, dediler.

Tartışan iki grup oğlum Seleme'yi aralarında çekiştirmeye başladı. Sonunda Abdu'l-Esedoğulları Seleme'yi alıp götürdü. Ben akrabalarım Mugîreoğullarının yanlarında kaldım. Eşim çaresiz kalınca bizi Mekke'de bırakıp Medine'ye gitti. Böylece eşim, ben ve yavrum her birimiz bir tarafta birbirimizden ayrı düştük.

Bundan sonra her sabah, vadiye çıkmaya başladım. Her gün akşama kadar orada ağlayarak eşimi beklerdim. Bu hâl yaklaşık bir buçuk yıl sürdü. Ağlamaktan göz pınarlarım kurudu. Nihayet bir gün amcaoğullarımdan biri yanıma geldi. Hâlimi görüp bana acıdı. Akrabalarına:

– Şu zavallının Mekke'den çıkmasına neden izin vermiyorsunuz? Onu niçin eşinden ve çocuğundan ayırıyorsunuz, diye çıkıştı. Muğîreoğulları bana acıdılar.

– İstersen kocanın yanına gidebilirsin, diyerek beni serbest bıraktılar. Bunu öğrenen Abdu'l-Esedoğulları da merhamete gelerek oğlumu bana geri verdi. Oğlumu alınca hemen yol hazırlıklarına başladım. Hazırlıkları bitirip deveye bindim. Oğlum Seleme'yi kucağıma aldım, eşimin yanına Medine'ye gitmek için yola koyuldun. Yalnızdım... Allah'tan ve oğlumdan başka bana eşlik edecek hiç kimse yoktu.

– Beni eşime ulaştıracak birine rastlar mıyım, diye kendi kendime içimden sürekli dua edip Allah'a yalvardım. Tenim mevkiine geldiğimde Osman b. Talha ile karşılaştım. O henüz Müslüman olmamıştı. Ancak güvenilir biriydi. Bana:

– Ey Ümeyye'nin kızı nereye gidiyorsun, diye sordu.

– Medine'deki eşimin yanına gitmek istiyorum.

– Yanında kimse var mı?

– Hayır. Vallahi şu oğlumdan başka kimse yok.

– Vallahi seni bu hâlde yalnız başına bırakamam, dedi. Devemin yularını tutarak Medine'ye doğru yöneldi. Vallahi Araplar arasında ondan daha iyi yol arkadaşı görmedim. Yolculuk sırasında konaklama yerine vardığımızda deveyi çöktürür. Sonra oradan uzaklaşırdı. Benim deveden inerek bir kenara çekildiğimi anlayıncaya kadar bekler, kenara çekildiğimi fark edince gelip deveyi tutar, götürüp bir ağaca bağlardı. Sonra uzakta bir ağacın altına gider orada uzanıp yatardı. Yeniden hareket edeceğimiz zaman kalkar, deveyi hazırlar bana doğru getirip çöktürdükten sonra:

– Bin, derdi. Deveye bindikten sonra yuları tutar arkasına bakmadan yola devam ederdi. Yeni bir konak yerine varıncaya kadar bu şekilde yürürdü. İkinci konak yerinde bir önceki konak yerindeki gibi hareket eder, beni rahat ettirmek için büyük gayret sarf ederdi.

Böylece Kubâ'ya kadar geldik. Kubâ'ya yaklaşınca bana:

– Eşin şu köyde, Mübeşşir b. Münzîr'in evinde konuk olarak kalıyor. Ben buradan ayrılacağım, sen Allah'ın bereketi ile gidip eşine kavuş, diyerek yanımdan ayrıldı ve Mekke'ye geri döndü.”^[171]

Medine Yılları

Allah Resûlü (a.s.m.) hicret edinceye kadar Kubâ'da kalan Ümmü Seleme, kısa zamanda oraya alışıarak çevresindekilerle iletişim kurmaya başladı. Allah Resûlü (a.s.m.) hicret edince onunla birlikte ailece şehrin merkezine gittiler. Medinelilerin kendilerine verdikleri eve yerleşerek İslam davetinin hedefe ulaşması için Efendimize destek oldular.

Ebû Seleme akıllı olduğu kadar, gözü pek son derece aktif biriydi. Samimi ve iyi bir Müslüman'dı. Allah Resûlü (a.s.m.) Zu'l-Uşeyre Seferi'ne çıktığında geri dönünceye kadar Medine'yi yönetmesi için onu vekil tayin etti.^[172] Bedir'de kahramanca savaşan Ebû Seleme, Uhud'da ordunun **sol cenah komutanı oldu**. O yalnızca savaş meydanlarında ön saflarda değil ilim meclislerinde de ön saflardaydı. Okuma yazma bilen, çok az sayıdaki kişilerden biriydi. Bunun için **vahiy kâtipliği** yapıyordu. Sürekli Efendimizin çevresinde bulunur, ondan duyduğu çoğu şeyi eve geldiğinde eşine anlatırdı. Ümmü Seleme bunlardan en fazla etkilendiği bir hadisi şöyle anlatır:

“Bir gün Ebû Seleme, büyük bir sevinç ile yanıma geldi:

– Bugün Allah Resûlü'nden (a.s.m.) çok hoşuma giden bir hadis duydum:

Bir Müslüman başına bir musibet geldiğinde; *İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râci'ûn* (Şüphesiz biz Allah'a aidiz ve mutlaka O'na döneceğiz), diyerek O'na teslim olur, sonra da

‘Allah’ım! Onun yerine bana daha iyisini ver!’ diye dua ederse Allah mutlaka kaybettiğinden daha iyisini ona nasip eder, buyurdu.^[173] Sonra:

– Öğrendiğime göre, cennet ehlinde bir adam öldüğünde eşi de cennetlikse ve ondan sonra bir daha evlenmemişse Allah cennette mutlaka onu hanımı ile bir araya getirecekti. Hanım ölür de beyi evlenmezse yine bir araya geleceklermiş. Haydi, gel seninle sözleşelim. Bana öldükten sonra başkası ile evlenmeyeceğine dair söz ver. Ben de sana başkası ile evlenmeyeceğime dair söz vereyim. Dediğimi yapar mısın?

– Elbette. Benden ne yapmamı istersen iste, sözünü yerine getirmek için elimden geleni yaparım.

– Öyleyse ben ölürsem evlen!

Ben ne olduğunu anlamaya çalışırken o şöyle dua ediyordu:

– Allah'ım! Ben ölürsem Ümmü Seleme'ye onu incitip üzmeyecek benden daha hayırlı birini nasip et!"[174]

Varlıklı, çevresindekilere sürekli ikramda bulunan bir ailenin kızı olan Ümmü Seleme, bütün mal varlığını memleketinde bırakarak Medine'ye gelmişti. Medineli Müslümanların kapılarını açarak ekmeklerini bölüşmeleri onların yalnızca zarurî ihtiyaçlarını görmeye yetmişti. Fakir bir hayat yaşıyorlardı. O bu hâlde iken konuştuğu insanlara:

– Ebû Ümeyye'nin kızıyım, dediğinde kimse ona inanmak istemedi. Henüz Müslüman olmayan Medineliler onunla alay ederek:

– Şu gariban kadın ne kadar da yalancıymış, diyorlardı. Ümmü Seleme doğru söylediğini anlatmaya çalışsa da kimseyi inandıramadı. O sırada müşrik Medineliler hac yapmak için Mekke'ye gidiyorlardı. Ümmü Seleme'nin sözlerine inanmayanlar hacılara:

– Oraya gittiğinizde sorun bakalım, şu garip gerçekten Ebû Ümeyye'nin kızıymış, diyerek gülüştüler. Ona da:

– Bunun için ailene mektup yazar mısın, dediler.

Ümmü Seleme ailesine kısa bir mektup yazdı. Mektubu alan hacılar Mekke'ye gittiler. Dönüşte getirdikleri cevap onu doğruluyordu. Onun Ebû Ümeyye'nin kızı olduğunu öğrenen Medineli hanımlar bundan sonra ona çok değer verip el üstünde tuttular.[175]

Eşini Kaybediyor

Uhud Savaşı'nda okçular yerinden ayrıldığında etraf mahşer yerine dönmüştü. İşte tam bu kargaşada Ebû Seleme kolundan ağır bir şekilde yaralandı. Çok kan kaybetti, ancak şehit olmadı. Savaştan sonra sahâbîler tarafından Medine'ye getirildi. Ümmü Seleme gece gündüz başından ayrılmayarak eşini tedavi etti. Sonunda Ebû Seleme'nin yarası kapandı.

Uhud Savaşı'ndan güç alan kabileler Müslümanlara karşı tavır almaya başlamıştı. Bunlardan biri de Necd'in Katan havalisinde yaşayanlardı. Tuleyha ve Seleme b. Huveylid'in kışkırtmalarıyla Müslümanlara saldırmak üzere toplanmaya başladılar. Onların bu faaliyetlerini haber alan Allah Resûlü (a.s.m.) Ebû Seleme'yi Ensar ve Muhacirlerden oluşan 150 kişilik bir ordu ile bölgeye gönderdi. Katan'a giden Ebû Seleme düşmana baskın yaptı. Uzun bir süre düşmanı takip ettikten sonra pek çok ganimetle geri döndü. Seferden döndükten hemen sonra yarası yeniden kanamaya başladı.^[176]

Ebû Seleme çok zayıf düşmüştü. Eşinin çırpınmalarına rağmen yarası gittikçe ağırlaştı, yataktan kalkamaz hâle geldi. Hiç bir sahâbîsini ihmal etmeden hastalandıklarında ziyaret eden Allah Resûlü (a.s.m.), sık sık Ebû Seleme'nin yanına giderek hâlini hatırlarını soruyor, iyileşmesi için çareler arıyordu. Fakat o Rabb'ine doğru yönelmişti. Canlar Canı'na varmak için hazırlanıyordu. Azrâil'e (a.s.) ruhunu teslim ederken, Allah Resûlü (a.s.m.) onun hemen yanı başındaydı. Ruhunu teslim edince gözlerini tavana dikti. Allah Resûlü (a.s.m.) hafifçe gözlerini kapadı ve çevresindekilere:

– Ruh çıkınca gözler ona tabi olur, buyurdu.^[177] Çevresindekiler, Ebû Seleme'nin öldüğünü görünce feryat etmeye başladılar. Kadınların ağıt yakmasından hoşlanmayan Allah Resûlü (a.s.m.):

–Biri ölünce melekler yanına gelirler. Ailesi ve yakınlarının duasına “âmin” derler. Şu anda melekler sizin sözlerinize “âmin” demektedirler. Bundan dolayı aleyhinize olacak şeyler söylemeyin, buyurarak onları ikaz etti. Sonra Ebû Seleme'ye dua buyurdu:

– Allah'ım! Ebû Seleme'yi affet. Onu hidayete erenler arasındaki derecesini yükselt. Arkada bıraktıkları için ona yardımcı ol. Ey Âlemlerin Rabbi olan Allah'ım! Ebû Seleme'nin kabrini genişlet. Orada onun nurunu çoğalt. Bizi de onu da affet, buyurdu.^[178]

Cenazeden sonra Ümmü Seleme'ye taziyyede bulunan Allah Resûlü (a.s.m.) onu teselli ederek:

– Allah’ım! Onun hüznünü gider, başına gelenleri hafiflet, kaybettiğinin yerine ona daha hayırlısını ver, buyurdu.

Bundan sonrasını Ümmü Seleme şöyle anlatıyor:

“Ebû Seleme vefat edince çok üzüldüm. Kendi kendime:

– Garip yaşadın, gurbet ellerde öldün, diyerek ağladım. O sırada Saidoğullarından bir hanım yanıma geldi. Ağıt söyleyerek ağlamaya başlayacaktı ki Allah Resûlü (a.s.m.) bizi gördü. Hanıma:

– Allah’ın şeytanı çıkardığı eve tekrar şeytanın girmesini mi istiyorsun, buyurarak ağıt söyleyerek ağlamasına engel oldu. O andan itibaren gözyaşlarıma hâkim oldum, bir daha ağlamadım.^[179]

Bir süre sonra Allah Resûlü’nü (a.s.m.) ziyaret ettim.

– Ya Resûlallah! Ebû Seleme’nin ölümünden sonra nasıl dua edeyim, diye sordum.

– Allah’ım! Beni de onu da affet! Bana ondan daha iyi birini nasip et diye dua et, buyurdu.^[180]

Allah Resûlü (a.s.m.) bana böyle buyurunca, Ebû Seleme’nin bana naklettiği hadisi hatırladım. Ama bir türlü ‘Allah’ım! Ebû Seleme’nin yerine bana daha hayırlısını ver’ diye dua edemedim. Kendi kendime:

– Ebû Seleme’den hayırlı kim var ki? Şundan daha hayırlı değil mi? Şundan hayırlı değil mi, dedim. Sonunda Efendimizin emrine uymak için onun öğrettiği gibi dua ettim.”^[181]

Kutlu Evlilik

Hız. Ümmü Seleme’nin iddeti bitince dört çocuğı ile gurbet ellerde yalnız başına kalmasına gönlü razı olmayan Hız. Ebû Bekir ona talip oldu. Annemiz onun bu inceliğini memnuniyetle karşılamakla birlikte teklifini kibarca reddetti. Ondandır Hız. Ömer talip oldu. Ancak ona da olumlu cevap vermedi. Allah Resûlü (a.s.m.) Ümmü Seleme’nin onları reddettiğini görünce kendisi için istemek üzere Hız. Ömer’i gönderdi. Hız. Ömer gidip durumu anlattı. Ümmü Seleme:

– Merhaba! Hoş geldin ey Resûlullah’ın elçisi, dedi. Sonra özür dileyerek Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlenemeyeceğini bildirdi. Hız. Ömer büyük bir şaşkınlık içersinde:

– Allah'ın Resûlü'ne nasıl hayır diyebilirsin? Onu nasıl reddedersin, diye kızdı.

– Ben yaşı ilerlemiş, dört çocuklu kıskanç dul bir kadını. Hem yakınlarımdan kimse de burada yok, dedi. Hz. Ömer onun yanından ayrılarak Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına döndü. Durumu anlatarak Ümmü Seleme'nin kaygılarını bildirdi. Allah Resûlü (a.s.m.) onu dinledikten sonra Hz. Ömer ile şu cevabı ilettiler.

– Çocuklarını himayem altına alıp bakarım. Kıskançlığını gidermesi için Allah'a dua ederim. Yaşına gelince ben senden daha yaşlıyım. Burada olsun olmasın bütün akrabaların benimle evlenmenden memnun kalırlar, buyurdu. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ilettiler sözleri dinleyen Ümmü Seleme Hz. Ömer'e:

– Ey Ömer! Haydi, bizi evlendir, deyince Hz. Ömer durumu Allah Resûlü'ne (a.s.m.) bildirdi. Bundan sonrasını Ümmü Seleme şöyle anlatır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) evimize geldi. İçeri girmek için izin istedi. Ben o sırada bir deriyi tabaklıyordum. Sesi duyunca deriyi bıraktım, hızlıca gidip ellerimi yıkadım. İzin verince Allah Resûlü (a.s.m.) selam verip içeri girdi. Oturması için içi lif dolu deri yastık (veya minder) verdim. Mindere oturunca:

– Merhaba, hoş geldin ya Resûlallah, dedim. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Merhaba, hoş bulduk, dedikten sonra söze başladı. Beni kendisine istedi. Ben Hz. Ömer'e söylediklerimi söyledim. O da cevabını tekrarladı. Bunun üzerine:

– Ya Resûlallah! Siz nasıl uygun görürseniz öyle olsun, dedim.

– Oğlun Seleme'ye söyle bizi evlendirsın, buyurdu. Nikâh olacağı zaman bana:

– Sana falan kız kardeşine verdiğimden daha az şey vermeyeceğim. İki el değirmeni, iki testi, bir tane içi lif dolu deri yastık vereceğim, buyurdu.”^[182]

“Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlenince bir süre önce vefat eden Zeynep binti Huzeyme'nin odasına yerleştim. Evde el değirmeni, tencere ve testi, testinin içinde de erimiş yağ vardı. Evleneceğimiz gün kalktım el değirmeni ile altlığını aldım. Zeynep binti Huzeyme'den kalan arpayı öğüttükten sonra onu çömleğe koyup bulamaç yaptım. Sonra ona yağı kattım. Allah Resûlü (a.s.m.)

gelince yemeği ona takdim ettim. İşte o gün Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ailesinin düğün yemeği, pişirdiğim bu yemektir.”[183]

Annemiz Allah Resûlü (a.s.m.) ile Hz. Zeynep binti Huzeyme'den sonra hicretin dördüncü yılında Şevval ayında evlendi. O evlendiğinde Hz. Zeynep binti Huzeyme vefat etmişti. Onun odasına yerleşti.[184]

Peygamber Hanımı

Akıllı olduğu kadar güzel olan Hz. Ümmü Seleme dört çocuklu olmasına rağmen Hz. Âişe'yi endişelendirmişti. Hz. Âişe o günlerden şöyle söz eder:

“Allah Resûlü (a.s.m.) Ümmü Seleme ile evlendiğinde daha önce onun güzel bir hanım olduğunu duyduğum için çok üzuldüm. Hemen örtümü örterek onu görmeye gittim. Vallahi anlatılanlardan daha güzel daha endamlıydı. Fikrimi Hafsa'ya söyledim. O:

– Hayır o kadar da güzel değil, kıskançlıktan o şekilde görmüşsün, dedi. Benim sözüm üzerine örtüsünü üzerine alan Hafsa gidip baktı. Geri dönünce:

– Onu gördüm. Vallahi o senin dediğin gibi değil. Yalnızca güzel o kadar, dedi.”[185]

Allah Resûlü (a.s.m.) diğer eşleri gibi onunla da yakından ilgilendi. Yokluk ve yoksulluk içersinde bir hayat geçirdiği hâlde çok mutlu oldu. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bu terciğini severek benimseyen Annemiz, eşine olan ilgi ve alakasını hiçbir zaman azaltmadı. Çeşitli vesilelerle o günleri anlatırken bu karşılıklı ilgiyi çok açık bir şekilde şu sözleriyle ifade etti:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) yanıma geldi. Rengi kaçmış gibiydi. Bunun açlıktan kaynaklandığını düşünerek:

– Ya Resûlallah renginiz niçin kaçmış, diye sordum.
– Dün bize getirilen yedi dinardan dolayı. Dün gece o yatağın köşesinde kaldı. Bize geldiği hâlde fakirlere dağıtmadık, buyurdu. Dinarları alıp hemen ihtiyaç sahiplerine dağıttı.”[186]

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bu inanılmaz şefkat ve özverisini takdir eden Annemiz bazen dayanamayıp gözyaşlarına hâkim olamazdı.

“Allah Resûlü (a.s.m.) bazen içi lif dolu döşekte, bazen hasırın üzerinde yatardı. Kalktığında vücudunda izler oluştuğunu görünce ağlardım.

– Niçin ağlıyorsun ey Ümmü Seleme, diye sorar. Ben:
– Vücudunuzdaki şu izleri gördüğüm için, derdim. O:
– Ağlama ben eğer şu dağın benimle birlikte yürümesini isteseydim yürürdüm, buyurdu.”^[187]

Allah Resûlü’ne (a.s.m.) hizmette kusur etmemeye çalışır, sıkıntısını onunla paylaşırdı. Kardeşi Muhacir Tebük Savaşı’ndan geri kalmıştı. Efendimiz diğer geri kalanlar gibi ona da kızdı. Allah Resûlü (a.s.m.) evine geldiği bir gün bir taraftan eşinin başını yıkıyor bir taraftan:

– Sen kardeşime kızginken yaşamamanın ne faydası var, diye üzüntüsünü dile getiriyordu. Allah Resûlü (a.s.m.) onun üzüntüsüne dayanamayıp kardeşini affetti. Buna çok sevinen Annemiz hemen hizmetlisini kardeşinin yanına göndererek affedildiğini müjdeledi.^[188]

Zaman zaman Allah Resûlü (a.s.m.) eve misafir getirir, Ümmü Seleme Annemiz onları en güzel şekilde ağırlardı.

İkrâşe b. Züeyb anlatıyor:

“Mürreoğulları zekâtlarını benimle Allah Resûlü’ne (a.s.m.) gönderdiler. Medine’ye vardığımda muhacirler ve ensar ile oturuyordu. Görüşmemiz bitince Allah Resûlü (a.s.m.) elimden tutarak beni Hz. Ümmü Seleme’nin evine götürdü. Eve girince eşine:

– Evde yiyecek var mı, diye sordu. Eşi:
– Var, diyerek bize sofrayı kurdu. İki kap getirdi. Birinde çokça serid diğerinde ise bir parça et vardı. Yemeğe başladık. Allah Resûlü (a.s.m.) ön tarafından yiyordu. Ben onun tarafından yemek isteyince sağ eli ile yemek yemediğim sol elimi tuttu:

– Ey İkrâşe! Hepsi aynı yemek, bir taraftan ye, buyurdu. Daha sonra Hz. Ümmü Seleme bir tabak içerisinde taze ve kuru hurma getirdi. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) ikazına uyarak kendi tarafımdan yemeye başladım. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) eli tabakta iken bana dönerek:

– Bunların tadı birbirinden farklı, bunları dilediğin taraftan yiyebilirsin, buyurdu. Yemekten sonra getirilen su ile abdest aldı...”^[189]

Eşinin sırrını saklamaya özen konusunda en ince detaya dikkat ederdi. Bir gün sahâbîler Hz. Ümmü Seleme'nin yanına gittiler.

– Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yalnızken neler yaptığını bize anlatır mısın, diye sordular.

– O görünürde ne yapıyorsa yalnızken de aynı şeyleri yapıyor, aynı şekilde davranıyor, dedi. Sahâbîler yanından ayrıldıktan sonra verdiği bilgi ile Allah Resûlü'ne (a.s.m.) ait bir sırrı ifşa etmiş oldum mu, diye büyük bir pişmanlık duydu. Allah Resûlü (a.s.m.) gelince kendisine sorulan soruyu ve verdiği cevabı ona aynen anlattı. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Güzel cevap vermişsin, buyurarak eşini rahatlattı.^[190]

Eşinin hoşlanıp hoşlanmadığı şeylere dikkat eder, onu yakından tanımaya çalışırdı.

“Allah Resûlü (a.s.m.) yolculuğa Perşembe günleri çıkmayı severdi. Bir şeye kızdığında yüzü kızarırdı.”^[191]

“Allah Resûlü (a.s.m.) eşlerinden birinin gözü vb. rahatsız olduğunda iyileşinceye kadar onunla yakınlık kurmazdı.”^[192]

“Allah Resûlü (a.s.m.) sabahladığı zaman:

Allahümme es'elüke ilmen nâfian ve amelen mütekâbbilen ve rızkan tayyiben (Allah'ım! Senden faydalı ilim, makbul amel, temiz rızık isterim), diye dua ederdi.”^[193]

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Kur'an okuyuşu ve gece namazı hakkında şu bilgiyi verir:

“Yatsı namazını kıldıktan sonra tespih çeker. Bundan sonra Allah'ın dilediği kadar gece namazı kılar, sonra yatar namaz kıldığı süre kadar uyurdu. Uykudan kalkar, uyuduğu zaman kadar namaz kılar sonra yatardı. Sabaha kadar bu şekilde devam ederdi. Nasıl Kur'an okuduğuna gelince Kur'an'ı anlaşılır şekilde ayet ayet okurdu.”^[194]

Allah Resûlü (a.s.m.) ev işi yapmaktan çekinmez, eşlerine yardımcı olurdu.

“Allah Resûlü (a.s.m.) namaz kılacağı zaman önce namazgâhının karşısına yatağını sererdi. O namaz kılarken ben karşısında yatakta olurdum.”^[195]

“Allah Resûlü (a.s.m.) evin temiz olmasını isterdi. Bana:

‘Oturduğumuz yeri temiz tut! Melekler yeryüzüne indiğinde temiz olmayan yere asla inmezler’ buyururdu.”^[196]

Eşleri ile hayatı paylaşan Efendimiz, onlara her zaman yakın davranırdı. Annelerimiz ile aynı ortamda gusül abdesti alır, oruçlu olduğu zaman dahi onları öper, sevgisini gösterirdi.^[197]

Eşlerine güvenir, parasını onlara emanet ederdi.

“Bir gün bir dilenci gelip Allah Resûlü’nden (a.s.m.) bir şeyler istedi. Allah Resûlü (a.s.m.) yanındakilere:

– Ona biraz hurma verin, buyurdu. Dilenciye hurma verildi ancak o kabul etmedi. Sonra başka bir dilenci geldi. Efendimiz yine:

– Ona bir miktar hurma verin, buyurdu. Dilenci:

– Sübhanallah! Allah Resûlü (a.s.m.) de mi hurma veriyor, diye itiraz etti. Allah Resûlü (a.s.m.) hizmetlisine:

– Onunla birlikte Ümmü Seleme’nin yanına git! Onda kırk dirhem vardı. Onu buna versin, buyurdu.”^[198]

Allah Resûlü (a.s.m.) kendisini istemeye gittiğinde deri tabaklayan Annemiz çok gayretli bir hanımdı. Eşini, çocuklarını, ilim öğrenmeyi ihmal etmediği gibi boş durmaz hep bir meşguliyet içersinde olurdu.

Zeyd b. Seken anlatıyor:

“Bir gün Hz. Ümmü Seleme’nin yanına gittim. Elindeki bir miktar yünü eğiriyordu. Ona:

– Ne zaman yanına gelsem yün eğirdiğini görüyorum, dedim.

– O şeytanın vesvesesini engeller, kendi kendin ile konuşup evhamlanmayı önler. Allah Resûlü’nün (a.s.m.): **‘Siz kadınlardan sevabı en çok olanınız gayreti en fazla olanınızdır’** buyurduğunu duyduğum, dedi.”^[199]

Meleklerin ve Vahyin İndiği Ev

Efendimiz ile evlendiği günden itibaren sağnak sağnak yağan manevî güzelliklere mazhar olan Hz. Ümmü Seleme, vahyin gelişine şahitlik etmiş, Cebrâil (a.s.) ve başka melekleri görme şerefine nail olmuştur.

Enes b. Mâlik anlatıyor:

“Bir gün yağmur ile görevli melek Allah Resûlü’nü (a.s.m.) görmek için Allah’tan izin istedi. Meleğe izin verilince Efendimizin ziyaretine gitti. Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Ümmü Seleme’ye:

– Kapıyı kapa ben söyleyinceye kadar kimsenin içeri girmesine izin verme, buyurdu. Ümmü Seleme kapıyı kapadı. Önünde beklemeye başladı. Biraz sonra Hz. Hüseyin geldi. Eve girmek istedi. Hz. Ümmü Seleme ona engel oldu. Ancak o ani bir hareketle sıçrayıp eve girdi. Doğruca dedesinin yanına gitti, kucağına oturdu. Oynamaya başlayan Hz. Hüseyin, Allah Resûlü (a.s.m.) meleklerle görüşürken o dedesinin bir sırtına bir omuzlarına çıkıyordu. Bu tabloyu gören melek Allah Resûlü'ne (a.s.m.):

– Onu seviyor musun, diye sordu.

– Evet, buyurdu. Melek:

– Ama ümmetin onu öldürecek. İstersen onun öldürüleceği yeri sana göstereyim, dedi. Eli ile yere vurdu. Kıpırmızı bir çöl göründü. Dehşet tablosunu orada bulunan Hz. Ümmü Seleme'de görüyordu. Hemen Hz. Hüseyin'i kucağına aldı. Meleğin gösterdiklerini görmemesi için örtüsü ile üzerini örttü. Burası Kerbela idi.”^[200]

Bir başka gün Ümmü Seleme Allah Resûlü'nü (a.s.m.) biri ile konuşurken gördü. Sahâbe gittikten sonra Efendimiz:

– O kimdi, diye sordu. Hz. Ümmü Seleme:

– O Dihye'ydi, dedi.

Hâlbuki gelen Cebrâil'di (a.s.). Ümmü Seleme biraz sonra Allah Resûlü'nü (a.s.m.) sahâbîlerine kendisine söylenenleri aktardığını görünce onun Cebrâil (a.s.) olduğunu anladı.^[201]

Annemizin evinde gelen bir vahiy onun için büyük bir lütuf olmuştu. O anı şöyle anlatır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) benim evimdeydi. Fâtıma babasına bir tencere içinde sıcak yemek getirdi. Allah Resûlü (a.s.m.) Fâtıma'ya eşini kastederek:

– Amcanın oğlunu ve çocuklarını da çağır, buyurdu. Onlar gelince oturup birlikte yemeği yediler. Yemekten sonra Allah Resûlü (a.s.m.) Hayber kumaşından yapılı abasını aldı. Hz. Hasan, Hz. Hüseyin ve Hz. Fâtıma'yı yanına çağırdı. Onları ön tarafına oturttu. Sonra Hz. Ali'yi çağırdı. Ona arkasında oturmasını söyledi. Sonra Allah Resûlü (a.s.m.) onları kendisi ile birlikte hepsini örtecek şekilde abasının altına aldı. Başını göye doğru kaldırarak:

– Allah'ım! Bunlar benim Ehl-i Beytim'dir. Onlardan günahları gider, onları tertemiz kıl, diye dua etti. Ben:

– Ben de onlardan mıyım ya Resûlallah, diye sordum. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Sen bulunduğun yerde ve hayır üzeresin, buyurdu.^[202] Bunun üzerine:

‘...Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor’ ayeti nazil oldu.”^[203]

Kureyzaoğullarına görüşmek için giden Ebû Lübâbe onlara öldürüleceklerine dair bir işaret yapmış, sonra bunu Allah Resûlü’ne (a.s.m.) ihanet sayarak cezalandırmak için kendini Mescid-i Nebvî’nin direklerinden birine bağlamıştı. Günlerce bu şekilde kaldı. Sonunda tövbesinin kabul edildiğine dair ayet indi.

Hız. Ümmü Seleme anlatıyor:

“Ebû Lübâbe’nin tövbesinin kabul edildiğini bildiren ayet^[204] indiğinde Allah Resûlü (a.s.m.) benim evimdeydi. Seher vaktinde gülümsediğini görünce:

- Niçin gülüyorsun ya Resûlallah, diye sordum.
- Ebû Lübâbe’nin tövbesi kabul edildi, buyurdu.
- Müjde vereyim mi ya Resûlallah, dedim.
- İstersen müjdele, buyurdu. O sırada henüz örtünme ayeti inmemişti. Odamın kapısına giderek:
- Ey Ebû Lübâbe! Müjdeler olsun! Allah tövbeni kabul etti, diye seslendim...”^[205]

Çocukları

Allah Resûlü (a.s.m.) en iyi baba olduğu gibi en iyi üvey babaydı. Ümmü Seleme Annemiz ile evlendiği gün yanına gitti. O sırada eşi kızı **Zeynep**’i emziriyordu. Eşinin kızını emzirdiğini gören Efendimiz hanımına güler yüzle selam verdi. Sonra onları rahatsız etmemek için içeri girmeden oradan ayrıldı. Ertesi gün tekrar odaya giren Efendimiz yine aynı tablo ile karşılaştı. Yine içeri girmeden geri döndü. Bu birkaç kez tekrarlandı. Durumun farkına varan Annemizin sütkardeşi Ammar b. Yâsir hemen duruma müdahale etti. Ümmü Seleme’ye:

– Allah Resûlü'nü (a.s.m.) sıkıntıya koyan şu kızını bana ver, diyerek Zeynep'i alıp evlerine götürdü. Onlar ayrıldıktan bir süre sonra Allah Resûlü (a.s.m.) eşinin odasına geldi. İçeri girdiğinde Zeynep yoktu. Etrafa dikkatlice baktı ve yumuşak bir ses tonu ile:

– Zeynepçik nerede, diye sordu. Ümmü Seleme:

– Ammar geldi. Onu alıp götürdü, dedi. O geceyi Annemizin yanında geçirdi. Sabahleyin Allah Resûlü (a.s.m.) eşine:

– Sana bir kadife örtü aldım. Kışın üzerine örter, yazın yaygı yaparsın. İçi lif dolu deri bir yastık, iki el değirmeni iki testi aldım. Birinde su, diğerinde un var. Bir de çanak aldım onda hamur yoğurur, tirid hazırlarsın, buyurdu.^[206]

Allah Resûlü (a.s.m.) ilk evlendiğinde hanımının yanında üç gün kaldıktan sonra diğer hanımlarının yanına giderdi. Ümmü Seleme'nin yanında üç gün geçirdikten sonra:

– İstersen yanında yedi gün kalayım. Ama yedi gün kalırsam diğerlerinin yanında da yedi gün kalırım, buyurdu. Annemiz:

– Ben artık eşinizim, istediğiniz gibi yapın, dedi.^[207]

Allah Resûlü (a.s.m.) her zaman öz ve üvey çocuklarına iyi davrandı. Ümmü Seleme Annemiz anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) benim odamda namaz kılıyordu. **Abdullah** önünden geçmeye kalktı. Allah Resûlü (a.s.m.) eli ile onu engelledi. Sonra Zeynep geçmek istedi, Allah Resûlü (a.s.m.) eli ile onu da engelledi. Namaz bitince kızmayıp yalnızca:

– Çocuklar insana galip geliyorlar, buyurdu.”^[208]

Hiz. Ümmü Seleme'nin kızı Zeynep anlatıyor:

“Çok küçükken Allah Resûlü (a.s.m.) bizde banyo yapıyordu. Annem bana:

– Haydi, yanına git, diyordu. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına gidince şakadan yüzüme su sıçratarak:

– Geri dön, buyuruyordu.”

Zeynep'ten bahseden kardeşi Ömer:

– Allah Resûlü'nün (a.s.m.) serptiği suyun bereketi ile Zeynep çok yaşlandığı zaman bile yüzü genç kız gibiydi, demektedir.^[209]

Allah Resûlü (a.s.m.) Ümmü Seleme'nin çocukları ile yakından ilgilendi, eğitimlerine özen gösterdi. **Ömer b. Ebû Seleme**'nin o günlere dair anlattığı anılar bunu açıkça gösterir:

“Küçük bir çocuktum. Annem ve Allah Resûlü (a.s.m.) ile bulunduğum bir zamanda Allah Resûlü’ne (a.s.m.) yemek kondu. Bana:

- Oğlum, diye seslendi. Ben:
- Buyur ya Resûlallah, dedim.
- Sofraya otur, ‘Bismillah’ diyerek yemeye başla, sağ elinle ve tabağın ön tarafından ye, buyurdu.”

“Bir başka gün yine Allah Resûlü (a.s.m.) ile birlikteydim. Efendimize yemek getirildi. Elimi rastgele yemeğe daldırmaya başladım. Yemeğin bir şu tarafından bir bu tarafından yiyordum. Tabağın karşı tarafından eti aldım. Allah Resûlü (a.s.m.) benim yemeğe saldırır gibi yediğimi görünce elimi tuttu ve:

- **Yavaş ol oğlum! Sağ elinle ve yemeğin ön tarafından ye,** buyurdu. Bundan sonra hep Allah Resûlü’nün (a.s.m.) söylediği şekilde yedim.”[\[210\]](#)

Ömer b. Ebû Seleme Allah Resûlü (a.s.m.) ile yaşamaktan çok mutluydu. Efendimiz zaman zaman yanlışlarını düzeltmesi için ikaz etse de ona kızmıyor, onunla çok güzel sohbet ediyordu. Bunu kendisi şöyle anlatıyor:

- “Bir seferinde Allah Resûlü’ne (a.s.m.):
- Ya Resûlallah! Oruç olan kişi eşini öpebilir mi, diye sordum. Allah Resûlü (a.s.m.) hemen orada olan annemi göstererek:
 - Bu soruyu annene sor, buyurdu. Annem Allah Resûlü’nü (a.s.m.) göstererek:
 - O yapardı, dedi.
 - Ya Resûlallah! Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını affetmiş, dedim
 - Ama yine de içinizde Allah’tan en çok korkan ve yasaklarından en çok sakınan benim, buyurdu.”[\[211\]](#)

Uyarılan Eş

Ümmü Seleme Annemiz’i seven Allah Resûlü (a.s.m.) onunla çok güzel bir aile tablosu oluşturunuyordu. Ancak bu durum Efendimizin eşinde gördüğü yanlışları söylemesine, onu ikaz etmesine engel olmuyor, yeri gelince onu güzelce uyarıyordu:

Hizmetliye anlatıyor:

“Bir gün birileri bir parça et hediye ettiler. Hizmetliye:

– Şu eti Allah Resûlü’ne (a.s.m.) ikram etmek üzere sakla, dedim. Biraz sonra bir dilenci geldi. Kapının önünde bekledi.

– Allah sizi mübarek kılsın bana bir şeyler verin, dedi. Evde etten başka hiçbir şey yoktu. Bir şey vermeyince dilenci çıkıp gitti. Ardından Allah Resûlü (a.s.m.) geldi. Hizmetliye:

– Şu eti Allah Resûlü (a.s.m.) için hazırla, dedim. Hizmetli etin yanına gittiğinde dehşete kapıldı. Çünkü et taşa dönüşmüştü. Durumun farkında olan Allah Resûlü (a.s.m.):

– Bugün size bir dilenci geldi. Siz ona bir şey vermeden geri çevirdiniz öyle değil mi?

– Evet, dedik.

– İşte gördüğünüz şey bu yüzden böyle oldu, buyurdu.”

Hizmetliye anlatıyor: Hz. Ümmü Seleme olanları unutmamak için vefat edinceye kadar bu taşı evin bir köşesinde sakladı.^[212]

Takvaya önem veren Annemiz, günahattan son derece sakınır, Hz. Ömer gibi tavizsiz davranırdı.

Hizmetliye anlatıyor:

“Bir Ramazan Bayramı günü Hasan b. Sâbit’in cariyesi, saçları açık elinde def ile yanımıza geldi. Onu görünce kızdım. Allah Resûlü (a.s.m.) bana:

– Onu bırak ey Ümmü Seleme! Her milletin bir bayramı vardır. Bu da bizim bayramımız, buyurdu.”^[213]

Hizmetliye anlatıyor: Hz. Ümmü Seleme Efendimizin kendisini ikaz ettiği başka bir olayı şöyle anlatır:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) evde iken yanımda yeni Müslüman olan kardeşim Abdullah ile bir muhannes^[214] vardı. Muhannes kardeşime:

– Allah yarın size Taif’i fethetmeyi nasip ederse Gaylan’ın kızını bulman için sana yol gösteririm. O önden dört, arkadan bakıldığında sekiz bükülmüştür, dedi. Söylenenleri duyan Allah Resûlü (a.s.m.) rahatsız oldu. Eşini ikaz ederek:

– Bundan böyle bu kişiyi yanınıza yaklaştırmayın, buyurdu.”^[215]

Annemiz eşi ile yaşadığı bir başka anıyı şöyle anlatıyor:

“Kızım hastalanmıştı. Bir kaba neviz koyup kaynattım. Kaynayan içkiyi gören Allah Resûlü (a.s.m.):

- Bu nedir, diye sordu.
- Kızım hastalandı. Onu tedavi etmek için şu içkiyi kaynattım, dedim.
- Allah haramdan şifa yaratmamıştır, buyurarak bunu yapmamın doğru olmadığını söyledi.”[216]

Ehl-i Beyt Okulunun Yıldızlarından

Allah Resûlü’nün (a.s.m.) eşlerinin her birinin evi bir fakülte, eşleri de o fakültenin öğretmenliğini yapmak üzere Efendimiz tarafından yetiştirilen özel öğrenci gibiydi. Şüphesiz Hz. Âişe’den sonra bu öğrencilerden en fazla parlayanı Hz. Ümmü Seleme oldu. Onun bu konuma geliş sebebi ise yerli yerince sorduğu sorulardı. Yeri ve zamanı gelince her hususta Allah Resûlü’ne (a.s.m.) soru sorarak aydınlanır, hayâsı asla buna engel olmazdı.

Bir gün yüzünü çevirerek Allah Resûlü’ne (a.s.m.):

- Ya Resûlallah! Kadın ihtilam olur mu, diye sordu.
- Elbette, yoksa çocuk annesine nasıl benzerdi?
- Ya Resûlallah! Allah hakkı söylemekten hayâ etmez kadın ihtilam olduğunda gusletmesi gerekir mi?
- Evet, yaşlık görürse gusletmesi gerekir, buyurdu.”[217]

Soruları genelde kadınları ilgilendiren hususlardaydı.

Hz. Ümmü Seleme anlatıyor:

“Altın bir halhalım vardı. Allah Resûlü’ne (a.s.m.):

- Ya Resûlallah! Bu ayette işaret edilen, cehenneme gitmeme sebep olacak altın mıdır, diye sordum.
- Zekât verilmesi gereken miktara ulaşan altının zekâtı verilirse o azaba sebep olan mal olmaz, buyurdu.”[218]

“Bir gün Allah Resûlü’ne (a.s.m.):

- Ya Resûlallah! Çocuklarımı hiç ihmal etmiyorum. Onlar için şöyle şöyle yapıyorum. Çocuklarıma yaptığım harcamalardan dolayı sevap kazanır mıyım, diye sordum.
- Elbette. Onlara infak ettiğin müddetçe sevap kazanırsın, buyurdu.”[219]

Allah Resûlü (a.s.m.) bir konuda bilgi verdiğinde aklına gelen soruyu çekinmeden sorardı.

Hiz. Ümmü Seleme anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) kızgın bir şekilde yanıma geldi.

– Ümmetim arasında günahların açıkça işlenmesi yaygınlaştığı ve bu hâli terk etmedikleri zaman Allah azabını bütün insanlara gönderir, buyurdu.

– O sırada aralarında iyi insanlar olmaz mı, diye sordum.

– Elbette iyi insanlar olur.

– O zaman iyi insanlar ne yaparlar.

– İnsanların başına gelen musibet onların da başına gelir. Ancak onlar Allah'ın af ve rızasına ulaşırlar, buyurdu.”^[220]

Diğer sahâbîler gibi Annemizin de en önemli öğrenim metotlarından biri gözlemci. Efendimizi izleyerek neyi, nerede, ne zaman yaptığını öğrenmeye çalışırdı. Öğrenip de bize kadar ulaştırdığı hakikatlerden birkaçı:

“Allah Resûlü (a.s.m.) vefatına yakın farzları ayakta, nafileleri oturarak kılardı. Onun en çok sevdiği amel, az da olsa devamlı olardı.”^[221]

“Allah Resûlü (a.s.m.) evden çıktığında ‘Bismillahi tevekkeltü alallâhi, zillate düşmekten, sapmaktan, zulmetmekten, zulme uğramaktan, birine cahilce davranmaktan ve cahilce davranılmaktan sana sığınırım’ diye dua ederdi.”^[222]

Birçok ilim dalında öne çıktı. Hadis ilminde önemli bir yere sahip olan Hiz. Ümmü Seleme, Hiz. Âişe'den sonra en çok hadis rivayet eden hanım sahâbîdir. Allah Resûlü'nden (a.s.m.) pek çok konuda 378 hadis rivayet etmiştir.

O **Kıraat ilminde** de üstattı. Ebû Ubeyde “Kıraat” isimli kitabında Allah Resûlü (a.s.m.) zamanındaki Kuraları: Dört halife, Talha b. Ubeydullah, Sa'd b. Ebû Vakkas, Abdullah b. Mesud, Huzeyfe b. Yeman, Sâlim, Ebû Hureyre, Abdullah b. Saib, Abâdile, Hiz. Âişe, Hiz. Hafsa ve Ümmü Seleme olarak saymaktadır.^[223]

Tefsir ilmi ile de yakından ilgilendi. Allah Resûlü'ne (a.s.m.) ayetlerde geçen “hûrun ayn”, “ke emsâli lülü'l-meknûn”, “uruben etrâba” gibi birçok kelimenin hangi anlamlarda kullanıldığını sorarak öğrendi.

Fıkıh ilmi konusunda sahâbenin ileri gelenlerinden sayılırdı. Âlimler onu orta derecede çok fetva veren sahâbîler arasında saymışlardır.^[224]

Şiirle de ilgilenen Hz. Ümmü Seleme, çok güzel konuşurdu. Hadis rivayetinde ki üslubu onun Arap dili ve edebiyatına hâkim olduğunu göstermektedir.

Eğitim öğretimiyle yakından ilgilendiği dört çocuğunu da âlim olarak yetiştirdi. Kendine gelip soru soranların sorularını cevaplandırarak onları aydınlatırdı. Onun yetişmesine katkıda bulunduğu kişilerden biri de büyük tasavvuf önderlerinden süt emzirdiği **Hasan-ı Basrî**'dir.^[225]

Rahmetin İnişine Vesile Olması

Çok dikkatli ve duyarlı olan Hz. Ümmü Seleme çevresinde olanları gözler, problemleri konuları çözmeye gayret eder, bunun için sürekli Allah Resûlü'ne (a.s.m.) soru sorar, rahmetin inişine vesile olurdu. Bunlardan bir kaçını şöyle anlatır:

“Medine’ye hicret ettikten sonra Mekkeliler ile Medineliler birbirleri ile evlenmeye başladılar. Mekkeliler ile Medineliler eşleri ile farklı farklı şekilde yakınlık kuruyorlardı. Mekkelilerin yakınlık kurma şeklini öğrenen Yahudiler:

– Böyle yaparsanız çocuklarınız şaşşı olur, diye Medineli hanımları korkutmaya başladılar. Bunun üzerine Medineli kadınlar Mekkeliler eşlerine karşı çıkmaya başladılar. Kadınlar durumu Allah Resûlü'ne (a.s.m.) sormak istedi ama hayâ edip sormadılar. Bana bildirdiler gidip durumu Allah Resûlü'ne (a.s.m.) anlattım. Ne yapmaları gerektiğini sordum. Bunun üzerine:

‘Hanımlarınız sizin için tarladır (ekin ektiğiniz yer gibidir). Tarlanıza nasıl isterseniz öyle varın...’ ayeti nazil oldu.”^[226]

Kadın hakları konusunda hassas olan Annemiz sorduğu sorularla hanımlar hakkında birçok ayetin inmesine de vesile oldu.

Ümmü Seleme anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü'ne (a.s.m.):

– Ya Resûlallah! Allah'ın kadınların hicretinden bahsettiğini duymadım. Bu konuda ayet var mı, diye sordum. Bunun üzerine:

‘Rabb’i onların duasını kabul etti. Dedi ki: Ben içinizden erkek kadın çalışan hiç kimsenin amelini boşa çıkarmam. Hicret edenler ve yurtlarından çıkarılanlar Allah yolunda eziyete uğradılar, savaştılar ve öldürüldüler. Andolsun ki ben de onların günahlarını bağışlayacağım ve onları altlarında ırmaklar akan cennetlere koyacağım. Güzel sevap Allah katındadır’ ayeti indi.”^[227]

Annemiz bir başka gün Allah Resûlü’ne (a.s.m.):

– Ya Resûlallah! Erkekler savaşıyor, kadınlar savaşıyor. Kadınlar savaşmadığı için şehitlikten mahrum kalıyorlar, dedi. Bunun üzerine:

‘Allah’ın sizi birbirinizden üstün kıldığı hususları temenni etmeyin. Erkek için de çalışıp kazandığında nasibi, kadın için çalışıp kazandığında nasibi vardır. Allah’ın lütfunu isteyin. Şüphesiz ki Allah her şeyi bilir’ ayeti nazil oldu.”^[228]

Yine Hz. Ümmü Seleme anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü’ne (a.s.m.) Kur’an’da niçin bizden erkekler kadar bahsedilmiyor, diye sormuştum. Çok geçmeden Allah Resûlü’nün (a.s.m.) minberden sahâbîlere seslendiğini duydum. O sırada saçım sarkıktı. Hemen topladım sonra odamdan çıktım. Sesleri daha iyi duymak için kulağımı mescidin tavanındaki hurma yapraklarına doğru çevirdim. Yaprakların arasından gelen sesteki yeni inen şu ayeti duydum:

‘Müslüman erkekler ve Müslüman kadınlar, mümin erkekler ve mümin kadınlar...”^[229]

Peygamberin Onunla İstişaresi

Allah Resûlü (a.s.m.) gördüğü bir rüyayı ashâbına anlatarak umre için hazırlanmalarını söyledi. Hazırlık yapıp yola çıkıldı. Ancak Kureyşliler umre yapmalarına izin vermediler. Hudeybiye’de bekleyen Allah Resûlü (a.s.m.) burada Kureyşlilerle anlaşma yaptı. Beklentileri gerçekleşmeyen sahâbîler, kendilerine göre Allah Resûlü’nün (a.s.m.) müşriklerle kabul edilemez ağır şartlar içeren bir anlaşma yaptığını görünce üzüntüden perişan oldular. Akli başından giden Hz. Ömer Allah Resûlü’ne (a.s.m.):

– Sen peygamber değil misin, sorusunu soracak kadar anlaşmadan etkilendi. Diğer sahâbîler de benzer hâldeydiler.

Efendimiz onlara:

– Kalkıp kurbanlarınızı kesin, sonra da tıraş olup ihramdan çıkın, buyurdu.

Bu umre yapmadan geri dönecekleri anlamına geliyordu. Sanki Efendimizi hiç duymamış gibi yerlerinden kıpırdamadılar. Allah Resûlü (a.s.m.) ikinci kez:

– Kalkıp kurbanlarınızı kesin, sonra da tıraş olup ihramdan çıkın, buyurdu.

Kimse hareket etmedi. Üçüncüsünde de yerinden kalkan olmadı. Allah Resûlü (a.s.m.) üzgün bir şekilde Hz. Ümmü Seleme'nin çadırına gitti. Üzüntüsünden yatıp uzandı. Eşi:

– Ne oldu ya Resûlallah, diye sorduğunda Allah Resûlü (a.s.m.) ashâbının emrini yerine getirmediğini anlattı. Annemiz:

– Bunu yapmalarını ister misin, diye sordu. Efendimiz başı ile “evet” işareti yaptı.

– Dışarı çık, kimse ile konuşmadan kurbanını kes! Sonra tıraş ol, dedi.

Allah Resûlü (a.s.m.) çadırdan çıktı. Eşinin dediği gibi “Bismillahi Allahu ekber” diyerek kurbanını kesti. Sonra tıraş oldu. Onu gören sahâbîler kurbanlarını kesip tıraş olarak helak olmaktan kurtuldular.

[230]

Allah Resûlü'nden (a.s.m.) sonra da kendisine soru sorulmaya, fikri alınmaya, istişarede bulunulmaya devam edildi. Bir keresinde sahâbîlerin büyüklerinden Abdurrahman b. Avf yanına geldi.

– Ey anneciğim! Çok malım olması beni korkutuyor. Kureyşlilerden en fazla mala sahip olan kişi benim. Ne yapmalıyım, diye sordu. Annemiz:

– Ey oğlum infak et! Çünkü Allah Resûlü (a.s.m.): “Sahâbîlerimden bazılarını göremeyeceğim gibi, onlar da ebediyen beni göremeyecekler,” buyurdu, dedi.

Abdurrahman b. Avf daha çok korktu. Hemen üzgün bir hâlde Hz. Ömer'in yanına koştu.

– Annenin ne dediğini dinlemek ister misin, diyerek duyduklarını ona anlattı. Hz. Ömer büyük bir telaşla Hz. Ümmü Seleme'nin yanına gitti. Konuyu sordu ve:

– Allah aşkına söyle! Ben onlardan birimiyim?

– Hayır, sen onlardan değilsin! Ama bundan sonra kimseye bu konudaki durumunu bildirmeyeceğim, dedi.^[231]

Hayatından Kesitler

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) en çok sevdiği eşlerinden biri olan Hz. Ümmü Seleme, Allah Resûlü'nü (a.s.m.) çok sever elinden geldiğince onu gözetir, sevgisini fiili olarak gösterirdi.

Hz. Ümmü Seleme'nin kölesi Sefîne anlatıyor:

“Ümmü Seleme Annemiz bana:

– Hayatta olduğun sürece Allah Rasûlü'ne (a.s.m.) hizmet etmen şartı ile seni azad ediyorum, dedi. Teklifini kabul edince beni azad etti.

– Eğer bana Allah Rasûlü'ne (a.s.m.) hizmet etmeyi şart koşmasaydın, ben yine de o ya da ben vefat edinceye kadar ona hizmet edecektim, dedim. Öyle de yaptım vefat edinceye kadar Allah Rasûlü'ne (a.s.m.) hizmet ettim.”^[232]

Annemiz, Allah Resûlü'ne (a.s.m.) hediye verdiği gibi, Efendimiz de ona hediye verirdi. Efendimiz Habeş Kralı'na koku ve elbise gönderdiğinde eşi Hz. Ümmü Seleme'ye:

– Sanırım hediyeler gittiğinde kral ölmüş olacak. Yeni kral gönderdiğim hediyeleri kabul etmeyip geri gönderecek. Eğer dediğim gibi olursa geri gelen hediyeleri sana vereceğim, buyurdu. Dediği gibi oldu. Hediyeler geri gelince Allah Resûlü (a.s.m.) diğer eşlerine birer evkiye^[233] misk verdi. Kalan tüm koku ve elbiseleri Hz. Ümmü Seleme'ye verdi.”^[234]

Allah Resûlü (a.s.m.) ile Veda Haccı'na, Hudeybiye'ye, Hendek Savaşı'na katılan Annemiz Hendek Savaşı'ndaki anılarını şöyle anlatır:

“Hendek Savaşı'nı hiç unutamam. O gün Allah Resûlü (a.s.m.) çalışmaktan toz toprak içinde kalmıştı. O sırada:

– Allah'ım! Asıl hayır ahiret hayrıdır. Ensarı ve muhacirleri bağışla, diye dua etti.”^[235]

Hendek Savaşı'nda Hz. Âişe, Hz. Zeynep ve Hz. Ümmü Seleme sıra ile Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanında bulundular. Diğer hanımları

kadın ve çocukların kaldığı kalede kaldı. Hz. Ümmü Seleme'nin Efendimizin yanında kaldığı sırada Ümmü Âmir adında Medineli bir hanım bir tencere hays yemeği yapıp çadırda bulunan Allah Resûlü'ne (a.s.m.) götürdü. Annemiz ondan bir miktar alıp yedikten sonra Allah Resûlü (a.s.m.) Hendek Savaşı'na katılanları yemeğe çağırdı. Grup grup gelen sahâbîler o yemekten doyuncaya kadar yediler.^[236]

Ümmü Seleme Allah Resûlü'nün (a.s.m.) savaş anında neler yaptığını şöyle anlatır:

“Hendek'te Allah Resûlü (a.s.m.) ile birlikteydim. O gece şiddetli bir soğuk vardı. Ben Allah Resûlü'nü (a.s.m.) gözlüyordum. Kalkıp çadırın içinde Allah'ın dilediği kadar namaz kıldı. Sonra dışarı çıkıp etrafı gözetledi. O sırada çevresindekilere:

– Bakın müşrik atlıları geliyor, hendeği geçmeye çalışacaklar, buyurdu. Sonra:

– Abbad diye seslendi. Abbad b. Beşîr:

– Buyur ya Resûlallah, dedi.

– Yanında kimse var mı, diye sordu.

– Evet bir grup arkadaşım ile çadırın etrafında bekliyoruz.

– Arkadaşların ile birlikte gidip hendeği dolaş. Müşrik süvarileri oralarda geziniyor. Hendeği geçmek için fırsat kolluyorlar, buyurdu...

Allah Abbad b. Beşîr'e rahmet etsin! O gece Allah Resûlü'nün (a.s.m.) çadırını korumak için en çok o gayret sarf etti.”^[237]

Ümmü Seleme çevresi ile çok ilgiliydi. Allah Resûlü'ne (a.s.m.) düşmanlık ile ömrünü geçiren kardeşi Abdullah için şefaatçi olarak ebedî azaptan kurtulmasına vesile oldu. Daha sonra da Tebük Savaşı'ndan geri kalan kardeşi Muhacir'in affedilmesi için Allah Resûlü'ne (a.s.m.) rica etti.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kızı Hz. Zeynep vefat edince cenazesi ile yakından ilgilendi. Yıkanması ve kefenlenmesinde hazır bulundu.^[238]

Hz. Fâtıma'nın düğününde, çocukların doğumunda ve vefatında hep yanındaydı.^[239] Hz. Hüseyin'in doğumunda Ümmü Seleme ve Zeynep binti Cahş yanına gidip ona yardımcı oldular.^[240]

Hz. Fâtıma ölüm döşeginde iken yanında o vardı. Ümmü Seleme Annemiz'den rivayet edilir:

“Allah Resûlü’nün (a.s.m.) kızı Fâtıma’nın vefat ile sonuçlanan hastalığı sırasında sık sık yanına gidiyor, ona bakıyordum. Bir sabah yanına gittiğimde her zamankinden daha farklıydı. Ağrıları çok artmıştı. O sırada Ali bir iş için dışarı çıkmıştı.

– Ey anneciğim! Bana su dök gusül abdesti alayım, dedi.

– Olur, dedim. Su hazır olunca ben döktüm, o yıkandı. Gördüğüm en güzel gusül abdestini aldı. Sonra:

– Ey anneciğim! Bana yeni elbiselerimi ver, dedi. Verdiğim elbiseleri giyince:

– Ey anneciğim! Beni yatağıma götür, dedi. Kolundan tutarak yatağına götürdüm. Yatağa yatırınca yüzünü kibleye çevirdi. Ellerini yanaklarının altına koydu. Sonra bana:

– Ey anneciğim! Ben şimdi ölüyorum. Temizlendim, artık kimse beni açmasın, dedi ve vefat etti. O sırada Ali geldi. Olanları ona anlattım.”^[241]

Efendimizin vefatında yanı başındaydı. Biraz olsun acısını dindirmek için çırpınıp durdu.

Hiz. Ümmü Seleme anlatıyor:

“Allah Resûlü’nün (a.s.m.) vefat ettiği gün elimi göğsüne koyup ovdum. Elimde hoş bir koku oldu. Yıllar sonra yemek yerken, abdest alırken hep bu kokuyu duydum. O hiçbir zaman kaybolmadı.”^[242]

Efendimiz vefat ederken feryadı figan edenlerden biri de oydu. Uzun süre Allah Resûlü’nün (a.s.m.) vefat ettiğini kabullenmeyen Ümmü Seleme, yıllar sonra bile o anı şöyle anıyordu.

– O ne kadar büyük musibetti. Daha sonra ne kadar büyük musibetle karşılaşsak karşılaşalım, Allah Resûlü’nün (a.s.m.) vefat anını hatırlayınca o gün ki acımız hafifliyordu.”^[243]

Uzun bir ömür yaşayan Hiz. Ümmü Seleme 84 yaşında hicretin 59. ya da 61. yılında Medine’de vefat etti. Cenaze namazını Ebû Hüreyre kıldırdı. Kabrine oğulları Ömer ile Seleme ve iki yeğeni indi.^[244]

* * *

[244]

[191]

[215]

[233]
[226]
[179]
[184]
[172]
[222]
[198]
[168]
[237]
[183]
[208]
[176]
[219]
[188]
[211]
[241]
[204]
[194]
[200]
[230]
[234]
[171]
[205]
[223]
[199]
[182]
[201]
[220]
[187]
[238]
[175]
[227]
[231]
[212]
[242]
[216]
[195]

[206]
[181]
[235]
[189]
[174]
[224]
[186]
[170]
[196]
[209]
[228]
[202]
[239]
[178]
[217]
[192]
[213]
[225]
[243]
[180]
[190]
[232]
[214]
[203]
[185]
[236]
[207]
[221]
[169]
[210]
[240]
[218]
[197]
[173]
[193]
[177]
[229]

Cüveyriye binti Hâris (r.anha)

Hız. Cüveyriye, büyük Arap kabilelerinden biri olan Müstalikoğullarının reisi Dırar b. Hâris'in kızıdır. Burada doğup büyüdü. Genç kırlık çağına gelince amcasının oğlu Müsâfi b. Saffan ile evlendi.^[245]

Yirmi yaşına geldiği sıralarda babasının Medine'ye baskın yapmaya karar vermesinden sonra hayatı değişti. Hayatındaki değişimin ilk işaretlerini rüyasında görmüştü.

Hız. Cüveyriye anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) ordusu ile gelmeden üç gün önce bir rüya gördüm. Rüyamda Medine tarafında doğan bir ay, ilerleyerek içime girdiğini gördüm. Uyandıktan sonra Allah Resûlü (a.s.m.) ile karşılaşınca kadar rüyamı birine anlatmayı doğru bulmadım. Müslümanlar tarafından esir alınınca gördüğüm rüyanın güzel şeylere işaret olmasından ümitlendim.

Allah Resûlü (a.s.m.) beni azat ettikten ve Müslüman olup onunla evlendikten sonra Müslümanlar ellerindeki esirleri serbest bırakmışlar. Bir ara amcamın kızlarından birini görünce Müslümanların kendilerini serbest bıraktığını söyledi. Çok sevindim, Rabb'ime hamd-ü sena ettim.”^[246]

Arapların çoğu Allah Resûlü (a.s.m.) ile Mekkeli müşrikler arasındaki mücadelede tarafsız kalmayı tercih etmişlerdi. Ancak Dırar gibi bazı kabile reisleri İslam'a ve onun Resûlü'ne en az Mekkeli müşrikler kadar kin besliyorlardı. Özellikle Uhud Savaşı'ndan sonra cesaretleri artan bu hainler Bi'ri Maûne ve Reci' de İslam davetçilerini tuzağa düşürerek şehit ettiler.

Bu olaylar Dırar gibilerinin hadlerini aşmalarına neden oldu. Medine'ye baskın yapmayı düşünen Dırar bunun için asker toplamaya başladı. Durumu haber alan Allah Resûlü (a.s.m.) neler olduğunu öğrenmek için Büreyde b. Husayb'ı bilgi toplamak üzere bölgeye gönderdi. Casus geri döndüğünde söylenenlerin doğru olduğunu rapor etti. Efendimiz Ebû Zer'i Medine'ye vekil bırakarak 700 kişilik ordu ile Müstalikoğullarının yurduna doğru yola çıktı.

Müstalikoğulları ile karşılaşınca Allah Resûlü (a.s.m.) onları İslam'a davet etti. Ancak onlar savaştan başka bütün seçenekleri reddettiler.

Hız. Cüveyriye daha sonra bu anı şöyle anlatır:

"Allah Resûlü (a.s.m.) üzerimize geldiğinde biz Müreysi'de bulunuyorduk. Babamın:

– Bundan önce görmediğimiz kadar büyük bir ordu ile gelmişler, dediğini duydum. Büyük bir korkuya kapılmıştı. Bir süre sonra ben de İslam ordusunu gördüm. Anlatamayacağım kadar çok asker, at ve silah vardı. Müslüman olup Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlendikten sonra hayretle Müslümanlara bakmaya başladım. Çünkü onlar hiç de benim gördüğüm gibi çok değillerdi. O zaman anladım ki Allah müşriklerin kalbine korku salmıştı.

Müstalik Savaşı'na katılıp daha sonra Müslüman olan birinin:

– Savaş sırasında kır atların üzerine binmiş beyaz tenli adamlar gördük. Onları ne bundan önce ne de bundan sonra bir daha görmedik, dediğini duydum."[\[247\]](#)

Esaretten Ebedî Saadete

Kabilesindeki insanlar gibi o da neler olacağını savaşın nasıl sonuçlanacağını merak ediyor, büyük bir korku içinde bekliyordu. Korktuğu başlarına gelmiş, büyük bir yenilgiye uğramışlardı. Eşi ölmüş, babası kaçmış, iki yüz aile esir düşmüştü. Kendisi de esirler arasındaydı. Bir taraftan eşini ve sevdiklerini kaybettiği için üzülmüyor, bir taraftan da bundan sonra ne olacak diye endişeleniyordu. Etraf sakinleşip rüyasını hatırlayınca rahatladı. Onun bu olayla ilgili olduğunu, esaretin sonunda güzel şeylerin olacağını düşündü. Korkuları ve kaygıları giderek yerini büyük bir ümide bıraktı.

Ordu hareket ederek Medine'ye yöneldi. Babası yenilgiyi kabullenememişti. Allah Resûlü'nü (a.s.m.) öldürüp başlarına gelen felaketin intikamını almak istiyordu. İslam ordusunu takip etmeye başladı. Hatta Numan b. Hârise'nin nöbet tuttuğu gece orduya oldukça yaklaşıp Efendimizin çadırına ok attı. Durumdan haberdar olan sahâbîler Efendimizi korumak için o gece hiç uyumadılar. Ka'b b. Mâlik kılıcını kuşanıp sabaha kadar Efendimizin çadırının önünde

nöbet tuttu. Allah Resûlü (a.s.m.) gece namaza kalktığında Ka'b'ı görünce:

- Ne oldu niçin buradasın ey Ka'b, diye sordu.
- Hâris b. Ebû Dırar'ın içimize sızmaya çalıştığını duydum. Uykum kaçtı, seni ve sahâbelerini gözetlemek istedim. Bunun için kapıda nöbet tutuyorum, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) bundan hoşlanarak ona hayır duada bulundu. [\[248\]](#)

Babası bir şey yapamayacağını anlayınca geri dönmüştü. Bu arada Medine'ye varmışlardı. Ganimetler bölüşülünce Hz. Cüveyriye Sâbit b. Kays'ın payına düştü. Ümit ve korku içinde etrafını gözlemeye ve neler olacağını beklemeye başladı. Tertemiz bir kalbe sahip olan Hz. Cüveyriye, son derece ahlaklı biriydi. Kabile reisinin kızı olduğu için medenî cesarete sahip, olayları gözlemlemesini bilen, olanları çabucak kavrayan bir hanımdı.

Medine'ye varmadan yolda Müslümanların o eşsiz ahlakını gözlemledi. Bu tablo ümidinin öne çıkmasına yetti. Esaretin verdiği korkaklığı üzerinden atarak esaretten kurtulmak için Sâbit b. Kays ile anlaşmaya karar verdi. Teklifine olumlu yaklaşan Sâbit b. Kays, bir süre pazarlıktan sonra dokuz ukye altın karşılığında kendisini serbest bırakmaya razı oldu.

Anlaşma tamamı. İşin en zor tarafını halletmiş, sıra bu altınları bulmaya gelmişti. Bu arada kalbinde fırtınalar esiyordu. Müslümanların üstün ahlakına yakından tanık oldukça, İslam hakkında bilgilendikçe inancını sorgulamaya başlamıştı. Zeki ve kültürlü bir hanım olduğundan kısa zamanda putlara tapmakla ne büyük bir yanlış içersinde olduklarını anladı. Kalbinin kapılarını İslam'a açınca bir anda tıpkı rüyasındaki ayın içini aydınlattığı gibi İslam'ın hakikatleri de kalbini aydınlattı. Bu nur ona daha birkaç gün önce olanları, eşinin öldürülmesini, kabilesine yapılan baskını, babasını ve başına gelenleri unutturmuştu. Âdeta geçmişini silmiş geleceğe yöneltmişti. Kalbini ve gözlerini Güllerin Efendisi'ne çevirdi. Onu daha yakından tanımak istiyordu. O dünyanın en merhametli, en cömert insanıydı. Kapısı esire de köleye de açıktı. Cesaretini toplayarak Rahmet Peygamberi'nden yardım istemeye karar verdi. Huzur-u saadete çıkmak için harekete geçti. Bundan sonrasını Hz. Âişe şöyle anlatır:

“Cüveyriye kendisini gören erkeği etkileyecek, çok hoş, tatlı dilli bir hanımdı. Sâbit b. Kays hürriyetine kavuşturmak için onunla bir anlaşma yapmıştı. O da bu konuda yardım istemek üzere Allah Resûlü’ne (a.s.m.) geldi. O sırada Allah Resûlü (a.s.m.) benim yanımdaydı. İçeri girmek için izin isteyince yanına gittim. Onu görünce Allah Resûlü’nün (a.s.m.) huzuruna girmek istemesinden hiç hoşlanmadım. Ancak yapacak bir şey yoktu içeri buyur ettim.

– Ya Resûlallah! Ben Cüveyriye binti Hâris'im. Kabilenin reisinin kızıyım. Esir olarak Sâbit b. Kays'ın payına düştüm. Müslüman oldum. Esaretten kurtulmak için onunla dokuz ukye altına anlaştım. Bu ödemeyi yaparak esaretten kurtulmam için bana yardımcı olur musunuz, diye rica etti.”

Allah Resûlü (a.s.m.) hem onun Müslüman oluşuna hem Müstalikoğullarının reisinin kızı oluşuna sevindi. Nübüvvet nuru ile bakan Allah Resûlü (a.s.m.), bu durumun Müstalikoğullarının gönlünü kazanmak için büyük bir fırsat olduğunu hemen gördü.

Hiz. Âişe anlatmaya devam ediyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) ona:

– Sana bundan daha hayırlı bir şey söyleyeyim mi?

– Nedir?

– Esaretten kurtulman için gereken parayı ödedikten sonra seninle evlenmeme ne dersin?

Kısa sürede çok şey gören, İslam'ı kalbinin en mutena köşesine nakış nakış işleyen Hiz. Cüveyriye bir peygamber hanımı olmanın sevinci ile âdeta uçuyordu. Hiç tereddüt etmeden:

– Evet ya Resûlallah, dedi.

Haberi duyan Sâbit b. Kays onu hemen hürriyetine kavuşturdu. Elllerinde esir olan bütün sahâbîler:

– Allah Resûlü’nün (a.s.m.) akrabalarını esir tutup onlara hizmet mi ettireceğiz, diyerek Efendimizi memnun etmek için bütün esirleri karşılıksız olarak serbest bıraktılar. Halkı için ondan daha faydalısını bereketlisini görmedim.”^[249]

Hiz. Cüveyriye, Allah Resûlü’nden (a.s.m.) esaretten kurtulmak için yardım sözünün ötesinde eşi olma teklifi almıştı. Ancak hâlâ esirdi. Huzur-u saadetten ayrılarak Sâbit b. Kays'ın yanına gitti. Bu arada savaşın şokunu atlatan babası kızının esir olduğunu öğrenmiş onu kurtarmak için harekete geçmişti. Hazırlıklarını tamamlayan Hâris b.

Dırar develeri önüne katarak Medine'ye doğru yola çıktı. Yolda develerden ikisine kıyamadı. Onları vermek istemiyordu. Dönüşte almak üzere iki tepe arasında kuytu bir yere sakladı. Medine'ye varınca doğru Allah Resûlü'nün (a.s.m.) huzuruna çıktı ve:

– Kızım gibi biri esir edilemez. Onu esaretten kurtarmak için gereken fidyeyi getirdim, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.):

– İstersen onu serbest bırakalım, o kimi isterse onun yanında kalsın. Bu şekilde yaparsak güzel olur mu?

– Evet, teklifini kabul ediyorum, hatta seni seçerse yine de diyetini vereceğim.

Allah Resûlü (a.s.m.) evlilik hazırlığı yapmak için Sâbit b. Kays'ın yanına geri gönderdiği Hz. Cüveyriye'yi yanına çağırttı. Hz. Cüveyriye huzur-u saadette babasını görünce çok sevindi. Babası kızına durumu anlattıktan sonra:

– Şu kişi seni, beni ya da onu seçmek konusunda serbest bıraktı. Sakın onu seçerek beni rezil etme, diye tembih etti. Hz. Cüveyriye'nin kalbinin aydınlandığından, onu bambaşka âleme götüren eşsiz inkılâptan haberi olmayan baba, kızının kendisini seçeceğinden emindi. Ancak kızı tıpkı yıllar önce Zeyd b. Hârise'nin babasına söylediği sözleri tekrarlıyordu.

– Ben Allah Resûlü'nü (a.s.m.) seçiyorum.

Babası şaşkın bir hâlde kızına büyük bir öfke ile baktı ve:

– Vallahi bizi rezil ettin, dedi. [\[250\]](#)

Hâris b. Ebû Dırar verdiği sözü tutarak getirdiği develeri Allah Resûlü'ne (a.s.m.) takdim etti. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Medine dışında sakladığın iki deve ne olacak, buyurunca şaşırıp kalan Hâris, kızının onu niçin tercih ettiğini anladı. Karşısındaki gerçekten peygamberdi.

– Vallahi onları benden başka hiç kimse bilmiyordu. Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve yine şehadet ederim ki sen Allah'ın Resûlü'sün, diyerek Müslüman oldu.

Allah Resûlü (a.s.m.) kızını bir kerede babasından istedi. Babası Efendimizin teklifini memnuniyetle kabul etti. Diğer eşleri gibi ona da 400 dirhem mehir belirledi. Hâris Müslüman olunca iki oğlu ve kavminden olanları duyan pek çok kişi iman etti. [\[251\]](#)

Peygamber Hanımı Ehl-i Beyt Okulu Öğrencisi

Allah Resûlü (a.s.m.) Zeynep binti Cahş'tan sonra Hz. Cüveyriye ile evlendi. Hayatında yepyeni bembeyaz bir sahife açılmıştı. Allah ve Resûlü'nü kalbine ve hayatına davet etmişti. Onlar da Annemize ebedî saadetin kapılarını açmışlardı.

Hz. Peygamber'in evine adım attığı andan itibaren buranın hakkın ve hakikatin öğrenilip yaşandığı Ehl-i Beyt Okulu olduğunu gördü. Allah Resûlü (a.s.m.) ve ailesinin zühd hayatını tercih ettiğini görünce kendisinin düne kadar kabile reisinin kızı olduğunu, lüks ve bolluk içinde bir hayat yaşadığını unutmuşçasına büyük bir zevkle Allah Resûlü (a.s.m.) ve Ehl-i Beyt'i gibi yaşamaya başladı. Tarih tünelinden geçerek o günlere gidip Annemizin hayatını süsleyen tablolarıdan bazılarını birlikte seyrederim:

Bir Cuma günü Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Cüveyriye'nin odasına girdi. Annemiz oruçtu. Bir vesile ile onun oruç olduğunu öğrenen Efendimiz:

- Dün de oruç tutmuş muydun, diye sordu.
- Hayır, tutmamıştım.
- Yarın oruç tutmayı düşünüyor musun?
- Hayır.
- O zaman orucunu aç, buyurdu. [\[252\]](#)

İlk günlerden zühd içinde yaşamaya alışan Hz. Cüveyriye, hiçbir gün yokluk ve yoksulluktan şikâyet etmedi. Diğer annelerimiz gibi mütevazı bir hayatı tercih etti. Evinde yiyecek olduğunda onu başkaları ile bölüştü, olmadığında azat ettiği kölenin hediyesini kabul edecek kadar tevazu gösterdi.

Hz. Cüveyriye anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) yanıma geldi. Bana:

- Yiyecek bir şey var mı, diye sordu.
- Hayır, ya Resûlallah. Yalnızca azatlıma sadaka olarak verilen bir koyun kemiği var, dedim.

– Onu getir. O yerine ulaşmış (sadaka olmaktan çıkmış), buyurdu.

[\[253\]](#)

İslam'ı öğrendikçe Rabb'ine kulluk aşkı daha da artan Hz. Cüveyriye çok ibadet eden salih bir hanımdı. Allah Resûlü (a.s.m.) bir sabah namazı vaktinde yanından ayrıldığında kendisi için mescit olarak düzenlediği yerde sabah namazını kılmış zikir ve dua ediyordu. Öğlene yakın yanına döndüğünde Hz. Cüveyriye hâlâ zikir ve duaya devam ediyordu. Allah Resûlü (a.s.m.):

- Hâlâ seni bıraktığım hâlde misin, diye sordu.
- Evet, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.):
- Ben senden ayrıldıktan sonra üç kez şu dört kelimeyi söyledim. Bu dört kelime senin gün boyunca söylediklerinle tartılsaydı onlardan ağır gelirdi. İstersen onları sana da öğretirim:

“**Sübhânallahî adede halkihî:** Allah'ı yarattığı varlıkların sayısınca tesbih ederim.

Sübhânallahî rızâ nefsihî: Allah'ı kendi razı olacağı şekilde tesbih ederim.

Sübhânallahî zînete arşihî: Allah'ı arşının ağırlığınca tesbih ederim.

Sübhânallahî medede kelimâtihi: Allah'ı kelimelerinin miktarınca tesbih ederim.”^[254]

Allah Resûlü (a.s.m.) isim konusunda çok titizdi. İnsanlara onları küçük düşürecek hoşla girmeyecek olumsuz isimlerin verilmesini istemediği gibi, onları kibre sevk edecek isimlerin konulmasından da sakındırır, hatta o tarz isimleri değiştirirdi.

Abdullah b. Abbas anlatıyor:

“Hz. Cüveyriye'nin ismi Berre, kötülüklerden tamamen uzak anlamındaydı. Allah Resûlü (a.s.m.) ismini değiştirerek Cüveyriye (güzel, tatlı kız) koydu. Çünkü biri yanından ayrıldığında ondan: ‘Kötülüklerden uzak olan kişi yanından çıktı’ diye bahsedilmesini istemezdi.”^[255]

Efendimiz ile yaşarken görerek ve dinleyerek pek çok şey öğrenen Hz. Cüveyriye, fetva veren âlim sahâbîler arasında sayılmaktadır.^[256]

Hz. Cüveyriye Allah Resûlü'nden (a.s.m.) dokuz hadis rivayet etmiştir. Bu hadisler yirmi üç yolla bize kadar gelmiştir.^[257]

Rivayet ettiği hadislerden birini şöyle nakleder:

“Allah Resûlü (a.s.m.) yemeğin kaynar hâli gidinceye kadar yenmesinden hoşlanmazdı.”^[258]

Hayatından Bazı Kesitler

Efendimiz zamanında ve onun vefatından sonra yıllarca diğer annelerimizle birlikte yaşadı. Bu zaman içinde şaka sayılacak küçük şeyler dışında birbirlerini asla kırmadılar. Bu konuda onun için yalnızca şu olay nakledilir:

Cüveyriye Annemiz anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü’ne (a.s.m.):

– Ya Resûlallah! Hanımların bana karşı övünüp ‘Allah Resûlü (a.s.m.) seninle evlenmedi (cariyesin)’ diyorlar. Allah Resûlü:

– Sana en büyük mehri vermedim mi? Senin kabilenden kırk kişiyi özgürlüğüne kavuşturmadım mı, buyurarak onu teselli etti.”[\[259\]](#)

Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlenince akrabaları esaretten kurtulduğu gibi birçoğu da Müslüman oldu. Bu evlilik sayesinde Efendimize yakınlaşarak ilminden ve feyzinden daha fazla faydalandılar. Bunlardan biri de Hz. Cüveyriye’nin kardeşiydi. Efendimiz vefat ettikten sonra insanlara onu anlatarak şöyle derdi:

“Allah Resûlü (a.s.m.) vefat ederken geriye ne bir dinar, ne dirhem, ne köle, ne cariyeye ne de başka bir şey bırakmadı. Miras olarak yalnızca beyaz katırını, silahını ve sadaka olarak belirlediği araziye bıraktı.”[\[260\]](#)

Allah Resûlü (a.s.m.) ile Hayber Savaşı’na katılan hanımlarından biri de Hz. Cüveyriye’ydi. Allah Resûlü (a.s.m.) savaştan sonra ona ganimetten seksen vasak hurma, yirmi vasak arpa verdi.

Allah Resûlü’nün (a.s.m.) vefatından sonra diğer eşleri ile birlikte huzurlu bir hâlde yaşamaya devam etti.

Ümmü Sinan el-Eslemî anlatıyor:

“Medine dışından geldiğimizde evlerimize gitmeden Allah Resûlü’nün (a.s.m.) eşlerine uğradık. Önce Hz. Safiyye’nin yanına gittik. Orada muhacir ve ensar hanımlarından kalabalık bir grup vardı. Zaman zaman konuşmalarında ölçüyü kaçırdıkları için Hz. Safiyye’yi rahatsız ediyorlardı. O sırada diğer annelerimizin dördünün (Hz. Zeynep, Hz. Âişe, Hz. Cüveyriye ve Hz. Hafsa) bir arada sohbet ettiğini gördüm. Yüzlerinde nikap (örtü) vardı.

Hz. Zeynep, Hz. Cüveyriye ile şakalaşıyor, ona Hz. Âişe hakkında:

– Ey Hâris’in kızı, şu genci Allah Resûlü (a.s.m.) hayatta iken ne zaman görsem, hep bize galip gelirdi, dedi. Hz. Cüveyriye ise:

– Hayır, asla! O hanımlar arasında bir şeyden en az pay alanlardandı, diyerek Hz. Âişe’yi savundu.”[\[261\]](#)

Efendimizin vefatından sonra hanımlara maaş bağlayan Hz. Ömer hicret eden hanımlara yıllık 12.000, Hz. Cüveyriye gibi hicret etmeyenlere 6.000 dirhem maaş bağladı. Hicretin 50. yılına kadar güzel bir hayat yaşadı. 65 yaşında iken Medine’de vefat etti. Cenaze namazını Medine Valisi Mervan b. Hakîm kıldırdı. Namazdan sonra Bakî’ Kabristanı’na defnedildi.[\[262\]](#)

* * *

[262]

[255]

[251]

[247]

[258]

[261]

[250]

[254]

[257]

[246]

[253]

[249]

[256]

[260]

[245]

[252]

[248]

[259]

Reyhâne binti Zeyd (r.anha)

Müslümanların en büyük imtihanlarından biri şüphesiz Hendek Savaşı'dır. Mekkelileri kışkırtan Yahudi ve Münafıklar, onlara ekonomik ve psikolojik destek vererek büyük bir ordu hazırlattılar. 12.000 kişilik bu ordu ile Medine kuşatıldı. Yetmedi bu kez bir başka şekilde Müslümanlara ihanet eden Yahudi ve münafıklar onları içerden vurdular.

Medine'de bulunan hainler şehirlerini kuşatan orduya sürekli yiyecek ve silah yardımı yaptılar. Sonra da Müslümanların çocukları ve hanımlarının bulunduğu kaleye saldırarak bizzat savaşın içine girdiler. Zehirli hançerleriyle Müslümanların sırtına vurdukça vurdular.

Allah'ın (c.c.) yardımı ile kuşatma başarısızlıkla sonuçlandı. Müslümanlar evlerine girecekken Cebrâil (a.s.) hainlere cezalarının verilmesini bildiren emri getirdi. Allah Resûlü (a.s.m.) Kureyzaoğullarını kuşattı. Münafıkların kışkırtması ile Müslümanlara direnerek sonuna kadar onlarla savaşan Kureyzaoğulları, onca ihanetlerine rağmen Rahmet Peygamberi olan Efendimiz, insan oldukları, Medineli Müslümanlarla eski dost oldukları için onlara pek çok kurtuluş kapısı açtı. Onlar bu kapıları tek tek kapadılar. Kendilerine ölüm dışında hiç bir seçenek bırakmadılar. Pişman olduklarında her şey bitmişti.

Erkeklerin nerdeyse tamamı öldü, kadınlar ve çocuklar esir alındı. Esirlerden biri de Reyhâne binti Zeyd'di. Allah Resûlü (a.s.m.) hâlâ rahmet elini uzatmaya devam ediyordu.

O gün bölgede yaşayan Yahudilere bağlarını tamamen koparmadığını gösterecek, dostluk kapısı açacak ve ilişkileri yeniden canlandıracak bir bağ kurmak istiyordu.

Kıyamete kadar gelecek bütün Yahudilere âdeta "Biz, affedilmeyecek sayısız ihanetinize rağmen yine de sizin ebedî düşmanınız değiliz. Kureyza'da yalnızca ihanetin cezasını verdik. Bunun dışında kapılarımız size, bütün insanlığa her zaman açıktır. Dostluk elimizi uzatmaya hep devam edeceğiz" mesajını veriyordu.

Ayrıca Peygamber Efendimiz, eski dostlarının akıbetlerinden dolayı hüznlenen Medineli Müslümanların gönlünü okşamak, onlara iyi

niyetini göstermek istiyordu.

O gün bunun en pratik yolu onlardan biri ile evlenerek Yahudilerle hısım olmaktı. Böylece herkese Yahudilerle hasım değil hısım olma niyetini açıkça göstermiş olacaktı. İşte bunun için Reyhâne binti Zeyd'in Müslüman olmasını istiyor ve önemsiyordu. Onunla yakından ilgilendi. İslam'ın güzelliklerini anlatarak Müslüman olmasını istedi.

Reyhâne binti Zeyd son derece akıllı, neler olduğunun farkında olan bir hanımdı. Muhtemelen Yahudi âlimlerinden Efendimizin gerçekten peygamber olduğunu ya doğrudan ya da dolaylı olarak duymuştu. Olayları birleştirip Allah Resûlü'nün (a.s.m.) sözlerini dinledikçe İslam'ın ebedî saadete açılan yegâne kapı olduğunu görüyordu. Ancak yaralıydı. Yarası ise çok taze ve ağırdı. Karşısında kendisine:

– Eğer Müslüman olur, Allah ve Resûlü'nü tercih edersen o da seni tercih edecek diyen bir peygamber olduğunun, kendisine hiçbir kadına nasip olmayacak bir teklif yaptığının farkında olmasına rağmen:

– Hayır, kavmimin dinini asla terk etmeyeceğim, dedi.

Akrabalarından birçok kişi öldürülmüş ya da öldürülecekti. Çok sevdiği eşi, babası ölmüş ya da ölümü karşılamak üzereydi. Bu durumda iken nasıl “Evet” diyebilirdi. Onun bunu söylemesi tek kelime ile mucize olacaktı.

Allah Resûlü (a.s.m.) onu Ümmü Münzîr'in evine gönderdi. Kureyzaoğulları hakkında hüküm verilinceye kadar burada kaldı. Bu sürede Ümmü Münzîr, Reyhâne Annemiz ile yakından ilgilenererek kalbindeki kızgınlık ve kin ateşini küllendirmeye çalıştı. Önündeki perdeleri kaldırarak gerçeği görmesine yardımcı oldu. Onu İslam'ı kabul noktasına yaklaştırdıkça yaklaştırdı. Ancak henüz birçok perde vardı. Bu perdelerin açılmasına büyük Yahudi âlimlerinden İslam ile şereflenen Sa'labe b. Sa'ye vesile olacaktı. Allah Resûlü (a.s.m.) aynı kavimden olan Sa'lebe b. Sa'ye'yi yanına çağırdı. Ondan Reyhâne binti Zeyd ile konuşmasını istedi. Sa'lebe b. Sa'ye, onun İslâm'a girmesi konusunda oldukça ümitliydi. Allah Resûlü'ne (a.s.m.):

– Anam babam sana feda olsun Ya Resûlallah! O Müslüman olur, diyerek Reyhâne Annemiz'in yanına gitti. Bir süre Sa'lebe ile konuşan Hz. Reyhâne Müslüman olmaya razı oldu. Sa'lebe büyük

bir sevinçle Allah Resûlü'ne (a.s.m.) müjde vermek üzere evden çıktı.

O sırada sahâbîlerinin yanında bulunan Allah Resûlü (a.s.m.) Sa'labe b. Sa'ye'nin kendilerine doğru geldiğini görünce:

– Bakın Sa'ye'nin oğlu geliyor. Bana Reyhâne'nin Müslüman olduğunu müjdeleyecek, buyurdu. Biraz sonra Efendimizin buyurduğu gibi beklenen müjde geldi.^[263]

Düğün Evi

Reyhâne binti Zeyd Müslüman olduktan sonra da bir süre daha Ümmü Münzîr'in yanında kalmaya devam etti. Ümmü Münzîr onu Efendimize eş olmaya hazırladı. Allah Resûlü (a.s.m.) düğün yapmak isteyince hazırlıklar başladı. Bir ara Hz. Reyhâne'nin yanına gitti. O özel anı Annemiz şöyle özetliyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) eve gelince utanıp saklandım. Allah Resûlü (a.s.m.) beni yanına çağırdı. Karşısında oturmamı söyledi. Bana:

– Serbestsin! İster Allah ve Resûlü'nü tercih et, istersen kavminin dininde kalmayı tercih et, buyurdu. Ben:

– Allah ve Resûlü'nü tercih ediyorum, dedim. Beni hürriyetime kavuşturdu.”^[264]

Her şey tamamlanınca Ümmü Münzîr'in evinde düğün yapıldı. Bu sırada tarihler hicretin altıncı yılını gösteriyordu. Allah Resûlü (a.s.m.), diğer hanımları gibi ona da 400 dirhem mehir verdi.^[265]

Düğünün organizesinde ciddi emek sarf eden Ümmü Münzîr, her şeyin yerli yerinde güzelce yapılmasına gayret göstererek ensarın misafirperverliğini herkese bir kez daha gösterdi.

Evliliğin Bereketi

Çok güzel ve tatlı dilli olan Hz. Reyhâne, fazlaca kıskançtı. Efendimizi çok sever, Onun da kendisini çok sevdiğini düşünürdü. Bir gün yanındakilere:

– Allah Resûlü’nden (a.s.m.) ne istesem, beni kırmayıp yapar, dedi. Onlar:

– Öyle ise esir olan Kureyzaoğullarının hürriyetine kavuşturulmasını istesen, dediler.

– Çok doğru. Onları kölelikten kurtarıncaya kadar bu işin peşini bırakmayacağım.

İsteğini Allah Resûlü’ne (a.s.m.) bildirdi. Ona rica ederek nerdeyse kabilesinden olan bütün köleleri azat ettirdi. [266]

Kabilesi için büyük rahmet olan Hz. Reyhâne kıskançlığını yenemedi. İleri gidince Allah Resûlü (a.s.m.) ondan bir talakla ayrıldı. Bu duruma çok üzülen Annemizin günlerce gözyaşları kurumadı. Bir gün yine odasında ağlıyordu. Allah Resûlü (a.s.m.) yanına gelip onu bu hâlde görünce ayrılığı daha fazla uzatmayıp eşine geri döndü. [267]

Yahudilerin yaptığı ihanetleri bir türlü hazmedemeyen sahâbîlerden biri Hz. Reyhâne’ye:

– Baksana Allah senin Müminlerin Annesi olmana razı olmadı, diyerek onun cariye olduğunu, bunun için Annemiz olamayacağını ima etti. Çok akıllı olan Hz. Reyhâne:

– Hayır öyle değil. Allah senin benim oğlum olmana razı olmadı, diyerek iddiasının doğru olmadığını bildirdi. [268]

Efendimiz ile güzel, huzurlu bir hayat yaşayan Hz. Reyhâne Annemiz’in ömrü uzun sürmedi. Allah Resûlü (a.s.m.) ile Veda Haccı’na gidip döndükten sonra hicretin 10. yılında Medine’de vefat etti. Cenaze namazı Allah Resûlü (a.s.m.) tarafından kıldırıldı. Cenazeden sonra Bakî’ Kabristanı’na defnedildi. Efendimiz ile dört yıl evli kaldı.

* * *

[266]

[265]

[268]

[264]

[267]

[263]

Ümmü Habîbe (r.anha)

Asıl adı Remle olan, kızı Habîbe'den dolayı aldığı künye ile meşhur olan Ümmü Habîbe Mekke liderlerinden Ebû Süfyan'ın kızıdır. Annesi Mekke'nin önemli ailelerinden Ümeyyeoğullarından Hz. Osman'ın halası Safiyye binti Ebû'l-As'tır. Soyu dedesi Abdulmenaf'ta Allah Resûlü (a.s.m.) ile birleşmektedir.

Akıllı ve zeki bir hanım olan Ümmü Habîbe, Mekke'de çok çocuklu bir ailede doğup büyüdü. Köklü bir ailenin kızı olduğundan çok iyi yetişti. Gençlik yaşına gelince Mekke'nin önemli ailelerinden birinin oğlu olan, Peygamberimiz'in hanımı Zeynep binti Cahş'ın kardeşi Ubeydullah b. Cahş ile evlendi.

Ubeydullah putlara tapmanın yanlışlığına inanan birkaç Mekkeliden biriydi. Allah'a ve birliğine inanıyordu. Bu kadarla kalmayıp hakikati aradı. Uzun araştırmalar sonunda Hristiyanlığı tevhide en yakın din olarak gördü. Hristiyanlığı öğrenerek bu dine girdi. Ancak hakikati arayan diğer arkadaşları gibi onun da kalbi mutmain değildi. Hep gelgitler, tereddütler yaşadı. Onun bu hâli Ümmü Habîbe'yi endişelendirdi. Eşine destek oldu ancak onun gibi Hristiyan olmadı.

Allah Resûlü (a.s.m.) İslam'a davete başlayınca eşi ve eşinin kardeşleri ona ilk inanan kişiler oldu. Ubeydullah bu kez aradığını bulmuştu, gönül huzuru içinde Müslüman oldu. Eve döndüğünde olanları eşi Ümmü Habîbe ile paylaştı. Eşi de tereddüt etmeden hemen Müslüman oldu.

Gurbette Geçen On Beş Yıl

İslam davetinden on yedi yıl önce doğan Annemiz, Müslüman olduğunda yirmi bir yaşlarındaydı. Müslümanların sayısı arttıkça baskıyı artıran müşrikler doğup büyüdükları vatanlarını onlara dar ettiler. Öz yurtlarında en yakınları tarafından eziyet edilerek horlandılar. Baskılar artınca Allah Resûlü (a.s.m.) Müslümanlara Habeşistan'a hicret etmelerini tavsiye etti. İlk gidenlerin memnun olduğunu haber alan birçok sahâbî, Habeşistan'a gitmek için

hazırlanmaya başladı. O sırada hamile olan Remle Hatun (Ümmü Habîbe), daha fazla Mekke'deki baskılara maruz kalmaktansa bu hâli ile yola çıkmayı, çölleri aşıp Habeşistan'a varmayı tercih etti. Eşinin kardeşleri ile birlikte gizlice Mekke'den ayrıldılar. Uzun ve zorlu bir yolculuktan sonra Habeşistan'a hicret ettiler.^[269]

Duydukları doğruydı. Habeşistan Kralı onlara çok iyi davrandı. Gurbeti yaşamak dışında ciddi problemleri yoktu. Birkaç yıl sonra Mekke'nin ileri gelenlerinin Müslüman olduğunu duydular. Bu haber onları çok heyecanlandırdı. Eşinin kardeşlerinin de içinde olduğu bir grup Mekke'ye döndü. Haber yalandı. Çok üzüldüler ancak Allah Resûlü'nün (a.s.m.) sevgisi onları Habeşistan'a geri dönmekten alıkoymuştu. Başlarına ne gelecekse gelsin Mekke'de kalmayı tercih ettiler.

Ümmü Habîbe onların dönüşünden sonra gurbeti daha fazla hissetti. Aylar akıp giderken bir çocukları oldu. Kendilerine gurbeti unutturan kızlarının adını Habîbe koydular. Habîbe büyüyüp yedi sekiz yaşlarına geldiğinde Müslümanların Medine'ye hicret ettiğini haber aldılar. Sonra Bedir zaferini duydular. Habeşistan Kralı dâhil bütün Müslümanlar sevinçten bayram etti.

Her şey güzele doğru giderken Annemiz büyük bir imtihana maruz kaldı. Eşi Ubeydullah her gün biraz daha İslam'dan uzaklaşıyordu. Eşi ile daha yakından ilgilendi ancak fayda etmedi. Çok üzgün olduğu bir gün rüyasında eşini gördü. Hz. Ümmü Habîbe o günleri şöyle anlatır:

“Bir gece rüyamda eşimi çok çirkin bir biçimde gördüm. Dehşet içinde uyandım. Korku içindeydim. Kendi kendime:

– Vallahi bu adamın hâli değişti, dedim. Sabah olunca yanılmadığımı anladım. Eşim:

– Ey Ümmü Habîbe! Dinleri yeniden araştırdım. Hristiyanlıktan daha iyi bir din görmedim. Zaten ben önceden de Hristiyan'dım. Sonra Müslüman oldum. Şimdi yeniden Hristiyanlığa döndüm, dedi.

– Vallahi yanlış yoldasın. Bak bu gece rüyamda seni çok kötü bir hâlde gördüm, diyerek rüyamı anlattım. Kafası çok karıştı. Beni dinlemedi bile. Onunla ilişkiyi kestikten sonra çok değişti. İçkiye başladı. Her geçen gün biraz daha fazla içki içiyordu. Müslümanlardan uzaklaşan Ubeydullah onları gördüğünde laf atar:

– Ben gerçeği gördüm. Sizin gözleriniz kör olmuş hâlâ gerçeği görmüyorsunuz, derdi. Sonunda alkolik oldu. İçki içe içe perişan bir şekilde Hristiyan olarak öldü.”^[270]

Eşinin bu şekilde din değiştirip ölmesi onu çok üzmüştü. Eşi ölünce kızı Habîbe ile vatanından çok uzaklarda tek başına kaldı. Habeşistan’da yaşamak ona her geçen gün biraz daha zor geliyordu. Yıllarca tek başına Rabb’ine dayanarak eşsiz bir sabırla Müslümanların yanına gideceği günleri bekledi. Büyük sıkıntının sonunda hayal edemeyeceği kadar büyük bir ödül aldı.

Sarayda Evlilik

Hiz. Ümmü Habîbe’nin başına gelenleri haber alan Allah Resûlü (a.s.m.) olanlara çok üzüldü. Hudeybiye Anlaşması’ndan sonra Mekkelilerle yakın ilgi kurmak istiyordu. Hiz. Ümmü Habîbe ile evlenerek hem onun acılarını dindirecek hem de Mekkelilerin gönlünü alacaktı. Bunun için Amr b. Ümeyye’yi Habeşistan’a gönderdi. Amr b. Ümeyye Habeşistan’a varınca doğruca kralın huzuruna giderek Allah Resûlü’nün (a.s.m.) mektubunu takdim etti. Mektubu okuyan kral hemen hizmetlisi Ebrehe’yi Hiz. Ümmü Habîbe’nin evine gönderdi.

Ebrehe’nin sözlerini duyunca sevinçten uçacakmış gibi olan Hiz. Ümmü Habîbe o gün olanları şöyle anlatır:

“Bir gün rüyamda bana doğru gelen birini görür gibi oldum. Bana:

– Ey müminlerin annesi, diye sesleniyordu. Büyük bir heyecanla uyandım. Sevinçten uçuyordum. Rüveyı Allah Resûlü (a.s.m.) ile evleneceğime yordum. Aradan fazla zaman geçmedi. Bir gün Habeş Kralı’nın gönderdiği habercinin kapımın önüne gelerek bana seslendiğini duydum. Dışarı çıktığımda gelenin kralın elbise ve koku işleri ile ilgilenen cariyesi Ebrehe olduğunu gördüm. İçeri buyur ettim. Eve girince:

– Beni kral gönderdi. Allah Resûlü (a.s.m.) kendisine mektup göndererek seninle evlenmek istediğini bildirmiş, dedi. Sevinçten Ebrehe’ye:

– Allah sana da hayırlı müjdeler versin, dedim. Sevincimden parmağımdaki gümüş yüzüğü, kolumdaki gümüş bilezikleri ve

ayağımdaki halhalları çıkarıp ona hediye ettim. Hediyeleri alan Ebrehe bana teşekkür ettikten sonra:

– Kral evlilik için birini vekil tayin etmeni istiyor, dedi. Bana vekil olmasını istemek üzere birini Halîd b. Said’e gönderdim. O da vekil olmayı kabul etti. Ebrehe geri dönüp durumu krala bildirdi.

Akşam olunca Kral, Câ’fer b. Ebû Tâlib ve Habeşistan’daki Müslümanları saraya davet etti. Konuklar gelince bir konuşma yaptı. Durumu açıklayarak Allah Resûlü’nün (a.s.m.) mektubundan bahsetti. Onun adına bana talip oldu. Kralın konuşması bitince Halîd b. Said ayağa kalktı, benim adıma bir konuşma yaptı. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) talebini kabul ettiğini belirttikten sonra bizi tebrik etti. Kral mehrimi 400 dinar olarak belirledi ve hemen orada çıkarıp benim adıma Halîd b. Said’e verdi. Nikâh merasimi bitince Müslümanlar saraydan ayrılmak istediler. Kral:

– Oturun kalkmayın! Nikâhtan sonra düğün yemeği vermek peygamberlerin sünnetidir, dedi. Hizmetlilere sofrayı hazırlamalarını emretti. Yemek yendikten sonra herkes evine dağıldı. [\[271\]](#)

Kralın verdiği mehir sabahleyin bana ulaşınca müjde veren Ebrehe’yi evime çağırdım. Mehirin 50 dinarını (2000 dirhem) ona verdim.

– Müjde getirdiğinde yanımda sana hediye edecek fazla bir şey yoktu. Lütfen şu 50 dinarı kabul et, dedim. Durumdan haberdar olan kral ona benden bir şey almasını yasaklamıştı. Bunun için gelirken önceden verdiğim takıları da yanında getirmişti. Takdim ettiğim dinarları almadığı gibi takıları da bana geri verdi ve:

– Kral bana senden bir şey almamamı söyledi. Bunun için kabul edemem. İstersen bunun yerine sana sevindirici bir haber vereyim, dedi.

– Nedir, diye sordum.

– Ben Muhammed’in (a.s.m.) dinine girdim, Müslüman oldum, dedi. Bu haber beni gerçekten çok sevindirdi.

Bu arada kral eşlerine benden bahsederek süründükleri kokulardan bana hediye etmelerini istemiş. Ertesi gün yanıma gelen Ebrehe onların gönderdiği zağferan, misk, amber ve tütsü çubuklarını bana verdi. Bundan sonra sürekli benimle ilgilenen Ebrehe:

– Senden bir ricam var, dedi.

– Buyur seve seve yaparım, dedim.

– Medine’ye gittiğinde Allah Resûlü’ne (a.s.m.) selamımı söyle. Ona kendisine iman ettiğimi ve tabi olduğumu bildir.

– Tabi, memnuniyetle, dedim. Bana yardımcı olmak için her geldiğinde:

– Ricamı sakın unutma, diye tembih ederdi.

Amr b. Ümeyye’nin Habeşistan’a geliş sebeplerinden biri de oradaki muhacirlere Medine’ye dönmelerini bildirmektir. Bu haber Müslümanları çok sevindirdi. Büyük bir coşku ile hazırlıklara başladılar. Kral bize iki gemi tahsis etti. Gemiye kadar bizi yolcu etti.”[272]

Peygamber Hanımı

Habeşistan’dan dönenler Medine’ye geldiklerinde Allah Resûlü (a.s.m.) Hayber fethindeydi. Doğruca Hayber’e giderek fethin son anlarına iştirak ettiler.

Hz. Ümmü Habîbe Medine’deki ilk günlerini şöyle anlatır:

“Medine’ye gittikten sonra Allah Resûlü’ne (a.s.m.) Habeşistan’da yaşadıklarımızı, kralın bizi nasıl evlendirdiğini, Ebrehe’yi anlattım. Ebrehe’nin selamını ilettim. Allah Resûlü (a.s.m.) beni tebessümle dinledi.

– Aleyhâ’s-Selam ve rahmetullahi ve berakatühü, buyurarak Ebrehe’nin selamını aldı. Kralın hanımlarının hediye ettiği kokuların tamamını Allah Resûlü’ne (a.s.m.) takdim ettim. O gün ve daha sonra bu kokuları kullandığımı gördü. Kullanmama müsaade etti, hiç birini yasaklamadı.”[273]

Allah Resûlü’nün (a.s.m.) Annemizle evlendiği haberi Mekke’ye çabuk ulaştı. Evliliğe kızmak yerine çok sevinen Ebû Süfyan Allah Resûlü (a.s.m.) için:

– O asla geri çevrilmeyecek değerli bir insandır, diyerek memnuniyetini ifade etti.”[274]

Hz. Osman halasının kızının Efendimiz ile evlenmesine çok sevindi. Medine’ye gelince onun için yeniden bir düğün yemeği verdi. Yemekte et ve tirit ikram edildi.”[275]

Allah Resûlü (a.s.m.) eşi Habeşistan'dan gelmeden odasını hazırlatmıştı. Hz. Ümmü Habîbe temizliğe önem veren bir hanımdı. Odasına girince etrafa iyice bakındı. Gelin olduğuna aldırmadan orada bulunan süpürgeyi alarak yanındaki hizmetli ile birlikte odayı süpürüp temizledi. Yaygıları serdi, etrafa koku serpti. Allah Resûlü (a.s.m.) eve gelip etrafın derlenip toplandığını, tertemiz bir hâle geldiğini görünce ona iltifatta bulundu.^[276]

Efendimiz ile evliliğinden son derece memnun olan Hz. Ümmü Habîbe, kız kardeşinin de bu nimetten faydalanmasını arzu ediyordu. Bu arzusunun şöyle dile getirdi:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) yanıma geldi.

– Ya Resûlallah! Kız kardeşimle de evlenir misin, diye ricada bulundum. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Bunu yapmamı gerçekten ister misin?

– Evet. Seninle evli olan yalnızca ben değilim. Başka eşlerin de var. Bu hayrı kardeşim ile paylaşmayı isterdim.

– Ancak bu helal değildir.

– Biz aramızda senin Ebû Seleme'nin kızı Dürre ile evlenmek istediğini konuşuyoruz.

– Ümmü Seleme'nin kızıyla mı?

– Evet.

– Vallahi o benim himayem altında olmasaydı da yinede helal olmazdı. Çünkü o sütkardeşimin kızı. Beni de Ebû Seleme'yi de Süveybe Hatun emzirmiş. Kardeşlerinizi ve kızlarınızı bana arz edip durmayın, buyurdu.”^[277]

Dostluk Vesilesi

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) evliliklerinin birçok hikmeti vardır. Hz. Ümmü Habîbe ile evliliğinin iki önemli hikmeti vardı.

Bunlardan birincisi ashâbını sürekli gözeten, onların acılarını paylaşan, dindirmek için gayret eden Efendimiz, Habeşistan'da çok zor durumda kalan, büyük acılar çeken Hz. Ümmü Habîbe ile evlenerek kederini sevince çevirmektir.

İkincisi ise Mekkelilerle dostluk köprüsü kurarak gönüllerini fethetmektir. Hudeybiye Anlaşması'ndan sonra her vesileyi

değerlendiren Allah Resûlü (a.s.m.) Mekkelilerin İslam'a sıkı sıkıya kapalı olan kapılarını aralamaya çalıştı. Bu vesilelerden biri de Mekke reisi Ebû Süfyan'ın kızı olan Hz. Ümmü Habîbe ile evlenmesiydi. Onurlandırılmaktan çok hoşlanan Ebû Süfyan, kızının Habeş Kralı tarafından sarayında Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlendirilmesine çok sevindi. Bunu dile getirerek gururlandığını açıkça belli etti. Abdullah b. Abbas bu evlilik hakkında şöyle der:

“Allah, Allah Resûlü (a.s.m.) ile Ebû Süfyan'ın kızı Ümmü Habîbe arasında evliliği nasip edince Mekkeliler ile Müslümanlar arasındaki buzlar eriyerek dostluk ve sevgi bağları oluşmaya başladı. Bu evlilikten sonra Ümmü Habîbe müminlerin annesi, Ebû Süfyan müminlerin dayısı oldu. Böylece her iki tarafta birbirlerine yakınlaştılar.”^[278]

Allah (c.c.) ayet-i celîlede:

“Olur ki Allah sizinle düşmanlarınız arasında yakında bir dostluk meydana getirir...”^[279] buyurarak bu evliliğin dostluğa vesile olduğunu açıkça ifade buyurmuştur.^[280]

İslam Bilinci

Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlendiğinde otuzlu yaşların sonlarında olan Annemiz, gençlik yıllarından itibaren İslam daveti içinde oldu. Hayatını taçlandıran olaylar onun ne kadar büyük bir İslam bilincine sahip olduğunu açıkça göstermektedir. İşte o olaylardan bir kaçı:

Müslümanlarla Mekkeliler arasında yapılan barış anlaşması beklenenden kısa sürdü. Bu kısa sürede Allah Resûlü (a.s.m.) çok hızlı hareket ederek zamanı en güzel şekilde değerlendirdi. İslam daveti Arap Yarımadası'nın sınırlarını aşmaya başladı. Olanları endişe ile seyreden Mekkeliler, kendilerine hâkim olamayıp barışı bozdular. Fakat ardından korkarak büyük bir endişeye kapıldılar. Barışın büsbütün bozulmaması için reisleri Ebû Süfyan'ı alelacele Medine'ye gönderdiler.

Ebû Süfyan'ın kızı Ümmü Habîbe, Allah Resûlü (a.s.m.) ile evli olduğundan akrabalık bağlarını kullanarak Allah Resûlü'nü (a.s.m.) barışın devamına ikna edeceklerini umuyorlardı.

Allah Resûlü'nü (a.s.m.) barışa mutlaka ikna etmeliydiler. Zira muhtemel bir savaş Müslümanların Mekke'yi fethetmesi anlamına gelirdi. Engin siyasî tecrübeleri olan Mekke reisleri, bunu fark etmekte gecikmediler. Onun için Ebû Süfyan'a "Ne yapıp et, barış anlaşmasını mutlaka yenile" diye sıkı sıkıya tembih ettiler.

Mekke'den yola çıkan Ebû Süfyan, doğruca kızı Hz. Ümmü Habîbe'nin evine gitti. Kapıyı açıp babasını karşısında gören Ümmü Habîbe, geçmişte yaşadığı zulüm ve baskıları hatırladı. Bütün bunların geride kaldığı için sevindi. Babasının evine gelecek kadar kalbinin yumuşamasına memnun oldu. Bu olağanüstü bir zaferdi. Ancak babası bu yumuşamayı kendi lehlerine çevirmek istiyordu. Siyasî bir manevra ile Müslümanlara Mekke'nin kapılarını açacak olan bu başarıları geçersiz kılıp fırsatları Müslümanların elinden almayı planlıyor, kızını bu planın parçası yapmayı düşünüyordu. Bütün bunların farkında olan Annemiz, babasını görüp hasret gidereceği için sevinemedi bile. Zira babası gerçekten çok hassas bir zamanda gelmişti. O olaylara basiretle bakıyordu. Uçsuz bucaksız bir ufka sahipti. Tıpkı Efendimizin: "Müminin ferasetinden sakınıınız, zira o Allah'ın nuru ile bakar"^[281] buyurduğu gibi.

Ümmü Habîbe Annemiz de Allah'ın nuru ile baktığından kapıyı açınca memnun olmasa da babasını içeri aldı. Babası içeri girip oturmak için mindere yönelince hemen koştu, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) oturduğu minderi toplayıp kaldırdı. Babası da olsa bir müşrikin Allah'ın Resûlü'nün minderine oturmasına göz yumamazdı. Babasına soğuk davranarak onun, kendisini vasıta kılarak Allah Resûlü'ne (a.s.m.) karşı zor durumda bırakmasının ve İslam davetine zarar vermesinin önünü kesti. Böyle bir hareketi beklemeyen babası:

– Ey kızım! Anlayamadım, minderi mi benden sakınıyorsun yoksa beni mi minderden sakınıyorsun, diye sordu.

– O Allah Resûlü'nün (a.s.m.) döşeği, sense müşriksin. Babam da olsa bir müşrikin Allah Resûlü'nün (a.s.m.) döşeğinin üzerinde oturmasını istemiyorum.

Kızından ümidini kesen Ebû Süfyan, Hz. Ebû Bekir'den başlayarak birçok sahâbîden yardım istedi. Ancak Ashâb-ı Kirâmın tamamı aynı basiret ve kararlılıkla yardım isteğini geri çevirdi.^[282]

Sünnete son derece bağlı olan Hz. Ümmü Habîbe, “Allah Resûlü (a.s.m.): ‘Bir Müslüman günde Allah için farzın dışında on iki rekât nafîle namaz kılsa onun için cennette bir ev yapılır’ buyurdu. Onu duyduktan sonra bu namazı asla terk etmedim”^[283] sözleriyle öğrendiklerini hemen hayata geçirip Efendimizin bildirdiği ödülü alacağına içtenlikle inandığını inananlara gösterdi.

Ehl-i Beyt Okulunun Seçkin Öğrencisi

Efendimiz ile evli kaldığı dört yıl boyunca sürekli eşinin etrafında olan Hz. Ümmü Habîbe görerek duyarak ve sorarak pek çok şey öğrendi. İşte bunlardan yalnızca birkaçı:

“Allah Resûlü (a.s.m.) müezzinin ezan okuduğunu duyunca, müezzin susuncaya kadar onun sözlerini tekrar ederdi.”^[284]

“Bir gün Allah Resûlü’ne (a.s.m.):

– Bazı hanımlar iki kez evleniyorlar. Öldükten sonra cennete giderlerse orada hangisi ile evlenir, diye sordum.

– Dünyada iken kendisine iyi davrananı seçer. Cennette onun eşi olur. Ey Ümmü Habîbe! Güzel ahlak dünyanın da ahiretin de hayrını elde eder, buyurdu.”^[285]

“Bir gün bir hanım Allah Resûlü’ne (a.s.m.) geldi:

– Ya Resûlallah! Kızımın eşi öldü. İddetini bekliyor. Gözlerinin rahatsız olmasından korkuyorum. Sürme sürebilir miyim, diye sordu. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Cahiliye döneminde birinin eşi ölünce hanımı bir yıl beklerdi. Bir yıl değil dört ay on gün beklemesi yeterlidir, buyurdu.”^[286]

Tekrarlarla birlikte 219 tekrarsız 23 hadis rivayet eden Hz. Ümmü Habîbe, geniş bilgi ve anlayışından dolayı fetva veren sahâbîler arasında sayıldı.^[287]

Diğer annelerimiz gibi Efendimizin hane-i saadetlerinde yalnızca kendisi yetişmedi. Hz. Muaviye ve Zeynep binti Ebû Seleme gibi birçok sahâbînin de Ehl-i Beyt okulunda yetişmelerine vesile oldu. Onlarla çok güzel anlar paylaştılar. İşte bu anlardan yalnızca bir kaç:

Ebû Musa el-Eşarî anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Ümmü Habîbe’nin odasına girdi. O sırada kardeşi **H. Muaviye’nin** başı Hz. Ümmü Habîbe’nin kucağındaydı. Saçını temizliyordu. Allah Resûlü (a.s.m.) onları bu hâlde görünce eşine:

– Onu seviyor musun, diye sordu. Annemiz:

– Kardeşimi niçin sevmeyeyim? Elbette seviyorum, dedi. Efendimiz:

– Allah’ın Resûlü ikinizi de seviyor, buyurdu.”[288]

“Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Ümmü Habîbe’de kaldığı bir gece kapı hızlı hızlı çalındı. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Bak bakalım kimmiş, buyurdu. Kapıyı açtıktan sonra:

– Kardeşim Muaviye, dedi. Hz. Muaviye içeri girdi. Kulağının üzerinde kalem vardı. Efendimiz:

– Kulağının üzerindeki bu kalem de ne ey Muaviye, diye sordu.

– Kalem. Onu Allah ve Resûlü için hazırladım, dedi. Efendimiz:

– Allah peygamberine yapacağın hizmetten dolayı seni hayırla mükâfatlandırırsın. Vallahi ben senden onunla gelen vahyi yazmanı isterim. Küçük büyük ne varsa Allah tarafından bana vahyolunuyor. Allah sana (hilafet) gömleği giydirdiğinde ne yapacaksın, diye sordu.

Allah Resûlü’nün (a.s.m.) sözlerini duyan Ümmü Habîbe yerinden sıçrayıp kalktı ve eşinin karşısına geçip oturdu:

– Allah kardeşime (hilafet) gömleği giydirecek mi, diye sordu. Efendimiz üç kere:

– Evet, ama bazı sıkıntılar eksiklikler olacak, buyurdu. Ümmü Habîbe onun için Allah’a dua buyurmasını istedi. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Allah’ım! Onu doğruya ilet! Kötülükten uzak kıl! Dünya ve ahirette bağışla, diye dua buyurdu.”[289]

“Bir keresinde de Allah Resûlü (a.s.m.) eşinin yanına gittiğinde Hz. Muaviye sedirde uyuyordu. Efendimiz yüzünü görmediği için:

– Yatan kim ey Ümmü Habîbe, diye sordu.

– Kardeşim Muaviye ya Resûlallah!

– Onu çok seviyorsun herhalde?

– Evet, vallahi onu çok seviyorum.

– Ben de Muaviye’yi seviyorum, buyurdu.”[290]

“Yine bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) ile eşi Hz. Ümmü Habîbe kıl çadırda oturuyorlardı. O sırada Hz. Muaviye’nin kendilerine geldiğini

gördüler. Efendimiz eşine:

–Kardeşin bize doğru geliyor. O kıyamet gününde üzerinde iman nurundan yaratılmış bir elbise ile dirilecektir, buyurdu.”^[291]

Hız. Ümmü Habîbe'nin himayesinde ilim tahsil edip büyük hadis âlimi olan çocuklardan biri de kız kardeşi Hind'in oğlu Abdullah b. Hâris'tir. Henüz çocukken annesi onu alıp Hız. Ümmü Habîbe'nin evine götürdü. Onlar otururken Allah Resûlü (a.s.m.) içeri geldi. Çocuğu görünce:

– Bu kim ey Ümmü Habîbe, diye sordu.

– Bu yeğenim kız kardeşim Hind'in oğlu Abdullah'tır, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) onu kucağına aldı, tükürüğünü ağzına sürdükten sonra onun için dua etti. Efendimizin duasının bereketi ile büyük âlim oldu.^[292]

Hız. Osman'ın Şehâdetinde

Mutlu ve güzel bir hayat yaşayan Ümmü Habîbe Annemiz Hız. Osman'ın asiler tarafından ablukaya alınmasına çok üzüldü. Zulmün Arş-ı Âlâ'yı titrettiğı o günlerden birinde Hız. Osman'ı korumak için yanında bulunan gençlerden biri:

– Susuzluktan öleceğiz. Su almamıza engel oluyorlar. Yapabilirseniz bize su getirin, diye seslendi. Onu duyan Hız. Ali, Hız. Talha ve Hız. Zübeyir suya koştular. En erken davranan ise Annemiz idi. Su kaplarını doldurdu, güzelce örtünerek katıra bindi. Hız. Osman'ın evine yöneldi. Eve yaklaşınca asiler karşısına dikildiler. O:

– Beni bırakın Osman'ın yanına gitmek istiyorum.

– Hayır bırakmayız.

– Ümeyyeoğulları çocuklarına bakması için ona vasiyet ettiler. Onun evinde pek çok yetim çocuk var. Siz o yetimleri muhasara altına aldınız. Çocuklar orada ölüp gitmesinler, yetimlerin ve dulların malları zayi olmasın.

Akıllarını kaybeden asiler, karşılarındakinin Müminlerin Annesi olduğuna aldırmadılar.

– Hayır, yalan söylüyorsun, dediler. Kılıçları ile katırının yularını kestiler. Ümmü Habîbe çevrede olanları gözleyen sindirilmiş halktan yardım istedi. Halk koşarak dökölmek üzere olan suları indirdi.

Asilerle tartışırken nerdeyse çatışma çıkacaktı. Sonunda içeri girdi, suyu verip Hz. Osman'ı teselli etti. O halifenin yanında iken asilerden biri gözlüyor, içeride neler olduğunu ve onun hâlini arkadaşlarına anlatıyordu. Özelinin gözetlenmesine çok üzülen Ümmü Habîbe Annemiz adamı kastederek:

– Bu ne yapmak istiyor, Allah elini koparsın, avret mahallini ortaya çıkarıp rezil etsin, diye beddua etti.

Hz. Ümmü Habîbe'nin duası kabul olmuştu. Çok geçmeden karışıklık sırasında adamın kolu koptu. Yüzüstü yere düşünce üzerindeki izarı omuzlarından düştü ve avret mahalli görünerek rezil oldu. [\[293\]](#)

Hakkını Helal Et

Hicretin 44. yılıydı. Ümmü Habîbe yetmiş iki yaşına girmişti. Vefat etmek üzere olduğunu anlamıştı. Hz. Âişe'yi çağırdı.

– Bu kadar yıl birlikte yaşadık. Aramızda kırgınlıklar olmuştur. Hakkını helal et, bizi affetmesi için Allah'a dua et, dedi. Hz. Âişe:

– Allah bütün bunlardan dolayı seni affetsin. Günahını silsin. Hakkımı helal ettim.

– Beni sevindirdin Allah'ta seni sevindirsin.

Annemiz bundan sonra Hz. Ümmü Seleme'yi çağırdı. Ondanda helallik istedi. Güzel yaşadı, Efendimize en güzel şekilde kavuştu. [\[294\]](#)

* * *

[292]

[269]

[285]

[280]

[277]

[289]

[273]

[291]

[284]

[279]
[276]
[283]
[288]
[272]
[271]
[282]
[278]
[287]
[275]
[281]
[270]
[293]
[286]
[274]
[290]
[294]

Safiyye binti Huyey (r.anha)

Medine’de yaşayan Yahudilerden Nadiroğullarının reisi Huyey b. Ahtab’ın kızıdır. Annesinin adı Berre binti Semuel’dir. Medine’de doğup büyüyen Hz. Safiyye, bilgili ve kültürlü bir çevrede yetişti. Dini bilgi düzeyi yaşadıkları topluma göre oldukça yüksek olan bu insanlar, Allah Resûlü’nün (a.s.m.) gelmesi ile yakından ilgileniyor, büyük bir heyecanla onun gelişini bekliyorlardı.

Bekledikleri zat nihayet gelmişti. Ama umdukları gibi kendi içlerinden çıkmamış, bekledikleri ve arzu ettikleri gibi Yahudi ırkından gelmemişti. Şimdi ne yapacaklardı? Nasıl bir tavır takınacaklardı? Herkes gibi Hz. Safiyye de neler olacağını, büyüklerinin ne yapacağını sabırsızlıkla bekliyordu. Çok geçmeden beklediği cevap geldi. O zamanlara dair anılarından bahsederken bu konuda neler olduğunu şöyle anlatır:

“Ben babamın en çok sevdiği çocuğuydum. Amcam Ebû Yâsir’de beni çok severdi. Eve çocuklarının yanına geldiklerinde diğer çocuklardan önce benimle ilgilenir, yanlarından ayırmazlardı. Allah Resûlü (a.s.m.) Medine’ye gelip Kubâ’da konaklayınca onun peygamber olup olmadığını büyük bir sabırsızlıkla öğrenmek isteyen babam Huyey b. Ahtab, hemen onu görmeye gitti. Heyecanla giden babam güneşinin batışı ile karanlıklar içinde kalmıştı. Amcamla eve gelirken ikisi de yıkılmış, yorgun ve bitkin bir hâldeydi. Sendeleyerek yürüyorlardı. Her zaman yaptığım gibi onları neşelendirmeye çalıştım. Vallahi kederlerinden dolayı bana dönüp bakmadılar. Amcam Ebû Yâsir’in babama şöyle dediğini duydum:

- Sence o, o mu?
- Evet, vallahi o.
- Onu tanıyor musun? Kesin olarak o olduğunu mu düşünüyorsun?
- Evet.
- Ona karşı içinden ne geçiyor?
- Yaşadığım sürece onun düşmanı olacağım.”^[295]

Hız. Safiyye ailesinin gerçekleri görmezlikten gelme hatta düşman olmanın verdiği huzursuzluk ortamı içersinde büyüdü. Genç kızlık çağına gelince Sellam b. Mişkem ile evlendi. Bu evlilik fazla uzun

sürmedi. Birkaç yıl sonra ikinci evliliğini Kinâne b. Ebû Hukayk ile yaptı.

Babası dediğini yapmış Allah Resûlü'nün (a.s.m.) can düşmanı olmuştu. Ailesini ve kabilesini ateşe atmak pahasına hayatını âdeta Efendimizi ve Müslümanları yok etmeye adadı. Allah'ın Resûlü'ne karşı yapılan tüm fitne ve komploların içinde yer aldı. Sonunda çıkardığı fitne başında patladı. Ailesi ve kabilesi Nadiroğullarının vatanlarından sürülmelerine sebep oldu. Kabilesi ile birlikte Medine'yi terk eden Hz. Safiyye, kızgınlık, kırgınlık, kaygı, hasret gibi birçok değişik duygu içersinde Hayber Kalesi'ne gitti. Babası olanlardan ders çıkarmamıştı. Bu kez hem kendini hem Kureyza halkını ateşe attı. Müslümanlara karşı savaşırken Kureyzaoğulları ile birlikte öldürüldü. Sürgünden sonra babasının ölümü Safiyye Annemiz'i perişan etmişti.

Hidayetine Vesile Olan Rüya

Bundan sonra neler olduğunu kendisi şöyle anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) bizi sürgün edince Hayber'e gittik. İslam ordusu Hayber'e gelmeden kısa bir süre önce Kinâne b. Ebû Hukayk ile evlendim. Kinâne benim için düğün yaptı. Düğünden sonra eşimin Sülalim'de ki kalesine yerleştim. Burada iken bir gece rüyamda Medine tarafından gelen bir ayın kucağıma düştüğünü gördüm. Sabahleyin uyanınca rüyamı eşime anlattım. Eşim:

– Sen Medine'nin kralı ile evlenmek istiyorsun, diyerek gözümün üstüne şiddetli bir tokat attı. Yüzüm mosmor oldu...”[\[296\]](#)

Müslümanları yok etmeye çalışan Yahudiler bir türlü durmak bilmiyordu. Hayber Yahudileri Müslümanlara baskın yapmak için hazırlanıyordu. Allah Resûlü (a.s.m.) bunu haber alınca onları bu düşüncelerinden vazgeçirmek için çeşitli girişimlerde bulundu. Ancak Yahudiler kararlıydı. Efendimizin bütün girişimlerini boşa çıkardılar. Hayber'i kuşatan İslam ordusu tek tek bütün kaleleri ele geçirdi.

Hayber Yahudileri çocukları ve hanımları Nizar, en iyi savaşçıları ise Natat Kalesi'ne yerleştirdiler. Müslümanlar Nizar Kalesi'ni kuşattılar. Bir süre direnen Yahudiler kalenin düşeceğini anlayınca geceleyin gizlice buradan çıkarak Ketibe Kalesi'ne kaçtılar. Kaleye

kaçan hanımlardan biri de Hz. Safiyye idi. Büyük bir korku içindeydi. Yarın ne olacak kaygısı ile bayılacak gibi olurken, yakın zamanda gördüğü rüyayı hatırlayarak rahatlıyordu.

Uykusuz geçen bir gecenin sabahında Nizar Kalesi'nin düştüğünü duydular. Sıra Ketibe Kalesi'ne gelmişti. Korku içinde kıvranırken bulundukları kalenin kuşatıldığını gördüler. Direnecek güçleri kalmamıştı. Kale kısa zamanda düştü, içinde bulunan herkes esir oldu. Amcasının kızı ile birlikte esir edilen Hz. Safiyye, savaş sonuna kadar diğer esirlerle birlikte bir yerde bekletildi. [\[297\]](#)

Evliliğe Doğru

Savaştan sonra ganimetler dağıtılmadan hemen önce sahâbîlerden Dihyetü'l-Kelbî Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına geldi:

- Ya Resûlallah! Esir hanımlardan birini alabilir miyim, diye sordu.
- Gidip alabilirsin, buyurdu. Dihye gidip Hz. Safiyye'yi seçti. Bunu gören başka bir sahâbî:
- Ya Resûlallah! Dihye Kureyza ve Nadiroğullarının reisi Huyey'in kızı Safiyye'yi seçmiş. Vallahi bu çok yanlış olur, onu siz almalısınız, dedi.

Efendimiz sahâbînin uyarısını yerinde bularak huzursuzluk olmaması için Dihyetü'l-Kelbî'yi yanına çağırdı:

- Başka bir esir hanımı al, buyurdu. Dihye Efendimizin emrine uyarak başka bir hanım seçti. [\[298\]](#)

Allah Resûlü (a.s.m.) Bilâl-i Habeşî'yi Hz. Safiyye'yi getirmek için gönderdi. O sırada amcasının kızı Safiyye Annemiz'in yanındaydı. Onlara kendisiyle birlikte gelmeleri gerektiğini söyledi. Hz. Peygamber'e gitmek üzere yürümeye başladılar. Bilâl-i Habeşî onları henüz cesetleri kaldırılmayan Yahudi ölülerinin yanından geçirdi. Hz. Safiyye'nin amcasının kızı ölüleri görünce savaş meydanını çınlatırcasına bir çığlık attı. Onun çığlığını duyan Efendimiz bunun sebebini öğrenince rahatsız oldu ve Bilâl-i Habeşî'ye:

- Ey Bilâl! Senden acıma duygusu sökülüp alındı mı? Niçin genç kızı ölülerin arasından geçiriyorsun, diye sordu. O mahcup bir eda ile:

– Ya Resûlullah! Buna kızacağınızı sanmamıştım. Onların vefat etmiş yakınlarının konuldukları yerleri görmelerinin iyi olacağını düşündüm, dedi. [299]

Hz. Safiyye gelince Allah Resûlü (a.s.m.) ona İslam'ı anlattı. Sonra ona:

– Serbestsin! İster dinini seç istersen Müslüman ol! Dininde kalmayı tercih edersen, seni zorlamam buradan çıkıp gidersin. Eğer Allah ve Resûlü'nü tercih edersen seninle evlenirim, buyurdu.

Günlerdir kendileri ile savaşıyor, onlara âdeti cehennemi yaşatan, dünyayı dar eden, eşini, babasını, kardeşini ve akrabalarını öldüren Müslümanlara ve İslam Peygamberi'ne karşı büyük bir öfke duyan, inanılmaz bir kin besleyen Hz. Safiyye, esir olarak kaldığı yerde olanları düşünme imkânı bulmuştu. Babası ve çevresindekilerin Hz. Muhammed'in peygamber olduğunu bildikleri hâlde onu inkâr edip nasıl düşmanlık yaptıklarını, büyük bir kinle onu yok etme arzu ve çabalarını, ihanetlerini, hırslarını düşündü. Sonra gördüğü rüya aklına geldi. Nasıl olur da bile bile Allah'ın Resûlü'ne savaş açtıklarını hayretler içersinde sorguladı. Kalbini çepeçevre kuşatan kin ve nefret perdeleri kalktı. Bir köşeden sızan iman nuru ile aydınlandı. Allah Resûlü (a.s.m.) kendisini almak için Bilâl-i Habeşî'yi gönderdiğinde kalbi çoktan iman nuru ile aydınlanmıştı. Şimdi Allah'ın Resûlü'nün karşısındaydı ve Kâinatın Efendisi ona İslam'ı seçmesini, kendi ile evlenmesini teklif ediyordu. Bu ne büyük şeref, ne eşsiz bir mutluluktu. Akıllı, geniş ufuklu, asil bir hanım olan Hz. Safiyye:

– Ya Resûlallah! Ben sen beni çağırmadan önce İslam'ı kabul ettim, senin peygamber olduğunu tasdik ettim. Artık kalbimde Yahudiliğe karşı bir arzu yoktur. Babam, kardeşim de yok ki oraya geri döneyim. Ben Allah ve Resûlü'nü tercih ediyorum, diyerek Müslüman oldu. Allah Resûlü (a.s.m.) onu azat ederek nikâhladı. Azat edilmesini mehir olarak saydı. [300]

Allah Resûlü (a.s.m.) Hayber'den ayrılmaya karar verince devesi getirildi. **Peygamber Efendimiz büyük bir incelik göstererek Safiyye Annemiz'in, dizine basıp deveye binmesi için ayağını yere koydu.** Hz. Safiyye ayağı ile bir peygamberin dizine basarak deveye bindi. Allah Resûlü (a.s.m.) abasını eşinin üzerine örtterek

onu terkisine aldı. Sahâbîler Allah Resûlü'nün (a.s.m.) abasını Hz. Safiyye'nin üzerinde görünce onu nikâhladığını anladılar.^[301]

Ordu yola çıktı. İlk mola yeri Tebar'da durulmadı. İkincisi Sahba mevkiine gelince Allah Resûlü (a.s.m.) Ümmü Süleym'e:

– Arkadaşına yardımcı ol, onu tarayıp düğün için hazırla, buyurdu. Enes b. Mâlik der ki:

“Seferden döndüğümüz için düğün yapacak büyük bir çadırımız ve meclisimiz yoktu. Hemen iki tane elbise iki tane cübbe bularak onları ağaçların arasına çektim. Annem Ümmü Süleym Hz. Safiyye'yi alarak bu elbiselerin arkasına geçti. Orada saçını taradı, koku sürdü. Onu düğüne hazır bir hâle getirdi. Ümmü Sinan ve bir cariye Ümmü Süleym'in Hz. Safiyye'yi hazırlamasına yardımcı oldular. Cariyeyi Hayber'e gelen hanımların yanına gönderdiler. Düğünde geline takmak için onlardan en güzel takılarını ödünç olarak alıp geldi. Ümmü Sinan der ki:

– Bir daha o geceki kadar güzel kokan bir koku görmedim.”^[302]

Bundan sonrasını Enes b. Mâlik şöyle anlatır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) Hayber Seferinden dönerken, Hayber ile Medine arasında üç gün konakladı. Burada Hz. Safiyye ile evlendi. Ashâbına düğün yemeyi vermek isteyen Efendimiz, bana onları yemeğe davet etmemi emretti. Müslümanları yemeğe çağırdım. Ancak o sırada gelenlere ikram edeceğimiz ne ekmek ne de et vardı. Bilâl-i Habeşî'yi yanına çağırarak misafirlere bir sofraya kurmasını emretti. Uygun bir yer ayarlayan Bilâl-i Habeşî kilerden bir önceki yemekten kalan hurma, peynir ve yağları çıkararak bir araya topladı. Onlardan bir sofraya kurdu.”^[303]

Yemek hazır olunca Allah Resûlü (a.s.m.):

– Etrafınızdakilere Resûlullah'ın Safiyye için verdiği düğün yemeği hazır diye seslenin, buyurdu.

Safiyye Annemiz daha sonra sahâbîlerin getirdiği hurma ve yağı karıştırarak hays yemeği pişirdi. Ayrıca keş peyniri ile hurma hazırlayıp sahâbîlere ikram edilmek üzere Bilâl-i Habeşî'ye gönderdi. Bu Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ashâbına ikram ettiği düğün yemeği idi.^[304]

Düğün yemeğinden sonra neler olduğunu Ümmü Sinan şöyle anlatır:

“Gelini süsleyip hazırladık. Efendimiz geleceği zaman bir ağacın altına geçip beklemeye başladık. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) gelinin yanına doğru geldiğini görünce ayağa kalktık. Biz ayrılınca Allah Resûlü (a.s.m.) gelinin yanına girdi. O gece gelinin yanında kaldı. Sabah namazından önce su hazırladık. Allah Resûlü (a.s.m.) gusül abdesti aldıktan sonra ashâbı ile namaz kıldı.

Hz. Safiyye’ye gecenin nasıl geçtiğini sordum.

– Allah Resûlü (a.s.m.) mutluydu. O gece uyumadı. Uzun uzadıya sohbet ettik. Bir ara bana:

– İlk konak yerinde konaklamamıza niçin itiraz ettin, diye sordu... Yüzümdeki morluğu görünce bunun sebebini sordu. Ona gördüğüm rüyayı ve sonrasında olanları anlattım. Beni dikkatle dinledi. Allah Resûlü’nden (a.s.m.) daha ahlaklı birini görmedim.”^[305]

Sevdiği İçin Endişe Edebilmek

Hz. Safiyye’nin kalbi imanla birlikte Efendimize sevgi ile dolmuştu. Ordu altı mil ilerleyip Tibar mevkiine gelince Allah Resûlü (a.s.m.) orada konaklamak istedi. Ancak Hz. Safiyye, Efendimizden ısrarla burada konaklamamasını istedi. Ordu biraz daha ilerleyerek Sahba’da konakladı. Daha sonra Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Safiyye’ye:

– İlk konaklama yerinde konaklayıp düğün yapmamıza niçin itiraz ettin, diye sordu. O kalbinin kinden arınıp imanla dolduğunu gösteren şu cevabı verdi:

– İlk konak yeri Yahudilere yakın olduğundan sana zarar vermelerinden korktum.

En Sevgili için endişelenen yalnızca o değildi. O Allah Resûlü’ne (a.s.m.) endişelerini anlatırken, bir başkası da onun Allah Resûlü’ne (a.s.m.) zarar vermesinden endişeleniyordu. Bu İstanbul’da misafir olan Ebû Eyyûb’tu. Allah Resûlü (a.s.m.) kendisine emir buyurmadığı hâlde ne olur ne olmaz diyerek hiç uyumadan sabaha kadar, Efendimizin kapısının önünde nöbet tuttu. Efendimizi rahatsız etmeyecek uygun bir yerde nöbet tutan Eyüp Sultan, çadırın kapısından bir an bile ayrılmadı. Sabah olunca çadırından dışarı çıkan Allah Resûlü (a.s.m.), onu karşısında kılıcını kuşanmış,

uykusuzluktan bitap düşmüş bir hâlde kapısının önünde nöbet tutuyor görünce:

- Bu ne hâl ey Ebû Eyyûb, diye sordu.
- Ya Resûlallah! Eşiniz düğünden hemen önce Müslüman oldu. Siz ise onunla henüz yeni evlendiniz. Çok yakın zamanda babası, kardeşi ve eşi bizimle savaşırken öldü. Ne olur ne olmaz diye kapınızda nöbet tuttum, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) onun bu hareketinden memnun bir hâlde gülümseyerek:
 - Allah seni hayra erdirmiş! Ey Allah'ım! Beni koruyarak gecelediği gibi Sen de Ebû Eyyûb'u koru, diye dua buyurdu. [\[306\]](#)

Medine'de

Düğünden sonra mola yerinden ayrılan ordu Medine'ye doğru yola çıktı. Medine'ye yaklaşıncı halkın Allah Resûlü (a.s.m.) ve İslam ordusunu karşılamaya çıktığını gördüler. Sahâbîler onları görünce develerini hızlandırdı. Efendimizin bindiği deve tökezledi. Allah Resûlü (a.s.m.) ve Safiye Annemiz yere düştüler. Ebû Talha hızla devesini durdurdu. Deveden sıçrayıp indi. Efendimizin yanına koşarak:

- Anam-babam sana feda olsun ya Resûlallah! Bir şeyiniz var mı, diye sordu. Efendimiz toparlanmaya çalışırken:
 - Ben iyiyim. Hanıma bak, buyurdu. Ebû Talha Hz. Safiyye'ye bakmadan yanına yaklaştı. Ayağa kalkmasına yardımcı oldu. Sonra deveyi tutup yanlarına getirdi. Allah Resûlü (a.s.m.) düştüğü yerden kalktı, ridasını eşinin üstüne örttü. Onu tekrar terkisine alarak yola devam etti. Efendimizi karşılamaya gelen eşleri olanları görünce:
 - Allah şu Yahudi'yi rahmetinden uzak kılsın! Yapacağını yaptı, diye kızdılar. İslam ordusu dualarla Medine'ye girince Efendimiz eşini Hârise b. Numan'ın kendilerine tahsis ettiği eve götürdü. Bir süre bu evde kaldılar. [\[307\]](#)

Ümmü Sinan anlatıyor:

“Medine'ye gelince Hz. Safiyye'yi evine yerleştirip bir süre yanında oturduktan sonra evlerimize gittik. Hz. Peygamber'in evlendiğini duyan muhacir ve ensar hanımları eve koşuştular. Allah Resûlü'nün

(a.s.m.) eşleri de gelenler arasındaydı. Zeynep binti Cahş, Hz. Cüveyriye'ye:

- Sanırım bu genç hanım bizden öne geçecek, dedi.
- Hayır. Onun değerinin diğer eşlerinden daha fazla olacağını sanmıyorum, dedi.

Durumdan haberdar olan Hz. Âişe, Hayber Savaşı'na katılan Ümmü Seleme Annemiz'in Hz. Safiyye'yi görmüş olacağını düşünerek nedimesi Berîre Hatun'u onun yanına gönderdi. Ona:

- Ümmü Seleme'ye git, ona Safiyye Hanım zarif biri midir diye sor, dedi.

Berîre Hatun Ümmü Seleme'nin yanına gitti.

- Safiyye Hanım zarif biri midir, diye sordu.
- Seni kim gönderdi? Âişe mi, dedi. Berîre susup cevap vermedi. Ama o Hz. Âişe'nin gönderdiğini anlamıştı.

- Ömrüme yemin olsun ki o çok zarif bir hanım. Hem Allah Resûlü (a.s.m.) de onu çok sevdi, dedi.

Berîre Hatun geri dönüp söylenenleri Hz. Âişe'ye anlattı. Hz. Âişe'nin suratı asıldı. Mahzun bir şekilde kalkıp Hz. Safiyye'nin yanına gitti. O sırada ensardan bir grup hanım da oraya gelmişlerdi. Hz. Âişe tanınmaması için yüzünü örtmesine rağmen evde bulunan Allah Resûlü (a.s.m.) onu tanıdı, ancak bunu belli etmedi. Daha sonra Hz. Âişe'nin yanına giderek:

- Ey Âişe! Safiyye'yi nasıl buldun?
- Söylendiği gibi değil! O da diğer Yahudi hanımları gibi bir hanım. Sizin onu sevdiğinizi duydum. Bu durum benim için onun güzel ve zarif olmasından daha önemlidir, dedi. Efendimiz:

- Ey Âişe böyle söyleme! Ben ona Müslüman olmasını teklif ettim. O samimi bir şekilde Müslüman oldu, buyurdu.”^[308]

Hz. Âişe daha sonraları onun hakkında Safiyye gibi güzel yemek pişiren birini görmedim, der.^[309]

Asr-ı Saadette Bilinç ve Terbiye

İslam davetinin başlamasından itibaren tüm sahâbîler yoğun bir şekilde bilinçlenme ve terbiye süreçlerinden geçtiler. Bu süreç onlar kadar bizi de ilgilieniyordu. Onlar tavırları ile bir taraftan Allah'a karşı

sorumlu olurken bize de örnek oldular. Aradan yüzyıllar geçse de yüzümüzü onlara çevirip neler yaşandığına bakacak bunları günümüze taşıyarak kendimize dersler çıkarıp yolumuzu aydınlatacaktık.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Safiyye Annemiz ile evliliğinin hikmetlerinin en önemlisi ashâbının bu yönde önemli bir terbiye sürecinden geçerek ümmeti aydınlatmasıdır. Bu durum İslam'ın **ötekine** karşı ne kadar hoşgörülü olduğunu göstermektedir. O gün Yahudiler konusunda bilinçlenen hanım sahâbîler, bu bilinci alırken onları örnek alan Osmanlılar ve diğer Müslümanlar, yüzyıllar boyunca Yahudileri topraklarında en güzel şekilde konuk etmişlerdi.

O güne döndüğümüzde Allah Resûlü (a.s.m.) Medine'ye ayak bastığı andan itibaren Yahudilerin onun can düşmanı olduğunu görürüz. Hz. Muhammed'in peygamber olduğunu bildikleri hâlde, gece gündüz mallarını ve canlarını ortaya koyarak fitne, entrika, ihanet, suikast ve vefasızlık gibi bütün çirkin silahları kullanarak yıllarca Müslümanlara karşı kin kustular. En zayıf zamanlarında onları sırtlarından vurdular. Bu durum onlara karşı Müslümanlarda büyük bir kızgınlık birikimine sebep oldu. Efendimizin eğitim süreci olmasaydı bu durum belki de suçlu olup olmamasına, neye inanıp inanmadığına bakılmaksızın bütün Yahudi ırkını Müslümanların gözünde ebedî olarak mahkûm edecekti. Annelerimizin Hz. Safiyye'ye gösterdikleri tepkiler bunu gösteriyordu. Onlar tepki gösteriyor, Allah Resûlü (a.s.m.) bu tepkilere karşılık vererek onları eğitiyor, sonradan gelecek Müslümanların ve hatta insanlığın hayatına ışık tutuyordu.

Enes b. Mâlik anlatıyor:

“Hz. Safiyye Yahudi soyundan geliyordu. Hz. Hafsa'nın kendisi için 'Yahudi'nin kızı' dediğini duyunca çok üzüldü. Ağlayarak Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına gitti. Allah Resûlü (a.s.m.) sebebini sorduğunda:

– Hafsa bana 'Yahudi'nin kızı' dedi. Âişe ile Hafsa: 'Biz Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanında daha değerliyiz, çünkü biz onun eşleri ve amcasının kızlarıyız, diye övünüyorlar' diyerek üzüntüsünü bildirdi. Allah Resûlü (a.s.m.) onu teselli ederek şöyle buyurdu:

– Senin baban ve amcan peygamberdir. Sen de onlar gibi bir peygamber ile evlisin. Durum böyle iken onlar sana karşı nasıl

övünebilirler. Sonra Hz. Hafsa'ya dönerek:

– Allah'tan kork ey Hafsa, buyurdu. Mesajı alan Annemiz pişman olarak bundan sonra bir daha böyle bir kelime kullanmadı.”^[310]

Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Zeynep binti Cahş ve Hz. Safiyye ile bir sefere çıkmıştı. Hz. Safiyye'nin devesi yolda hastalandı. Hz. Zeynep'in fazla devesi vardı. Allah Resûlü (a.s.m.) ona:

– Safiyye'nin devesi rahatsızlandı. Senin develerinden birini ona verir misin, diye rica etti. Hz. Zeynep:

– Devemi şu Yahudi'ye mi vereceğim, diyerek itiraz etti. Allah Resûlü (a.s.m.) iki ay boyunca ondan uzaklaştı. Hatasını anlayan Hz. Zeynep çok üzüldü. Efendimizin bir daha kendisine döneceğinden ümidini kesmiş, toparlanmaya başlamıştı. O sıralarda dışarıda bir gölge gördü.

– Kim var orda, diye sordu. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Benim, buyurdu. Efendimizi görünce dünyalar onun oldu.

– Ya Resûlallah! Yanıma gelince sevinçten ne yapacağımı bilemedim.

Allah Resûlü (a.s.m.) oturmak üzere sedire doğru yöneldi. Hz. Zeynep ümidini kesince sediri kaldırmıştı. Allah Resûlü (a.s.m.) sedirin kalktığını görünce onu bizzat kendi elleri ile yerine koydu. Eşi ile ilgilenerek affettiğini gösterdi. Hz. Zeynep sevinçten:

– Falan cariyeyi sana hediye ediyorum, dedi.^[311]

Seven ve İlgilenen Eş

Allah Resûlü (a.s.m.) eşlerini çok sever, bunu her vesile ile gösterir, Hz. Safiyye'nin deveye binmesi örneğinde olduğu gibi onlara nazik davranırdı. Eşleri de Efendimizi hem eş hem peygamber olarak çok sever, onu kırmamaya özen gösterir, istemeyerek kırdıklarında çok üzülmüşlerdi.

Veda Haccı sırasında Allah Resûlü (a.s.m.) eşleri ile birlikte hacca gidiyordu. Hz. Safiyye'nin devesi yolda rahatsızlandı. Bu duruma üzülmeye ağlamaya başladı. Allah Resûlü (a.s.m.) durumu haber alınca hemen eşinin yanına gitti, onunla ilgilendi. Eli ile gözyaşlarını sildi. O daha fazla ağlamaya başladı. Allah Resûlü (a.s.m.) bir taraftan gözyaşlarını silerken, bir taraftan eşini teselli etmeye çalıştı.

Yetmedi. Sevgili eşinin problemini çözmek için, mola yeri olmadığı hâlde ashâbına mola vermelerini emretti. Konunun devamını Safiyye Annemiz şöyle anlatır:

“İnsanları rahatsız ettiğim için Allah Resûlü’nden (a.s.m.) utanıyor, benim hakkımda kalbine olumsuz düşüncelerin gelmesinden korkuyordum. Âişe’nin yanına gittim.

– Biliyor musun bu geceyi Allah Resûlü’nün (a.s.m.) yanında geçiremem. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) benim hakkımda iyi düşünmesine çalışman şartı ile gece onun yanında kalma hakkımı sana vermemi ister misin, dedim.

– Elbette olur, dedi. Kalkıp zağferan sürülmüş başörtümü aldı. Kokusunun gitmesi için yıkadı. Sonra güzel bir elbise giyindi. Benden ayrılarak Allah Resûlü’nün (a.s.m.) yanına gitti. Allah Resûlü (a.s.m.) örtüsünü hafifçe kaldırarak:

– Ne oldu ey Âişe? Bu gün senin günün değildi, diye sormuş.

– Bu Allah’ın lütfudur, dilediğine verir, demiş. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Ehli olursa buyurmuş.”[312]

Sıkıntılı zamanda eşinin yanında olan Efendimiz, bu konuda ona güven verirdi.

Safiyye Annemiz anlatıyor:

“Mahzun olduğum bir gün Allah Resûlü’ne (a.s.m.):

– Ya Resûlallah! Bütün hanımlarının akrabaları var. Başlarına bir şey geldiğinde, sıkıldıklarında onların yanına gidip dertleşiyorlar. Benim hiç kimsem yok. Ben kime sığınayım, dedim. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Sıkıldığın, problemin olduğu zaman bana gel, buyurdu.”[313]

Hız. Safiyye Efendimizi çok sevdiği gibi, onun çocuklarını, torunlarını, sevdiklerini de çok seviyordu. Sürekli kulaklarına taktığı altın halkalar vardı. Bir gün Efendimizin kızı Hız. Fâtıma bir grup hanımla yanına gelmişti. Onu görünce kulaklarındaki altın halkaları çıkardı. Bir kısmını Hız. Fâtıma’ya bir kısmını onunla gelen hanımlara hediye etti.[314]

Allah Resûlü (a.s.m.) ağır hastaydı. Bütün hanımları başına toplanmış, büyük bir üzüntü içinde, çaresizce yanında duruyorlardı. Bir ara Hız. Safiyye’nin dili kalbine tercüman oldu. İçinden gelerek büyük bir samimiyetle:

– Vallahi ya Resûlallah! Çektiğin acı ve sıkıntının, sendeki hastalığın bende olmasını çok isterdim, dedi. Efendimizin hanımları onun sözlerindeki samimiyeti sorgular bir şekilde gözleri ile işaretleştiler. Allah Resûlü (a.s.m.) onları gördü:

– Tövbe edin, buyurdu. Onlar:
– Niçin ya Resûlallah, dediler.
– Onun sözlerinden dolayı gözlerinizle işaretlediğiniz için. Vallahi o doğru söylüyordu, buyurdu.^[315]

Allah Resûlü (a.s.m.) onunla yakından ilgilendiği gibi Hz. Safiyye’de Efendimiz ile ilgilenirdi.

Hz. Safiyye anlatıyor:

“Bir ara Allah Resûlü (a.s.m.) itikâfa girmişti. Bir gece onu ziyaret etmek için yanına gittim. Hâl hatırını sorup bir süre konuştuktan sonra ayrılıp eve gitmek istedim. Ben ayağa kalkınca Allah Resûlü (a.s.m.) de ayağa kalktı. O ara ben Üsâme b. Zeyd’in evinde kalıyordum. Allah Resûlü (a.s.m.) beni yolcu etmek için Mescid-i Nebvî’nin içinde Ümmü Seleme’nin kapısının hizasına kadar geldi. Tam o sırada ensardan iki adam oradan geçiyordu. Bizi görünce hızlandılar. Allah Resûlü (a.s.m.) onlara:

– Bakar mısınız bu eşim Safiyye binti Huyey’dir, buyurdu. Sahâbeler:

– Sübhanallah! Ya Resûlallah! Biz senden mi şüphe edeceğiz, dediler. Allah Resûlü (a.s.m.) onlara:

– Kanın damarlarda dolaşması gibi şeytan insanların içinde dolaşır. Onun kalbinize kötü bir düşünce atmasından korktum, buyurdu.”^[316]

Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlendikten sonra Hayber’den Medine’ye dönen Hz. Safiyye, Efendimizi şöyle anlatıyor:

“Allah Resûlü’nden (a.s.m.) daha ahlaklı birini görmedim. Geceleyin Hayber’den dönerken Allah Resûlü’nün (a.s.m.) terkisine binmişim. Bir süre sonra uykusuzluktan esnemeye, başım bineğin arkasına doğru düşmeye başladı. Allah Resûlü (a.s.m.) uyukladığımı fark edince eli ile beni sıkıca tuttu. Sahâbîlere:

– Ey filan ağır ol, buyurdu. Bana:
– Ey Safiyye binti Huyey, buyurarak Sahba’ya kadar benimle konuştu. Bir ara bana Hayber’de olanlardan dolayı üzgün olduğunu söyleyen Allah Resûlü (a.s.m.):

– Bütün bunlar senin kavmin şöyle şöyle yaptığı için oldu. Baban ölünceye kadar bana en fazla düşmanlık eden Yahudilerden biriydi, buyurdu. Ben:

– Ya Resûlallah! Allah kitabında ‘Kimse kimsenin günahını üstlenmez’ buyurmuyor mu, dedim.”^[317]

Allah Resûlü (a.s.m.) ile dört yıl evli kalan Hz. Safiyye onunla çok mutlu oldu. En sevdiği anlardan biri onunla çok özel durumlar hariç hemen her gün baş başa sohbet etmesiydi.

Hz. Safiyye anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) yanıma geldi:

– Yanında yiyecek bir şey var mı? Karnım çok aç, buyurdu.

– İki müd^[318] un var, dedim.

– Onunla yemek pişir, buyurdu. Unu tencereye koyup istediği gibi pişirince:

– Pişti, ya Resûlallah, dedim. Yemeğe gelince kendine bile yetmeyecek kadar az olduğu hâlde beni yemeğe çağırdı. Elini yemeğe uzattı bir miktar aldı:

– Bismillah, dedi. Sonra:

– Kardeşlerini de çağır, biliyorum ki onlar da benim gibi açlar, buyurdu. Hemen gidip çağırdım. Doyuncaya kadar yedik. Bizden sonra Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer geldi. Onlardan sonra birkaç kişi daha geldi. Hepsi o yemekten yiyip doydu.”^[319]

Annemizin Efendimiz ile geçirdiği en güzel zamanlarından biri şüphesiz bütün hanımların katıldığı Veda Haccı’ydı. Oradaki bir anısını şöyle anlatır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) ile hac yapıyorduk. Bir süre ilerledikten sonra sahâbîlerden biri bineğinden inerek bizim develerimizi sürmeye başladı. Hızlanınca Allah Resûlü (a.s.m.) ona müdahale etti:

– Yavaş ol! Kristal gibi narin ve kırılgan hanımları taşıyorsun, buyurdu.”^[320]

Ehl-i Beyt Okulunda

Ehl-i Beyt okulunun güzide öğrencilerinden biri olan Safiyye Annemiz, Efendimiz ile çok şey yaşadı. Ondan çok şey görüp öğrendi. Hadis nakletme konusunda titiz olduğu için az hadis rivayet etti. Ondan tekrarları ile birlikte 35 tekrarsız 8 hadis nakledildi.^[321]

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefatından sonra öğrenmeye devam etmekle beraber, evi Ehl-i Beyt Akademisi'nin bir bölümü oldu. İslam âleminin dört bir yanından gelen hanımlar bu akademide akıllarını ve gönüllerini aydınlattılar.

Süheyre Hanım anlatıyor:

“Hac yapmak için memleketimizden ayrıldığımızda Medine'ye uğradık. Bilgi almak için Hz. Safiyye'nin yanına gittik. Bize:

– İsterseniz siz sorun, sizi dinleyip cevap verelim. İsterseniz biz soralım siz anlatın, dedi. Ona kadınlar ve eşi ile ilgili pek çok şey sorduk. Ayrıca hayız ve testi içinde yapılan içeceklerle ilgili sorular sorduk.

– Siz Iraklılar testi içinde yapılan içecek hakkında ne kadar çok soru soruyorsunuz. Hurmayı kaynatırsınız sonra iyice sıkarsınız. Sonra işlemiden geçirir bir kaba koyarsınız. Bir süre bekletir, kıvamına geldiğinde içer, eşinize ikram edersiniz, dedi.”^[322]

Medine'de akrabaları olmadığı için diğer annelerimiz gibi yeğenlerini yetiştiremedi. Onun şehir dışından gelerek soru soranların dışında sürekli ilim talep eden öğrencileri vardı. Ebû Kayn'ın kızı Ümmü Abdullah bunlardan biriydi. O öğrencilik hayatını şu sözlerle ifade eder:

“Allah Resûlü'nün (a.s.m.) eşleri içinde en fazla Hz. Safiyye ile samimi oldum. Yanına gittiğimde kabilesi hakkında bilgi verir, onların yaşantılarını ve sözlerini anlatırdı. Evliliğinin nasıl olduğuna kadar pek çok şey anlattı...”^[323]

Efendimiz evlendiğinde hizmetlilerinden Rüzeyne Hatun'a Annemize hizmet etmesini, ona iyi davranmasını tembih etmişti. Bundan sonra Rüzeyne Hatun onun hem can yoldaşı hem Ehl-i Beyt okulunun öğrencisi oldu.^[324]

Yaşama Geçen İlim

Son derece akıllı, ibadete önem veren, hilim sahibi, ihlâslı bir hanımdı. Efendimizden öğrendiklerini en güzel şekilde yerine getirir, iyilikler onun ve onun gibilerin yaşamında hayat bulurdu. İşte hayat bulan güzelliklerden birkaçı:

Hz. Safiyye anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) yanıma geldi. O sırada önümde 4000 tane çekirdek vardı. Onların sayısı ile tesbih çekiyordum. Allah Resûlü (a.s.m.) bana:

- Ey Huyey’in kızı! Bunlar da ne?
- Bunlarla tesbih çekiyorum.
- Ben, sen başını kaldırmadan bunlardan Allah’ı daha fazla tesbih ettim.

– Onu bana da öğret Ya Resûlallah!

– Sübhanallahi, adede mâ hulika min şey’in, buyurdu.”^[325]

Abdullah b. Ubeyd anlatıyor:

“Bir gün bir grup insan Hz. Safiyye’nin evinde toplandılar. Allah’ı zikrettiler, Kur’an okudular, namaz kıldılar. Onları gözleyen Annemiz bir yerde eksik yaptıklarını bildirmek için:

- Secde, Kur’an okuma tamam, peki (Allah için) ağlama nerede, dedi.”^[326]

Şu olay Hz. Safiyye’nin cahiliye kırıntılarından arınarak nebevî mesajı ne kadar güzel içselleştirdiğini, onu hayatının iksiri yaptığını açıkça göstermektedir.

Hz. Ömer’in halife olduğu dönemdi. Hz. Safiyye’nin cariyesi bir sebepten dolayı kızmış olacak ki Hz. Ömer’e giderek onu şikâyet etti.

- Safiyye hâlâ Yahudilerin sebt (cumartesi) gününü seviyor. Yahudilerle irtibat hâlinde, onları görüp gözetiyor, dedi.

Hz. Ömer birini göndererek bu iddialara cevap vermesini rica etti. Annemiz:

- Allah bana sebtin yerine Cuma gününü verdiğiinden beri sebt sevmiyorum. Yahudilere gelince onların içinde akrabalarım var. Bu yüzden onlarla ilgim var, dedi. Hz. Ömer’in gönderdiği adam gidince cariyesini yanına çağırdı:

- Niçin böyle yaptın, diye sordu. O özür dileyerek:
- Şeytana uydum, dedi.
- Gidebilirsin, artık hürsün, diyerek cariyeyi azat etti.”^[327]

Hiz. Osman'ın muhasara altına alındığını duyunca çok üzüldü. Bununla kalmayıp hemen harekete geçti. Hizmetlisi Kinâne anlatıyor:

“Hz. Osman'ın öldürüldüğü zaman on dört yaşındaydım. Hiz. Safiyye olanları haber alınca hemen hevdeçli bir katır hazırlanmasını emretti ve katıra binerek hareket etti. Etrafını çevirerek ona eşlik ettik. Asilere yaklaşınca onlara:

– Müminlerin Emiri'nden intikam almaya kalkışırsanız, onun yanında olurum, dedi. O sırada Eşter geldi. Yanındakilere Annemizi göstererek:

– Bu kim, diye sordu. Onlar:

– Hiz. Safiyye, dediler. Edeb, hayâ ve insanlığını kaybetmiş adam elindeki kırbaç ile Annemizin katırının yüzüne vurdu ve:

– Evine dön, diye uyardı. Annemiz kalmakta ısrar etti. O kabalaşınca Annemiz kızdı:

– Beni geri götürün şu köpek beni rezil etmesin, diye tepki gösterdi. Evine geri döndükten sonra her gün yemek yaparak Hiz. Osman'ın evine sürekli yemek gönderdi.”^[328]

Vefatı

Nezih bir hayat yaşayan Safiyye Annemiz hicretin 50. yılında Medine'de vefat etti. Önceleri Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Hayber arazisinin gelirinden ayrılan gelir ile sonra Hiz. Ömer'in tahsis ettiği yıllık 6.000 dirhem maaşla geçimini sağlayan Annemizin vefat ederken 100.000 dirhemi, bir miktar da arazisi vardı.

Onların üçte birini Yahudi olan yeğenine verilmesini vasiyet etti. Müslümanlar bunu doğru bulmayıp yerine getirmek istemediler. Hiz. Safiyye Hiz. Âişe ile konuşarak ondan yardım istedi. Hiz. Âişe yetkililere haber gönderdi:

– Allah'tan korkun vasiyetini yerine getirin, dedi. Hiz. Âişe'yi dinleyen yöneticiler malın üçte birini yeğenine gönderdiler.^[329]

Hiz. Safiyye vefat ettikten sonra akrabaları onun evini 180.000 dirheme Hiz. Muaviye'ye sattılar.^[330]

[316]
[299]
[305]
[319]
[301]
[312]
[295]
[308]
[327]
[323]
[306]
[324]
[313]
[317]
[302]
[296]
[320]
[328]
[309]
[325]
[307]
[303]
[297]
[318]
[329]
[321]
[310]
[314]
[315]
[304]
[298]
[330]
[311]
[300]
[322]
[326]

Meymune binti Hâris (r.anha)

Mekke'nin önemli ailelerinden biri olan Âmir b. Sasaağullarından Hâris b. Hazn'ın kızıdır. Annesi Hind binti Avf'tır. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) haklarında:

“Meymune, Ümmü Fadl ve Esmâ mümin kız kardeşlerdir” buyurduğu meşhur kız kardeşlerden birisidir. Bunlardan:

Ümmü Fadl, Hz. Abbas'ın,

Esmâ binti Umeys, Hz. Cafer'in,

Selma binti Umeys, Hz. Hamza'nın eşi idi.

Hız. Meymune gençlik çağına gelince önce Mes'ud b. Amr ile evlendi. Bir süre onunla evli kaldıktan sonra ayrıldılar. Daha sonra Ebû Ruhm b. Abduluzza ile evlendi. Onunla evli iken Allah Resûlü (a.s.m.) insanları İslam'a davete başladı. Çok istediği hâlde eşi iman etmedi. Ancak o gizli de olsa kız kardeşleri gibi iman ederek ilk Müslümanlardan oldu.^[331]

Eşinin İslam'dan uzak durması öne çıkmasını engelledi. Müslümanlar Medine'ye hicret edince o da kız kardeşi Ümmü Fadl ile Mekke'de kaldı. Aradan yıllar geçti. Allah Resûlü (a.s.m.) umre yapmak üzere Hudeybiye'ye geldiğinde hicret edemeyip Mekke'de kalan Müslümanlar gibi çok heyecanlandı. Müşriklerin onların umre yapmalarını engellemelerine çok üzüldü.

Uğurlu Evlilik

Bu arada eşinin vefat etmesi Hız. Meymune'nin Mekke'de müşriklerin arasında olmaktan kaynaklanan yalnızlığını iyice artırdı. Kardeşi Ümmü Fadl'ı ziyareti onu biraz olsun rahatlatsa da üzüntüsü her hâlden belliydi. Bu durumu fark eden Hız. Abbas Allah Resûlü'ne (a.s.m.):

– Ya Resûlallah! Meymune binti Hâris dul kaldı. Onunla evlensen olmaz mı, diye bir anlamda rica etti. Allah Resûlü (a.s.m.) teklifini olumlu karşıladı.^[332]

Hudeybiye Anlaşması'ndan sonra yepyeni bir döneme girilmişti. Deyim yerindeyse rüzgâr Müslümanlardan yana esmeye başlamıştı. Bu dönemin çok iyi değerlendirilmesi gerekiyordu. Kalpleri fethetmeden Mekke'yi fethetmenin zor olacağını iyi bilen Allah Resûlü (a.s.m.) onların gönül pencerelerini açmak için vesileler arıyordu. Bunun için kıtlık zamanında Mekkeli fakirlere dağıtılmak üzere yiyecek göndermiş, Ebû Cendel'in baskınlarından bunalan Mekkelilerin ricasını kırmayarak Ebû Cendel'e baskın yapmaması emrini vermişti. Yemame Kralı Yemame b. Üsal'a Mekkelilere koyduğu ambargoyu kaldırması için mektup yazmıştı.

Hz. Abbas'ın teklifi, bu evliliğin Mekkelilerle aralarındaki buzların tamamen değilse de kısmen erimesine vesile olacağını düşündü. Bunun işareti olması da evleneceği hanımın ismini değiştirdi.

Asıl ismi Berre olan Annemizin adını değiştiren Efendimiz, ona günün anlamına uygun olarak uğurlu, bereketli manasına gelen Meymune ismini verdi.^[333]

Meymune Annemiz'in akrabaları Recî'de tuzağa düşürülen İslam davetçilerini asanlardandı. Onların bu hareketleri Müslümanlarla aralarının iyice gerilmesine neden olmuştu. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bu sülaleden biriyle evlenmesi bu büyük sülale ile yakınlaşmaya vesile olacaktı.

Ayetle Taltif Edilen Hanım

Allah Resûlü (a.s.m.) Meymune binti Hâris ile evlenmeye karar verince Ebû Râfi' ile ensardan Ebû Havlî'yi Mekke'ye gönderdi. Oraya gidecek Hz. Meymune'yi onun sorumluluğunu üstlenen Hz. Abbas'tan isteyeceklerdi. Allah Resûlü (a.s.m.) Hudeybiye Anlaşması yapıldığı yıl engellenen umreyi, ertesi yıl yapmak için hazırlanırken onlar Mekke'ye gittiler. Hz. Abbas'ı bularak Efendimiz adına Annemize talip oldular. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kendisine talip olduğunu duyunca çok sevinen Hz. Meymune:

– Ben kendimi Allah Resûlü'ne (a.s.m.) feda ediyorum, ondan mehir istemiyorum, diyerek mutluluğunu dile getirdi. Bu söz ve davranışı, o ve onun gibi kendisini peygambere feda eden hanımları **mümin kadın** sıfatı ile takdir eden ayetle taltif edilmesine vesile oldu:

“... Bir de peygamber kendisi ile istediği takdirde, kendisini peygambere adayan **mümin kadını**, diğer müminlere değil yalnızca sana mahsus olarak (helal kıldık).”^[334]

Ebû Râfi’ ve arkadaşı olumlu cevap alınca bunu Allah Resûlü’ne (a.s.m.) iletmek üzere Mekke’den ayrıldılar. Bir mola esnasında develerini kaybettiler. Günlerce Batn-ı Zabiğ adındaki yerde konaklayıp develerini aradılar. Sonunda develerini bulup yola çıktılar. O sırada Allah Resûlü (a.s.m.) ashâbı ile yola çıkmıştı. Onlarla Kadid denen yerde karşılaştılar. Durumu Allah Resûlü’ne (a.s.m.) bildirerek Meymune Annemiz’in cevabını iletiler. Efendimiz cevabı memnuniyetle karşıladı.^[335]

Efendimiz ashâbı ile Mekke’ye geldikten sonra Hz. Abbas’ın evine gitti. Hz. Meymune’yi Hz. Abbas’tan yeniden istedi. Nikâh kıyıldı. Düğün umreden sonraya bırakıldı. Anlaşma gereği Müslümanlar Mekke’de yalnızca üç gün kalacaklardı. Üç gün dolunca Allah Resûlü (a.s.m.) Huveytib b. Abduluzza gibi Mekkelilerle konuştu:

– Müsaade ederseniz, düğünü Mekke’de sizin aranızda yapayım. Size düğün yemeği ikram edeyim, ricasında bulundu. Ancak o Efendimizin uzattığı dostluk elini havada bıraktı:

– Seninle üç gün sonra Mekke’den ayrılacaksın diye sözleşmedik mi? Çıkıp git! Senin yemeğine ihtiyacımız yok, diyerek çıkıştı. Allah Resûlü (a.s.m.) ashâbına:

– Akşama kadar Mekke’de kimse kalmasın, diye emir buyurdu. Gelini almak üzere Ebû Râfi’yi Mekke’de bıraktı,

– Meymune’yi bize kavuştur, buyurarak ashâbı ile birlikte şehirden çıktı.

Mekkeliler hâlâ sertti. Allah Resûlü (a.s.m.) onlardan fazla bir şey beklemiyor, sadece sevgi tohumları ekiyordu. Meymune Annemiz hazır olunca onu güçlü bir deveye bindirdi. Gelini uğurlamaya gelen akrabalarına veda edip hareket ettiler. Onları gören Mekkelilerin ayak takımı homurdanmaya ve laf atmaya başladı. Ebû Râfi önce söylenenlere aldırmadı ancak sesleri giderek yükselmeye ve saldırmaya başlayınca:

– İstediginizi yapın! Vallahi Yecec vadisinde problem olduğunda hemen müdahale edecek silahlı süvariler bizi bekliyor, sözleriyle onları korkuttu. Adamlar geri çekilince birkaç mil ötede Serif adındaki yerde mola veren Allah Resûlü’ne (a.s.m.) ulaşmak için hızlandı.

Serif'e varınca bir çadır kuruldu. Meymune Annemiz'i bu çadıra indirdi. Allah Resûlü (a.s.m.) Serif'de ashâbını yemeğe davet ederek Annemizin düğününü burada yaptı. [\[336\]](#)

Hız. Peygamberin Son Hanımı

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) evlendiğı son hanım olan Hz. Meymune, Efendimizin vefatına kadar yaklaşık dört yıl evli kaldı. Kız kardeşleri gibi son derece ihlâslı, gayretli ve akıllı bir hanımdı. Dört yılını dolu dolu yaşayarak öğrendi, öğretti ve büyük âlim sahâbîlerin yetişmesine vesile oldu.

Çoğu zaman Efendimizi gözleyerek öğrenen Annemiz, bazen soru sorarak bazen Allah Resûlü'nün (a.s.m.) açıklamalarını dinleyerek fetva verecek kadar ilmi derinliğe sahip oldu.

Aile hayatı ile ilgili gözlemleri ve yaşadıklarından birkaçı:

"Allah Resûlü (a.s.m.) geceleyin yanımda kaldığında odanın bir köşesindeki namazgâhına gider, kendine ait seccadesini sererek namaz kılmaya başlardı. Bir seferinde yine böyle namaz kılariken ben hayızlıydim. Onun hemen yanı başında yatıyordum. Secde ettiğı zaman elbisesi bana dokunuyordu." [\[337\]](#)

"Allah Resûlü (a.s.m.) benim evimden çıkacağı zaman mutlaka göğ'e doğru bakar ve:

– Allahümme innê eûzu bike en edille ve üdille ev ezille ve üzille ev echele ev yüchele ev ezleme ev üzlime.

'Allah'ım! Saptırmaktan ve saptırılmaktan, zelil kılmaktan zelil kılınmaktan, cahilce davranmaktan cahilce davranışlara maruz kalmaktan, zulmetmekten ve zulme uğramaktan sana sığınırım,' diye dua ederdi." [\[338\]](#)

"Allah Resûlü (a.s.m.) gusûl abdesti almak istediğinde ellerini yıkamakla başlardı. Sağ ve sol tarafını yıkadıktan sonra başından aşağı döktüğü su ile bütün vücudunu yıkardı. Sonra namaz abdesti gibi abdest alır, ayaklarını yıkayıp guslettiğı yerden ayrılırdı." [\[339\]](#)

"Allah Resûlü (a.s.m.) hayız olan hanımlarından uzak durmazdı. Ancak onlara yaklaşıp dokunmak istediğinde izar giymelerini isterdi." [\[340\]](#)

“Allah Resûlü (a.s.m.) ile ben cünüp olmuştuk. Ben bir kovada bulunan su ile gusûl abdesti aldım. Kovada bir miktar daha su vardı. Allah Resûlü (a.s.m.) yanıma gelerek kalan su ile gusûl abdesti almak istediğini söyledi. Ben:

– Kovadaki su benden kalmıştı, dedim.

– Gusletmekle arta kalan su pis olmaz, buyurarak gusletti.”[341]

Eşi ile yakından ilgilenen Annemiz üzüntü ve sevinçlerini paylaşmaya çalışırdı.

Hiz. Meymune anlatıyor:

“Bir sabah Allah Resûlü’nün (a.s.m.) üzgün keyifsiz olduğunu gördüm. Önce bir şey söylemedim. Akşamleyin yine öyle görünce:

– Ya Resûlallah! Ne oldu? Niçin bu kadar keyifsizsiniz, diye sordum.

– Cebrâil (a.s.) bana geleceğine söz verdiği zaman mutlaka gelirdi. Bir gün, iki gün, üç gün geçti hâlâ gelmedi, buyurdu.

Ne oldu diye düşünmeye ve araştırmaya başladığımızda sedirin altında bir köpek yavrusu gördük. Allah Resûlü (a.s.m.) onu evden çıkarmamızı emretti. Su döküp Allah Resûlü (a.s.m.) ile köpeğin bulunduğu yeri temizledik. Çok geçmeden Cebrâil (a.s.) yanına geldi. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Geleceğin için bana söz vermiştin. Şimdiye kadar hep sözünde dururdun. Niçin gelmedin?

– Bizim içinde köpek ve resim bulunan eve girmedığımızı bilmiyor musun, dedi.”[342]

Efendimiz ile ilişkisi son derece iyi olan Annemiz zaman zaman Efendimiz ile halk arasında köprü olur, onların sorularını ve sorunlarını Efendimize ulaştırmalarını sağlardı.

Annemiz anlatıyor:

“Veda Haccı’nda Arafat’taydık. İnsanlar Allah Resûlü’nün (a.s.m.) oruç tutup tutmadığı konusunda şüpheyne düştüler. Onların durumunu görünce:

– Sizin için öğrenirim. Şimdi Allah Resûlü’ne (a.s.m.) bir bardak süt gönderirim, eğer oruç değilse mutlaka içer, dedim. Bir bardak süt hazırlayıp vakfede duran Allah Resûlü’ne (a.s.m.) gönderdim. Allah Resûlü (a.s.m.) halkın bakışları arasında sütü içti.”[343]

Yaşama Geçen İlim

Tüm sahâbeler gibi Meymune Annemiz de ilmi hayatı anlamak, Allah ve Resûlü'nün sevgisini ve rızasını kazanmak, daha iyi bir insan olup Allah ve Resûlü'ne bir adım daha yakın olmak için öğreniyordu. Efendimizden cömertliği öğrendikten sonra cariyesini azat etmeye karar verdi. İyilik yapma heyecanı ile Efendimize sormadan cariyesini yanına çağırdı.

– Hürsün, diyerek azat etti. Ertesi gün Efendimize:
– Biliyor musun Ya Resûlallah ben ne yaptım? Falan cariyemi azat ettim, diye haber verdi. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Gerçekten yaptın mı?
– Evet.

İyiliklerin öncelikle yakınlarla yapılmasından hoşlanan Allah Resûlü (a.s.m.):

– Allah kabul etsin! Ama eğer onu dayılarına verseydin daha isabetli olur, sevabın daha fazla olurdu, buyurdu. [\[344\]](#)

Temizliğe önem verirdi. Misvakı sürekli su dolu bir bardakta bulunurdu. İbadet ve işle meşgul olmadığı müsait zamanlarda onu alarak dişlerini fırçalardı. [\[345\]](#)

Sünnete son derece bağlıydı. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) sözlerine gönülden inanırdı.

Abdullah b. Utbe anlatıyor:

“Allah Resûlü'nün (a.s.m.) hanımı Hz. Meymune 800 dirhem borç aldı. Çevresindekiler:

– Borç mu alıyorsun? Ama senin borcu ödeyecek bir gelirin yok ki, diye sebebini sordular.

– Allah Resûlü'nün (a.s.m.): “Kim ödemek niyeti ile borç alırsa Allah ona yardımcı olur” buyurduğunu duydum, dedi. [\[346\]](#)

Allah'ı çokça anar, zikri dilinden düşürmezdi.

Küreyb anlatıyor:

“Bir hac zamanı Abdullah b. Abbas beni Hz. Meymune'nin devesinin yularından tutarak şeytan taşlamaya götürmemi istedi. Şeytan taşlayıncaya kadar bir an olsun zikir dilinden eksik olmadı.” [\[347\]](#)

Hz. Âişe ondan bahsederken:

“İçimizde Allah korkusu en fazla olan, akrabaları ile en çok ilgilenen Meymune’dir” derdi.^[348]

Her zaman ve mekânda hakkın yanında oldu. Yanlış yapanı uyarmaktan çekinmezdi. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) vefatından çok sonraydı. Bir gün yakın akrabalarından biri ziyaretine gitti. Adamın ağzı içki kokuyordu. Ona:

– İçki içtiğin için yetkililere gidip cezayı çekmedikçe bir daha yanıma gelme, diyerek ikaz etti.^[349]

Karşılıklı Sevgi

Allah Resûlü’nün (a.s.m.) pek çok sorumluluğu olduğu hâlde ailesini ihmal etmezdi. Her gün mutlaka onlara zaman ayırır, sohbet eder, güzel sözlerle sevgisini belli ederdi. Arapların hayız olduğu zaman eşlerinden uzak durma, ilgilenme âdetlerini ortadan kaldırarak onlara her zaman yakınlık gösterdi.

Hiz. Meymune anlatıyor:

“Gece elbisemle Allah Resûlü (a.s.m.) ile yatıyordum. O sırada hayız oldum. Korku ile yanından ayrıldım. Gidip hayız elbisemi aldım. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Hayız mı oldun, diye sordu.

– Evet, dedim. Beni yanına çağırdı. Elbisemi değiştirmeme gerek olmadığını bildirdi. Aynı elbise ile onunla yattım.

Bundan sonraları da Allah Resûlü (a.s.m.) hayız olduğum zamanlarda aramızda giyinmiş olduğumuz elbisenin dışında bir şey olmadan benimle yatmaya devam etti.”^[350]

Allah Resûlü (a.s.m.) hayızlı olduklarına aldırış etmeden başını hanımlarının göğsüne koyar böylece Kur’an okurdu. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) seccadesini alır, mescide giderek namaz kılması için yere sererdi.^[351]

Meymune Annemiz’in Efendimizi ne kadar çok sevdiğini ve örnek aldığını açıkça gösteren olaylardan birini Yezid b. Esem anlatıyor:

“Bir gün Medine’de düğün yemeğine davet edildik. Davete gittiğimizde sofraya on üç tane keler^[352] getirdi. Bir kısmımız kelerleri yedik, bir kısmımız caiz değil kaygısı ile yemedik. Sabah olunca

doğruca Abdullah b. Abbas'ın yanına gittim. Yanında birçok kişi vardı. Ona dün ki keler ikramından bahsettim. Oradakilerden bir kısmı:

– Allah Resûlü (a.s.m.) keleri ne helal kıldı ne de haram, dedi. Abdullah b. Abbas:

– Ne kadar yanlış konuşuyorsunuz! Allah Resûlü (a.s.m.) helal ve haramı belirlemek için gönderildi. Bir gün onunla birlikte Hâlîd b. Velîd, Fadl b. Abbas ve bir hanımı bulunduğu bir zamanda Hz. Meymune'nin odasında oturuyorduk. Odaya Hâris b. Necd'in kızı Ümmü Hafid bir sofraya getirdi. Allah Resûlü (a.s.m.) yemeğin ne olduğunu görmeden bir şey yemezdi. Hanımlarından biri kıza:

– Allah Resûlü'ne (a.s.m.) yemekte ne olduğunu söylesene, dedi.
– Sofrada bir miktar ekmek ve keler eti var, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Bu benim yemediğim bir hayvanın etidir. Ama siz yiyebilirsiniz, buyurarak sofraya oturmadı. Hâlîd b. Velîd:

– Bu haram mıdır, diye sordu. Allah Resûlü (a.s.m.):
– Hayır, buyurdu. Hâlîd b. Velîd ve Fadl b. Abbas gelen yemeği yedi ama teyzem;
– Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yemediği yemeği ben de yemem, diyerek keleri yemedi.”^[353]

Efendimizi çok seven Hz. Meymune bazen onu diğer hanımlarından kıskanırdı. Bu anlardan birini şöyle anlatır:

“Bir gece Allah Resûlü (a.s.m.) benim yanımdaydı. Gece yarısı odamdan çıkıp gitti. Bir süre sonra geri döndü. Kapıyı kapadım. Açmamı istediği hâlde:

– Olmaz diye reddettim.
– Allah aşkına aç, deyince,
– Ama sen benim nöbetim olan gecede diğer hanımlarının yanına gidiyorsun?

– Hayır, böyle bir şey yapmadım. Tuvalete gitmek için yanından ayrıldım, buyurdu. O zaman kapıyı açtım.”^[354]

Âlim Bir Hanım

Tekrarsız otuz yedi tekrarları ile birlikte 226 hadis rivayet eden Meymune Annemiz'den pek çok büyük sahâbî hadis nakletmiştir. Bu sayı hadis rivayetinde özellikle hanımlar açısından azımsanmayacak bir sayıdır. Âlim hanım sahâbîlerden olan Hz. Meymune Kur'an ilimlerine de vakıftı. Hz. Meymune anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) ‘Ha mim ayn sin kaf’ı (yani Şûrâ Suresini) okuyordu. Bana:

– Ey Meymune bir an başından sonuna kadar tam olarak hatırlayamadım. Bana ‘ha mim ayn sin kaf’ı okur musun,’ buyurdu. ‘Olur’ diyerek okumaya başladım. Benden sonra Allah Resûlü (a.s.m.) okudu.”[\[355\]](#)

Makrîzî onu fetva veren âlim sahâbîler arasında sayar.[\[356\]](#)

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefatından sonra kendisine sorular sorularak bilgi alınan Hz. Meymune, zaman zaman fetva vermiştir.

Ma'bed b. Abbas anlatıyor:

“Bir hanım hastalanınca ‘Eğer Allah bana şifa verirse Beyt-i Makdis'e gidip orada namaz kılacağım’ diye ahdetti. Hanım bir süre sonra iyileşti. Sözünü yerine getirmek için hemen hazırlıklara başladı. Bu sırada Hz. Meymune durumunu sormak için yanına gitti. Kadın ona verdiği sözden bahsederek ne yapması gerektiğini sordu. Hz. Meymune:

– Otur yol için yaptıklarını ye! Sonra gidip Allah Resûlü'nün (a.s.m.) mescidinde namaz kıl! Bir gün Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına bir adam geldi.

– Ya Resûlallah! Allah sana Mekke'nin fethini nasip ederse Beyt-i Makdis'de namaz kılacağım, dedi. O Mescid-i Nebevî'yi kastederek:

– Burada namaz kılmak daha faziletlidir, buyurdu. Adam sözünü üç kere tekrar etti. Üçüncüsünde Allah Resûlü (a.s.m.):

– Nefsim yedi kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki burada namaz kılmak başka yerde kılınan namazlardan bin kat daha faziletlidir, buyurdu. Ben:

– Ya Resûlallah! Ben de Allah sana Mekke'nin fethini nasip ederse Beyt-i Makdis'de namaz kılacağım diye ahdetmiştim, dedim. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Buna güç yetiremezsin. Rumlar buna engel olurlar. Ben:

– Gizlenerek giderim, dedim.

– Bunu yapamazsın. Onun yerine Mescid-i Aksa’ya senin adına yakılmak üzere yağ gönder. Bu şekilde yaparsan oraya gitmiş gibi olursun, buyurdu.”

Efendimizin tavsiyesini yerine getiren Meymune Annemiz vefat edinceye kadar her yıl meşalelerin yakılması için oraya yağ gönderdi.^[357]

Hiz. Meymune bir gün hizmetlisini bir iş için yeğeni Abdullah b. Abbas’ın evine gönderdi. Hizmetli eve girince hanım ile beyinin yataklarının ayrı olduğunu gördü. Hanıma:

– Yoksa küs müsünüz, diye sordu.

– Hayır, yalnızca hayız oldum. Hayız olduğumda eşim yatağıma gelmiyor, dedi.

Hizmetli geri dönünce durumu Hiz. Meymune’ye anlattı. Annemiz hemen yeğenini yanına çağırdı.

– Allah Resûlü’nün (a.s.m.) sünnetinden yüz mü çeviriyorsun? Allah Resûlü (a.s.m.) hayızlı olduklarında da eşleri ile aynı yatakta aralarına bir şey koymadan yatardı^[358] sözleriyle uyardı.

Hâris b. Nevfel anlatıyor:

“Hz. Muaviye bize ikindi namazı kıldırdıktan sonra yanındakilerden birini Hiz. Meymune’ye gönderdi. Ona ‘İkinci namazı kılındıktan sonra namaz kılınır mı?’ diye sordurdu. Annemiz kılınmayacağını söyledikten sonra insanların niçin bu şekilde yanlış düşündüklerini anlattı.”^[359]

Efendimiz (a.s.m.) ile Anıları

Efendimizin yanında bulunduğu zaman birbirinden güzel pek çok anısı oldu. Bunlardan bir kaçını şöyle anlatıyor:

“Bir yıl kıtlık olmuştu. O sene pek çok Arap köylüsü Medine’ye geldi. Allah Resûlü (a.s.m.) onlardan bir kısmını sahâbîlerin evine gönderdi. Bazılarını ise ellerinden tutarak kendi evine misafir etti. Bir akşam bir adamı alarak eve getirdi. Evde biraz yiyecek, biraz da süt vardı. Arabî sofraya konan bütün yiyeceği yedi. Allah Resûlü’ne (a.s.m.) bir şey bırakmadı. İkinci gece Allah Resûlü (a.s.m.) aynı kişiyi tekrar evine götürdü. Adam o gün de bütün yemeği yedi. Onun bu hâlini görünce üzuldüm:

– Allah'ım! Yediklerini şu adama bereketli kılma! Bütün yemeği yiyor, Allah Resûlü'ne (a.s.m.) bir şey bırakmıyor, dedim. Üçüncü gün yine geldi. Fakat bu kez az bir yemekle doydu. Çok az süt içti. Şaşırdım. Allah Resûlü'ne (a.s.m.):

–Ne oldu ya Resûlallah, diye sordum.

– Müslüman oldu. Kâfir yedi mide ile mümin tek bir mide ile yer, buyurdu.”[360]

Fırsat buldukça Mescid-i Nebevî'ye giderek cemaatle namaz kılardı. Yine bir gün mescide gitmişti. Bundan sonra neler olduğunu Annemiz şöyle anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) erkek ve hanımların safları arasında ayağa kalkarak şöyle buyurdu:

– Ey hanımlar! Şu Habeşlinin ezanını ve kametini duyduğunuz zaman onun söylediği gibi tekrarlayın! Eğer böyle yaparsanız her harf için size bin kere bin (bir milyon) sevap yazılır, buyurdu. Hz. Ömer ayağa kalkarak:

– Kadınlar için böyle bir sevap var, peki bize ne var, diye sordu. Allah Resûlü (a.s.m.):

– İki misli ey Ömer, buyurdu. Sonra hanımlara döndü:

– Bir hanım eşine itaat eder, haklarını yerine getirir, iyiliklerini hatırlar, namus ve malına ihanet etmezse şehitlerle arasında yalnızca bir derece kalır. Eğer eşi güzel ahlaklı ise Cennette onun eşi olur. Değil ise Allah Cennette onu şehitlerden biri ile evlendirir.”[361]

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) mucizesine şahit olan Annemiz bunu şöyle anlatır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) bende kaldığı gece yatıp uyudu. Bir süre sonra uyandı. Namaz için abdest aldı. Abdest aldığı sırada üç kez:

– Lebbeyk, Emrine amadeyim Allah'ım, dedi. Sonra üç kez:

– Yardım olundum, dedi. Namaz bitince:

– Anam-babam sana feda olsun ya Resûlallah! Üç kere emrine amadeyim, üç kere yardım olundum dediniz. Sanki biri ile konuşur gibiydin. Yanında biri var mıydı, diye sordum.

Allah Resûlü (a.s.m.) ona Mekkelilerin anlaşmayı bozduğunu anlattı. Kimsenin bilmediği bu olay daha sonra ortaya çıktı. Olayların devamında Mekke fethedildi.”[362]

Ehl-i Beyt Okulunda Yetişenler

Asr-ı Saadette ve sonrasında Ehl-i Beyt'in yaşadığı evler, büyük âlimlerin yetiştiği nadide bir okuldu. Annelerimizin odalarının her biri bu okulun birer şubesi idi.

Hız. Meymune'nin odası bu okulun en aktif şubelerindendi. Burada pek çok sahâbî Allah Resûlü'nden (a.s.m.) ders aldı. Onu gözledi, sorular sordu, olaylara şahit oldu.

Efendimizin vefatından sonra da Ehl-i Beyt okulunun parçası olmaya devam etti. Hız. Meymune vefat edinceye kadar Allah'ı, Resûlü'nü ve İslam'ı anlattı. Dünyanın dört bir yanından gelen Müslümanlar ona soru sorarak İslam'ı öğrendiler. Burada yetişenler genelde Hız. Meymune'nin kız kardeşlerinin çocuklarıydı. Onların en önemlileri:

Abdullah b. Abbas, Yezid b. Esem, Abdurrahman b. Saib'dir.

Bunların Allah Resûlü (a.s.m.) ve Annemiz ile pek çok güzel anıları oldu. Bu anıları bizzat kendileri uzun uzadıya anlatırlar. Onlardan bir kaçı:

Abdullah b. Abbas anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) babama bir deve hediye etmişti. Babam deveyi küçük buldu. Onu benimle Efendimize geri gönderdi. Bana:

– Oğlum! Bunu Allah Resûlü'ne (a.s.m.) götür. Ona: ‘Biz çalışan kişileriz. Eğer yanında daha büyük bir deve varsa onu bize göndersin,’ dediğimi söyle, dedi. Deveyi alıp yola koyuldum. Eve vardığımda Allah Resûlü (a.s.m.) o sırada Mescid-i Nebevî'de idi. Deveyi bağlayıp Mescid'e gittim. Efendimiz sahâbîleri ile oturuyordu. Konuşmaya fırsat olmadan akşam ezanı okundu. Kalkıp namaz kıldık. Allah Resûlü (a.s.m.) akşam namazından sonra mescitten çıkmayıp yatsıya kadar namaz kılmaya devam etti. Namazdan sonra sahâbîlerden ayrılarak evine yöneldi. Ben de ardından gittim. Ayak sesimi duyunca:

- Kimsin, diyerek bana döndü.
- Abbas'ın oğluyum.

– Amcamın oğlu? Merhaba Resûlullah'ın amcasının oğlu! Niçin geldin?

– Babam şu sebeple beni buraya gönderdi.

– Bu saatte mi?

– Daha erken geldim, ancak yanınıza gelemedim.

– Getirdiğin deveyi, zekât develerinin bulunduğu yere bırak.

– Olur, diyerek deveyi emrettiği yere götürdüm.

– Artık geç oldu. Bu geceyi teyzenin yanında geçirmeye ne dersin, diye sorunca hiç düşünmeden büyük bir sevinçle:

– Olur, dedim. Yanından ayrılarak eve gittim. Teyzem bana akşam yemeği hazırladı. Yemekten sonra yatmam için bir örtüyü dörde katlayıp yere serdi. Yatağım hazırды. Ancak yastık yoktu. Teyzeme,

– Başımı sizin yastığınızın bir köşesine koyup yatarım, dedim. Yatarken dediğim gibi başımı onların yastığına koydum. Uyumamaya çalışıyor:

– Gece uyumayıp Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ne kadar namaz kıldığını saymalıyım, diye içimden geçiriyordum. Gecenin bir kısmı geçtikten sonra Allah Resûlü (a.s.m.) hücre-i saadetlerine teşrif buyurdular. O sırada ben uzanmış yatıyordum. Eşine:

– Ey Meymune, diye seslendi. Teyzem:

– Buyur, dedi. (Oda karanlık olduğu için) Efendimiz:

– Kız kardeşinin oğlu geldi mi?

– Evet işte burada!

– Yanında bir şey var mıydı? Ona bir şey verdin mi?

– Verdim.

Bundan sonra teyzemin üzerindeki örtünün ucundan tuttu. Onu üzerine örtüp yanına yattı. Örtü her ikisinin üzerini de kaplıyordu. Allah Resûlü (a.s.m.) başını yastığa koyduktan bir süre sonra uyumaya başladı. Uyku sesini duyuyordum. İçimden:

– Ayık değil, uyudu. Gece namaz kılmadı, diye geçiriyordum. Gecenin üçte biri geçince Allah Resûlü (a.s.m.) kalkıp misvakını aldı, dişlerini fırçaladı. Yataktan misvakın dişlerine sürerken çıkardığı sesi duyuyordum. Bu sırada 'Şüphesiz ki göklerin ve yerin yaratılışında, gece gündüzün birbiri ardından gelmesinde, insanlara fayda veren şeylerle yüklü olarak denizde seyreden gemilerde, Allah'ın gökten indirip de ölü toprağı canlandırdığı suda... birçok delil vardır'[\[363\]](#) ayetlerini okuyordu.

Misvakı bir kenara koyduktan sonra asılı olan su kırbasına yöneldi. Askısını çözdü. Hemen yerimden kalkıp abdest suyunu dökmek istedim. Ancak yanlış bir şey yapmaktan korkarak bu düşünceden vazgeçtim. Abdest aldıktan sonra mescide gitti. Dört rekât namaz kıldı. Her rekâtta 50 ayet uzunluğunda Kur'an okudu. Rükû ve secdede uzun süre durarak namazını tamamladı. Namazdan sonra yatağa döndü, yatıp uyudu. Bir süre sonra uyumaya başladı. Uyku sesini duyuyordum. Yine içimden:

– Uyudu. Artık sabaha kadar kalkıp namaz kılmaz, diye geçiriyordum. Gece yarısı olunca yeniden kalktı, önceki gibi dişlerini fırçaladı. Abdest alarak mescide gitti. Yine aynı uzunlukta dört rekât namaz kıldı. Namazdan sonra tekrar yatıp uyudu. Ben yine içimden:

– Uyudu. Artık sabaha kadar kalkıp namaz kılmaz, diye geçiriyordum. Gecenin altıda biri ya da daha azı kalmıştı ki Allah Resûlü (a.s.m.) bir daha kalktı. Yine dişlerini fırçaladı. Abdest alıp mescide gitti. Namaza başlayınca Fatiha'dan sonra 'Sebbihisme rabbike'l a'lâ' Suresini okudu. Rükû secde yaptı. İkinci rekâtta Fatiha'dan sonra Kafirûn Suresi'ni okudu. Rükû secdeden sonra üçüncü rekâtta İhlâs Suresi'ni okudu, Kunut dualarından sonra rükû secde yaptı. Namazı bittikten sonra fecir vakti oluncaya kadar bir miktar oturdu. Fecir doğunca bana seslendi.

– Emrine amadeyim buyur ya Resûlallah, diyerek yerimden fırladım.

– Kalk! Vallahi zaten uyumuyordun, buyurdu.

Kalkıp abdest aldım. Arkasında namaza durdum. Birinci rekâtta Fatiha'dan sonra İhlâs Suresi'ni, ikinci rekâtta ise Kafirûn Suresi'ni okudu. Namazdan sonra Allah'ı övgü ile anmaya başladı. Övgüsünü şu dua ile tamamladı:

'Allah'ım! Kalbimde bir nur kıl! Kulağımda bir nur kıl! Gözümde bir nur kıl! Sağımda, solumda, ön ve arka tarafımda benim için bir nur kıl! Nurumu artır, nurumu artır!'"[364]

Efendimizin hücre-i saadetlerinde geçirdiği bir başka gece onun için eşsiz bir lütfâ vesile oldu. O gece yine teyzesinin odasındaydı. Efendimizin gece namaza kalkacağını bildiği için abdest suyunu hazırladı. Allah Resûlü (a.s.m.) gece namazına kalktığında suyu hazır görünce:

– Abdest suyunu kim hazırladı, diye sordu. Teyzem:

– Kız kardeşimin oğlu, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) elini omzuma koyarak beni sevdi ve

– Allah'ım! Onu dinde anlayışlı kıl! Ona tevili öğret, diye dua buyurdu. [365]

Abdullah Allah Resûlü (a.s.m.) ile geçirdiği bir başka geceyi ise şöyle anlatır:

“Bir gece Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanında yatıyordum. Bir süre uyuduktan sonra kalktı. Su kırbasının yanına gitti. Abdest aldıktan sonra biraz su içti. Kendi kendime dedim ki:

– Vallahi Allah Resûlü (a.s.m.) ne yaptı ise ben de kalkıp aynısını yapacağım. Kalkıp abdest aldım, onun gibi su içtim. Sonra namaz kılmak için arkasına geçtim. Bana sağ tarafında hizasına geçmem için işaret etti. Ama ben geçmedim. Namaz bittikten sonra:

– Dediğim gibi yapmanı engelleyen neydi? Niçin hizama gelmedin, diye sordu.

– Ya Resûlallah! Sen benim gözümde çok değerlisin, seninle aynı hizada bulunmayacağım kadar büyük birisin, dedim.

– Allah'ım ona hikmeti öğret, diye dua buyurdu.” [366]

Yezid b. Esem anlatıyor:

Bir gün teyzem Hz. Meymune'nin yanına gittim. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) namazgâhına varıp orada namaz kılmaya başladım. Ben namazda iken Allah Resûlü (a.s.m.) içeri girdi. Teyzem benim orda olmamdan dolayı çok utandı:

– Ya Resûlallah! Şu çocuğa bakar mısın ne kadar gösteriş yapıyor, diyerek ortamı yumuşatmaya çalıştı. Efendimiz:

– Çocuğu bırak! İyi bir şeyi yaparak gösteriş yapmak, kötülük yaparak gösteriş yapmaktan daha iyidir, buyurdu.

Biraz yaramaz bir çocuktum. Bir gün iki çocuk ile kavga ettim. Beni döveceklerini anlayınca teyzem Hz. Meymune'nin evine kaçtım. Hemen gidip namazgâhta namaz kılmaya başladım. Hz. Meymune'nin yanında hanımlar vardı. Beni görünce:

– Şu yaramaza baksana ne yapıyor, dediler. Hz. Meymune:

– Onu kendi hâline bırakın iyilikler âdetlerle başlar, dedi. [367]

Berze Hatun'un oğlu olan Yezid b. Esem genelde Suffe'de kalır, bazen geceyi teyzesinin yanında geçirirdi. Bu gecelerden birini şöyle anlatır:

“Bir gece teyzem Hz. Meymune'de kaldım. Gece olunca sahura kalktık. Fecir olduğunu sandım. Korkarak teyzeme haber verdim. Teyzem:

– Daha vakit var, yaklaş yiyip iç, dedi.”[\[368\]](#)

Ziyad b. Abdullah anlatıyor:

“Hilaloğulları ile birlikte Medine'ye Allah Resûlü'ne (a.s.m.) biat etmeye gelmiştim. Şehre girince doğruca teyzem Hz. Meymune'nin yanına gittim. Evde iken Allah Resûlü (a.s.m.) geldi. Beni tanıımıyordu. Evde yabancı bir erkek görünce bundan rahatsız oldu, geri döndü. Hz. Meymune hemen müdahale etti:

– Ya Resûlallah! O benim kız kardeşimin oğludur, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) içeri girip bana:

– Hoş geldin, dedi. Fazla durmadı. Namaz için camiye gitti. Ben de onunla birlikte gittim. Öğlen namazıydı. Namazdan sonra beni yanına çağırdı. Elini başıma koyup okşadı. Sonra burnuma dokundu.”

Ziyad ile birlikte Medine'ye gidenler der ki:

Allah Resûlü (a.s.m.) yüzünü okşadıktan sonra Ziyad'ın yüzünden bereket eksik olmadı.”[\[369\]](#)

Abdurrahman b. Saib anlatıyor:

Bir gün teyzem bana:

– Yeğenim! Sana Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bana öğrettiği duayı öğreteyim mi, diye sordu.

– Evet, dedim. Şu duayı öğretti:

“Bismillahi ürkike vallahi yeşfike min külli dâin fike. İzhebi'l-be'se Rabbe'n-nas. Veşfi ente'ş-Şâfi. Lâ şifâe illa ente.”[\[370\]](#)

Seferlerde

Allah Resûlü (a.s.m.) ile Hayber Savaşı'na, Mekke'nin Fethi'ne ve Veda Haccı'na katıldı. Onunla birlikte hac yaptı. Arafat'ta Efendimizi rahat ettirmeye çalıştı. Mekke'nin Fethi'nde iken güzel bir anısı oldu:

Hiz. Hamza'yı şehit etmek için Vahşi'yi kiralayan Hind binti Utbe, iman ile şereflendikten sonra İslam'a samimiyetle bağlandı. Efendimize biat ettikten sonra evine giden Hind, hizmetlisine koyunların arasından iki oğlak getirmesini söyledi. Onları kestirerek kızarttırdı. Sonra da hizmetçisiyle Allah Resûlü'ne (a.s.m.) gönderdi. Kızarmış et gittiğinde Allah Resûlü (a.s.m.) eşlerinden Ümmü Seleme ve Meymune Annemiz ile Abdumuttaliboğullarından bir grup hanımla birlikte oturuyordu. Hizmetli Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bulunduğu çadırın yanına gitti. Selam vererek içeri girmek için izin istedi. İzin verilince huzur-u saadete girdi:

– Hanımım bu hediye size gönderdi. O sizden özür dileyerek; “Bu sene koyunlarımız az doğurdu, bunun için ancak bu kadar gönderebildim” dedi. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Allah koyunlarınızı size mübarek etsin. Doğumlarını çoğaltsın, sözleriyle dua buyurdu. Hizmetli götürdüğü hediye bırakıldıktan sonra Hind binti Utbe'nin yanına dönerek Allah Resûlü'nün (a.s.m.) onun için yaptığı duayı bildirdi. [\[371\]](#)

Vefatı

Vefat ettiği yıl hac vazifesini ifa için Mekke'ye gitmişti. Yeğeni Yezid'in bildirdiğine göre haccını yapıp ihramdan çıkmıştı. O sırada hastalandı. Ağırlaşıncı çevresindekilere:

– Beni Mekke'den çıkarın! Burada ölmek istemiyorum. Çünkü Allah Resûlü (a.s.m.) bana Mekke'de ölmeyeceğimi bildirdi, dedi.

Annemiz ile Mekke'den çıktılar. Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlendiği Serif'e geldiler. Burada daha önce Efendimiz ile evlendiği ağacın altında vefat etti.

Hiz. Meymune hicretin 63. yılında 81 ya da 83 yaşında vefat edince Yezid b. Esem ridasını çıkarıp kabrine serdi. Yezid, Abdullah b.

Abbas ve Hâlid b. Velîd'in oğlu Abdurrahman, Abdullah b. Şeddad ve Abdullah b. Havlânî kabrine inerek son yolculuğuna uğurladı. [\[372\]](#)

* * *

[352]
[334]
[363]
[345]
[359]
[338]
[349]
[366]
[370]
[355]
[362]
[342]
[346]
[331]
[335]
[350]
[358]
[369]
[339]
[343]
[372]
[354]
[365]
[336]
[347]
[332]
[361]
[357]
[351]
[368]
[353]
[340]

[344]

[371]

[333]

[360]

[364]

[348]

[367]

[337]

[341]

[356]

Mariye binti Şemun (r.anha)

Hız. Mariye yukarı Mısır'da Nil Nehri'nin doğu kısmında Hafn köyünde dünyaya geldi. Babası Şemun adında Mısırlı bir Kıptî, annesi ise Rum asıllı bir Hıristiyan'dı. Hayatları gençlik yıllarına kadar bu köyde geçti. Genç kırlık çağına geldiğinde kendini kız kardeşi Sirin ile birlikte İskenderiye Kralı'nın sarayındaki cariyeler arasında buldu.

Allah Resûlü (a.s.m.) Hudeybiye Anlaşması'ndan sonra hicretin altıncı yılının sonlarına doğru birçok kral, din adamı ve kabile reisine mektup göndererek onları İslam'a davet etti. Bu elçilerden biri olan Hatib b. Belta İskenderiye'ye gitti. Hükümdar onu çok iyi karşıladı. Geri dönerken Allah Resûlü'nün (a.s.m.) mektubuna cevap yazdı. Efendimize bin miskal altın, yirmi tane yumuşak kumaştan yapılmış elbise, Mariye ve Sirin isminde iki cariyeye, Mabur isminde yaşlı bir köle, Yafur isimli bir merkep, Düldül isimli beyaz bir katır ve güzel cam bir bardak hediye etti.^[373]

Hatib b. Belta konuşmaları ile insanları etkileyen, muhatabını kolayca ikna eden birisiydi. İskenderiye'den Medine'ye dönüş sırasında Hız. Mariye ve kız kardeşine İslam'ı anlattı. Anlatılanlardan etkilenen hanımların ikisi de Müslüman oldular. Mabur adındaki yaşlı köle ise hemen Müslüman olmayıp Medine'de Allah Resûlü'nü (a.s.m.) ve Müslümanları görünce iman etti.^[374]

Hatib b. Belta Medine'ye dönünce mektubu ve hediyeleri Allah Resûlü'ne (a.s.m.) takdim etti. Allah Resûlü (a.s.m.) Mısır Kıptilerinden olan cariyeleri Ümmü Süleym'in evinde konuk etti. Daha sonra Sirin'i şair sahâbelerden Hasan b. Sâbit'e verip kardeşi Hız. Mariye'yi yanında bıraktı.

Hız. Âişe o günleri şöyle anlatır:

"Kendime rakip gördüklerim içinde en fazla Mariye'yi önemsedim. O Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ziyadesi ile hoşlandığı çok güzel bir hanımdı. Allah Resûlü (a.s.m.) onu Numan b. Bişr'in evlerinden birine yerleştirdi. O bizim cariyemizdi. Allah Resûlü (a.s.m.) fırsat buldukça yanına giderdi. Hanımlar olarak buna tepki gösterince Allah

Resûlû (a.s.m.) daha sonra onu Medine'nin üst taraflarında Avâli denen yerde Nadiroğullarından kalan hurma bahçesinin içindeki bir eve yerleştirdi. Ona burada oturup hurma bahçesi ile ilgilenmesini söyledi. Ancak Allah Resûlû (a.s.m.) onun yanına gidip gelmeye devam etti. Mariye'nin yanına gidip gelmesi biz hanımlarına çok ağır geldi.”[\[375\]](#)

İftiraya Uğruyor

İskenderiye kralı hediyeler arasında Mabur adında yaşlı bir köle göndermişti. Hadım ağası olan Mabur, erkekliğı olmayan birisiydi. İskenderiye’de olduğı gibi Medine’de de Hz. Mariye’ye hizmet ediyor, odun ve su taşıyarak ev işlerinde yardımcı oluyordu. Bunun için zaman zaman yanına gidip geliyordu. Onun Hz. Mariye’nin yanına gidip geldiğini gören münafıklar, Hz. Âişe’ye yaptıkları gibi ona da iftira attılar.

Dedikoduları duyan Allah Resûlû (a.s.m.) hemen olaya müdahale etti. Hz. Ali’ye:

– Onu alıp götür. Konuşulanların doğru olup olmadığını öğren! Doğruysa cezalandır, buyurdu. Hz. Ali onu konuşturmak için kimsenin olmadığı bir yere götürdü. Hz. Ali ile baş başa kalan Mabur hakkında yapılan dedikoduları öğrenince erkekliğinin olmadığını söyleyerek bunu uygun bir şekilde Hz. Ali’ye ispat etti. Hz. Ali geri dönerek durumu Allah Resûlû’ne (a.s.m.) bildirdi. Aldığı cevaba çok sevinen Efendimiz:

– Ailemi temize çıkaran Allah’a hamdolsun, diyerek Rabb’ine hamd etti.[\[376\]](#)

Anne Oluyor

Hz. Mariye Medine’ye geldikten birkaç ay sonra hamile kaldı. Doğum günleri yaklaşınca Allah Resûlû (a.s.m.) azat ettiğı hizmetlilerinden Ebû Râfi’nin eşi Selma Hatun’a Hz. Mariye ile ilgilenmesini söyledi. Bir sabah Allah Resûlû (a.s.m.) ashâbına:

– Bu gece bir çocuğum oldu. Ona atam İbrahim'in ismini verdim, buyurdu.

Efendimizin buyurduğu gibi o gece sabaha yakın Hz. Mariye sancılanmaya başladı. Ona ebelik yapan Selma Hatun hicretin sekizinci yılı Zilhicce ayında ona doğum yaptırdı. Efendimizin tatlı, beyaz, nur topu gibi bir erkek çocuğu dünyaya geldi. Doğum işlemleri bitince Selma Hatun, evden dışarı çıkıp eşi Ebû Râfi'nin yanına gitti.

– Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bir oğlu oldu, diyerek ona dünyanın en güzel haberini verdi. Oradan ayrılan Ebû Râfi soluk soluğa Efendimizin yanına koştu.

– Ya Resûlallah! Müjde bir oğlunuz oldu, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) aldığı habere çok sevindi. Müjdeyi getiren Ebû Râfi'ye bir köle hediye etti. Hz. Mariye'yi ziyaret ederek oğlunu kucağına aldı, sevdi.

– Bir cariye efendisini doğurduğunda hür olur, buyurarak onu kölelikten azat etti. Çocuk doğduktan bir süre sonra can dostu Cebrâil (a.s.), Efendimizin yanına gelip onu kutladı.

– Es-selamu aleyke ey İbrahim'in babası, selamını vererek bir anlamda ismini ne koyması gerektiğine işaret etti.

Hz. Mariye çok sevinçliydi. Dünyalar sanki onun olmuştu. Oğlunun doğumunun yedinci günüydü. Allah Resûlü (a.s.m.) Ebû Hind'e oğlunun saçını tıraş etmesini emretti. Saçın ağırlığınca gümüş parayı fakirlere sadaka olarak dağıttı. Saçı uygun bir yerde toprağa gömdü. Sonra akika kurbanı olarak iki koç kestirip dağıttı. Ona İbrahim adını verdi.^[377]

Hz. İbrahim Sütanneye Veriliyor

Araplarda çocuğun sütanneye verilmesi âdetti. Bunu bilen Medineli hanımlar akika kurbanı kesilince küçük İbrahim'in sütanneye verileceğini düşünüyorlardı. Allah Resûlü'ne (a.s.m.) olan sevgilerinden dolayı o sıralarda doğum yapmış hanımlar İbrahim'in sütanesi olmak için birbirleriyle yarışa girdiler. Bu yarışta ön saflarda olan Havle binti Münzîr yani Ümmü Bürde Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kapısını çalmakta erken davrananlardandı.

– Ya Resûlallah! Müsaade buyurursan İbrahim’i oğlumla birlikte ben emzireyim, diye ricada bulundu. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Olur, buyurarak oğlu İbrahim’i süt emmesi için ona verdi.

Neccaroğullarının Adiyoğulları oymağından olan Havle Hatun ve eşi Ebû Bürde (Ebu Sayf) Efendimizin oğlu İbrahim’e gözleri gibi baktılar. Hz. Mariye oğlunu istediği zaman gidip görüyor hasret gideriyordu.

Allah Resûlü’nün (a.s.m.) Kuf adındaki yerde birkaç koyunu, Zülceder’de de birkaç devesi vardı. Hizmetlileri her gün sağdıkları sütten bir miktarını Efendimize getirirlerdi. Oğlu İbrahim doğunca kendine gelen bu sütten bir miktarını ona göndermeye başladı.

Küçük İbrahim’in sütannesini unutmayan Allah Resûlü (a.s.m.) ona bir hurma bahçesi tahsis etti. Efendimiz her fırsatta sütanneye ikramda bulunurdu.

Efendimiz Oğlu İbrahim’i Ziyarete Gidiyor

Ebû Bürde evlerinin hemen yanındaki dükkânında demircilik yaparak geçimini sağlardı. Efendimiz küçük İbrahim doğduktan sonra sık sık bu demirci dükkânına gidip gelmeye başladı. Ebû Bürde’nin dükkânına gelen Efendimiz, İbrahim’i getirmelerini ister, oğlu gelince onu kucağına alır bağrına basar, öpüp koklardı. Bir süre sevdikten sonra sütannesine geri gönderirdi.

Bu ziyaretlerden birini Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) oğlu İbrahim’i görmeye gitti. Onun peşinden gittim. Ebû Sayf’ın dükkânına yaklaştık. Ebû Sayf demircilik yapıyordu. Oraya vardığımızda körüğüne asılıp duruyordu. Bütün dükkânı duman kaplamıştı. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) önünden koşup dükkâna gittim.

– Ey Ebû Sayf! Biraz işe ara ver, Allah Resûlü (a.s.m.) geliyor, dedim. İş bırakan Ebû Sayf Efendimizi karşıladı. Allah Resûlü (a.s.m.) dükkâna gelince oğlunu kendisine getirmesini söyledi. İbrahim gelince onu kucağına aldı, bağrına bastı, sevdi, öpüp kokladı. Bir süre ona güzel tatlı şeyler söyledi.

Ailesine karşı Allah Resûlü (a.s.m.) kadar merhametli olan birini görmedim. Sık sık sütannedeki oğlunu ziyarete giderdi. Ben de onunla birlikte giderdim. Çocuğunu kucağına alır, öper, okşayıp sever, sonra geri dönerdi.”[378]

Bazen Allah Resûlü (a.s.m.) çocuğundan ayıramaz onu alıp evine götürürdü. O anlardan birini Hz. Âişe şöyle anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) oğlu İbrahim’i alıp eve getirmişti. Bana:

- Şuna bak! Nasıl da bana benziyor değil mi, dedi.
- Ben sana benzetemedim, dedim.
- Beyazlığı, etinin dolgunluğu da benzemiyor mu, diye sordu.
- Kim deve sütü ile beslense beyaz ve etine dolgun olur, dedim.”

Acı Gün

Küçük İbrahim’in doğumunun üzerinden henüz 16-18 ay geçmişti. Bir gün Mescid-i Nebevî’de otururken İbrahim’in hastalandığı haberi geldi. Allah Resûlü (a.s.m.) yanında bulunan Abdurrahman b. Avf’ın elini tutarak birkaç sahâbî ile birlikte oğlu İbrahim’i görmeye gitti. Eve gidip oğlunu kucağına alınca küçük İbrahim’in çok hasta hatta ölmek üzere olduğunu gördü. Büyük bir şefkatle oğlunu bağrına bastı. İbrahim bu hâlde babasının kucağında ruhunu teslim etti. Bu sırada gözlerinden yaşlar akan, sessizce ağlayan Efendimiz, bir taraftan da oğlu ile konuşuyordu:

“Allah’ın takdir ettiği konuda senin için bir şey yapamam.

Ey İbrahim! Eğer ölüm herkesi içine alan Allah’ın takdiri olmasaydı ve önden giden arkadan gelene kavuşmayacak olsaydı senin için daha çok üzüldüm.

Ey İbrahim! Senin ölümün bizi çok üzdü. Gözler yaş döker, kalp hüzünlenir. Ancak bu hâlde bile Rabb’imizin hoşuna gitmeyecek bir söz söylemeyiz” buyurarak küçük İbrahim’e içini döktü.

Efendimizi bu hâlde gören Abdurrahman b. Avf şaşkıındı.

– Ya Resûlallah! Siz insanlara ağlamayı yasaklamadınız mı? Müslümanlar sizi bu şekilde ağlarken görürse onlarda ağlarlar, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Bu rahmetten kaynaklanıyor. Merhamet etmeyene merhamet olunmaz. Biz insanların bağırip çağırarak dövünerek ağlamasını yasakladık, buyurdu.

İbrahim’in ölmek üzere olduğunu haber alan annesi Hz. Mariye kız kardeşi Sirin ile birlikte oğlunun bulunduğu yere geldi. İbrahim o sırada henüz hayatta idi. Efendimizin kucağında acılar içinde kıvranıyordu. Yavrusunu o hâlde görünce yüreği parçalandı, ağlamaya başladı. O anı yanında bulunan kardeşi Sirin Hatun şöyle anlatıyor:

“İbrahim ölmek üzere iken kız kardeşim ile birlikte yanına gittik. İkimizde sesli bir şekilde ağlıyorduk. Allah Resûlü (a.s.m.) bizi gördüğü hâlde bu şekilde ağlamamızı yasaklamadı. İbrahim ölünce bağıra çağıra ağlamamızı istemedi. Yalnızca sessizce ağlamamıza izin verdi...”

Biricik yavrusunu kaybeden Hz. Mariye’nin gözyaşı bir türlü dinmiyordu. Ağlayarak kabristana gitti. Son yolculuğunda oğlunun yakınında oldu. [\[379\]](#)

Yaşasaydı Peygamber Olacaktı

On altı-on sekiz aylık olan Hz. İbrahim henüz süt emmesini tamamlamamıştı. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Cennette onu emzirecek bir sütanne olacak. Burada yarım kalan süt emmesini cennette tamamlayacak, buyurdu. [\[380\]](#)

Bir başka hadiste Efendimiz oğluna dua ederek:

– Allah ona rahmet etsin, yaşasaydı siddık ve nebi olacaktı. Ancak benden sonra peygamber gelmeyecektir, buyurdu.

Vefat ettikten bir süre sonra cenaze işlemleri başladı. Hz. Abbas’ın oğlu Fadl, İbrahim’i yıkarken Hz. Abbas ve Allah Resûlü (a.s.m.) bir tarafta otururdular. Fadl cenazeyi yıkadıktan sonra kefenlemeye başladı. Allah Resûlü (a.s.m.) amcasının oğluna:

– Kefenlemeden önce bakayım, buyurdu. Kalktı ciğerparesine son bir kez baktı. Kefenleme işi bittikten sonra sütannesesi Havle binti Münzîr’in evinde bulunan küçük sedirin üzerine kondu. Sahâbîler toplanınca İbrahim’in cenaze namazını Allah Resûlü (a.s.m.) kıldırdı. Namazdan sonra sahâbîler:

– Ya Resûlallah! Nereye defnedelim, diye sordular.
– Bakî’ Kabristanı’na, Osman b. Maz’un’un yanına defnedin, buyurdu. Akil’in evinin yakınında mezar kazıldıktan sonra cenaze buraya götürüldü. İbrahim’i yerine koymak için Fadl ile Üsâme b. Zeyd kabre girdiler. Oğlu mezara konurken Allah Resûlü (a.s.m.) kabrin başında için için ağlıyordu.

İbrahim mezara konunca Allah Resûlü (a.s.m.) lahitte bir açıklık gördü. Boşluğu kapaması için toprak atanlara bir kerpiç verdi ve:

– Açığın kapatılması fayda ya da zarar vermez ancak, cenaze sahibinin gönlünü hoş eder, buyurdu. Toprak atılıp bitti. Allah Resûlü (a.s.m.) kabrin üzerinde kaya parçaları gördü. Eli ile taşları ayıklayıp kabri düzeltti. Ashâbına:

– Sizden biri herhangi bir iş yaptığında onu güzel bir şekilde yapsın. Bu şekilde yapılması cenaze sahibini teselli eder, buyurdu.

Defin işi bittikten sonra Allah Resûlü (a.s.m.) mezarın yerinin belli olması için bir taş alınıp kabrin başına konulmasını emretti. Sonra su alıp küçük İbrahim’in mezarını kendi elleri ile suladı. Daha sonra oğluna seslenen Efendimiz:

“Ey oğlum! Rabb’im Allah,
Peygamberim babam,
Dinim İslam de, buyurdu.”

Onu duyan sahâbîler gözyaşına boğuldular. Hz. Ömer sesli olarak ağlıyordu. Allah Resûlü (a.s.m.) dönüp ona ve ashâbına baktı:

– Niçin ağlıyorsun ey Ömer, diye sordu.

– Ya Resûlallah! Buradaki senin çocuğun, henüz buluğa erişmemiş bir bebek ve günahları bile yazılmamışken senin gibi biri tarafından tevhid telkin edilirse Ömer’in hâli nice olur, diye ağlıyorum, dedi. Onun bu sözleri Allah Resûlü’nü (a.s.m.) de ağlattı. Bütün sahâbîler de ağladı.

Küçük İbrahim Kiptîler için büyük bir rahmet oldu. Allah Resûlü (a.s.m.) ashâbına:

– Bir gün Kiptîlere hâkim olursanız onlara iyi davranın. Onlar için eman ve rahmet vardır, buyurdu.

Bir başka sefer ise:

– Mısır’da yaşayan Kiptîler konusunda size Allah’ı hatırlatırım. İlerde onlara galip geleceksiniz. Onlar size Allah yolunda destek ve

yardımcı olacaklar. Eğer İbrahim yaşıyorsa, bütün Kiptîlerden cizyeyi kaldırır, buyurdu.

Hiç Kimsenin Ölümünden Dolayı Güneş Tutulmaz

Hız. İbrahim'in öldüğü gün güneş tutulmuştu. Halk bu olayı onun ölümüne bağlayarak:

– Güneş İbrahim'in ölümünden dolayı tutuldu, dediler. Allah Resûlü (a.s.m.) konuşanları duyunca ashâbını Mescid-i Nebevî'ye toplayıp bir konuşma yaptı:

– Ey İnsanlar! Güneş ve Ay Allah'ın işaretlerindendir. Onlar ne kimsenin ölümünden dolayı, ne de doğumundan dolayı tutulmaz. Onların tutulduğunu gördüğünüzde mescitlere gidin! Tutulma hâli bitinceye kadar namaz kılıp dua edin, buyurdu. [\[381\]](#)

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kalbi hâlâ oğlunun acısı ile sızlıyordu. Yine İbrahim'i hatırlamıştı. Gözyaşları sel olup akmaya başladı. Efendimizin ağladığını gören sahâbeler:

– Ya Resûlallah! Sen Allah'ın peygamberisin, sözleriyle ağlamasından dolayı şaşkınlıklarını ifade ettiler. Efendimiz:

– Evet. Ben peygamberim ama aynı zamanda insanım. **Göz ağlar, kalp mahzun olur.** Ey İbrahim! Senden dolayı üzgünüm, buyurdu. [\[382\]](#)

Allah Resûlü'nden (a.s.m.) Sonra

Efendimizin vefatından sonra Hz. Ebû Bekir, ondan sonra ise Hz. Ömer Hz. Mariye ile yakından ilgilenerek tüm ihtiyaçlarını karşıladılar. [\[383\]](#)

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefatından sonra fazla yaşamayan Hz. Mariye, Efendimizin vefatından 5 yıl sonra hicretin on beşinci yılında vefat etti. Cenazesini duyan insanlar akın akın mescide koşular. Büyük bir kalabalık toplandı. Hz. Ömer cenaze namazını kıldırdı. Sonra Bakî' Kabristanı'na defnedildi. [\[384\]](#)

Büyük sahâbelerden Ubâde b. Sâmit yıllar sonra Mısır'a gittiğinde Hz. Mariye Annemiz'in köyü olan Hıfn köyünü sorarak buldu. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) sünnetine uyarak Efendimize hizmet eden Hz. Mariye'ye vefa borcunu yerine getirmek için evinin yerinde onun adına mescit yaptırdı. [\[385\]](#)

* * *

[381]

[377]

[374]

[380]

[373]

[385]

[379]

[384]

[376]

[383]

[378]

[375]

[382]

Kaynaklar

- Abdu'l-Hamîd Mahmûd Tahmâz, *Seyyidetü Hatice*, Beyrut 1990.
- Abdu'l-Mün'im el-Hâşimî, *Asru's-Sahâbe*, Beyrut 2003.
- _____, *Hatice Ümmü'l-Müminîn*, Beyrut 1994.
- Abdurrahman, Dr. Âişe, *Seyyidâtu beyti Nübüvve*, Kahire 2004.
- 'Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, I-II, Beyrut 1351.
- Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, I-VI, Çağrı Yayınları, İstanbul 1992.
- Ahmed Halîl Cum'a, *Fursân min Asri'n-Nebevî*, Beyrut 2005.
- _____, *Nisâu Ehli'l-Beyt*, Beyrut 2005.
- Ahmed Sâyih el-Hüseynî, *el-Edvâ fî Menâkibi ez-Zehrâ*, Kahire.
- Alûsî, Mahmud, *Ruhu'l-Meânî*, I-XVI, Beyrut 1997.
- el-'Aynî, *Umdetü'l-Kârî*, I-XVI, Beyrut 1998.
- el-Bağdâdî, Muhammed b. Mahmûd, *es-Suretü's-Semîne fî Ahbârî'l-Medîne*, Medine 2003.
- Bediüzzaman Said Nursî, *Risale-i Nur Külliyyatı*, I-II, Nesil Yayınları, İstanbul 2004.
- el-Belâzurî, *Ensâbu'l Eşrâf*, I-XXV, Dımişk 1997.
- el-Beyhakî, Ahmed b. Hüseyin, *Delâilu'n-Nübüvve*, I-VII, Beyrut 1985.
- _____, *Sünen*, I-X, Beyrut.
- Buhârî, *Sahih*, I-VIII, Çağrı Yayınları, İstanbul 1992.
- _____, *Edebü'l-Müfred*, Kahire 2005.
- Dârimî, *es-Sünen*, I-II, Çağrı Yayınları, İstanbul 1992.
- Diyar-ı Bekrî, *Hamîs*, I-II, Beyrut.
- DİA, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, I-XXXI, İstanbul.
- Ebû Dâvud, *es-Sünen*, I-V, Çağrı Yayınları, İstanbul 1992.
- Ebû Nu'aym, el-İsbahânî, *Hilyetü'l-Evliya*, I-X, Beyrut.
- _____, *Delâilu'n-Nübüvve*, Haydarabad 1950.
- _____, *Marifetü's-Sahâbe*, I-V, Beyrut 2002.
- Ebû Ya'la, *Müsned*, I-VII, Beyrut 1998.
- Hâlid Abdurrahman Akk, *Uzama Havle'r-Resûl*, I-III, Beyrut 1991.
- Hâkim, *el-Müstedrek*, I-IV, Riyad.
- Heysemî, *Mecma'u'z-Zevâid ve Menba'u'l-Fevâid*, I-X, Beyrut 1967.

- el-Hindî, Aliyyü'l-Müttekî, *Kenzü'l-Ummâl*, I-II, Beyrut 2005.
- İbn-i Abdilberr, Muhammed, *el-İstîab fî Mağrifeti'l-Ashâb*, I-IV, Kahire.
- İbn-i Abdi'r-Rabbih, *Ikdu'l-Ferid*, I-III, Kahire 1293.
- İbn-i Ebî Şeybe, Abdullah b. Muhammed, *el-Musannef*, XVI, Riyad 2004.
- İbn-i Cevzî, Ebû'l-Ferec, *Sıfatü's-Safve*, Beyrut 2005.
- İbn-i Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe fî Temyîzi's-Sahâbe*, I-IV, Beyrut 2004.
- _____, *Fethu'l-Bârî bi-Şerhi Sahîhi'l-Buhârî*, I-XII, Mısır 1319-1329.
- İbn-i Hayyan, Vekî', Muhammed b. Haleh, *Ahbâru'l-Kudât*, Beyrut 2001.
- İbn-i Hişam, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, I-IV, Mısır.
- İbn-i Kayyim el-Cevziyye, *İ'lâmu'l-Muvakkîn*, I-IV, Kahire 2004.
- İbn-i Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, I-II, Beytû'l-Efkâr, Lübnan 2004.
- _____, *Tefsiru'l-Kur'ani'l-Azîm*, I-VIII, Kahraman Yayınları, İstanbul 1985.
- _____, *Sîretü'n-Nebevî*, I-II, Beyrut.
- İbn-i Kesrevî, Hasan, Câmî' Terâcim ve Mesânîdi's-Sahâbiyyati'l-Mübâî'ât, I-III, Beyrut 2002.
- İbn-i Kudâme, Muhammed el-Makdisî, *et-Tebyîn fî Ensâbi'l-Kureyşiyîn*, Beyrut 1988.
- İbn-i Mâce, *es-Sünen*, I-II, Çağrı Yayınları, İstanbul 1992.
- İbn-i Manzûr, *Muhtasar Tarihi Dımışk li İbn Asâkir*, I-XXIX, Suriye 1984.
- İbn-i Muhammed et-Taberî, *Riyâdu'n-Nadre*, I-II, Dâru'l-Garbi'l-İsâmî, 1996.
- İbn-i Sa'd, *et-Tabakâtü'l-Kübrâ*, I-VIII, Beyrut.
- İbn-i Seyyidü'n-Nâs, *Uyûnu'l-Eser*, I-II, Beyrut 1993.
- İbn-i Şebbeh, Ebû Zeyd Ömer b. Şebbeh, *Târihu'l-Medineti'l-Münevvere*, I-IV, Beyrut 1990.
- İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe fî Ma'rifeti's-Sahâbe*, I-VII, Kahire 1970.
- _____, *el-Kâmil fi't-Târih*, Beytû'l-Efkâr, Beyrut.
- İmam Mâlik, *Muvatta*, I-II, Çağrı Yayınları, İstanbul 1992.
- el-Kandehlevî, Yusuf, *Hayâtü's-Sahâbe*, I-III, Dâru'l-Ma'refe, Beyrut.

- Kettânî, *et-Terâtibu'l-İdâriyye*, I-II, Beyrut.
- Kur'an-ı Kerim Açıklamalı Meâli, TDV, Ankara 1999.
- Kurtubî, *el-Câmi'li Ahkâmü'l-Kur'an*, I-XII, Kahire 2005.
- el-Makrîzî, *İmtâu'l-Esma'*, I-XV, Beyrut 1999.
- Muhammed Saîd Mübeyyiz, *Mesû'at Hayâtu's-Sahâbiyât*, Suriye 1990.
- el-Münâvî, Şeyh Abdurra'uf, *Feyzu'l-Kadîr Şerhu'l-Camîu's-Sağîr*, I-VI, Beyrut 1988.
- Müslim, *Sahih*, I-III, Çağrı Yayınları, İstanbul 1992.
- Nesâî, *Sünen*, I-VIII, Çağrı Yayınları, İstanbul 1992.
- Nevevî, *el-Minhâc Şerhu Sahîhi Müslim*, I-XVIII, Beyrut 1998.
- en-Nisâbü'rî, *Şerefü'l-Mustafa*, I-VI, Mekketü'l-Mükerrame 2003.
- er-Razî, Fahrettin, *et-Tefsîru'l-Kebîr*, I-XXXII, Tahran.
- es-Sâbûnî, Muhammed Ali, *et-Tıbyân fî Ulûmi'l-Kur'an*, Beyrut 1985.
- es-Suyûtî, Celâleddin, *Dürrü'l-Mensur fî't-Tefsîri bi'l-Mesûr*, I-VIII, Beyrut 2001.
- _____, *Târihi Hulefâ*, İstanbul 1952.
- es-Süheylî, Ravdû'l-Ünf fî Tefsîr's-Sîreti İbn Hişâm, I-VI, Beyrut.
- eş-Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, I-XIV, Beyrut 1993.
- Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kebîr*, I-XXV.
- Taberî, Ebû Cafer Muhammed b. Cerir, *Târîhu'l-Ümem ve'l-Mülk*, I, Beytü'l-Efkâr.
- Tirmizî, *Sünen*, I-VI, Çağrı Yayınları, İstanbul 1992.
- Vâkîdî, *Megâzi*, I-III, Beyrut 1984.
- ez-Zehebî, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, I-III, Beyrut 2004.
- Zerkânî, Muhammed Abdu'l-Azîm, *Şerhu'l-Mevâhibü'n-Ledüniyye*, I-XII, Beyrut 1996.

[1]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 8:42; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:14.

Kureyş'in ileri gelenlerinden **Huveylid b. Esed**'in küçük kızı olan Hz. Hatice, Ebrehe'nin Kâbe'yi yıkmaya kalkıştığı Fil vakasından 15 yıl önce dünyaya geldi. Babası, Kureyşlilerin akıl danıştığı, güzel ahlakı ile meşhur eşrafından, Yemen krallarına giden heyetlerde yer alan, önemli bir sefirdi. Annesi Fatma binti Zâide de Mekke'nin saygın ailelerindendi. Geniş bir aile içinde büyüyen Annemizin Hâle, Halide, Hind ve Rukiyye adlarında dört kız kardeşi Nevfel, Avvâm ve Hizâm adında üç erkek kardeşi vardı.

[2]. Süheylî, *Ravdu'l-Ünf*, 1:327; Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 1:374.

Halk, çok sevip saydığı ve takdir ettiği Hz. Hatice'ye, bu özelliklerinden dolayı **Seyyidet-ü Nisâu Kureyş–Kureyşli Kadınların Hanımefendisi** dedi.

[3]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11083.

Annemiz, asaleti, ahlakı, sosyal ilişkileri, zenginliği ile Kureyşlilerin değer verip sevip saydığı bir hanımdı. Eşi vefat ettikten bir süre sonra evlilik teklifleri almaya başladı. Teklifleri değerlendirerek **Atîk b. Âiz el-Mahzûmî** ile evlendi.

[4]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:492.

Bu evlilikten **Hind** adını verdikleri bir kızı oldu. Herkes cevherin kıymetini bilmiyordu. Atik'te bunlardan biriydi. Onunla oldukça acı bir evlilik tecrübesi yaşadı. Bir süre sonra eşinden ayrılarak bir daha evlenmemeye karar verdi. Bundan sonra kendini çocukları ve işine adanarak onlarla ilgilendi.

[5]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6867.

Hz. Hatice otuz yaşında iken, babası Mekkelilerin katıldığı Ficar Savaşı'nda öldürüldü. Annemiz o sırada uluslararası ticaret yapmasına rağmen o günün şartlarında, ismen bile olsa sığınacağı bir gölgeye, dayanacağı bir desteğe ihtiyaç duyuyordu. Bunun için en yakını olan amcası Amr b. Esed'in koruması altına girdi.

[6]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11083; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:15.

Yahudi'nin bu önemli uyarısını Hz. Hatice'den başka hiç kimse ciddiye almadı. Yalnızca Annemiz Yahudi âlimi pür dikkat dinledi. Kadınların çoğu, dinlemek bir tarafa kendilerini rahatsız edip eğlencelerinin arasına girdiği için kızdı. Kimisi “mecnun” diye söylendi, kimisi ağzına geleni sayıp döktü. Hatta bazıları daha da ileri giderek yerden aldıkları çakıl taşlarını ona doğru fırlattı.

[7]. İbn-i Sa'd, 1:130-131; İbn-i Hişâm, *Sîre*, 1-2:187.

– Anlattıkların doğruysa Muhammed kesinlikle bu ümmetin peygamberi olacaktır, dedi.

[8]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 1:131-132; İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11083.
– Eğer bu konuda bana söz verirsen, dediğini yaparım, buyurdu.
Onunla konuştuktan sonra hemen Hatice Hanım'ın yanına gittim. Hz.
Muhammed ile aramızda geçen konuşmayı anlattım."

[9]. İbn-i Hişâm, *Sîre*, 1-2:190.

Arkadaşını dinleyen Hz. Hatice anlatılanlardan çok memnun bir şekilde düğün hazırlıklarına başladı. Hazırlıklar tamamlanınca Allah Resûlü'nün (a.s.m.) amcalarını düğüne çağırdılar. Nikâhta erkek tarafından Allah Resûlü'nün (a.s.m.) amcaları: Ebû Tâlib, Hz. Hamza, Hz. Abbâs, arkadaşları: Hz. Ebû Bekir ve Ammar b. Yâsir ve halaları: Safiye ve Atike hanımlar, kız tarafından ise Amr b. Esed, Varaka b. Nevfel, Hakîm b. Hizâm ve Annemize yakın hanımlar gelmişti.

[10]. Ukye: Kırk dirhem değerinde para birimi.

Nikâh başlayınca Allah Resûlü'nün (a.s.m.) amcası Ebû Tâlib bir konuşma yaptı. Soylarının Hz. İbrahim'e kadar ulaştığını bildirdikten sonra Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ne kadar akıllı, şerefli, emin ve iyi bir insan olduğunu anlattı. Yeğeni zengin olmasa da mal ve mülkün geçici şeyler olduğunu söyledi. Konuşmasının sonunda Hz. Hatice'ye talip olduklarını bildirdi. Mehir olarak on iki buçuk ukye belirledi.

[11]. Ahzâb Suresi, 33:6.

Allah Resûlü (a.s.m.) ilahî kudret tarafından nübüvvete hazırlanırken Hz. Hatice de ona yardımcı olarak yolda ilerliyordu. Sanki daha o günden **“Peygamber, müminlere kendi nefislerinden daha önemlidir”** ayetini duyup okumuş gibiydi. Aklını, tecrübelerini ve malını eşinin hizmetine amade kıldı. Her yönden tüm insanlığa örnek olacak kadar mükemmel, mutlu ve huzurlu bir yuvaları vardı.

[12]. Müslim, *Fedâilü's-Sahâbe*, 76.

“Allah Resûlü'nün (a.s.m.) hanımlarından hiç birini Hatice kadar kıskanmadım. Allah Resûlü (a.s.m.) onu çok anardı. Onu anmadığı zaman yok gibiydi.”

[13]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 4246; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 1:132-133.

Hız. Hatice'nin doğumu yaklaşınca, Araplarda âdet olduğu üzere hemen bir sûtanne araştırıldı. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) halası Safiye Hatun'un cariyesi Selma'da karar kılındı. Aradan fazla zaman geçmeden aylarca bekledikleri çocukları dünyaya geldi. Çok sevdikleri oğullarına Kâsım ismini verdiler. Kâsım doğduğunda Allah Resûlü (a.s.m.) 29, Annemiz ise 44 yaşlarındaydı. Kâsım'ın doğumunun yedinci günü iki tane koyun kesilip fakirlere dağıtıldı.

[14]. İbn-i Abdilberr, *İstîfab*, 4:1853; A. M. Tahmaz, *Seyyidetü Hatice*, 62.

Bir yıl sonra bu sevinçlerine başka bir sevinç daha eklendi. Allah Resûlü (a.s.m.) otuz yaşlarında iken, **Zeynep** adında bir kızları oldu. Selma Hanım ona da sütannelik yaptı. Akika kurbanı kesildi, saçından bir tutam kesilerek ağırlığınca gümüş fakirlere dağıtıldı. Yeni doğan çocuklarıyla evi şenlenen Annemiz, onlarla ilgileniyor aynı zamanda ticarî faaliyetlerini de aksatmıyordu. Eşi ve çocuklarıyla çok mutlu olan Annemizin bu mutluluğu bir süre sonra büyük bir hüzne dönüştü. Oğlu Kâsım iki yaşına yeni girmiş, henüz sütten kesilmemiş yeni yeni yürümeye başlamışken, annesini ve Efendimizi gözyaşları ve hüznün içersinde bırakarak cennete uçtu. Hz. Hatice oğlunun ölümünden dolayı çok ağladı. Hatta aradan yıllar geçip Allah Resûlü (a.s.m.) peygamber olduğunda bile o hâlâ Kâsım'ını unutmamıştı. Bir gün yine yavrusu aklına gelmiş ağlıyordu. O sırada Efendimiz içeri girdi. Çok sevdiği eşinin ağladığını gördü. Gözyaşlarını silerek:

[15]. İbn-i Mâce, *Cenâiz*, 27; A. M. Tahmaz, 50.

– Ya Resûlallah! Ben Allah ve Resûlü'ne inanıyorum, diyerek eşine olan sonsuz teslimiyetini bir kez daha gösterdi.

[16]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:108-109.

Hız. Hatice kapıya kadar gidip Hâlime Hatun'u karşıladı. Ardından Efendimiz yanlarına gitti misafirlerini içeri buyur etti. Allah Resûlü (a.s.m.) ridasını çıkarıp yere serdi, sûtannesini onun üzerine oturttu. Sûtannesinin gelişine çok sevinen Efendimiz, ona şefkatle yaklaştı, hâl hatırını sordu. Sütbabasını, kardeşlerini, çocukluğunun geçtiği köyü tek tek sordu. Hâlime Hatun, beldelerindeki kıtlıktan, hayvanlarının öldüğünden, hayatın zorlaştığından dert yandı. Efendimiz sûtannesinin anlattıklarına çok üzüldü. Hız. Hatice Hâlime Hatun memleketine gideceği zaman ona kırk tane koyun ve memleketine rahatça dönebilmesi için bir de deve hediye etti. Sonra onu, selametle köyüne uğurladı. Allah Resûlü (a.s.m.) eşinin sûtannesine yaptığı bu cömertlikten oldukça memnun kalarak ona teşekkür etti.

[17]. Belâzurî, 1:485; İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:1839.

Hız. Zeynep'in doğumundan üç yıl sonra Rukiyye ismini verdikleri bir çocukları daha oldu. Ondan sonra Ümmü Gülsüm, bir yıl sonra da Hız. Fâtıma dünyaya geldi. O sırada Efendimiz 35, Hız. Hatice ise 50 yaşındaydı.

[18]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 1:133; Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 4:314.

Vahyin kesildiği sıralarda, Hz. Hatice 56 yaşlarında iken bir oğlu daha oldu. Abdullah ismini verdikleri oğullarının dünyaya gelişi aileyi çok sevindirdi. Ancak, sevinçleri uzun sürmedi. Allah Resûlü (a.s.m.) vahiy kesilmesi ile üzüntüden kıvrandığı dönemde, sevgili oğlu Abdullah'ı kaybetti.

[19]. Belâzurî, 1:121; Taberî, *Târih*, 310.

Her yıl önce fakir fukarayı doyurur, sonra Hirâ'ya gider, orada tefekküre dalar, Rabb'ine dua ederdi. Bir ayın bitiminde Kâbe'ye gelir tavaf eder, sonra evine dönerdi. Bu durum vahiy gelinceye kadar kesintisiz devam etti.

[20]. İbn-i Sa'd, 1:195; Diyâr-ı Bekrî, *Hamîs*, 1:279-280.

– Eğer bu söylediklerin doğruysa o peygamberdir. Ona Hz. Mûsa'ya gelen Namus (a.s.) nur şeklinde görünmektedir, dedi.

[21]. Müslim, *Fedâilü's-Sahâbe*, 69.

“Zamanındaki hanımların en hayırlısı Meryem binti İmrân idi. Zamanının en hayırlı hanımı ise Hatice binti Huveylid'dir.”

[\[22\]](#). Alak Suresi, 96:1-3.

‘Oku, seni yaratan Rabb’inin adıyla. O insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabb’in en büyük Kerem sahibidir’ ayetlerini okudu.”

[23]. Buhârî, *Bedü'l-Vahy*, 3; Müslim, *İman*, 252.

– Evet, sana gönderilen şeyle gelen herkes, mutlaka yurdundan çıkarılmıştır. Eğer Rabb'im beni o güne ulaştırırsa sana çok büyük yardımlar yaparım, dedi.

[24]. Buhârî, *Ta'bîr*, 1.

Allah Resûlü (a.s.m.) onu duyunca sıkıntısı gider geri dönerdi. Bir süre sakinleşir, vahyin gelmesi uzayınca, yeniden dağın zirvesine çıkar, kendini oradan atmak ister, yine Cebrâîl (a.s.) ortaya çıkarak onu tekrar düşüncesinden vazgeçirip rahatlatırdı.

[25]. Taberî, *Târih*, 311; İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:1824; İbn-i Esir, *el-Kâmil fi't-Târih*, 2:49.

– Rahatla ya Muhammed! Seni müjdelerim. Vallahi o, şeytan değil kesinlikle melektir. Eğer şeytan olsaydı, hayâ etmez yanımızda kalmaya devam ederdi.

[26]. Müddessir Suresi, 74:1-2; Buhârî, *Tefsiri Kur'an*, 74:2-5.

Bu olaydan bir süre sonra “Ey örtüsüne sarılıp bürünen! Kalk ve uyar! Yalnızca Rabb’ini büyük tanı!” ayetleri inzal oldu.

[27]. İbn-i Hişâm, *Sîre*, 1-2:244

Allah Resûlü'ne (a.s.m.) ilk olarak namaz kılması emredildi. Mekke'nin üst tarafında iken Cebrâil (a.s.) yanına gelerek ayağının topuğu ile yere vurdu. Yerden su fışkırmaya başlayınca abdest aldı. Allah Resûlü (a.s.m.) onu dikkatlice izledi. Cebrâil (a.s.) bitirince Efendimiz ondan gördüğü şekilde abdest aldı. Cebrâil (a.s.) abdestten sonra kalkıp iki rekât namaz kılarak Allah Resûlü'ne (a.s.m.) namaz kılmasını öğretti. Sonra da oradan ayrıldı. Allah Resûlü (a.s.m.) eve giderek başından geçenleri eşine anlattı ve Cebrâil'in (a.s.) ona gösterdiği gibi abdest almasını ve namaz kılmasını öğretti. Hz. Hatice böylece Allah Resûlü (a.s.m.) ile **ilk namaz kılan** kişi vasfını kazandı.

[28]. Müslim, *Fedâilü's-Sahâbe*, 70.

– Ya Resûlallah! Bak işte Hatice geliyor. Yine senin için yemek getiriyor. O sana geldiğinde ona Rabb'inin kendisine selam gönderdiğini söyle. Benim selamımı da söyle. Ona cennette inciden yapılmış, içinde gürültü, sıkıntı ve hüzün olmayan bir köşk verileceğini müjdele, dedi.

[29]. A. H. Cum'a, *Nisâu Ehl-i Beyt*, 85.

Âlimler, Hz. Hatice'nin verdiği bu cevaba hayran kalmışlar, onun daha o günden Allah'ın (c.c.) Selam sıfatını bilmesini ve bu sıfatın ondan olduğunu idrak etmesini onun derin bir anlayışa sahip olduğunun işareti saymışlardır.

[30]. Taberî, *Târih*, 313.

Herkesin kendini gizlediği sırada Hz. Hatice, hanım olduğu hâlde Müslüman olduğunu açıkça söylüyor, eşine inanılmaz derecede destek oluyordu. Efendimizin etrafında birkaç kişinin dışında kimsenin olmadığı ilk günlerde eşinin yanında olduğunu göstermek için ölümü göze alarak eşi ile Kâbe'ye gidiyor, bütün müşriklerin karşısında, onlara meydan okurcasına namaz kılıyordu.

[31]. Taberî, 321; İbn-i Seyyid'un-Nâs, '*Uyûnu'l-Eser*, 1:149

Hâkem b. Hizâm gibilerinin desteği ile hareket başladı. Kısa sürede büyüyerek Allah'ın Resûlü'ne Kâbe'ye asılan anlaşmayı güvenin yediğini bildirmesi ve anlaşmanın iptal edilmesi ile son buldu. Anlaşma yırtılınca abluka da kalktı.

[32]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6867.

– Evet! Huzur içinde ve çocuklarla birlikte, buyurdu.

[33]. Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 2:571.

En büyük dayanağını kaybeden Allah Resûlü (a.s.m.), eşini Mekke'deki Hacûn Kabristanı'ndaki mekânına bizzat kendi mübarek elleriyle yerleştirdi, toprakla üzerini örttü. O gün henüz cenaze namazı farz kılınmadığı için cenaze namazı kılınmadı.

[34]. Heysemî, *Mecmau'z-Zavâid*, 9:223.

– Hayır, inci, yakut ve mercanla süslenmiş kamyştan,
buyurarak Hz. Hatice'nin ahiretteki hâlini anlattı.

[35]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 7027; İbn-i Kudâme, *Ensâb*, 479. Bazı eserlerde Hz. Sevde'nin beş çocuğu olduğu kaydedilmekteyse de bu bilgi herhangi bir kaynağa dayanmamaktadır. Efendimizin evlilik teklif ettiği Ümmü Hâni ile karıştırılmıştır. Bk. Dr. Hilal Kara, Abdullah Kara, *Hanım Sahâbeler Ansiklopedisi*, 253.

Gençlik çağına geldiğinde amcasının oğlu **Sekran b. Amr** ile evlendi. Eşi vefat edinceye kadar uzun yıllar onunla mutlu bir evliliği olan Hz. Sevde'nin hiç çocuğu olmadı.

[36]. İbn-i Hişam, *Sîre*, 1-2:329.

Kimi tek başına kimi eşini de yanına alarak, malını mülkünü kurulu düzenini terk edip bütün sevdiklerini geride bırakarak inancı uğruna tanımadığı yâd ellere doğru yola çıktı. Bu kutlu yolculardan biri de ikinci Habeşistan hicretine katılan Sekran b. Amr ve eşi Hz. Sevde idi. Bir gece gizlice Mekke'den çıkarak karanlıklara daldılar. İleri yaşlarda olmalarına aldırmadan uçsuz bucaksız çölleri aştılar. Yakalanma korkusu ile deniz kıyısına kadar durmadan yürüdüler. Kıyıya varınca oradan gemiye binip Habeşistan'a vardılar. Annemizin kardeşi Mâlik ve eşi Amre Hanım, kayınları Sâlit ve Hatîb b. Kays da bu yolculukta onlarla birlikteydi.

[37]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 2132; İbn-i Hacer, *İsâbe*, 3338. Bazı kaynaklara göre eşi Habeşistan'da vefat etmiştir.

Bir süre Habeşistan'da kalan Hz. Sevde ve eşi daha sonra Mekke'ye geri döndü. Burada yeniden baskılara maruz kaldılar. Bu baskılara daha fazla dayanamayan Sekran b. Amr Mekke'de vefat etti.

[38]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:56.

O gün hastalanan Sekran b. Amr, çok geçmeden hakkın rahmetine kavuştu.

[39]. Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebîr*, 24:30; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 11:198; Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 2:412; İbn-i Manzûr, *Muhtasar*, 2:276.

Sevde binti Zem'a'nın henüz Müslüman olmayan kardeşi Abdullah o sırada hac ibadetiyle meşguldü. Haccını bitirdikten sonra eve gelip kız kardeşinin Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlendiğini duyunca çok kızdı ve böyle büyük bir yanlışa engel olmadığı için kızgınlıktan başına toprak saçtı. Bir süre sonra Müslüman olunca kız kardeşi Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlendiği için sevineceğine kızıp taşkınlıklar yaptığı için üzüldü. Daha sonra yaptığı bu yanlışı her fırsatta dile getirerek pişmanlığını ifade etti.”

[\[40\]](#). Zehebî, *Siyer*, 2428.

“Hz. Sevde çok asil, onurlu, saygın, güler yüzlü, iri yapılı, biraz şişman yaşlı bir hanımdı.”

[41]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:62; Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 2:184-185. Allah Resûlü (a.s.m.) Medine'ye hicret ettiğinde eşi ve kızları Mekke'de kalmıştı. Hanımları Medine'ye yerleşip uygun zemin hazırladıktan sonra getirmek istiyordu. Hicretten yedi ay sonra Zeyd b. Hârise ile Ebû Râfî'yi ailesini Medine'ye getirmek üzere Mekke'ye gönderdi. Uzun bir yolculuktan sonra Kudeyd mevkiine geldiler. Zeyd b. Hârise hanımları bindirmek için burada oturanlardan üç deve satın aldı. Gizlice Mekke'ye gitti. O sırada Talhâ b. Ubeydullah, Hz. Ebû Bekir'in ev halkını Medine'ye götürmek üzere hazırlık yapıyordu. Zeyd b. Hârise Allah Resûlü'nün (a.s.m.) evine giderek Hz. Fâtıma, Ümmü Gülsüm ve Sevede Annelerimiz ile kendi eşi Ümmü Eymen ve oğlu Üsâme'yi yanına alarak yola çıktı.

[42]. Belâzurî, 1:314.

Günlerce süren uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra Medine'ye vardılar. Allah Resûlü (a.s.m.), eşi ve çocuklarını Mescid'i-Nebevî'nin etrafında yaptırdığı hücre-i saadetlere yerleştirdi.

[43]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11098; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6873.

Derin bir nefes alan Hz. Sevde gizlendiği yerden çıktı. Korkudan çadırın diplerine doğru gidip saklandığından üzeri örümcek ağı olmuştu. Dışarı çıkıp kendine gelince üzerindeki örümcek ağlarını temizledi. Daha sonra yapılan şakayı anlayınca o da şakayı yapan annelerimiz kadar güldü.

[44]. Makrîzî, *İmtâu'l-Esma'*, 5:343.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) sevgili kızı Hz. Zeynep vefat edince hanımları da çok üzüldü. Efendimizi teselli etmeye çalışan hanımları cenaze işi ile yakından ilgilendiler. Hz. Ümmü Seleme ile Hz. Sevde, Hz. Zeynep'i yıkayarak kefenlediler. Bu rivayet Hz. Sevde'nin cenaze yıkama ve kefenleme işinden anladığını göstermektedir.

[45]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:54; Zehebî, *Siyer*, 2428.

– Ya Resûlallah! Bu gece senin ardında namaz kıldım. Rükûu o kadar çok uzattın ki kan gelecek korkusu ile burnumu tuttum, dedi. Onu dinleyen Allah Resûlü (a.s.m.) tebessüm ederek güldü.

[46]. Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 24:34; İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11098.

– Ey Zem'a'nın kızı! Eğer ölümün hakikatini bilmiş olsaydın, onun sandığından daha şiddetli olduğunu bilirdin, buyurdu.

[47]. Ebû Dâvud, *Cihad*, 114; Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebîr*, 24:35; İbn-i Hişam, *Sîre*, 1-2:645; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 4:65.

– Allah seni affetsin, diye dua buyurdu. Üzüldüğünü görünce tebessüm ederek eşini teselli etti.

[\[48\]](#). *Müsned*, 6:429.

– Allah onlardan daha merhametlidir. Haydi, gidip babanın yerine hac yap, buyurdu.”

[\[49\]](#). En'âm Suresi, 6:145.

– Ama o murdar oldu. Allah ayetinde murdar olan hayvanı haram kılmadı mı?

[50]. Buhârî, *Eymân*, 21; Taberânî, 24:36.

Birini gönderip koyunun derisini yüzdürüp getirtti. Onu tabaklatıp kullandı. Sahâbîler Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefatından sonra bu deriye ondan bir hatıra olarak büyük değer verdiler.”

[\[51\]](#). Şâmî, 9:44.

– Beni sizin yanınıza gelmekten kendisi ile evleneceğimi uman bir hanım alıkoydu. Yoluma oturmuş, dikkatimi çekmeye çalışıyordu. Onu görünce Sevde'nin yanına geri döndüm. Onunla birlikte olduktan sonra yanınıza geldim. Sizden biri kendisini etkileyen, hoşlandığı birini görürse eşinin yanına gitsin. Zira o kadında olanlar kendi eşinde de vardır, buyurdu.”

[52]. Buhârî, *Buyu'*, 100, *Itk*, 8; Müslim, *Rıdâ*, 36.
– Bundan böyle ondan örtünüp sakın, buyurdu. Abdurrahman bundan sonra Hz. Sevde'ye görünmedi.

[53]. Vasak: 200 kilogramlık bir ölçü birimi.

Hz. Sevde yirmi hanım sahâbî ile Hayber Savaşı'na katıldı. Savaştan sonra ganimetleri dağıtan Allah Resûlü (a.s.m.) ona seksen vasak hurma, yirmi vasak buğday verdi.

[54]. Buhârî, *Hac*, 99; Müslim, *Hac*, 293, 295; İbn-i Mâce, *Menâsik*, 62; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:56.

– Evet, cüsseli ve biraz şişman hanım olduğu için ona izin verildi, diye açıkladı.

[55]. Buhârî, *Vudu'*, 13, *İsti'zan*, 10; Müslim, *Selam*, 17, 18.
– İhtiyaçlarınız için dışarı çıkmanıza izin verildi, buyurdu.

[\[56\]](#). Nisâ Suresi, 4:128.

[57]. Buhârî, *Nikah*, 95, 98; Ebû Dâvud, *Nikah*, 37; Tirmizî, *Tefsir*, 4:26; Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebîr*, 24:31; İbn-i Kesîr, *Tefsir*, 2:379; Kurtubî, *Ahkâm*, 3:351. [Kitaplarda Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yaşlandığı için Hz. Sevde ile boşanmak istediği şeklinde bazı rivayetler yer almışsa da bunlar hem rivayet hem de anlam itibarı ile zayıftır. Ne yazık ki bu zayıf rivayetten hareketle Efendimiz'in Annemizden boşanma sebebini ararken Hz. Sevde'ye olumsuz vasıflar yakıştırmıştır.]

'Eğer bir kadın kocasının geçimsizliğinden yahut kendisinden yüz çevirmesinden endişe ederse aralarında bir anlaşma yapmalarında onlara bir günah yoktur. Sulh (daima) hayırlıdır...' ayeti nazil oldu. Bundan sonra Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Âişe'nin yanında iki gece kaldı.

[58]. Müslim, *Rıda*, 47; Zehebî, *Siyer*, 2428. (Kaynaklarda geçen *hiddet* kelimesi İbn-i Sad, *Tabakat*, 8:54'de yazım hatası olarak *hased* şeklinde yer almıştır.)

– Ya Resûlallah! Seninle olan günümü Âişe'ye veriyorum, diyerek Allah Resûlü'nün (a.s.m.) onun için belirlediği günü bana verdi.”

[59]. Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 24:34; Nisâbûrî, *Şerefü'l-Mustafa*, 1340; Vâkidî, *Megâzî*, 3:115.

– Allah Resûlü'nün “Bundan sonra evlerinizden dışarı çıkmanız kısıtlanacaktır” sözünü duyduktan sonra bir daha herhangi bir bineğe binip bir yere gitmeyiz, dediler.

[60]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:55.

– Hem hac hem umre yaptım. Bundan sonra Allah'ın bana emrettiği gibi evde oturacağım, derdi.

[61]. İbn-i Sa'd, 8:55.

– Torbada sanki hurma gibi şeyler var? Bana bir tabak getir, dedi ve gelen paranın tamamını fakirlere dağıttı.

[62]. İbn-i Kesrevî, *Terâcim ve Mesânîd*, 1:397.

Çok fazla hadis rivayet etmese de diğer sahâbîler gibi o da ilme önem verdi. Öğrendiği hadislerden bazılarını rivayet etti. Ondan sekiz hadis yirmi farklı kanalla nakledildi.

[63]. A. H. Cum'a, *Nisâu Ehl-i Beyt*, 114.

– Sen de onun yüzüne sür, buyurdu. O da tabaktan biraz bulamaç alıp benim yüzüme sürdü. Allah Resûlü (a.s.m.) bize bakıp gülüyordu.”

[64]. İbn-i Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1:1092; Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 4:377.

Bazı kaynaklar hicretin 54. yılında dese de Hz. Sevde Annemiz Hz. Zeyneb'den birkaç yıl sonra hicretin 24-25. yıllarında vefat ederek En Sevgili'ye kavuştu.

[65]. Buhârî, *Menâkibi'l-Ensâr*, 42; Tirmizî, *Menâkib*, 62; Zehebî, *Siyer*, 2614.

– Bu Allah katında karar kılınmış, dedim.”

[66]. Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 2:411; Makrîzî, *İmtâu'l-Esma'* 11:236.

– Allah Resûlü (a.s.m.) Âişe'ye talip oldu.

[67]. Belâzurî, *Ensâbu'l Eşrâf*, 1:303; İbn-i Manzûr, *Muhtasar*, 2:276.

– Çok sevindim ama ben karar veremem. Biraz bekle, Ebû Bekir şimdi gelir, diyerek son sözü eşine bıraktı. Biraz sonra Hz. Ebû Bekir eve geldi. Ona da:

[68]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 7085; Zehebî, *Siyer*, 2614.

– Herhangi bir mahzur yoksa o zaman Allah Resûlü'ne (a.s.m.) kabul ettiğimi söyle. Bunun üzerine hazırlık yapıp Hz. Ebû Bekir'in evine gidildi. Nikâh kıyılıp söz kesildi.”

[69]. İbn-i Mâce, *Nikâh*, 13.

“Allah Resûlü (a.s.m.) ile nişanlandıktan uzun bir süre sonra hicret edip Medine’ye gelince Hâris b. Hazreç’e misafir olduk. Çok geçmeden **hummaya** yakalandım. Hastalığım bir ay sürdü. Vücudum zayıf düştü, saçlarım döküldü. Kalan saçlarım kulaklarımı bile geçmiyordu. Annem kuvvet kazanmam için ilaç hazırlayarak bana içirdi. Kendimi toparladım. Bu arada saçlarım uzamaya başladı. Birçok sahâbe humma hastalığına yakalanmıştı. Allah Resûlü (a.s.m.) dua edince Medine’de yaygın olan hummadan eser kalmadı.

[70]. İbn-i Mâce, *Nikâh*, 17; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:63.

– Mehir için bekliyorum, buyurdu. Bunun üzerine babam ona 12,5 ukıyye yani 480-500 dirhem gönderdi. Diğer hanımlar gibi benim mehrim de 12,5 ukıyye oldu.”

[71]. İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:1937.

“Medine’ye hicret ettiğimizde, düğünümün yapılacağı zamana kadar, evlendiğimin idrakinde değildim. Küçük olduğum için dışarıda arkadaşlarımla oyun oynuyordum. Düğün zamanı yaklaşınca annem beni dışarı çıkarmadı. Benimle sürekli konuşarak evliliğin anlam ve önemini kavrayıncaya kadar bir şeyler anlattı. Bu konuda ona sorduğum bütün soruları güzelce cevaplandırdı.

[72]. Buhârî, *Menâkib*, 44.

– Allah hayırlı ve bereketli kılsın, mutlu ve mesut etsin, dediler. Annem beni onların yanına gönderdi. Beni düğün için hazırladılar. Kuşluk vaktinde Allah Resûlü’nün yanına gidinceye kadar heyecanlanmamıştım. O sırada dokuz yaşlarındaydım.”

[73]. Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 4:385.

“Annem ve Medineli hanımlar ile birlikte Allah Resûlü’nün (a.s.m.) evine gittiğimizde, Efendimiz sedirde oturuyordu. Evde Medineli hanım ve erkekler vardı. Beni sedirin üzerine oturtular. Düşünümde ne bir koyun ne de başka bir hayvan kesilip konuklara ikram edilmedi. Gelenlere Sa’d b. Ubâde’nin çömlek içinde getirdiği yemek ikram edildi.”

[74]. Zerkânî, 4:385.

– Bir yalan ancak yalan söylemek maksadı ile söylenmişse yalan olarak yazılır, buyurdu.

[75]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 1:506.

“Hz. Osman’ın hilafeti döneminde annelerimizin odalarına girip elimi kaldırdığımda elim tavana değdi” demektedir. Evin konumunu tam olarak anlamak için şu bilgiyi hatırla tutmak gerekir.

[76]. Müslim, Hayız, 6-7.

[77]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:166.

Allah Resûlü (a.s.m.) Mescid-i Nebevî'de itikâfta iken mescitten çıkmadan başını Hz. Âişe'nin evinin içine doğru uzatır Hz. Âişe de Efendimizin başını yıkardı. Annemizin evinin bir kapısı Mescid-i Nebevî'ye açılıyordu. Allah Resûlü (a.s.m.) namaz kılmak istediğinde bu kapıdan çıkarak Mescid-i Nebevî'ye girerdi.

[78]. *Müsned*, 1:367.

– O sırada lambayı yakmak için yağ olsaydı, yine de yağı yer, lambayı yakmazdık.”

[79]. Buhârî, *Hibe*, 1; Müslim, *Zühd*, 28; *Müsned*, 2:405

– İki siyah yani hurma ve su... Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Medineli komşuları vardı. Onlar sürekli bir şeyler hediye etmeye çalışırlardı. Genelde süt hediye ederler, biz de içerdik.

[80]. Buhârî, *Etime*, 27; Tirmizî, *Edha*, 14; İbn-i Mâce, *Etime*, 30.
– Muhammed'in (a.s.m.) ailesi Allah'a ulaşınca kadar üç gün üst
üste buğday ekmeğine doymadı, dedi."

[\[81\]](#). Tirmizî, *Menâkib*, 62.
– Babasını, buyurdu.

[82]. Buhârî, *Fedâilü's-Sahâbe*, 30; Müslim, *Fedâilü's-Sahâbe*, 89.
“Âişe'nin diğer kadınlara üstünlüğü, tiridin diğer yemeklere üstünlüğü gibidir.”

[83]. Buhârî, *Fedâilü's-Sahâbe*,30; *Tirmizî, Menâkib*, 1.

– Ey Ümmü Seleme! Âişe konusunda beni üzme! Bana gelen vahiy, içinizden yalnızca onun örtüsüne büründüğüm zamanlarda geldi, buyurdu.”

[84]. Müslim, *Fedâilü's-Sahâbe*, 90; *Buhârî*, Fedâil, 30; *Tirmizî*, *Menâkib*, 62.

– Şüphesiz sen bizim görmediklerimizi görürsün, diye ekledim.”

[85]. Hindî, *Kenzü'l-Ummâl*, 37779; Zehebî, *Siyer*, 2614.

Bana affedileceğim ve bol rızık vaad edildi. Bütün bunlara rağmen arkadaşlarıma karşı övünmem.”

[86]. Buhârî, *Fedâilü's-Sahâbe*, 30; Kal'aci, *Âişe Ümmü'l-Müminîn*, 19.

“Ey **Aiş**! Cebrâil (a.s.) sana selam veriyor” müjdesini verirdi.

[87]. Müstedrek, 3:119; Kal'aci, 20.

Allah Resûlü (a.s.m.) ona genelde “**Sıddîkın kızı ya da Ebû Bekir’in kızı!**” diye hitap ederdi. Araplara göre daha beyaz tenli olduğu için de sevgisini göstermek üzere zaman zaman annemize **Hümeýra-kırmızıcık** lakabı ile seslenirdi.

[88]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11452; Zehebî, *Siyer*, 2614.

– Sen de (kız kardeşin Esmâ'nın oğlu) Abdullah'ın ismi ile künyelen, buyurdu. Bundan sonra Annemizin künyesi; Ümmü Abdullah yani Abdullah'ın annesi oldu.

[89]. Ebû Nu'aym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, 2:44.

– Bilinen şekliyle, buyurarak onu ne kadar çok sevdiğini çok veciz bir şekilde anlattı.

[90]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:170.

“Allah Resûlü (a.s.m.) kısa bir zaman da olsa her gün mutlaka bütün eşlerine zaman ayırır, onlarla görüşürdü. Görüşme sıcak bir havada geçer, eşine yakınlık gösterir elini eşinin üzerine koyar, onu öperdi. Bütün hanımlarını tek tek dolaştıktan sonra son olarak o gece kalacağı eşinin yanına gider, geceyi onunla geçirirdi.”

[91]. Buhârî, *Ezan*, 44, *Nafaka*, 189; Tirmizî, *Sıfatü'l-Kıyamet*, 45.
– Ailesinin işlerine yardım ederdi. Namaz vakti geldiğinde ya da ezan okunduğunda işi bırakır, namaza giderdi, diye cevap verdi.

[92]. Müslim, *Salâtu'l-İydeyn*, 19; Nesâî, *Salâtu'l-İydeyn*, 34.
– Gidebilirsin, buyurdu.”

[93]. Müslim, *Hayz*, 14.

“Allah Resûlü (a.s.m.) benimle evlendiğinde küçüktüm. Evlenince Allah bana hayâlî olmayı lütfetti. Allah Resûlü (a.s.m.) ile yemek yerken bana etli kemik verirdi. Bir süre yedikten sonra onu benden alır, çevirerek benim ısırdığım yeri bulur sonra da ağzını benim dudaklarımın değdiği yere koyarak yerdi.”

[94]. Buhârî, *Nikâh*, 97; Müslim, *Fedâilü's-Sahâbe*, 88; Makrîzî, *İmtâu'l-Esmâ'*, 10:232.

– Olur, öyle yapalım, dedim ve onun devesine bindim. O da benim deveme bindi. Maksudı Allah Resûlü (a.s.m.) ile sohbet etmektir. Yolculuk başlayınca Allah Resûlü (a.s.m.) benim devemin yanına gitti. Devenin üzerindeki hevdeçde Hz. Hafsa'nın bulunduğunu bilmeden deveye yaklaştı. Selam verdi. Hz. Hafsa selamına karşılık verdi. Yola devam ettiler. Uzun bir yürüyüşten sonra bir yerde konakladık. Bundan sonra onları kaybedince çok üzüldüm. Konak yerinde aradığım hâlde bir türlü bulamadım. Ayaklarımı izhir otlarının arasına uzattım. Allah Resûlü'nü (a.s.m.) bulup onunla konuşamadığım için kendime kızarak: 'Rabb'im bana akrepleri ya da yılanları musallat et de beni soksunlar. Hâlâ onunla konuşamıyorum' dedim."

[95]. A. H. Cum'a, *Nisâu Ehl-i Beyt*, 114.

– Sen de onun yüzüne sür, buyurdu. O da tabaktan biraz bulamaç alıp benim yüzüme sürdü. Allah Resûlü (a.s.m.) bize bakıp gülüyordu.”

[96]. Buhârî, *Nikâh*, 108; Müslim, *Fedâilü's-Sahâbe*, 80.
– Evet, vallahi ya Resûlallah! Kızdığım zaman ismini anmaktan kaçınıyorum, dedim.”

[97]. Zehebî, *Siyer*, 2614.

“Allah Resûlü (a.s.m.) yaslanarak yemez ve: ‘Yemek yediğimde bir kul gibi yemeli, oturduğumda bir kul gibi oturmalıyım,’ derdi. Hayatı boyunca kesinlikle hiçbir hanımına vurmadı. Hatta kölesine ve hizmetlisine bile vurmadı. Cihat dışında hiç kimseye elini kaldırıp vurmadı.”

[98]. Buhârî, *İydeyn*, 2, 3, 26.

– Onları kendi hâllerine bırak Ey Ebû Bekir! Her milletin bir bayramı vardır, bugün de bizim bayramımız, buyurdu. Babam yüzünü başka tarafa çevirince cariyelere hemen çıkmalarını işaret ettim. İşaretimi görünce def çalmayı bırakıp dışarı çıktılar.”

[99]. *Müsned*, 4:275.

– Daha önce kavganıza ortak ettiğiniz gibi şimdi de mutluluğunuza ortak edin, diyerek latife yaptı.”

[\[100\]](#). Bakara Suresi, 2:229.

‘Boşanmak iki defadır. Bundan sonrası ya iyilikle tutmak veya güzellikle salıvermektir...’ ayeti nazil oldu.”

[\[101\]](#). İbn-i Kesîr, *Tefsir*, 2:400; Kurtubî, *Ahkâmü'l-Kur'an*, 2:11.

[102]. Zihar İslam'dan önce boşanmaktan daha etkindi. Eşler bir daha birbirlerine dönmek üzere ayrılmış oluyorlardı. Bu olaydan sonra zihar boşanma sebebi olmaktan çıktı. Zihar yapan kişi yalnızca kefaret ödemekle yükümlü kılındı.

– Bundan böyle sen bana annemin sırtı gibisin, diyerek zihar yaptı. O kızgınlıkla evden çıkarak doğruca arkadaşlarının yanına gitti. Kızgınlığı geçmiş yaptığına pişman olmuştu. Eve geri dönünce, gönlümü almak için olsa gerek bana yaklaştı.

[103]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6879; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:378.

'Allah'ım! Sevgimin büyüklüğünden ve ayrılığın acısından sana sığınıyorum. Allah'ım! Nebinin dininden bize çıkış yolu olacak bir şey inzal et,' diye dua ettim."

[\[104\]](#). Mücâdele Suresi, 58:1-4. Detaylı bilgi için bk. Dr. Hilal Kara, Abdullah Kara, *Hanım Sahâbeler Ansiklopedisi*, 199.

‘Allah, eşi hakkında seninle tartışan ve ona şikâyetle bulunanın sözünü duymuştur. Allah işitendir, bilendir. İçinizden zihar yapanların kadınları, onların anaları değildir. Onların anaları ancak kendilerini doğuran kadınlardır. Şüphesiz ki onlar çirkin bir laf ve yalan söylüyorlar. Kuşkusuz Allah, affedicidir, bağışlayıcıdır...”’

[\[105\]](#). Dr. Hilal Kara, Abdullah Kara, 240.

Cemile binti Abdullah ile Sâbit b. Kays arasında olan anlaşmazlık yine önce Hz. Âişe'ye geldi. O Allah Resûlü'ne (a.s.m.) iletti. Bu şekilde çözüldü.

[106]. Müslim, *Fedâilü's-Sahâbe*, 83; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 11:171.
– Ey Kızım! Benim sevdiğimi sen de sevmez misin? Ben bunu seviyorum, buyurarak Hz. Âişe'nin yanında kalmak istediğini bildirdi...

[107]. Buhârî, *Vudû*, 45, *Tıp*, 22; İbn-i Kesîr, *Siretü'n-Nebevî*, 2:459.

– Benim için ateş yakın! O ateşte ağzının bağları çözülmemiş yedi kırba su ısıtıp üzerime dökün! Belki biraz rahatlar insanların yanına çıkıp onlara vasiyetimi bildiririm, buyurdu. Suyu ısıtınca onu Hz. Hafsa'nın leğenine koyup sonra ısıttığımız suyu üzerine dökmeye başladık. Allah Resûlü (a.s.m.) tamam işareti verinceye kadar döktük. Yıkanma işi bitince giyinip insanların yanına çıktı. Onlara namaz kıldırarak bir konuşma yaptı.”

[\[108\]](#). Buhârî, *Ezan*, 39, 51, 67, 68.

– Beni onun yanına oturtun, buyurdu. Sahâbîler onu Hz. Ebû Bekir'in yanına oturtular. O anda Hz. Ebû Bekir, namazda Allah Resûlü'ne (a.s.m.), sahâbîlerde Hz. Ebû Bekir'e uydu.”

[\[109\]](#). İbn-i Kesîr, 2:460.

– Ey Âişe! Hâlâ Hayber’de yediğim zehirli etin acısını hissediyorum, dedi.

[\[110\]](#). İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 2:237-238.
– Şimdi rahatladım, buyurdu.

[111]. İbn-i Kesîr, *Siretü'n-Nebevî*, 2:469, 471, 472.

‘Refîki Âlâ, Refîki Âlâ, Refîki Âlâ’ diyerek ruhunu teslim etti. Ruhu teslim olunca eli yanına düştü.” Başî Annemizin göğsünde iken vefat eden Efendimiz, onun odasına defnedildi.

[\[112\]](#). Tirmizî, *Menâkib*, 62.

“Hangi hadis hakkında sıkıntıya düşersek düşelim, Hz. Âişe’ye sorduğumuzda mutlaka onda bu konu ile ilgili bir bilgi bulurduk” demektedir.

[\[113\]](#). İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11452.

“Hz. Âişe ile diğer müminlerin annelerinin, hatta dünyadaki bütün hanımların ilmi karşılaştırılsa Hz. Âişe’nin ilmi daha ağır gelirdi” der.

[\[114\]](#). İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 7085.

Urve: “Fıkıh, tıp ve şiirde ondan daha âlimini görmedim” der.

[115]. Hindî, *Kenzü'l-Ummâl*, 37780.
– İyi görmüşsün, o Cebrâil idi, buyurdu.”

[116]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:76-78.

Vefat ettiği gece, hurma dallarına bezler bağlandı. Bezler yağa batırılıp yakılarak onunla yol aydınlatılıp cenazesi onların ışığında Bakî' Kabristanı'na götürüldü. O gece hanımlarda cenazeye katıldı. Bakî' Kabristanı mahşer yeri gibi kalabalıktı. Cenaze namazını Ebû Hüreyre kıldırdı. Kâsım b. Muhammed, Abdullah b. Zübeyr, Urve b. Zübeyr, Abdullah b. Muhammed b. Abdurrahman b. Ebû Bekir ve Abdullah b. Abdurrahman b. Ebû Bekir kabrine indi.

[117]. Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 4:393; Zehebî, *Siyer*, 1806.
– Hafsa Kureyşliler Kâbe'yi yeniden inşa ettikleri yıl doğdu, derdi.

[118]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6845.

Annesi çok ibadet etmekle meşhur ashâb-ı kirâmın büyüklerinden Osman b. Mazun'un kız kardeşi Zeynep binti Mazun'dur. Mekke'de büyüyen Hz. Hafsa kültürlü bir ailede çok iyi bir şekilde yetişti. Bu dönemde halası Fatma Hatun'dan İslam'ı ve Kur'an'ı öğrendi. Onun teşviki ile ilme önem vererek kültürlü bir hanım oldu. Çok güzel konuşan Hz. Hafsa Kureyşli hanımların en iyi hatîbelerindendi.

[\[119\]](#). İbn-i Hişâm, *Sîre*, 1-2:467.

Gençlik yaşına gelince sahâbîlerden Huneys b. Huzâfe ile evlendi. Medine'ye hicret edinceye kadar İslam davetine destek olarak mücadele içinde yetiştiler. Zamanı gelince diğer sahâbîler gibi bütün birikimlerini elinin tersi ile iterek babası, eşi ve akrabaları ile birlikte Medine'ye hicret etti.

[\[120\]](#). İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 3:392.

Medine'ye varınca Kubâ'da Rifaa b. Abdülmünzir'in evine konuk oldular. Allah Resûlü (a.s.m.) hicret edinceye kadar merkeze beş kilometre uzakta bulunan Kubâ'da kaldılar. Efendimiz hicret ettikten sonra onunla birlikte Medine'ye taşındılar.

[\[121\]](#). İbn-i Sa'd, 3:392.

Annemiz, Medine'de baskı altında kalmadan inancını rahat bir şekilde yaşadığı için çok mutluydu. Bir gün İslam ordusunun Bedir'e gideceğini duydu. İslam mücadelesinde ön saflarda yer alan eşi Huneys b. Huzâfe hemen eve koştu. Eşinin yardımı ile çabucak hazırlandı. Hz. Hafsa dualarla eşini yolcu etti. Bedir'de müşriklere karşı kahramanca savaşan eşi ağır bir şekilde yaralandı. Yaralı olarak Medine'ye geldi. Eşine büyük bir itina ile baktı. Yara zaman içerisinde iyileşmeyip iyice arttı. Bir süre sonra da eşi şehit oldu. Dayısı Osman b. Maz'un'un kabrinin yanına defnedildi.

[122]. Buhârî, *Megâzi*, 12; Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:508.

– **Allah Osman'ı senin kızından daha hayırlı biri ile senin kızını da Osman'dan daha hayırlı biri ile evlendirdi**, buyurdu. Onun bu sözler ile kimleri kastettiğini anlamıştı. Efendimiz, bu sözü ile kızı Ümmü Gülsüm'ü Hz. Osman ile evlendirmek istediğini bildiriyor, Hz. Hafsa'ya da talip oluyordu. Hz. Ömer sevinç gözyaşları içinde eve gidip kızına müjdeyi verdi.

[123]. İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:1811; İbn-i Hişâm, *Sîre*, 3-4:645; Makrîzî, *İmtâu'l-Esma'*, 6:46.

Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Hafsa ile hicretin üçüncü yılında evlendi. Diğer hanımları gibi onun da mehri 400-480 dirhem oldu. Allah Resûlü (a.s.m.) ashâbına düğün yemeği verdi. Davetlilere yağ, hurma ve un ile yapılan hays yemeği ikram edildi. Gelin ve gelinin geleceği ev hazırlandı. Annemizin çeyizi bir döşek, iki yastık, büyük bir yorgan, iki yeşil tencereydi. Tarihçiler çeyiz arasında dikkat çeken iki şeyden bahsederler; biri kıldan yapılmış yatak diğeri develerin boynuna asılan zil.

[\[124\]](#). Kettânî, *et-Terâtibu'l-Idâriyye*, 2:292.

[\[125\]](#). A. H. Cum'a, *Nisâu Ehl-i Beyt*, 203.

Hz. Ömer kızını gelin olarak uğurladığında ona çeşitli tavsiyelerde bulundu. Ancak birinin üzerini kalın bir çizgi ile çizdi. Kızına Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlendiğinde 20 yaşında olan ve sosyal konumlarının birbirlerine yakın olması hasebiyle Hz. Âişe ile rekabete girmemesini sıkı sıkıya tembih etti. Babasının sözünü dikkate alan Hz. Hafsa vefat edinceye kadar onunla sıkı dost oldu.

[\[126\]](#). İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:81-85; İbn-i Kesrevî, *Terâcim ve Mesânîd*, 1:210.

– Onu eski hâline getir. Bu gece onun rahatlığı beni teheccüd namazından alıkoydu, buyurdu.”

[\[127\]](#). Buhârî, *Nikâh*, 103.

“Allah Resûlü (a.s.m.) ikindi namazından çıktıktan sonra hanımlarının yanına gelir, bir süre onlarla birlikte sohbet ettikten sonra birinin yanına giderdi. Hafsa’nın yanında kaldığında en fazla onun ile vakit geçirirdi.”

[\[128\]](#). Buhârî, *Nikâh*,105.

– Yavrum! Güzel ve çekici olan hanımın Allah Resûlü (a.s.m.) tarafından sevilmesi, seni aldatmasın, diyerek beni uyardı. Babamın yanından ayrıldıktan bir süre sonra Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına gittim. Babamın bana söylediklerini anlatınca tebessüm etti.”

[\[129\]](#). İbn-i Sa'd, 3:319.

– Bir kapta iki katık, hayır Allah'a ulaşınca kadar böyle bir yemeği asla yemem, dedi.

[130]. Müslim, *Talâk*, 29; *Kandehlevî, Hayatü's-Sahâbe*, 2:684.
– Vallahi bu olaydan sonra bir daha Allah Resûlü'nü (a.s.m.) sıkıştırmadık.

[\[131\]](#). Halebî, *Siyer*, 3:317.

– Onu hak üzere gönderen Allah’a yemin ederim ki onun huzurunda olmasaydık seni ölesiye döverdim, diyerek kızgınlığını ifade etti.

[\[132\]](#). İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 3:277; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 7:97.

– Şunu iyi bil ki! Gücümün yettiğince Allah Resûlü (a.s.m.) ve Hz. Ebû Bekir'in zor yaşam şekline uyacağım. Belki bu sayede ahirette rahata kavuşurum, dedi.

[\[133\]](#). Kandehevî, *Hayatü's-Sahâbe*, 2:238.

– Ey kızım! Akıabalarımı ancak kendi malımla gözetebilirim. Onların benim malımda hakları vardır. Bu ise Müslümanların malıdır. Akıabaların için babanı saptırmak mı istiyorsun? Sözleriyle uyardı. Hatasını anlayan Hz. Hafsa babasından özür diledi.

[134]. İbn-i Manzûr, *Muhtasar*, 19:8

Hız. Hafsa babasını gözettiğı gibi, babası da onu gözetirdi. Hz. Ömer'e bir yerden meyve ve sebze geldiğinde onlardan bir miktarını mutlaka annelerimize gönderirdi. Bütün annelerimize dağıttıktan sonra son olarak kızı Hz. Hafsa'ya gönderir, eğer yetişmezse onun payını eksik verirdi. Et türü yiyecekler geldiğinde de böyle yapardı.

[135]. Ebû Dâvud, *Edeb*, 97; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 7:253.

Müslim, *Müsâfirîn*, 88; Ebû Dâvud, *Tahâret*, 18.İbn-i Mâce, *Sıyam*, 20.

“Allah Resûlü (a.s.m.) uyumak istediğinde yatağına yatar, sağ elini yanağının altına koyar ve üç kere ‘*Ey Rabb'im! İnsanları dirilttiğin kıyamet azabından beni koru*’ diye dua ederdi. Yemeğini içeceğini sağ eli ile yer içer, elbisesini sağ taraftan başlayarak giyer, (taharet gibi) diğer işlerini ise sol eli ile yapardı.”

[136]. Buhârî, *Ezan*, 12; İbn-i Mâce, *İkâme*, 101.

“Allah Resûlü (a.s.m.), Sabah namazı ezanı okunduğunda, cemaatle namaz kılmaya gitmeden önce, (kıyamı, rükû ve secdesi) uzun olmayan iki rekât namaz kılardı.”

[137]. Lebid: İhramda bulunan birinin saçına keneden korumak için sürdüğü bir çeşit yapıştırıcı ilaç. Aynî, *Umdetü'l-Kâri*, 15:102.

[\[138\]](#). Buhârî, *Libas*, 69, *Hac*, 34.

– Ben başımı lebidledim. Kurbanımı hazırladım, onu kesince ihramdan çıkacağım, buyurdu.

[139]. Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 9:257; İbn-i Manzûr, *Muhtasar*, 29:232.
– Yediğiniz oruç yerine bir gün oruç tutun, buyurdu.”

[\[140\]](#). Ebû Dâvud, *Tıp* 18; *Müsned*, 4:372.

– Ona yazı yazmayı öğrettiğın gibi, yara için nemle efsununu da öğret, buyurdu.”

[\[141\]](#). Kurtubî, *Ahkâmü'l-Kur'an*, 6:536.

– Peki, siz onu görmüyor musunuz, buyurarak onlara takvayı tavsiye buyurdu.

[142]. Buhârî, *Teheccüd*, 2; Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 7:13-14
Abdullah b. Ömer Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bu sözünden sonra
gece namazını hiç terk etmedi. Hatta eskisinden daha da fazla
namaz kıldı, çok az uyudu.

[\[143\]](#). İbn-i Kudâme, *Muğni*, 6:107.

– O günkü değerine alıp sattığın ve alışveriş yaptığın kişi ile anlaşmazlığa düşmediğin sürece bir beis yoktur, buyurdu.

[\[144\]](#). Muhammed Said, *Hayâtu's-Sahâbiyât*, 295.

– Kızım Allah hakkın söylenmesinden asla hayâ etmez, dedi. Bunun üzerine Hz. Hafsa parmakları ile göstererek bu zamanın üç veya dört ay olduğunu ifade etti. Hz. Ömer hemen komutanlarına haber göndererek bir kişinin dört aydan fazla evinden uzak kalmamasını emretti.

[\[145\]](#). Nisâ Suresi, 4:12.

– Allah (c.c.) “Bir kişiye kelâle olarak mirasçı olunursa bir erkek yahut bir kız kardeşi varsa her birine altıda bir düşer...” ayetinde bunu açıklamıyor mu, buyurdu. Hz. Ömer:

[\[146\]](#). Nisâ Suresi, 4:176.

– Evet, açıklıyor ya Resûlallah, dediyse de yinede tam olarak anlayamadı. Bunun üzerine “Senden fetva isterler. De ki: ‘Allah kelâle konusunu şöyle açıklar...’” ayeti nazil oldu. Ancak Hz. Ömer’in hâlâ anlayamadığı hususlar vardı. Kızı Hz. Hafsa’nın yanına gitti. Uygun bir ortamda Allah Resûlü’ne (a.s.m.) kelâle meselesini somasını istedi. Hz. Hafsa Allah Resûlü (a.s.m.) müsait olduğu bir anda bu meseleyi sordu. Efendimiz sorunun nereden geldiğini anladı ve:

[\[147\]](#). Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 9:287.

– Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bu sözlerinden sonra kelâle konusunu asla anlamadım.

[\[148\]](#). Kettânî, *et-Terâtîbu'l-İdâriyye*, 2:292; Makrîzî, *İmtâu'l-Esma'*, 9:140.

Markîzî gibi sahasında otoriter âlimler Hz. Hafsa'yı fetva veren sahâbeler arasında sayarlar. Zira ona yalnızca Hz. Ömer değil pek çok kişi başvurur fetva sorar, bilgi alırdı. İşte bu sorulardan sadece bir kaçı:

[\[149\]](#). İbn-i Mâce, *Cenâiz*, 8.

– Allah Resûlü (a.s.m.): “Üç ya da beş kere yıkayın, yıkamayı çiftli değil tekli yapın, buyurdu” dedi.

[150]. Buhârî, *Hayz*, 12; Aynî, *Umdetü'l-Kârî*, 3:133.

“Eşler haricindeki ölülerimize üç günden fazla yas tutmaktan men olunduk. Eşlerimiz için 4 ay 10 gün yas tutmamıza izin verildi. Bu sırada sürme ve koku sürülmez, Yemen bürdesi haricinde boyalı elbiseler giyilmez. Bunlara yalnızca temizlik zamanlarında ve hayızdan çıkış için guslettikten sonra izin verildi. Kişi ancak o zaman bir nebze Adn kokusundan alabilir. Ayrıca cenazenin ardından gitmekten men edildik.”

[\[151\]](#). *Müşned*, 6:285.

– Allah Resûlü'nün (a.s.m.) hanımlarından biri bunların: Kurbanlık hayvan, karga, köpek, fare, akrep olduğunu söyledi, diyerek cevapladı.

[\[152\]](#). İbn-i Kesrevî, *Terâcim ve Mesânîd*, 1:189.

Yalnızca fıkıh ilminde değil Kur'an ilimlerinde, hadiste ve edebiyatta da önemli bir birikime sahipti. Babası Hz. Ömer'in hadis rivayetindeki titizliğine rağmen Allah Resûlü'nden (a.s.m.) tekrarlarla birlikte 146, tekrarsız 29 hadis rivayet etmiştir.

[153]. İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:261;İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:84.
– Hafsa'ya geri dön! Çünkü o çokça oruç tutan, çokça namaz kılan
ve seninle cennette nikâhlanan hanımdır.

[154]. Kandehevî, *Hayatü's-Sahâbe*, 2:536.

“Hafsa babasının kızıdır” der, bir olayı anlatırken onun çok hamarat olduğundan ve çok iyi yemek yaptığından söz ederdi.

[\[155\]](#). *Müsned*, 6:286.

‘Elhamdü lillâhi Rabbil âlemin. Er-Rahmânirrahîm...’ diye ayet ayet okurdu, der Fatiha Suresini tertil ile okuyarak nasıl okunması gerektiğini öğretirdi.”

[\[156\]](#). Buhârî, *İtikâf*, 18; İbn-i Mâce, *Sıyam*, 59.

Allah Resûlü (a.s.m.) Ramazan ayının son on gününde itikâfa girerdi. Onu gören Hz. Âişe, Hz. Hafsa ve Hz. Zeynep de çadır kurdurarak itikâfa girdiler.

[157]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:555.

– Müminlerin emiri bize yıllık maaşlarımızı verdiğiinde mutlaka yanımıza gel, diyerek sıkı sıkı tembih etti. Hz. Ömer'in maaşlarını verdiğiini duyunca Medine'ye gittim. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) eşleri beni ağırladı ve her biri 50 dinar hediye verdi. O sırada Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yedi hanımı vardı.”

[158]. İbn-i Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1:1206.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefatından sonra 35 yıl yaşayan Hz. Hafsa Annemiz, hicretin 45. yılında Hz. Muâviye'nin hilafeti sırasında altmış yaşında Medine'de vefat etti. Naaşını kardeşleri Abdullah ve Âsım ile yeğenleri Sâlim, Abdullah, Hamza kabrine indiler. Cenaze namazını Medine valisi Mervan b. Hakem kıldırdı.

[159]. Kaynaklarda evlendiği kişi hakkında iki görüşten bahsedilir. Biri Ubeyd diğeri ise Allah Resûlü'nün (a.s.m.) halasının oğlu Abdullah b. Cahş'tır. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11227; Zehebî, *Siyer*, 2169. Bu iki sahâbînin hayatı birbirine oldukça benzer. Bk. Dr. Hilal Kara, Abdullah Kara, *Sahâbelerin Şahadet Anları*, 29, 70. Allah Resûlü'ne (a.s.m.) vahiy gelmeden on üç yıl önce Mekke'de doğan Hz. Zeynep, Sasaaogullarından **Huzeyme b. Hâris**'in kızıdır. Yirmi altı yaşında Medine'ye hicret edinceye kadar Mekke'de yaşadı. Genç kızlık yaşına gelince **Tufeyl b. Hâris** ile evlendi. Ancak bu evliliği uzun sürmedi. Tufeyl'den ayrılınca Allah Resûlü'nün (a.s.m.) amcasının oğlu ve çok sevdiği biri olan **Ubeyde b. Hâris** ile evlendi.

[160]. İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:1853; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 9653.

Zeynep Annemiz Müslüman olmadan önce de sonra da merhameti, şefkati, fakirlere ve düşkünlere yardımı ile tanındı. Ona Mekkeliler de Medineliler de **Ümmü'l-Mesâkin-Düşkünlerin Annesi** dediler. Ömür boyu düşkünleri yedirip içirmek, onlara yardım etmek için koşuştururdu. Eşi Ubeyde b. Hâris bileği, Zeynep Annemiz yüreği ile Müslümanların en ön saflarında yürüyerek İslam davetine omuz veriyorlardı.

[\[161\]](#). İbn-i Hişam, *Sîre*, 1-2:625; Vâkidî, *Megâzî*, 1:68.
– Elbette olursun, buyurdu.

[162]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:515; İbn-i Hişam, *Sîre*, 1-2:648; Makrîzî, *İmtâu'l-Esmâ'*, 6:52.

Allah Resûlü (a.s.m.) diğer hanımları gibi ona da 400 dirhem –12 ukye– mehir belirledi. Nikâhı Kubeysa b. Amr kıydı.

[163]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:92.

“Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlenince bir süre önce vefat eden düşkünlerin annesi Zeynep b. Huzeyme'nin odasına yerleştim. Odada bir çanak, çanağın içinde bir miktar arpa vardı. Onlardan başka bir el değirmeni, bir tencere ve bir başka çanak kap vardı. Çanağa bakınca içinde erimiş yağ olduğunu gördüm. Arpayı alıp el değirmeninde öğüttüm. Unu çömleğe koyup bulamaç yaptım. Sonra ona yağ katarak yemek yaptım. İşte o gün Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ailesinin yiyeceği, düğün yemeği buydu.”

[\[164\]](#). İbn-i Sa'd, 8:116.

– Onu kardeşlerinin oğullarına versen! Onların koyunlarını otlatır, buyurdu.”

[165]. İbn-i Kesrevî, *Terâcim ve Mesânîd*, 1:359.

Esedoğullarından bir hanım bir gün kızıl toprağı alıp Hz. Zeynep'e götürmüştü. Birlikte otururlarken Allah Resûlü (a.s.m.) geldi. İçeri girince kızıl toprakla boyanmış elbiseyi görünce bir şey söylemeden evden ayrıldı. Hz. Zeynep Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bundan hoşlanmadığını fark edip hemen boyası gidinceye kadar elbisesini yıkadı. Bir süre sonra Allah Resûlü (a.s.m.) tekrar geldi, içeri girmeden etrafa bakındı. Hoşlanmadığı şeyin ortadan kalktığını görünce içeri girdi.

[166]. İbn-i Seyyidü'n-Nâs, '*Uyûnu'l-Eser*, 2:370; Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*,4:416.

Hız. Zeynep'in En Sevgili ile evliliği uzun sürmedi. Bazı rivayetlere göre Efendimiz ile evlendikten üç ay, bazılarına göre sekiz ay sonra hicretin dördüncü yılında Rebiü'l-Ahîr ayında vefat etti. Vefat ettiğinde henüz otuz yaşıındaydı. Eşinin vefatına üzülen Allah Resûlü (a.s.m.) cenaze namazını bizzat kendisi kıldırdı. Bakî' Kabristanı'na defnedildi. Üç kardeşi mezara inerek naaşını son yolculuğuna uğurladılar.

[167]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:116; Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 7:1285; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 205.

– Otuz yaşları civarındaydı, dedi.”

[\[168\]](#). İbn-i Hişam, *Sîre*, 1-2:197.

– Ey Kureyşliler Kâbe'ye ilk geleni hakem tayin edin! Aranızdaki anlaşmazlığı o çözsün, der. Gelen Hz. Muhammed olunca çözüm herkesi memnun eder. Bütün liderler Hacerü'l-Evsed'i tutup kaldırır, Allah Resûlü (a.s.m.) yerine koyar.

[\[169\]](#). İsrâ Suresi, 17:90-93.

– Çölden sular fışkırmadıkça, ortasından ırmaklar akan hurma ve üzüm bahçeleri olmadıkça veya gökyüzü üzerimize kapanmadıkça sana inanmayacağım, diye bağııyordu.

[170]. İbn-i Hişam, *Sîre*, 1-2:338.

– Haydi, şimdi çıkıp gidin! Vallahi onları size asla teslim etmem, dedi... O gün çok üzüldük. Sarsıldık. Vallahi o günkü kadar üzüldüğümüz bir başka zaman hatırlamıyorum. Allah'ın yardımı ile kâfirler umduklarını bulamadılar. Gururları kırıldı, perişan bir şekilde utanarak geldikleri gibi geri döndüler. Gelişlerine ne kadar üzüldüysek gidişlerine bir o kadar sevindik.”

[171]. İbn-i Hişam, *Sîre*, 1-2:468; Süheylî, *Ravdu'l-Ünf*, 2:295.

– Eşin şu köyde, Mübeşşir b. Münzîr'in evinde konuk olarak kalıyor. Ben buradan ayrılacağım, sen Allah'ın bereketi ile gidip eşine kavuş, diyerek yanımdan ayrıldı ve Mekke'ye geri döndü.”

[172]. İbn-i Abdilberr, *el-İstîab*, 3:940.

Ebû Seleme akıllı olduğu kadar, gözü pek son derece aktif biriydi. Samimi ve iyi bir Müslüman'dı. Allah Resûlü (a.s.m.) Zu'l-Uşeyre Seferi'ne çıktığında geri dönünceye kadar Medine'yi yönetmesi için onu vekil tayin etti. Bedir'de kahramanca savaşan Ebû Seleme, Uhud'da ordunun **sol cenah komutanı oldu**. O yalnızca savaş meydanlarında ön saflarda değil ilim meclislerinde de ön saflardaydı. Okuma yazma bilen, çok az sayıdaki kişilerden biriydi. Bunun için **vahiy kâtipliği** yapıyordu. Sürekli Efendimizin çevresinde bulunur, ondan duyduğu çoğu şeyi eve geldiğinde eşine anlatırdı. Ümmü Seleme bunlardan en fazla etkilendiği bir hadisi şöyle anlatır:

[\[173\]](#). Müslim, *Cenâiz*, 3.

‘Allah’ım! Onun yerine bana daha iyisini ver!’ diye dua ederse Allah mutlaka kaybettiğinden daha iyisini ona nasip eder, buyurdu. Sonra:

[\[174\]](#). İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:88.

– Allah'ım! Ben ölürsem Ümmü Seleme'ye onu incitip üzmeyecek benden daha hayırlı birini nasip et!"

[175]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 12057.

Ümmü Seleme ailesine kısa bir mektup yazdı. Mektubu alan hacılar Mekke'ye gittiler. Dönüşte getirdikleri cevap onu doğruluyordu. Onun Ebû Ümeyye'nin kızı olduğunu öğrenen Medineli hanımlar bundan sonra ona çok değer verip el üstünde tuttular.

[176]. Belâzurî, *Ensâbu'l Eşrâf*, 10:222; Beyhakî, *Delâilü'n-Nübüvve*, 3:463.

Uhud Savaşı'ndan güç alan kabileler Müslümanlara karşı tavır almaya başlamıştı. Bunlardan biri de Necd'in Katan havalisinde yaşayanlardı. Tuleyha ve Seleme b. Huveylid'in kışkırtmalarıyla Müslümanlara saldırmak üzere toplanmaya başladılar. Onların bu faaliyetlerini haber alan Allah Resûlü (a.s.m.) Ebû Seleme'yi Ensar ve Muhacirlerden oluşan 150 kişilik bir ordu ile bölgeye gönderdi. Katan'a giden Ebû Seleme düşmana baskın yaptı. Uzun bir süre düşmanı takip ettikten sonra pek çok ganimetle geri döndü. Seferden döndükten hemen sonra yarası yeniden kanamaya başladı.

[177]. Müslim, *Cenâiz*, 4.

– Ruh çıkınca gözler ona tabi olur, buyurdu. Çevresindekiler, Ebû Seleme'nin öldüğünü görünce feryat etmeye başladılar. Kadınların ağıt yakmasından hoşlanmayan Allah Resûlü (a.s.m.):

[\[178\]](#). Müslim, *Cenâiz*, 5, 7. Ebû Dâvud, *Cenâiz*, 17.

– Allah'ım! Ebû Seleme'yi affet. Onu hidayete erenler arasındaki derecesini yükselt. Arkada bıraktıkları için ona yardımcı ol. Ey Âlemlerin Rabbi olan Allah'ım! Ebû Seleme'nin kabrini genişlet. Orada onun nurunu çoğalt. Bizi de onu da affet, buyurdu.

[\[179\]](#). *Müsned*, 6:289.

– Allah'ın şeytanı çıkardığı eve tekrar şeytanın girmesini mi istiyorsun, buyurarak ağıt söyleyerek ağlamasına engel oldu. O andan itibaren gözyaşlarıma hâkim oldum, bir daha ağlamadım.

[\[180\]](#). Müslim, *Cenâiz*, 6; Ebû Dâvud, *Cenâiz*, 15; Tirmizî, *Cenâiz*, 7.

– Allah'ım! Beni de onu da affet! Bana ondan daha iyi birini nasip et diye dua et, buyurdu.

[\[181\]](#). Tirmizî, *Daavât*, 83; Ebû Dâvud, *Cenâiz*, 18.

– Ebû Seleme'den hayırlı kim var ki? Şundan daha hayırlı değil mi? Şundan hayırlı değil mi, dedim. Sonunda Efendimizin emrine uymak için onun öğrettiği gibi dua ettim.”

[182]. *Müsned*, 6:313; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:89; İbn-i İshak, *Sîre*, 243, 377; İbn-i Cevzî, *Sıfatü's-Safve*, 297.

– Sana falan kız kardeşine verdiğimden daha az şey vermeyeceğim. İki el değirmeni, iki testi, bir tane içi lif dolu deri yastık vereceğim, buyurdu.”

[\[183\]](#). İbn-i Sa'd, 8:90-92.

“Allah Resûlü (a.s.m.) ile evlenince bir süre önce vefat eden Zeynep binti Huzeyme'nin odasına yerleştim. Evde el değirmeni, tencere ve testi, testinin içinde de erimiş yağ vardı. Evleneceğimiz gün kalktım el değirmeni ile altlığını aldım. Zeynep binti Huzeyme'den kalan arpayı öğüttükten sonra unu çömleğe koyup bulamaç yaptım. Sonra ona yağı kattım. Allah Resûlü (a.s.m.) gelince yemeği ona takdim ettim. İşte o gün Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ailesinin düğün yemeği, pişirdiğim bu yemektir.”

[\[184\]](#). *Müsned*, 6:313, 314; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:91, 92.

Annemiz Allah Resûlü (a.s.m.) ile Hz. Zeynep binti Huzeyme'den sonra hicretin dördüncü yılında Şevval ayında evlendi. O evlendiğinde Hz. Zeynep binti Huzeyme vefat etmişti. Onun odasına yerleşti.

[185]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 12057; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 7464.
– Onu gördüm. Vallahi o senin dediğın gibi değıl. Yalnızca güzel o kadar, dedi.”

[\[186\]](#). *Müsned*, 6:293; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 7:67.

– Dün bize getirilen yedi dinardan dolayı. Dün gece o yatağın köşesinde kaldı. Bize geldiği hâlde fakirlere dağıtmadık, buyurdu. Dinarları alıp hemen ihtiyaç sahiplerine dağıttı.”

[\[187\]](#). Şâmî, 7:76.

– Ağlama ben eğer şu dağın benimle birlikte yürümesini isteseydim yürürdü, buyurdu.”

[188]. İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-Târih*, 2.378.

– Sen kardeşime kızginken yaşamamanın ne faydası var, diye üzüntüsünü dile getiriyordu. Allah Resûlü (a.s.m.) onun üzüntüsüne dayanamayıp kardeşini affetti. Buna çok sevinen Annemiz hemen hizmetlisini kardeşinin yanına göndererek affedildiğini müjdeledi.

[\[189\]](#). Tirmizî, *Etime*, 41; İbn-i Mâce, *Etime*, 11.

– Bunların tadı birbirinden farklı, bunları dilediğin taraftan yiyebilirsin, buyurdu. Yemekten sonra getirilen su ile abdest aldı...”

[\[190\]](#). *Müşned*, 6:309.

– Güzel cevap vermişsin, buyurarak eşini rahatlattı.

[\[191\]](#). Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 7:419.

“Allah Resûlü (a.s.m.) yolculuğa Perşembe günleri çıkmayı severdi.
Bir şeye kızdığında yüzü kızarırdı.”

[\[192\]](#). el-Hindî, *Kenzü'l-Ummâl* 18342. Hadis.

“Allah Resûlü (a.s.m.) eşlerinden birinin gözü vb. rahatsız olduğunda iyileşinceye kadar onunla yakınlık kurmazdı.”

[\[193\]](#). Müsned, 6:394.

Allahümme es'elüke ilmen nâfian ve amelen mütekâbbilen ve rızkan tayyiben (Allah'ım! Senden faydalı ilim, makbul amel, temiz rızık isterim), diye dua ederdi.”

[194]. Ebû Dâvud, *Vitir*, 20; Tirmizî, *Fedâilü'l-Kur'an*, 23; *Müsned*, 6:297.

“Yatsı namazını kıldıktan sonra tespih çeker. Bundan sonra Allah'ın dilediği kadar gece namazı kılar, sonra yatar namaz kıldığı süre kadar uyurdu. Uykudan kalkar, uyuduğu zaman kadar namaz kılar sonra yatardı. Sabaha kadar bu şekilde devam ederdi. Nasıl Kur'an okuduğuna gelince Kur'an'ı anlaşılır şekilde ayet ayet okurdu.”

[195]. Ebû Dâvud, *Libas*, 41; İbn-i Mâce, *İkâme*, 40; *Müsned*, 6:322
“Allah Resûlü (a.s.m.) namaz kılacağı zaman önce namazgâhının karşısına yatağımı sererdi. O namaz kılarken ben karşısında yatakta olurdum.”

[\[196\]](#). *Müşned*, 6:296.

‘Oturduğumuz yeri temiz tut! Melekler yeryüzüne indiğinde temiz olmayan yere asla inmezler’ buyururdu.”

[\[197\]](#). *Müşned*, 6:291.

Eşleri ile hayatı paylaşan Efendimiz, onlara her zaman yakın davranırdı. Annelerimiz ile aynı ortamda gusül abdesti alır, oruçlu olduğu zaman dahi onları öper, sevgisini gösterirdi.

[\[198\]](#). *Müşned*, 3:155; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 8:405.

– Onunla birlikte Ümmü Seleme'nin yanına git! Onda kırk dirhem vardı. Onu buna versin, buyurdu.”

[199]. Kettânî, *et-Terâtibu'l-Idâriyye*, 2:78.

– O şeytanın vesvesesini engeller, kendi kendin ile konuşup evhamlanmayı önler. Allah Resûlü'nün (a.s.m.): '**Siz kadınlardan sevabı en çok olanınız gayreti en fazla olanınızdır**' buyurduğunu duydum, dedi."

[\[200\]](#). Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 10:154.

– Ama ümmetin onu öldürecek. İstersen onun öldürüleceği yeri sana göstereyim, dedi. Eli ile yere vurdu. Kıpırmızı bir çöl göründü. Dehşet tablosunu orada bulunan Hz. Ümmü Seleme'de görüyordu. Hemen Hz. Hüseyin'i kucağına aldı. Meleğin gösterdiklerini görmemesi için örtüsü ile üzerini örttü. Burası Kerbela idi.”

[\[201\]](#). Müslim, *Fedâilü's-Sahâbe*, 100; Şâmî, 10:45.

Hâlbuki gelen Cebrâil'di (a.s.). Ümmü Seleme biraz sonra Allah Resûlü'nü (a.s.m.) sahâbîlerine kendisine söylenenleri aktardığını görünce onun Cebrâil (a.s.) olduğunu anladı.

[\[202\]](#). *Müsned*, 6:392; Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebîr*, 9:11; Makrîzî, *İmtâu'l-Esmâ'*, 5:382; Şâmî, 7:304.

– Sen bulunduğun yerde ve hayır üzeresin, buyurdu. Bunun üzerine:

[\[203\]](#). Ahzâb Suresi, 33:33.

‘...Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor’ ayeti nazil oldu.”

[\[204\]](#). Tevbe Suresi, 9:102, Enfâl Suresi, 8:27.

“Ebû Lübâbe’nin tövbesinin kabul edildiğini bildiren ayet indiğinde Allah Resûlü (a.s.m.) benim evimdeydi. Seher vaktinde gülümsediğini görünce:

[205]. Dârimî, *Zekât*, 25; Muvatta, *Nuzur*, 9; Taberânî, 5:22. Bk. Dr. Hilal Kara, Abdullah Kara, *Ashab-ı Suffe*, 225.

– Ey Ebû Lübâbe! Müjdeler olsun! Allah tövbeni kabul etti, diye seslendim...”

[206]. *Müsned*, 6:495; Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:518

– Sana bir kadife örtü aldım. Kışın üzerine örter, yazın yaygı yaparsın. İçi lif dolu deri bir yastık, iki el değirmeni iki testi aldım. Birinde su, diğerinde un var. Bir de çanak aldım onda hamur yoğurur, tirid hazırlarsın, buyurdu.

[207]. *Müsned*, 6:313; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:89.
– Ben artık eşinizim, istediğiniz gibi yapın, dedi.

[208]. İbn-i Mâce, *Salât*, 38; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 8:107.
– Çocuklar insana galip geliyorlar, buyurdu.”

[\[209\]](#). İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6958.

– Allah Resûlü'nün (a.s.m.) serptiği suyun bereketi ile Zeynep çok yaşlandığı zaman bile yüzü genç kız gibiydi, demektedir.

[210]. Buhârî, *Etime*, 1, 3; Müslim, *Eşribe*; 108, 109; *Müsned*, 4:26; Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebîr*, 9:12-13.

– **Yavaş ol oğlum! Sağ elinle ve yemeğin ön tarafından ye,** buyurdu. Bundan sonra hep Allah Resûlü'nün (a.s.m.) söylediği şekilde yedim.”

[\[211\]](#). Müslim, *Sıyam*, 74; Taberânî, 9:10.

– Ama yine de içinizde Allah’tan en çok korkan ve yasaklarından en çok sakınan benim, buyurdu.”

[\[212\]](#). Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 10:56.

Hz. Ümmü Seleme olanları unutmamak için vefat edinceye kadar bu taşı evin bir köşesinde sakladı.

[\[213\]](#). Şâmî, 8:326.

– Onu bırak ey Ümmü Seleme! Her milletin bir bayramı vardır. Bu da bizim bayramımız, buyurdu.”

[\[214\]](#). Muhannes: Çift cinsiyetli kişi.

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) evde iken yanımda yeni Müslüman olan kardeşim Abdullah ile bir muhannes vardı. Muhannes kardeşime:

[\[215\]](#). Buhârî, *Nikâh*, 113; Müslim, *Selam*, 32, 33.

– Bundan böyle bu kişiyi yanınıza yaklaştırmayın, buyurdu.”

[\[216\]](#). Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 12:121.

– Allah haramdan şifa yaratmamıştır, buyurarak bunu yapmamın doğru olmadığını söyledi.”

[\[217\]](#). Buhârî, *İlim*, 50; İbn-i Mâce, *Tahâret*, 107; *Müsned*, 6:292.
(Kaynakların bazısında ikinci soru Ümmü Süleym'e aittir.)
– Evet, yaşlık görürse gusletmesi gerekir, buyurdu.”

[218]. Ebû Dâvud, *Zekât*, 4; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 9:251.
– Zekât verilmesi gereken miktara ulaşan altının zekâtı verilirse o azaba sebep olan mal olmaz, buyurdu.”

[\[219\]](#). *Müşned*, 6:310; Şâmî, 9:254.

– Elbette. Onlara infak ettiğin müddetçe sevap kazanırsın, buyurdu.”

[\[220\]](#). *Müsned*, 6:294, 304.

– İnsanların başına gelen musibet onların da başına gelir. Ancak onlar Allah'ın af ve rızasına ulaşırlar, buyurdu.”

[\[221\]](#). *Müsned*, 6:322; Şâmî, 8:254.

“Allah Resûlü (a.s.m.) vefatına yakın farzları ayakta, nafileleri oturarak kılardı. Onun en çok sevdiği amel, az da olsa devamlı olardı.”

[\[222\]](#). *Müsned*, 6:306.

“Allah Resûlü (a.s.m.) evden çıktığında ‘Bismillahi tevekkeltü alallâhi, zillete düşmekten, sapmaktan, zulmetmekten, zulme uğramaktan, birine cahilce davranmaktan ve cahilce davranılmaktan sana sığınırım’ diye dua ederdi.”

[223]. İbn-i Hacer, *Fethü'l-Bâri*, 9:52.

O **Kıraat İlminde** de üstattı. Ebû Ubeyde “Kıraat” isimli kitabında Allah Resûlü (a.s.m.) zamanındaki Kuraları: Dört halife, Talha b. Ubeydullah, Sa’d b. Ebû Vakkas, Abdullah b. Mesud, Huzeyfe b. Yeman, Sâlim, Ebû Hureyre, Abdullah b. Saib, Abâdile, Hz. Âişe, Hz. Hafsa ve Ümmü Seleme olarak saymaktadır.

[224]. Makrîzî, *İmtâu'l-Esma'*, 9:136.

Fıkıh ilmi konusunda sahâbenin ileri gelenlerinden sayılırdı. Âlimler onu orta derecede çok fetva veren sahâbîler arasında saymışlardır.

[\[225\]](#). Kettânî, *et-Terâtibu'l-Idâriyye*, 2:185.

Eğitim öğretimiyle yakından ilgilendiği dört çocuğunu da âlim olarak yetiştirdi. Kendine gelip soru soranların sorularını cevaplandırarak onları aydınlatırdı. Onun yetişmesine katkıda bulunduğu kişilerden biri de büyük tasavvuf önderlerinden süt emzirdiği **Hasan-ı Basrî**'dir.

[\[226\]](#). Bakara Suresi, 2:223; *Müsned*, 6:305.

‘Hanımlarınız sizin için tarladır (ekin ektiğiniz yer gibidir). Tarlanıza nasıl isterseniz öyle varın...’ ayeti nazil oldu.”

[227]. Âl-i İmrân Suresi, 3:195; İbn-i Kesîr, *Tefsir*, 2:165; Kurtubî, *Ahkâmü'l-Kur'an*, 2:655.

'Rabb'i onların duasını kabul etti. Dedi ki: Ben içinizden erkek kadın çalışan hiç kimsenin amelini boşa çıkarmam. Hicret edenler ve yurtlarından çıkarılanlar Allah yolunda eziyete uğradılar, savaştılar ve öldürüldüler. Andolsun ki ben de onların günahlarını bağışlayacağım ve onları altlarında ırmaklar akan cennetlere koyacağım. Güzel sevap Allah katındadır' ayeti indi."

[228]. Nisâ Suresi, 4:32; Tirmizî, *Tefsir*, 4:8; İbn-i Kesîr, 2:249; Suyutî, *Dürrü'l-Mansûr*, 2:474.

‘Allah’ın sizi birbirinizden üstün kıldığı hususları temenni etmeyin. Erkek için de çalışıp kazandığında nasibi, kadın için çalışıp kazandığında nasibi vardır. Allah’ın lütfunu isteyin. Şüphesiz ki Allah her şeyi bilir’ ayeti nazil oldu.”

[229]. Ahzâb Suresi, 33:35; *Müşned*, 6:301; İbn-i Kesîr, 6:413.
'Müslüman erkekler ve Müslüman kadınlar, mümin erkekler ve mümin kadınlar...''

[\[230\]](#). Buhârî, *Şurût*, 15; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 5:56.

Allah Resûlü (a.s.m.) çadırdan çıktı. Eşinin dediği gibi “Bismillahi Allahu ekber” diyerek kurbanını kesti. Sonra tıraş oldu. Onu gören sahâbîler kurbanlarını kesip tıraş olarak helak olmaktan kurtuldular.

[\[231\]](#). *Müşned*, 6:290.

– Hayır, sen onlardan değilsin! Ama bundan sonra kimseye bu konudaki durumunu bildirmeyeceğim, dedi.

[\[232\]](#). *Müsned*, 5:221; İbn-i Hacer, *İsâbe*, 3336.

– Eğer bana Allah Rasûlü'ne (a.s.m.) hizmet etmeyi şart koşmasaydın, ben yine de o ya da ben vefat edinceye kadar ona hizmet edecektim, dedim. Öyle de yaptım vefat edinceye kadar Allah Rasûlü'ne (a.s.m.) hizmet ettim.”

[233]. Evkiye: 40 dirhemlik para birimi.

– Sanırım hediyeler gittiğinde kral ölmüş olacak. Yeni kral gönderdiğim hediyeleri kabul etmeyip geri gönderecek. Eğer dediğim gibi olursa geri gelen hediyeleri sana vereceğim, buyurdu. Dediği gibi oldu. Hediyeler geri gelince Allah Resûlü (a.s.m.) diğer eşlerine birer evkiye misk verdi. Kalan tüm koku ve elbiseleri Hz. Ümmü Seleme'ye verdi.”

[\[234\]](#). İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:95.

[\[235\]](#). *Müsned*, 6:289.

– Allah’ım! Asıl hayır ahiret hayrıdır. Ensarı ve muhacirleri bağışla, diye dua etti.”

[236]. Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 4:370.

Hendek Savaşı'nda Hz. Âişe, Hz. Zeynep ve Hz. Ümmü Seleme sıra ile Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanında bulundular. Diğer hanımları kadın ve çocukların kaldığı kalede kaldı. Hz. Ümmü Seleme'nin Efendimizin yanında kaldığı sırada Ümmü Âmir adında Medineli bir hanım bir tencere hays yemeği yapıp çadırda bulunan Allah Resûlü'ne (a.s.m.) götürdü. Annemiz ondan bir miktar alıp yedikten sonra Allah Resûlü (a.s.m.) Hendek Savaşı'na katılanları yemeğe çağırdı. Grup grup gelen sahâbîler o yemekten doyuncaya kadar yediler.

[\[237\]](#). Şâmî, 4:375.

Allah Abbad b. Beşîr'e rahmet etsin! O gece Allah Resûlü'nün (a.s.m.) çadırını korumak için en çok o gayret sarf etti."

[\[238\]](#). Şâmî, 11:31.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kızı Hz. Zeynep vefat edince cenazesi ile yakından ilgilendi. Yıkanması ve kefenlenmesinde hazır bulundu. Hz. Fâtıma'nın düğününde, çocukların doğumunda ve vefatında hep yanındaydı. Hz. Hüseyin'in doğumunda Ümmü Seleme ve Zeynep binti Cahş yanına gidip ona yardımcı oldular.

[\[239\]](#). Nesâî, *Nikâh*, 24.

[\[240\]](#). İbn-i Hacer, *İsâbe*, 12322.

[\[241\]](#). Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 11:49.

– Ey anneciğim! Ben şimdi ölüyorum. Temizlendim, artık kimse beni açmasın, dedi ve vefat etti. O sırada Ali geldi. Olanları ona anlattım.”

[\[242\]](#). Şâmî, 12:265.

“Allah Resûlü’nün (a.s.m.) vefat ettiği gün elimi göğsüne koyup ovdum. Elimde hoş bir koku oldu. Yıllar sonra yemek yerken, abdest alırken hep bu kokuyu duydum. O hiçbir zaman kaybolmadı.”

[\[243\]](#). Şâmî, 12:265.

– O ne kadar büyük musibetti. Daha sonra ne kadar büyük musibetle karşılaşırsak karşılaşalım, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefat anını hatırlayınca o gün ki acımız hafifliyordu.

[244]. İbn-i Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 2:1287; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:96.

Uzun bir ömür yaşayan Hz. Ümmü Seleme 84 yaşında hicretin 59. ya da 61. yılında Medine'de vefat etti. Cenaze namazını Ebû Hüreyre kıldırdı. Kabrine oğulları Ömer ile Seleme ve iki yeğeni indi.

[\[245\]](#). Zehebî, *Siyer*, 1407.

Hız. Cüveyriye, büyük Arap kabilelerinden biri olan Müstalıkoğullarının reisi Dırar b. Hâris'in kızıdır. Burada doğup büyüdü. Genç kızlík çağına gelince amcasının oğlu Müsâfi b. Saffan ile evlendi.

[\[246\]](#). Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 4:50; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 4:347.

Allah Resûlü (a.s.m.) beni azat ettikten ve Müslüman olup onunla evlendikten sonra Müslümanlar ellerindeki esirleri serbest bırakmışlar. Bir ara amcamın kızlarından birini görünce Müslümanların kendilerini serbest bıraktığını söyledi. Çok sevindim, Rabb'ime hamd-ü sena ettim.”

[\[247\]](#). Beyhakî, 4:47; Vâkidî, *Megâzî*, 1:406, 408.

– Savaş sırasında kır atların üzerine binmiş beyaz tenli adamlar gördük. Onları ne bundan önce ne de bundan sonra bir daha görmedik, dediğini duydum.”

[\[248\]](#). Vâkidî, 1:406.

– Hâris b. Ebû Dırar'ın içimize sızmaya çalıştığını duydum. Uykum kaçtı, seni ve sahâbelerini gözetlemek istedim. Bunun için kapıda nöbet tutuyorum, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) bundan hoşlanarak ona hayır duada bulundu.

[249]. Ebû Dâvud, *Itk*, 2; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6822; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:116.

– Allah Resûlü'nün (a.s.m.) akrabalarını esir tutup onlara hizmet mi ettireceğiz, diyerek Efendimizi memnun etmek için bütün esirleri karşılıksız olarak serbest bıraktılar. Halkı için ondan daha faydalısını bereketlisini görmedim.”

[\[250\]](#). İbn-i Sa'd, 8:116; İbnü'l-Esîr, 6822.
– Vallahi bizi rezil ettin, dedi.

[\[251\]](#). İbn-i Hişam, *Sîre*, 3-4:646; Vâkidî, *Megâzî*, 1:411; Zehebî, *Siyer*, 1407.

Allah Resûlü (a.s.m.) kızını bir kerede babasından istedi. Babası Efendimizin teklifini memnuniyetle kabul etti. Diğer eşleri gibi ona da 400 dirhem mehir belirledi. Hâris Müslüman olunca iki oğlu ve kavminden olanları duyan pek çok kişi iman etti.

[\[252\]](#). Buhârî, *Savm*, 63; Ebû Dâvud, *Savm*, 53; *Müsned*, 6:324.
– O zaman orucunu aç, buyurdu.

[\[253\]](#). Müslim, *Zekât*, 169; *Müsned*, 6:429; Ebû Ya'la, *Müsned*, 6:135.

– Onu getir. O yerine ulaşmış (sadaka olmaktan çıkmış), buyurdu.

[254]. Müslim, *Zikir ve Dua*, 79; Tirmizî, *Daavât*, 103; Ebû Dâvud, *Vitir*, 24; İbn-i Mace, *Edeb*, 56; Nesâî, *Sehv*, 94.

Sübhânallahî medede kelimâtihi: Allah'ı kelimelerinin miktarınca tesbih ederim."

[255]. Müslim, *Âdâb*, 16;

“Hz. Cüveyriye’nin ismi Berre, kötülüklerden tamamen uzak anlamındaydı. Allah Resûlü (a.s.m.) ismini değiştirerek Cüveyriye (güzel, tatlı kız) koydu. Çünkü biri yanından ayrıldığında ondan: ‘Kötülüklerden uzak olan kişi yanından çıktı’ diye bahsedilmesini istemezdi.”

[\[256\]](#). Makrîzî, *İmtâu'l-Esma'*, 9:153.

Efendimiz ile yaşarken görerek ve dinleyerek pek çok şey öğrenen Hz. Cüveyriye, fetva veren âlim sahâbîler arasında sayılmaktadır.

[\[257\]](#). İbn-i Kesrevî, *Terâcim ve Mesânîd*, 1:169.

Hz. Cüveyriye Allah Resûlü'nden (a.s.m.) dokuz hadis rivayet etmiştir. Bu hadisler yirmi üç yolla bize kadar gelmiştir.

[\[258\]](#). Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 24:66.

“Allah Resûlü (a.s.m.) yemeğin kaynar hâli gidinceye kadar yenmesinden hoşlanmazdı.”

[259]. Taberânî, 24:59: İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:117.
– Sana en büyük mehri vermedim mi? Senin kabilenden kırk kişiyi özgürlüğüne kavuşturmadım mı, buyurarak onu teselli etti.”

[\[260\]](#). Buhârî, *Vasâyâ*, 1.

“Allah Resûlü (a.s.m.) vefat ederken geriye ne bir dinar, ne dirhem, ne köle, ne cariye ne de başka bir şey bırakmadı. Miras olarak yalnızca beyaz katırını, silahını ve sadaka olarak belirlediği araziye bıraktı.”

[\[261\]](#). İbn-i Cevzî, *Sıfatü's-Safve*, 301; İbn-i Sa'd, 8:126, 208.

– Hayır, asla! O hanımlar arasında bir şeyden en az pay alanlardandı, diyerek Hz. Âişe'yi savundu.”

[262]. İbn-i Sa'd, 8:120; İbn-i Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1:1215.

Efendimizin vefatından sonra hanımlara maaş bağlayan Hz. Ömer hicret eden hanımlara yıllık 12.000, Hz. Cüveyriye gibi hicret etmeyenlere 6.000 dirhem maaş bağladı. Hicretin 50. yılına kadar güzel bir hayat yaşadı. 65 yaşında iken Medine'de vefat etti. Cenaze namazını Medine Valisi Mervan b. Hakîm kıldırdı. Namazdan sonra Bakî' Kabristanı'na defnedildi.

[263]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6934; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:129.

– Bakın Sa'ye'nin oğlu geliyor. Bana Reyhâne'nin Müslüman olduğunu müjdeleyecek, buyurdu. Biraz sonra Efendimizin buyurduğu gibi beklenen müjde geldi.

[\[264\]](#). İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11194.

– Allah ve Resûlü'nü tercih ediyorum, dedim. Beni hürriyetime kavuşturdu.”

[265]. İbn-i Manzûr, *Muhtasar*, 2:291; Vâkidî, *Megâzî*, 2:521.

Her şey tamamlanınca Ümmü Münzîr'in evinde düğün yapıldı. Bu sırada tarihler hicretin altıncı yılını gösteriyordu. Allah Resûlü (a.s.m), diğer hanımları gibi ona da 400 dirhem mehir verdi.

[\[266\]](#). İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:130.

İsteğini Allah Resûlü'ne (a.s.m.) bildirdi. Ona rica ederek nerdeyse kabilesinden olan bütün köleleri azat ettirdi.

[267]. İbn-i Sa'd, 8:130.

Kabilesi için büyük rahmet olan Hz. Reyhâne kıskançlığını yenemedi. İleri gidince Allah Resûlü (a.s.m.) ondan bir talakla ayrıldı. Bu duruma çok üzülen Annemizin günlerce gözyaşları kurumadı. Bir gün yine odasında ağlıyordu. Allah Resûlü (a.s.m.) yanına gelip onu bu hâlde görünce ayrılığı daha fazla uzatmayıp eşine geri döndü.

[\[268\]](#). Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:543.

– Hayır öyle değil. Allah senin benim oğlum olmana razı olmadı, diyerek iddiasının doğru olmadığını bildirdi.

[269]. İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:1929; İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11182.

İslam davetinden on yedi yıl önce doğan Annemiz, Müslüman olduğunda yirmi bir yaşlarındaydı. Müslümanların sayısı arttıkça baskıyı artıran müşrikler doğup büyüdükları vatanlarını onlara dar ettiler. Öz yurtlarında en yakınları tarafından eziyet edilerek horlandılar. Baskılar artınca Allah Resûlü (a.s.m.) Müslümanlara Habeşistan'a hicret etmelerini tavsiye etti. İlk gidenlerin memnun olduğunu haber alan birçok sahâbî, Habeşistan'a gitmek için hazırlanmaya başladı. O sırada hamile olan Remle Hatun (Ümmü Habîbe), daha fazla Mekke'deki baskılara maruz kalmaktansa bu hâli ile yola çıkmayı, çölleri aşır Habeşistan'a varmayı tercih etti. Eşinin kardeşleri ile birlikte gizlice Mekke'den ayrıldılar. Uzun ve zorlu bir yolculuktan sonra Habeşistan'a hicret ettiler.

[270]. İbn-i Hişam, *Sîre*, 3-4:363; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:97.

– Ben gerçeği gördüm. Sizin gözleriniz kör olmuş hâlâ gerçeği görmüyorsunuz, derdi. Sonunda alkolik oldu. İçki içe içe perişan bir şekilde Hristiyan olarak öldü.”

[271]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 7401; Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 4:403; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 11:195.

– Oturun kalkmayın! Nikâhtan sonra düğün yemeği vermek peygamberlerin sünnetidir, dedi. Hizmetlilere sofrayı hazırlamalarını emretti. Yemek yendikten sonra herkes evine dağıldı.

[272]. İbn-i Kesîr, *Sire*, 2:96; Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:526; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:98

Amr b. Ümeyye'nin Habeşistan'a geliş sebeplerinden biri de oradaki muhacirlere Medine'ye dönmelerini bildirmektir. Bu haber Müslümanları çok sevindirdi. Büyük bir coşku ile hazırlıklara başladılar. Kral bize iki gemi tahsis etti. Gemiye kadar bizi yolcu etti."

[\[273\]](#). İbn-i Sa'd, 8:98.

– Aleyhâ's-Selam ve rahmetullahi ve berakatühü, buyurarak Ebrehe'nin selamını aldı. Kralın hanımlarının hediye ettiği kokuların tamamını Allah Resûlü'ne (a.s.m.) takdim ettim. O gün ve daha sonra bu kokuları kullandığımı gördü. Kullanmama müsaade etti, hiç birini yasaklamadı.”

[\[274\]](#). İbn-i Sa'd, 8:99; Zehebî, *Siyer*, 2081.

– O asla geri çevrilmeyecek değerli bir insandır, diyerek memnuniyetini ifade etti.

[275]. İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:304.

Hz. Osman halasının kızının Efendimiz ile evlenmesine çok sevindi. Medine'ye gelince onun için yeniden bir düğün yemeği verdi. Yemekte et ve tirit ikram edildi.

[276]. İbn-i Manzûr, *Muhtasar*, 2:284.

Allah Resûlü (a.s.m.) eşi Habeşistan'dan gelmeden odasını hazırlatmıştı. Hz. Ümmü Habîbe temizliğe önem veren bir hanımdı. Odasına girince etrafa iyice bakındı. Gelin olduğuna aldırmadan orada bulunan süpürgeyi alarak yanındaki hizmetli ile birlikte odayı süpürüp temizledi. Yaygıları serdi, etrafa koku serpti. Allah Resûlü (a.s.m.) eve gelip etrafın derlenip toplandığını, tertemiz bir hâle geldiğini görünce ona iltifatta bulundu.

[\[277\]](#). Buhârî, *Nikah*, 27; Müslim, *Rıda*, 16; Makrîzî, *İmtâu'l-Esma'*, 10:245.

– Vallahi o benim himayem altında olmasaydı da yinede helal olmazdı. Çünkü o sütkardeşimin kızı. Beni de Ebû Seleme'yi de Süveybe Hatun emzirmiş. Kardeşlerinizi ve kızlarınızı bana arz edip durmayın, buyurdu.”

[278]. Alûsî, *Ruhu'l-Meânî*, 30:109; Makrîzî, 4:218.

“Allah, Allah Resûlü (a.s.m.) ile Ebû Süfyan'ın kızı Ümmü Habîbe arasında evliliği nasip edince Mekkeliler ile Müslümanlar arasındaki buzlar eriyerek dostluk ve sevgi bağları oluşmaya başladı. Bu evlilikten sonra Ümmü Habîbe müminlerin annesi, Ebû Süfyan müminlerin dayısı oldu. Böylece her iki tarafta birbirlerine yakınlaştılar.”

[\[279\]](#). Mümtetine Suresi, 60:7.

[280]. İbn-i Kesîr, *Tefsir*, 8:115; Kurtubî, *Ahkâmü'l-Kur'an*, 9:311.

“Olur ki Allah sizinle düşmanlarınız arasında yakında bir dostluk meydana getirir...” buyurarak bu evliliğin dostluğa vesile olduğunu açıkça ifade buyurmuştur.

[281]. Tirmizî, *Tefsîri's-Sûre*, 15-16.

Mekke'den yola çıkan Ebû Süfyan, doğruca kızı Hz. Ümmü Habîbe'nin evine gitti. Kapıyı açıp babasını karşısında gören Ümmü Habîbe, geçmişte yaşadığı zulüm ve baskıları hatırladı. Bütün bunların geride kaldığı için sevindi. Babasının evine gelecek kadar kalbinin yumuşamasına memnun oldu. Bu olağanüstü bir zaferdi. Ancak babası bu yumuşamayı kendi lehlerine çevirmek istiyordu. Siyasî bir manevra ile Müslümanlara Mekke'nin kapılarını açacak olan bu başarıları geçersiz kılıp fırsatları Müslümanların elinden almayı planlıyor, kızını bu planın parçası yapmayı düşünüyordu. Bütün bunların farkında olan Annemiz, babasını görüp hasret gidereceği için sevinemedi bile. Zira babası gerçekten çok hassas bir zamanda gelmişti. O olaylara basiretle bakıyordu. Uçsuz bucaksız bir ufka sahipti. Tıpkı Efendimizin: "Müminin ferasetinden sakınınız, zira o Allah'ın nuru ile bakar" buyurduğu gibi.

[\[282\]](#). Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 5:8; İbn-i Hişam, *Sîre*, 3-4:396; Zehebî, *Siyer*, 2081

Kızından ümidini kesen Ebû Süfyan, Hz. Ebû Bekir'den başlayarak birçok sahâbîden yardım istedi. Ancak Ashâb-ı Kirâmın tamamı aynı basiret ve kararlılıkla yardım isteğini geri çevirdi.

[\[283\]](#). Müsned, 6:327.

Sünnete son derece bağlı olan Hz. Ümmü Habîbe, “Allah Resûlü (a.s.m.):‘Bir Müslüman günde Allah için farzın dışında on iki rekât nafîle namaz kılsa onun için cennette bir ev yapılır’ buyurdu. Onu duyduktan sonra bu namazı asla terk etmedim” sözleriyle öğrendiklerini hemen hayata geçirip Efendimizin bildirdiği ödülü alacağına içtenlikle inandığını inananlara gösterdi.

[\[284\]](#). Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebîr*, 25:228.

“Allah Resûlü (a.s.m.) müezzinin ezan okuduğunu duyunca, müezzin susuncaya kadar onun sözlerini tekrar ederdi.”

[\[285\]](#). Taberânî, 23:222.

– Dünyada iken kendisine iyi davrananı seçer. Cennette onun eşi olur. Ey Ümmü Habîbe! Güzel ahlak dünyanın da ahiretin de hayrını elde eder, buyurdu.”

[\[286\]](#). Taberânî, 23:228.

– Cahiliye döneminde birinin eşi ölünce hanımı bir yıl beklerdi. Bir yıl değil dört ay on gün beklemesi yeterlidir, buyurdu.”

[\[287\]](#). İbn-i Kesrevî, *Terâcim ve Mesânîd*, 2:368; Makrîzî, *İmtâu'l-Esma'*, 9:142.

Tekrarlarla birlikte 219 tekrarsız 23 hadis rivayet eden Hz. Ümmü Habîbe, geniş bilgi ve anlayışından dolayı fetva veren sahâbîler arasında sayıldı.

[\[288\]](#). İbn-i Manzûr, *Muhtasar*, 25:9.

– Allah’ın Resûlü ikinizi de seviyor, buyurdu.”

[289]. İbn-i Manzûr, 24:404.

– Allah'ım! Onu doğruya ilet! Kötülükten uzak kıl! Dünya ve ahirette bağışla, diye dua buyurdu.”

[\[290\]](#). İbn-i Manzûr, 25:9.

– Ben de Muaviye'yi seviyorum, buyurdu.”

[\[291\]](#). İbn-i Manzûr, 25:10.

–Kardeşin bize doğru geliyor. O kıyamet gününde üzerinde iman nurundan yaratılmış bir elbise ile dirilecektir, buyurdu.”

[292]. İbn-i Manzûr, 12:96; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 5:24.

– Bu yeğenim kız kardeşim Hind'in oğlu Abdullah'tır, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) onu kucağına aldı, tükürüğünü ağzına sürdükten sonra onun için dua etti. Efendimizin duasının bereketi ile büyük âlim oldu.

[293]. İbn-i Manzûr, 16:240; İbn-i Şebbeh, *Tarihü'l-Medine*, 4:1312.

Hz. Ümmü Habîbe'nin duası kabul olmuştu. Çok geçmeden karışıklık sırasında adamın kolu koptu. Yüzüstü yere düşünce üzerindeki izarı omuzlarından düştü ve avret mahalli görünerek rezil oldu.

[\[294\]](#). İbn-i Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1:1205; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:100.

Annemiz bundan sonra Hz. Ümmü Seleme'yi çağırdı. Ondanda helallik istedi. Güzel yaşadı, Efendimize en güzel şekilde kavuştu.

[\[295\]](#). İbn-i Hişam, *Sîre*, 1-2:518; Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 2:533.

– Yaşadığım sürece onun düşmanı olacağım.”

[\[296\]](#). Vâkidî, *Megâzî*, 2:674.

– Sen Medine’nin kralı ile evlenmek istiyorsun, diyerek gözümün üstüne şiddetli bir tokat attı. Yüzüm mosmor oldu...”

[297]. Vâkidî, 2:668.

Uykusuz geçen bir gecenin sabahında Nizar Kalesi'nin düştüğünü duydular. Sıra Ketibe Kalesi'ne gelmişti. Korku içinde kıvranırken bulundukları kalenin kuşatıldığını gördüler. Direnecek güçleri kalmamıştı. Kale kısa zamanda düştü, içinde bulunan herkes esir oldu. Amcasının kızı ile birlikte esir edilen Hz. Safiyye, savaş sonuna kadar diğeri esirlerle birlikte bir yerde bekletildi.

[298]. Buhârî, *Salât*, 12; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 7055.

– Başka bir esir hanımı al, buyurdu. Dîhye Efendimizin emrine uyarak başka bir hanım seçti.

[299]. İbn-i Hişam, Sîre, 3-4:336; Vâkidî, *Megâzî*, 2:673.

– Ya Resûlullah! Buna kızacağınızı sanmamıştım. Onların vefat etmiş yakınlarının konuldukları yerleri görmelerinin iyi olacağını düşündüm, dedi.

[300]. Vâkidî, 2:707; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:121; Zehebî, *Siyer*, 2539.

– Ya Resûlallah! Ben sen beni çağırmadan önce İslam'ı kabul ettim, senin peygamber olduğunu tasdik ettim. Artık kalbimde Yahudiliğe karşı bir arzu yoktur. Babam, kardeşim de yok ki oraya geri döneyim. Ben Allah ve Resûlü'nü tercih ediyorum, diyerek Müslüman oldu. Allah Resûlü (a.s.m.) onu azat ederek nikâhladı. Azat edilmesini mehir olarak saydı.

[301]. Buhârî, *Megâzî*, 39; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:121.

Allah Resûlü (a.s.m.) Hayber'den ayrılmaya karar verince devesi getirildi. **Peygamber Efendimiz büyük bir incelik göstererek Safiyye Annemiz'in, dizine basıp deveye binmesi için ayağını yere koydu.** Hz. Safiyye ayağı ile bir peygamberin dizine basarak deveye bindi. Allah Resûlü (a.s.m.) abasını eşinin üzerine örterek onu terkisine aldı. Sahâbîler Allah Resûlü'nün (a.s.m.) abasını Hz. Safiyye'nin üzerinde görünce onu nikâhladığını anladılar.

[302]. İbn-i Sa'd, 8:121; Makrîzî, *İmtâu'l-Esma'*, 10:56; Vâkidî, *Megâzî*, 2:707.

– Bir daha o geceki kadar güzel kokan bir koku görmedim.”

[303]. Buhârî, *Megâzî*, 38.

“Allah Resûlü (a.s.m.) Hayber Seferinden dönerken, Hayber ile Medine arasında üç gün konakladı. Burada Hz. Safiyye ile evlendi. Ashâbına düğün yemeyi vermek isteyen Efendimiz, bana onları yemeğe davet etmemi emretti. Müslümanları yemeğe çağırdım. Ancak o sırada gelenlere ikram edeceğimiz ne ekmek ne de et vardı. Bilâl-i Habeşî'yi yanına çağırarak misafirlere bir sofraya kurmasını emretti. Uygun bir yer ayarlayan Bilâl-i Habeşî kilerden bir önceki yemekten kalan hurma, peynir ve yağları çıkararak bir araya topladı. Onlardan bir sofraya kurdu.”

[304]. Buhârî, *Salât*, 12; *Buyu'*, 111; Müslim, *Nikâh*, 87; Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:532; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 11:214.

Safiyye Annemiz daha sonra sahâbîlerin getirdiği hurma ve yağı karıştırarak hays yemeği pişirdi. Ayrıca keş peyniri ile hurma hazırlayıp sahâbîlere ikram edilmek üzere Bilâl-i Habeşî'ye gönderdi. Bu Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ashâbına ikram ettiği düğün yemeği idi.

[305]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:122; Vâkidî, *Megâzî*, 2:708.

– İlk konak yerinde konaklamamıza niçin itiraz ettin, diye sordu...
Yüzümdeki morluğu görünce bunun sebebini sordu. Ona gördüğüm
rüyayı ve sonrasında olanları anlattım. Beni dikkatle dinledi. Allah
Resûlü'nden (a.s.m.) daha ahlaklı birini görmedim."

[306]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:532; Zehebî, *Siyer*, 1904.
– Allah seni hayra erdirmiş! Ey Allah'ım! Beni koruyarak gecelediği gibi Sen de Ebû Eyyûb'u koru, diye dua buyurdu.

[307]. Buhârî, *Cihad*, 198; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:122.

– Allah şu Yahudi'yi rahmetinden uzak kılsın! Yapacağını yaptı, diye kızdılar. İslam ordusu dualarla Medine'ye girince Efendimiz eşini Hârise b. Numan'ın kendilerine tahsis ettiği eve götürdü. Bir süre bu evde kaldılar.

[308]. İbn-i Sa'd, 8:126; Vâkidî, *Megâzî*, 2:709.
– Ey Âişe böyle söyleme! Ben ona Müslüman olmasını teklif ettim.
O samimi bir şekilde Müslüman oldu, buyurdu.”

[\[309\]](#). Ebû Dâvud, *Buyu'*, 89.

Hz. Âişe daha sonraları onun hakkında Safiyye gibi güzel yemek pişiren birini görmedim, der.

[\[310\]](#). İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 7055; İbn-i Manzûr, *Muhtasar*, 2:285.

– Allah'tan kork ey Hafsa, buyurdu. Mesajı alan Annemiz pişman olarak bundan sonra bir daha böyle bir kelime kullanmadı.”

[\[311\]](#). *Müsned*, 6:338; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:127.
– Falan cariyeyi sana hediye ediyorum, dedi.

[\[312\]](#). *Müsned*, 6:337; Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebîr*, 24:70; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 7055.

– Ehli olursa buyurmuş.”

[\[313\]](#). Zehebî, *Siyer*, 2539.

– Sıkıldığın, problemin olduğu zaman bana gel, buyurdu.”

[314]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11398; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:127; Zehebî, 2539.

Hz. Safiyye Efendimizi çok sevdiği gibi, onun çocuklarını, torunlarını, sevdiklerini de çok seviyordu. Sürekli kulaklarına taktığı altın halkalar vardı. Bir gün Efendimizin kızı Hz. Fâtıma bir grup hanımla yanına gelmişti. Onu görünce kulaklarındaki altın halkaları çıkardı. Bir kısmını Hz. Fâtıma'ya bir kısmını onunla gelen hanımlara hediye etti.

[\[315\]](#). İbn-i Hacer, 11398; İbn-i Sa'd, 8:128.

– Onun sözlerinden dolayı gözlerinizle işaretlediğiniz için. Vallahi o doğru söylüyordu, buyurdu.

[316]. Buhârî, *İtikaf*, 8-12; Müslim, *Selâm*, 24; Ebû Dâvud, *Savm*, 79; İbn-i Mâce, *Sıyam*, 65; *Müsned*, 6:337.

– Kanın damarlarda dolaşması gibi şeytan insanların içinde dolaşır. Onun kalbinize kötü bir düşünce atmasından korktum, buyurdu.”

[317]. Makrîzî, *İmtâu'l-Esma'*, 2:208; Şâmî, *Sübûlü'l-Hüdâ*, 11:215.
– Ya Resûlallah! Allah kitabında 'Kimse kimsenin günahını üstlenmez' buyurmuyor mu, dedim.”

[318]. Müd: 832 gr'a denk gelen bir l birimi.
– İki md un var, dedim.

[\[319\]](#). Şâmî, 9:484.

– Kardeşlerini de çağır, biliyorum ki onlar da benim gibi açlar, buyurdu. Hemen gidip çağırdım. Doyuncaya kadar yedik. Bizden sonra Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer geldi. Onlardan sonra birkaç kişi daha geldi. Hepsi o yemekten yiyip doydu.”

[\[320\]](#). Makrîzî, 6:120.

– Yavaş ol! Kristal gibi narin ve kırılgan hanımları taşıyorsun, buyurdu.”

[\[321\]](#). İbn-i Kesrevî, *Terâcim ve Mesânîd*, 1:425.

Ehl-i Beyt okulunun güzide öğrencilerinden biri olan Safiyye Annemiz, Efendimiz ile çok şey yaşadı. Ondan çok şey görüp öğrendi. Hadis nakletme konusunda titiz olduğu için az hadis rivayet etti. Ondan tekrarları ile birlikte 35 tekrarsız 8 hadis nakledildi.

[\[322\]](#). *Müsned*, 6:337; Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 24:76.

– Siz Iraklılar testi içinde yapılan içecek hakkında ne kadar çok soru soruyorsunuz. Hurmayı kaynatırsınız sonra iyice sıkarsınız. Sonra işlemiden geçirir bir kaba koyarsınız. Bir süre bekletir, kıvamına geldiğinde içer, eşinize ikram edersiniz, dedi.”

[\[323\]](#). Vâkidî, *Megâzî*, 2:674.

“Allah Resûlü’nün (a.s.m.) eşleri içinde en fazla Hz. Safiyye ile samimi oldum. Yanına gittiğimde kabilesi hakkında bilgi verir, onların yaşantılarını ve sözlerini anlatırdı. Evliliğinin nasıl olduğuna kadar pek çok şey anlattı...”

[\[324\]](#). İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:310.

Efendimiz evlendiğinde hizmetlilerinden Rüzeyne Hatun'a Annemize hizmet etmesini, ona iyi davranmasını tembih etmişti. Bundan sonra Rüzeyne Hatun onun hem can yoldaşı hem Ehl-i Beyt okulunun öğrencisi oldu.

[\[325\]](#). Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 24:74.

– Sübhanallahi, adede mâ hulika min şey'in, buyurdu.”

[326]. Ebû Nu'aym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, 2:55.
– Secde, Kur'an okuma tamam, peki (Allah için) ağlama nerede, dedi."

[327]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11398; Zehebî, *Siyer*, 2539.
– Gidebilirsin, artık hürsün, diyerek cariyeyi azat etti.

[328]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11398; İbn-i Şebeh, *Tarihü'l-Medîne*, 4:1311.

– Beni geri götürün şu köpek beni rezil etmesin, diye tepki gösterdi. Evine geri döndükten sonra her gün yemek yaparak Hz. Osman'ın evine sürekli yemek gönderdi.”

[329]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:128; Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 4:428.
– Allah'tan korkun vasiyetini yerine getirin, dedi. Hz. Âişe'yi dinleyen yöneticiler malın üçte birini yeğenine gönderdiler.

[\[330\]](#). Makrîzî, *İmtâu'l-Esma'*,10:93.

Hz. Safiyye vefat ettikten sonra akrabaları onun evini 180.000 dirheme Hz. Muaviye'ye sattılar.

[\[331\]](#). İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 7297; İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11775.

Hz. Meymume gençlik çağına gelince önce Mes'ud b. Amr ile evlendi. Bir süre onunla evli kaldıktan sonra ayrıldılar. Daha sonra Ebû Ruhm b. Abduluzza ile evlendi. Onunla evli iken Allah Resûlü (a.s.m.) insanları İslam'a davete başladı. Çok istediği hâlde eşi iman etmedi. Ancak o gizli de olsa kız kardeşleri gibi iman ederek ilk Müslümanlardan oldu.

[\[332\]](#). İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:1917.

– Ya Resûlallah! Meymune binti Hâris dul kaldı. Onunla evlensen olmaz mı, diye bir anlamda rica etti. Allah Resûlü (a.s.m.) teklifini olumlu karşıladı.

[333]. Zehebî, *Siyer*, 6368; Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 4:418.

Asıl ismi Berre olan Annemizin adını değiştiren Efendimiz, ona günün anlamına uygun olarak uğurlu, bereketli manasına gelen Meymune ismini verdi.

[\[334\]](#). Ahzâb Suresi, 33:50.

“... Bir de peygamber kendisi ile istediği takdirde, kendisini peygambere adayan **mümin kadını**, diğer müminlere değil yalnızca sana mahsus olarak (helal kıldık).”

[335]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:132; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 11:207.

Ebû Râfi' ve arkadaşı olumlu cevap alınca bunu Allah Resûlü'ne (a.s.m.) iletmek üzere Mekke'den ayrıldılar. Bir mola esnasında develerini kaybettiler. Günlerce Batn-ı Zabiğ adındaki yerde konaklayıp develerini aradılar. Sonunda develerini bulup yola çıktılar. O sırada Allah Resûlü (a.s.m.) ashâbı ile yola çıkmıştı. Onlarla Kadid denen yerde karşılaştılar. Durumu Allah Resûlü'ne (a.s.m.) bildirerek Meymune Annemiz'in cevabını iletiler. Efendimiz cevabı memnuniyetle karşıladı.

[336]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:335; Vâkidî, *Megâzî*, 2:740.

– İstediginizi yapın! Vallahi Yecec vadisinde problem olduğunda hemen müdahale edecek silahlı süvariler bizi bekliyor, sözleriyle onları korkuttu. Adamlar geri çekilince birkaç mil ötede Serif adındaki yerde mola veren Allah Resûlü'ne (a.s.m.) ulaşmak için hızlandı. Serif'e varınca bir çadır kuruldu. Meymune Annemiz'i bu çadıra indirdi. Allah Resûlü (a.s.m.) Serif'de ashâbını yemeğe davet ederek Annemizin düğününü burada yaptı.

[337]. Ebû Dâvud, *Salât*, 90; Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 24:23.

“Allah Resûlü (a.s.m.) geceleyin yanımda kaldığında odanın bir köşesindeki namazgâhına gider, kendine ait seccadesini sererek namaz kılmaya başlardı. Bir seferinde yine böyle namaz kılarken ben hayızlıydım. Onun hemen yanı başında yatıyordum. Secde ettiği zaman elbisesi bana dokunuyordu.”

[\[338\]](#). Taberânî, 24:9.

‘Allah’ım! Saptırmaktan ve saptırılmaktan, zelil kılmaktan zelil kılınmaktan, cahilce davranmaktan cahilce davranışlara maruz kalmaktan, zulmetmekten ve zulme uğramaktan sana sığınırım,’ diye dua ederdi.”

[\[339\]](#). *Müşned*, 6:330.

“Allah Resûlü (a.s.m.) gusûl abdesti almak istediğinde ellerini yıkamakla başlardı. Sağ ve sol tarafını yıkadıktan sonra başından aşağı döktüğü su ile bütün vücudunu yıkardı. Sonra namaz abdesti gibi abdest alır, ayaklarını yıkayıp guslettiği yerden ayrılırdı.”

[\[340\]](#). Müslim, *Hayız*, 3; Taberânî, 24:8.

“Allah Resûlü (a.s.m.) hayız olan hanımlarından uzak durmazdı. Ancak onlara yaklaşp dokunmak istediğinde izar giymelerini isterdi.”

[\[341\]](#). *Müşned*, 6:330.

– Gusletmekle arta kalan su pis olmaz, buyurarak gusletti.”

[\[342\]](#). Müslim, *Libas*, 82; Taberânî, 24:430.

– Bizim içinde köpek ve resim bulunan eve girmediğimizi bilmiyor musun, dedi.”

[343]. Buhârî, *Savm*, 65; Taberânî, 24:19.

– Sizin için öğrenirim. Şimdi Allah Resûlü'ne (a.s.m.) bir bardak süt gönderirim, eğer oruç değilse mutlaka içer, dedim. Bir bardak süt hazırlayıp vakfede duran Allah Resûlü'ne (a.s.m.) gönderdim. Allah Resûlü (a.s.m.) halkın bakışları arasında sütü içti.”

[344]. Ebû Dâvud, *Zekât*, 45; *Müsned*, 6:32; Taberânî, 24:440.
– Allah kabul etsin! Ama eğer onu dayılarına verseydin daha isabetli olur, sevabın daha fazla olurdu, buyurdu.

[345]. İbn-i Kesrevî, *Terâcim ve Mesânîd*, 2:220.

Temizliğe önem verirdi. Misvakı sürekli su dolu bir bardakta bulunurdu. İbadet ve işle meşgul olmadığı müsait zamanlarda onu alarak dişlerini fırçalardı.

[\[346\]](#). Taberânî, 24:28.

– Allah Resûlü'nün (a.s.m.): “Kim ödemek niyeti ile borç alırsa Allah ona yardımcı olur” buyurduğunu duydum, dedi.

[\[347\]](#). Zehebî, *Siyer*, 6368.

“Bir hac zamanı Abdullah b. Abbas beni Hz. Meymune’nin devesinin yularından tutarak şeytan taşlamaya götürmemi istedi. Şeytan taşlayıncaya kadar bir an olsun zikir dilinden eksik olmadı.”

[\[348\]](#). Zehebî, 6368.

“İçimizde Allah korkusu en fazla olan, akrabaları ile en çok ilgilenen Meymune’dir” derdi.

[349]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:139; Zehebî, 6368.

– İçki içtiğın için yetkililere gidip cezanı çekmedikçe bir daha yanıma gelme, diyerek ikaz etti.

[\[350\]](#). Müslim, *Hayız*, 4-5.

Bundan sonraları da Allah Resûlü (a.s.m.) hayız olduğum zamanlarda aramızda giyinmiş olduğumuz elbisenin dışında bir şey olmadan benimle yatmaya devam etti.”

[\[351\]](#). Nesâî, *Hayız*, 174.

Allah Resûlü (a.s.m.) hayızlı olduklarına aldırış etmeden başını hanımlarının göğsüne koyar böylece Kur'an okurdu. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) seccadesini alır, mescide giderek namaz kılması için yere sererdi.

[352]. Keler: K     kertenkeleye benzeyen hayvan.

  Bir g  n Medine de d    n yemeğine davet edildik. Davete gittiğimizde sofraya on    tane keler getirdi. Bir kismımız kelerleri yedik, bir kismımız caiz değil kaygısı ile yemedik. Sabah olunca do ruca Abdullah b. Abbas ın yanına gittim. Yanında birçok kişi vardı. Ona d  n ki keler ikramından bahsettim. Oradakilerden bir kısmı:

[\[353\]](#). Müslim, *Sayd*, 47; Müsned, 6:331; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, 6:145.

– Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yemediği yemeği ben de yemem, diyerek keleri yemedi.”

[\[354\]](#). İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:138.

– Hayır, böyle bir şey yapmadım. Tuvalete gitmek için yanından ayrıldım, buyurdu. O zaman kapıyı açtım.”

[\[355\]](#). Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 24:28.

– Ey Meymune bir an başından sonuna kadar tam olarak hatırlayamadım. Bana ‘ha mim ayn sin kaf’ı okur musun,’ buyurdu. ‘Olur’ diyerek okumaya başladım. Benden sonra Allah Resûlü (a.s.m.) okudu.”

[\[356\]](#). Makrîzî, *İmtâu'l-Esma'*, 9:154.

Makrîzî onu fetva veren âlim sahâbîler arasında sayar.

[\[357\]](#). *Müsned*, 6:333; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, 6:146; Vâkidî, *Megâzî*, 2:866.

Efendimizin tavsiyesini yerine getiren Meymune Annemiz vefat edinceye kadar her yıl meşalelerin yakılması için oraya yağ gönderdi.

[\[358\]](#). *Müsned*, 6:332.

– Allah Resûlü'nün (a.s.m.) sünnetinden yüz mü çeviriyorsun?
Allah Resûlü (a.s.m.) hayızlı olduklarında da eşleri ile aynı yatakta aralarına bir şey koymadan yatardı sözleriyle uyardı.

[\[359\]](#). *Müsned*, 6:334.

“Hz. Muaviye bize ikindi namazı kıldırdıktan sonra yanındakilerden birini Hz. Meymune’ye gönderdi. Ona ‘İkindi namazı kılındıktan sonra namaz kılınır mı?’ diye sordurdu. Annemiz kılınmayacağını söyledikten sonra insanların niçin bu şekilde yanlış düşündüklerini anlattı.”

[\[360\]](#). Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 24:432.
– Müslüman oldu. Kâfir yedi mide ile mümin tek bir mide ile yer, buyurdu.”

[\[361\]](#). Taberânî, 24:16.

– Bir hanım eşine itaat eder, haklarını yerine getirir, iyiliklerini hatırlar, namus ve malına ihanet etmezse şehitlerle arasında yalnızca bir derece kalır. Eğer eşi güzel ahlaklı ise Cennette onun eşi olur. Değil ise Allah Cennette onu şehitlerden biri ile evlendirir.”

[\[362\]](#). Taberânî, 24:433.

Allah Resûlü (a.s.m.) ona Mekkelilerin anlaşmayı bozduğunu anlattı. Kimsenin bilmediği bu olay daha sonra ortaya çıktı. Olayların devamında Mekke fethedildi.”

[\[363\]](#). Bakara Suresi, 2:164.

– Ayık değil, uyudu. Gece namaz kılmadı, diye geçiriyordum. Gecenin üçte biri geçince Allah Resûlü (a.s.m.) kalkıp misvakını aldı, dişlerini fırçaladı. Yataktan misvakın dişlerine sürerken çıkardığı sesi duyuyordum. Bu sırada ‘Şüphesiz ki göklerin ve yerin yaratılışında, gece gündüzün birbiri ardından gelmesinde, insanlara fayda veren şeylerle yüklü olarak denizde seyreden gemilerde, Allah’ın gökten indirip de ölü toprağı canlandırdığı suda... birçok delil vardır’ ayetlerini okuyordu.

[364]. Müslim, *Müsâfirîn*, 191-199; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, 696; Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 4:486.

‘Allah’ım! Kalbimde bir nur kıl! Kulağımda bir nur kıl! Gözümde bir nur kıl! Sağımda, solumda, ön ve arka tarafımda benim için bir nur kıl! Nurumu artır, nurumu artır!’”

[365]. Müslim; *Fedâilü's-Sahâbe*, 138; Tirmizî; *Menâkîb*, 42; İbn-i Mâce, *Mukaddime*, 166; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 2:365.

– Allah'ım! Onu dinde anlayışlı kıl! Ona tevili öğret, diye dua buyurdu.

[\[366\]](#). İbn-i Hacer, *İsâbe*, 4783; Ebû Nu'aym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, 1:315.

– Allah'ım ona hikmeti öğret, diye dua buyurdu.”

[\[367\]](#). İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 5521; İbn-i Manzûr, *Muhtasar*, 27:323.

– Onu kendi hâline bırakın iyilikler âdetlerle başlar, dedi.

[368]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 7:479; Zehebî, *Siyer*, 6719.
– Daha vakit var, yaklaş yiyip iç, dedi.”

[\[369\]](#). İbn-i Hacer, *İsâbe*, 2857.

Allah Resûlü (a.s.m.) yüzünü okşadıktan sonra Ziyad'ın yüzünden bereket eksik olmadı.

[\[370\]](#). *Müsned*, 6:332.

“Bismillahi ürkike vallahi yeşfike min külli dâin fike. İzhebi'l-be'se Rabbe'n-nas. Veşfî ente's-Şâfî. Lâ şifâe illa ente.”

[371]. Vâkidî, *Megâzî*, 2:868; İbn-i Manzûr, *Muhtasar*, 27:191.

– Allah koyunlarınızı size mübarek etsin. Doğumlarını çoğaltsın, sözleriyle dua buyurdu. Hizmetli götürdüğü hediyeı bıraktıktan sonra Hind binti Utbe'nin yanına dönerek Allah Resûlü'nün (a.s.m.) onun için yaptığı duayı bildirdi.

[372]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:536; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:140; Zehebî, *Siyer*, 6368.

Hz. Meymune hicretin 63. yılında 81 ya da 83 yaşında vefat edince Yezid b. Esem ridasını çıkarıp kabrine serdi. Yezid, Abdullah b. Abbas ve Hâlid b. Velîd'in oğlu Abdurrahman, Abdullah b. Şeddad ve Abdullah b. Havlânî kabrine inerek son yolculuğuna uğurladı.

[373]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 11:349.

Allah Resûlü (a.s.m.) Hudeybiye Anlaşması'ndan sonra hicretin altıncı yılının sonlarına doğru birçok kral, din adamı ve kabile reisine mektup göndererek onları İslam'a davet etti. Bu elçilerden biri olan Hatib b. Belta İskenderiye'ye gitti. Hükümdar onu çok iyi karşıladı. Geri dönerken Allah Resûlü'nün (a.s.m.) mektubuna cevap yazdı. Efendimize bin miskal altın, yirmi tane yumuşak kumaştan yapılmış elbise, Mariye ve Sirin isminde iki cariye, Mabur isminde yaşlı bir köle, Yafur isimli bir merkep, Düldül isimli beyaz bir katır ve güzel cam bir bardak hediye etti.

[374]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11733. Bazı âlimler, iki kız kardeşin Allah Resûlü'nü (a.s.m.) dinleyerek Müslüman olduklarını söylemişlerdir. Aslında iki söz birbirine zıt değildir. Önce Hatib b. Belta'nın telkinleri ile Müslüman olan hanımlar, daha sonra Efendimizin huzurunda iman ettiklerini yeniden ifade etmişlerdir.

Hatib b. Belta konuşmaları ile insanları etkileyen, muhatabını kolayca ikna eden birisiydi. İskenderiye'den Medine'ye dönüş sırasında Hz. Mariye ve kız kardeşine İslam'ı anlattı. Anlatılanlardan etkilenen hanımların ikisi de Müslüman oldular. Mabur adındaki yaşlı köle ise hemen Müslüman olmayıp Medine'de Allah Resûlü'nü (a.s.m.) ve Müslümanları görünce iman etti.

[375]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11733; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:212.

“Kendime rakip gördüklerim içinde en fazla Mariye’yi önemsedim. O Allah Resûlü’nün (a.s.m.) ziyadesi ile hoşlandığı çok güzel bir hanımdı. Allah Resûlü (a.s.m.) onu Numan b. Bişr’in evlerinden birine yerleştirdi. O bizim cariyemizdi. Allah Resûlü (a.s.m.) fırsat buldukça yanına giderdi. Hanımlar olarak buna tepki gösterince Allah Resûlü (a.s.m.) daha sonra onu Medine’nin üst taraflarında Avâli denen yerde Nadiroğullarından kalan hurma bahçesinin içindeki bir eve yerleştirdi. Ona burada oturup hurma bahçesi ile ilgilenmesini söyledi. Ancak Allah Resûlü (a.s.m.) onun yanına gidip gelmeye devam etti. Mariye’nin yanına gidip gelmesi biz hanımlarına çok ağır geldi.”

[376]. Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 11:219.
– Ailemi temize çıkaran Allah'a hamdolsun, diyerek Rabb'ine hamd etti.

[377]. İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:1912; Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:538.

Hz. Mariye çok sevinçliydi. Dünyalar sanki onun olmuştu. Oğlunun doğumunun yedinci günüydü. Allah Resûlü (a.s.m.) Ebû Hind'e oğlunun saçını tıraş etmesini emretti. Saçın ağırlığınca gümüş parayı fakirlere sadaka olarak dağıttı. Saçı uygun bir yerde toprağa gömdürdü. Sonra akika kurbanı olarak iki koç kestirip dağıttı. Ona İbrahim adını verdi.

[378]. Buhârî, *Cenâiz*, 44; Müslim, *Fedâil*, 62-64.

Ailesine karşı Allah Resûlü (a.s.m.) kadar merhametli olan birini görmedim. Sık sık sütannedeki oğlunu ziyarete giderdi. Ben de onunla birlikte giderdim. Çocuğunu kucağına alır, öper, okşayıp sever, sonra geri dönerdi.”

[\[379\]](#). Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:542.

Biricik yavrusunu kaybeden Hz. Mariye'nin gözyaşı bir türlü dinmiyordu. Ağlayarak kabristana gitti. Son yolculuğunda oğlunun yakınında oldu.

[\[380\]](#). Buhârî, *Bedü'l-Vahiy*, 8.

– Cennette onu emzirecek bir sütanne olacak. Burada yarım kalan süt emmesini cennette tamamlayacak, buyurdu.

[\[381\]](#). Buhârî, *Kusuf*, 1, 15, 17; Müslim, *Kusuf*, 23, 29.

– Ey İnsanlar! Güneş ve Ay Allah'ın işaretlerindendir. Onlar ne kimsenin ölümünden dolayı, ne de doğumundan dolayı tutulmaz. Onların tutulduğunu gördüğünüzde mescitlere gidin! Tutulma hâli bitinceye kadar namaz kılıp dua edin, buyurdu.

[382]. İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 1:54; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 1:134; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 11:21; Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 4:345.

– Evet. Ben peygamberim ama aynı zamanda insanım. **Göz ağlar, kalp mahzun olur.** Ey İbrahim! Senden dolayı üzgünüm, buyurdu.

[383]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:542.
Efendimizin vefatından sonra Hz. Ebû Bekir, ondan sonra ise Hz. Ömer Hz. Mariye ile yakından ilgilenerek tüm ihtiyaçlarını karşıladılar.

[384]. Belâzurî, 1:542; İbn-i Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1:1061; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:216.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefatından sonra fazla yaşamayan Hz. Mariye, Efendimizin vefatından 5 yıl sonra hicretin on beşinci yılında vefat etti. Cenazesini duyan insanlar akın akın mescide koştular. Büyük bir kalabalık toplandı. Hz. Ömer cenaze namazını kıldırdı. Sonra Bakî' Kabristanı'na defnedildi.

[\[385\]](#). A.H. Cum'a, *Nisau Ehli'l-Beyt*, 454.

Büyük sahâbelerden Ubâde b. Sâmit yıllar sonra Mısır'a gittiğinde Hz. Mariye Annemiz'in köyü olan Hıfn köyünü sorarak buldu. Allah Resûlü'n n (a.s.m.) sünnetine uyarak Efendimize hizmet eden Hz. Mariye'ye vefa borcunu yerine getirmek için evinin yerinde onun adına mescit yaptırdı.